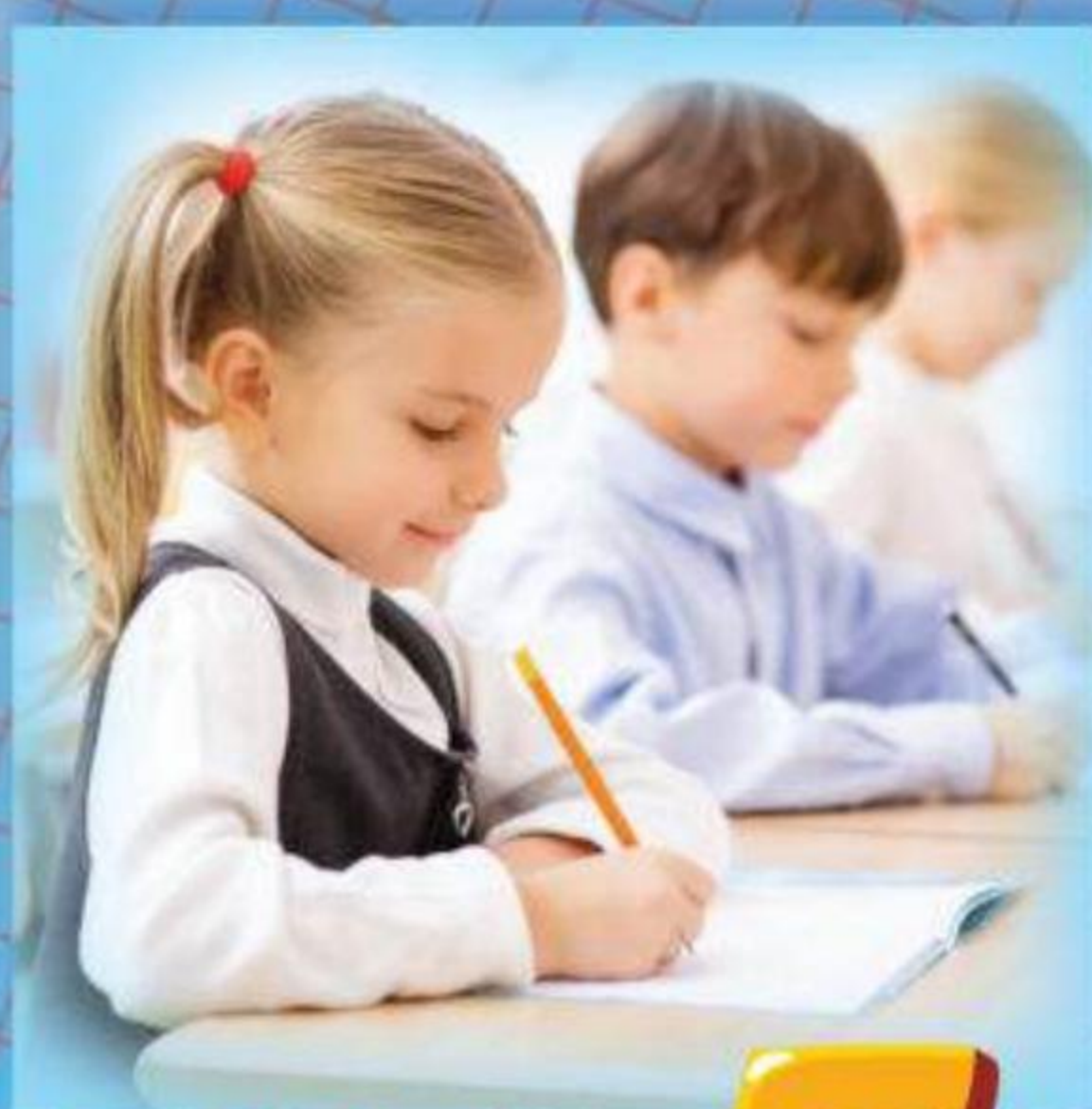

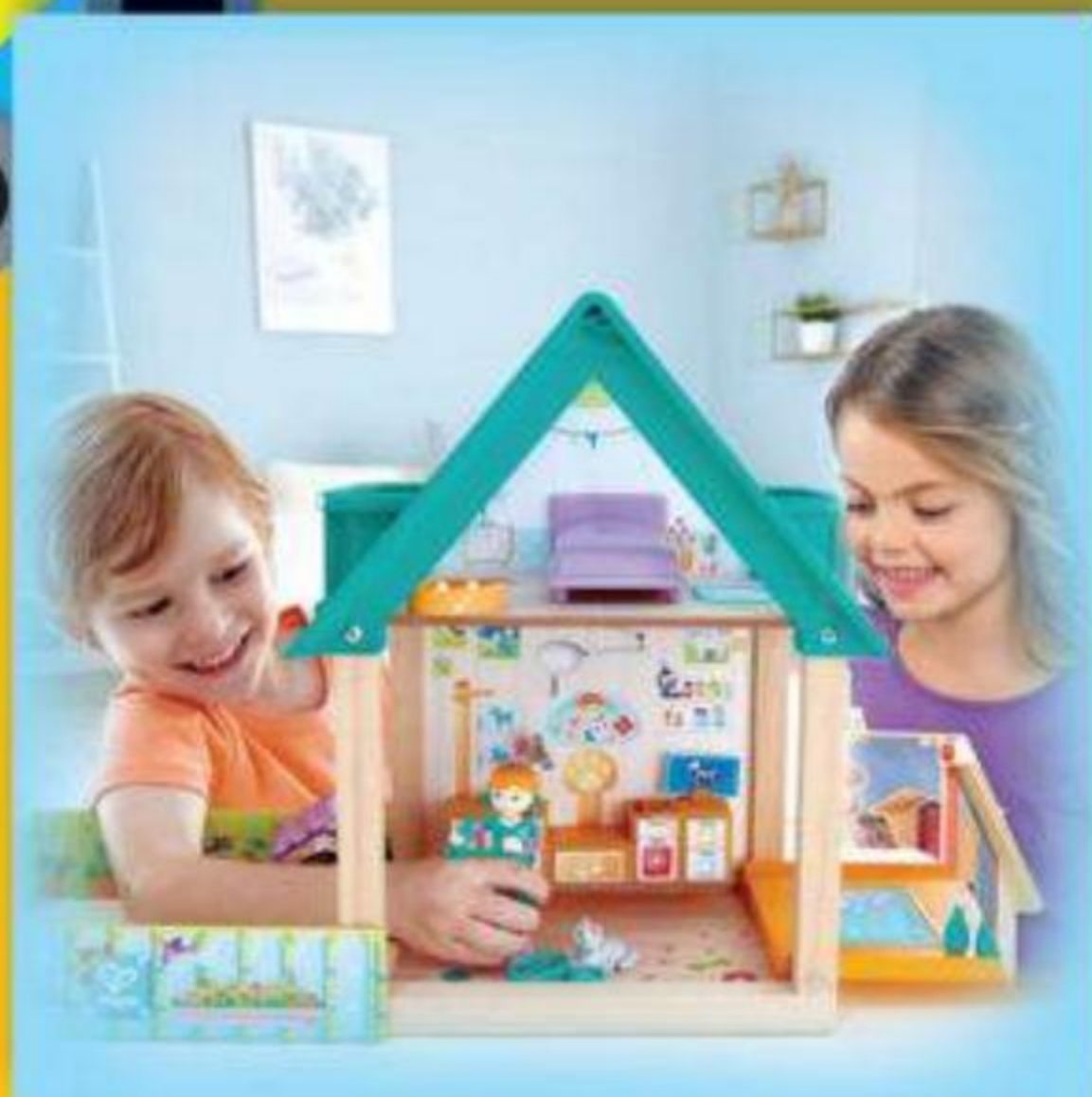
НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

Тамара ПРОШКУРАТОВА
Аліна ПАРХОМЕНКО

МАТЕМАТИКА

1

Тамара Прошкуратова, Аліна Пархоменко

«Математика»
підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

Видавництво «Грамота»
2025

УДК 51*кл1(075.2)
П84

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 21.02.2025 № 345)*

Умовні позначення:

	— запам'ятай;		— кругові й ланцюгові вирази;
	— робота в класі;		— логічне завдання;
	— робота в парі, у групі;		— словник.
	— завдання на вибір;		

Прошкураторова Т., Пархоменко А.

П84 Математика : підруч. для 1 кл. закл. заг. середн. освіти.
Київ : Грамота, 2025, 144 с.
ISBN 978-966-349-998-7

Підручник створено відповідно до Державного стандарту початкової освіти та типової освітньої програми, розробленої колективом авторів під керівництвом *О. Я. Савченко*.

У виданні передбачено формування математичних компетентностей та застосування їх у житті, поєднано математичну галузь із літературною, мистецькою, природознавчою, громадянською, соціальною та здоров'язбережувальною.

Для учнів / учениць, учителів, методистів і батьків.

УДК 51*кл1(075.2)

**За типовою освітньою програмою колективу
авторів під керівництвом *О. Я. Савченко*.**

ISBN 978-966-349-998-7

© Прошкураторова Т. С.,
Пархоменко А. В., 2025
© Видавництво «Грамота», 2025

ДЕРЖАВНИЙ
ПРАПОР УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ
ГЕРБ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Музика *Михайла Вербицького*
Слова *Павла Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Дорогий першокласнику!
Дорога першокласнице!

Перед тобою перший підручник із математики — яскравий та пізнавальний. Ми впевнені, що він стане твоїм помічником у навчанні. Працюючи з ним, довідаєшся, що чекає тебе та твоїх друзів у школі, класі, на подвір'ї і дорогою до школи.

Ти навчишся рахувати, писати цифри, обчислювати вирази, порівнювати величини, розв'язувати різноманітні задачі й логічні вправи, ознайомишся з геометричними фігурами.

Вивчаючи цифри 1–10, ти дізнаєшся багато цікавого про Україну. Ознайомишся із символами нашої держави, її містами й селами, довідаєшся про працюючих і талановитих українців та українок.

А про те, яка красива й щедра наша земля восени, ти дізнаєшся, коли будеш учитися додавати та віднімати числа в межах 10.

Математика — цікава й корисна наука. Коли ти навчишся добре рахувати, то зможеш застосовувати здобуті математичні знання в житті.

Сподіваємося, що мандрівка в країну Математика стане для тебе пізнавальною та захопливою.

Авторки

ПРОСТОРОВІ ВІДНОШЕННЯ ПРЕДМЕТІВ

**ШКОЛА ВІДЧИНЯЄ
ДВЕРІ НАМ СВОЇ**

1

**Ознайомлення зі школою, зошитом,
підручником. Лічба предметів**

Здрастуй, школо!

1. Розглянь малюнок. Полічи предмети.

- Скільки дітей біля школи? • Скільки поверхів має школа?
- Скільки вікон на третьому поверсі?

2. Розглянь малюнки. Визнач, які з предметів потрібні на уроці математики.

3. Розглянь малюнки.

- Скільки кулькових ручок? • Скільки червоних скріпок?
- Скільки блакитних олівців?

2 Спільні та відмінні ознаки об'єктів. Лічба. Пряма, крива й ламана лінії

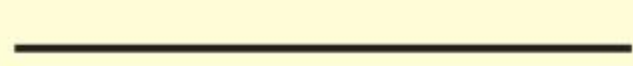
1. Розглянь малюнки. Що із зображеного можна побачити на подвір'ї твоєї школи?

2. Розглянь малюнки. Згрупуй об'єкти (за зразком, усно).

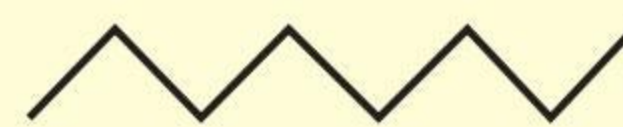
Лінія не має початку та кінця.

пряма лінія

крива лінія

ламана лінія

3. Розглянь малюнки. Визнач, чому об'єкти об'єднані саме так.

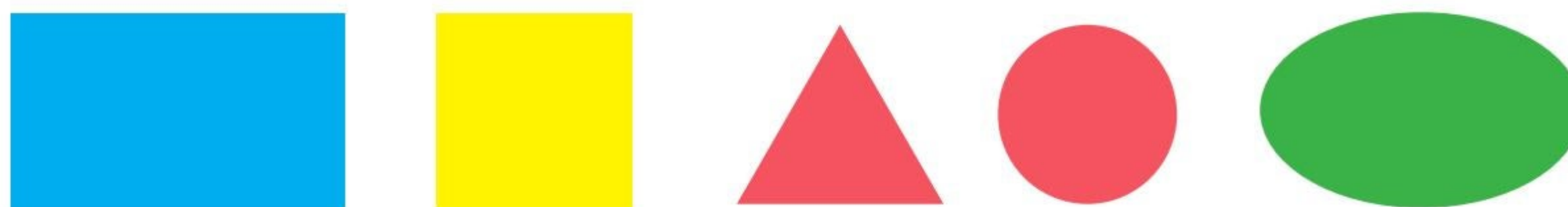

3 Ознаки та властивості предметів

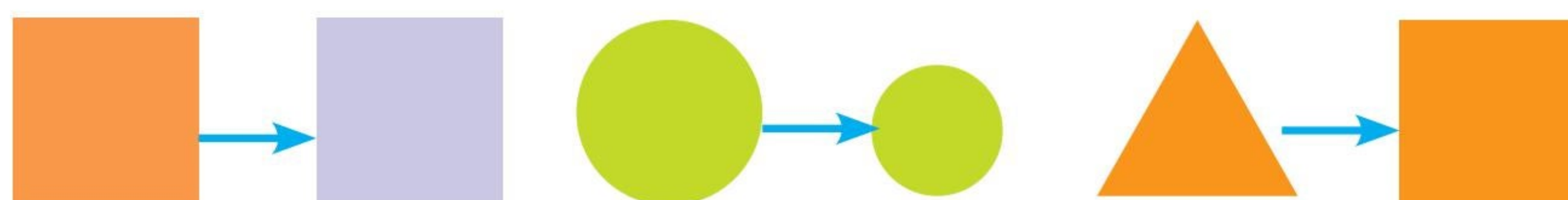
1. Розглянь малюнок. Назви предмети, які ти бачиш. Якого вони кольору?

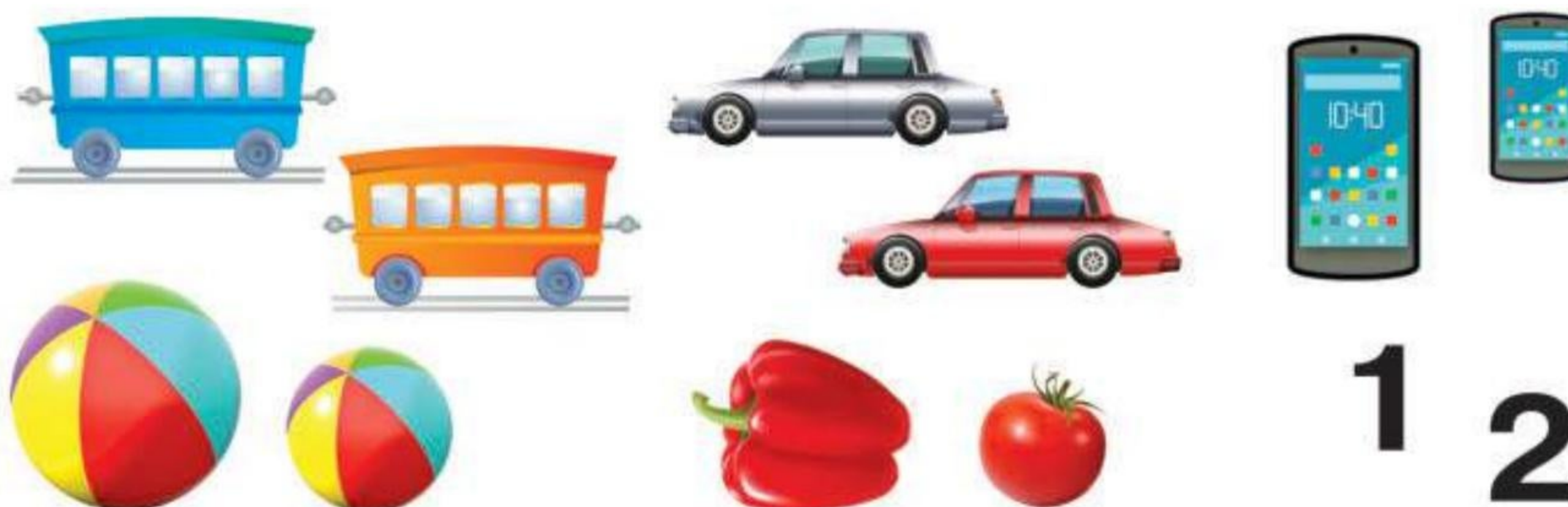
2. Визнач, які предмети у твоєму класі мають таку форму, як на малюнках.

3. Як змінюються фігури?

4. Чим подібні та чим відрізняються пари предметів? Розкажи.

4 Розміщення предметів. Порівняння предметів за величиною

1. Визнач, хто серед дітей найвищий. Хто найнижчий?

2. Книжки якого кольору більші, ніж сині?

3. Визнач подібні предмети від найбільшого до найменшого (за зразком). Полічи подібні предмети.

4. Визнач, за яким столом сидить найменша дитина.

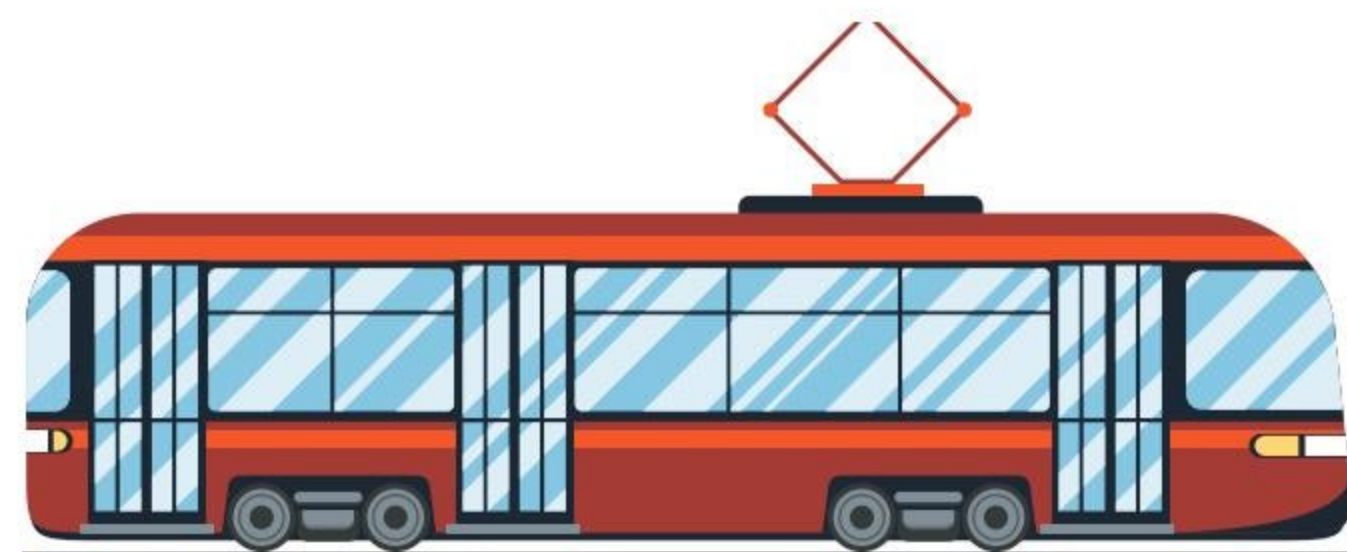
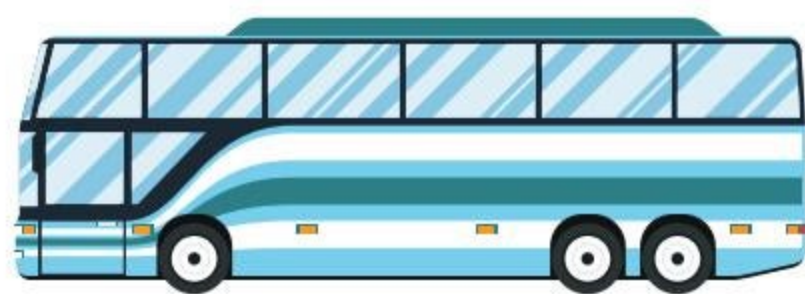

5 Розміщення предметів у просторі

1. Які з намальованих рослин трапляються тобі дорогою до школи? Що зображено ліворуч від берези, праворуч від берези? Що зображено посередині?

2. Який транспорт ти зазвичай бачиш, коли йдеш до школи? Між яким транспортом намальовано вантажівку? Який транспорт зліва від велосипеда?

3. Які з намальованих тварин трапляються тобі дорогою до школи? Яка тварина найбільша? Яка найменша? Які тварини дивляться вправо? Які — уліво?

6 Порівняння об'єктів за довжиною

1. Розкажи за малюнком, хто рухається вгору, а хто — униз, хто йде вправо, а хто — уліво.

2. Визнач, скільки шляхів від твого будинку до школи. Твоя дорога до школи довга чи коротка? Широка чи вузька? Піднімається вгору чи спускається вниз?

3. Порівняй, що ширше — стежка чи дорога.

4. Розглянь малюнки. Що в них спільного? Яка «зебра» допоможе тобі безпечно перейти дорогу?

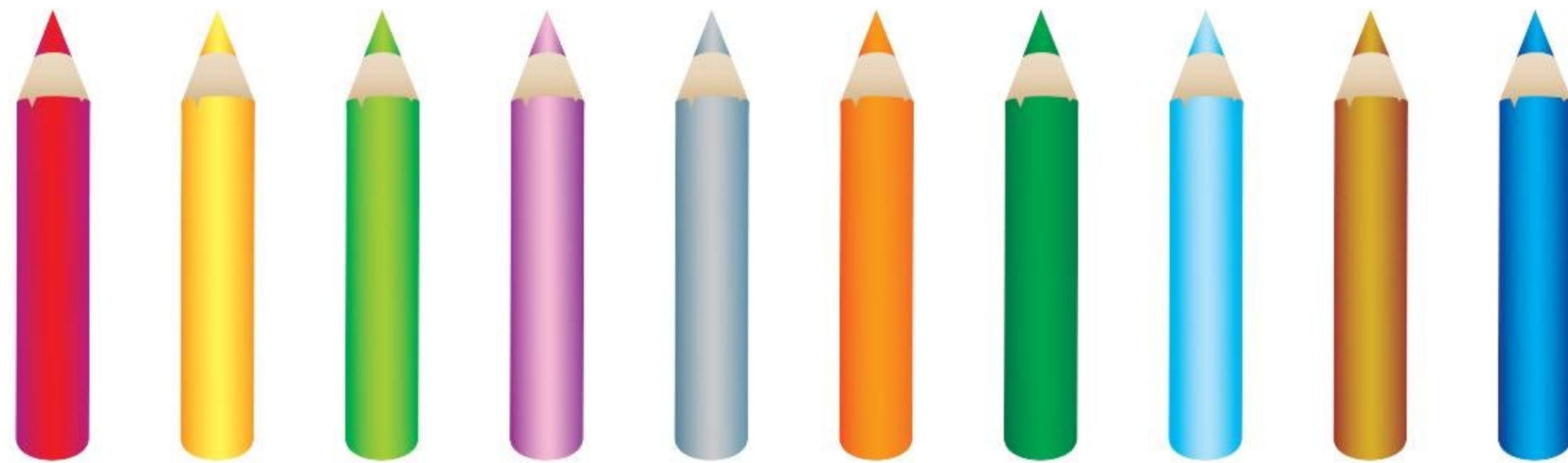

5. Обговори із сусідом / сусідкою по парті, що позначають дорожні знаки, які допоможуть зробити дорогу до школи безпечною.

7 Порівняння кількості об'єктів. Лічба

1. Полічи, скільки зображено олівців. Починай лічити із червоного олівця.

- А тепер полічи олівці, починаючи із синього олівця.

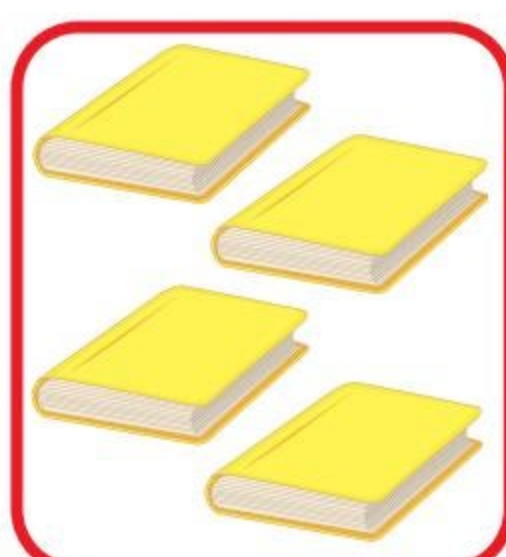
Правила лічби

- Предмети можна рахувати, починаючи з будь-якого.
- Під час лічби не пропускай жодного предмета.
- Не лічи один предмет двічі.
- Останнє число з названих під час лічби дає відповідь на запитання: «Скільки предметів у групі?»

2. Скільки рюкзаків зображено на малюнку? Скільки книжок? Чи є для кожної книжки рюкзак?

3. Визнач, на якій із двох груп малюнків предметів більше, менше, порівну.

8 Пара предметів. Об'ємні геометричні фігури (куб, конус, куля)

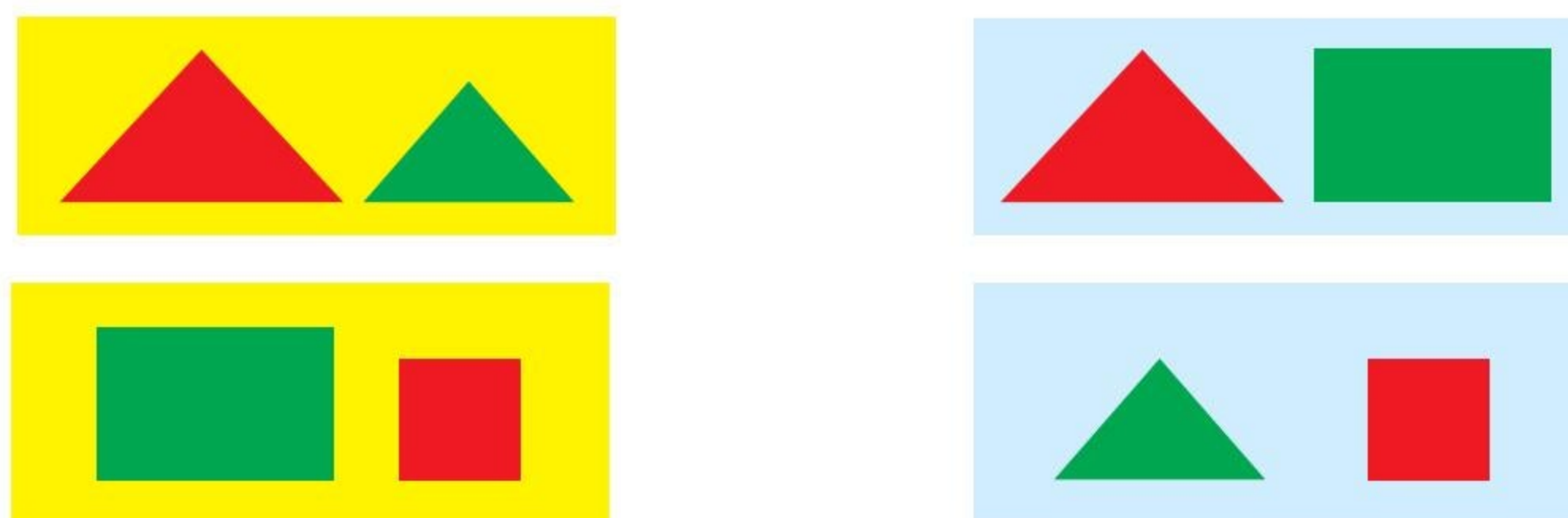
1. Визнач, яких предметів зазвичай буває по два.

2. Визначте, про які частини людського тіла кажуть, що це — пара.

3. Визнач, чим у кожному випадку пара фігур зліва відрізняється від кожної пари фігур справа.

4. Добери до кожного зображеного предмета подібну за формою геометричну фігуру.

Конус

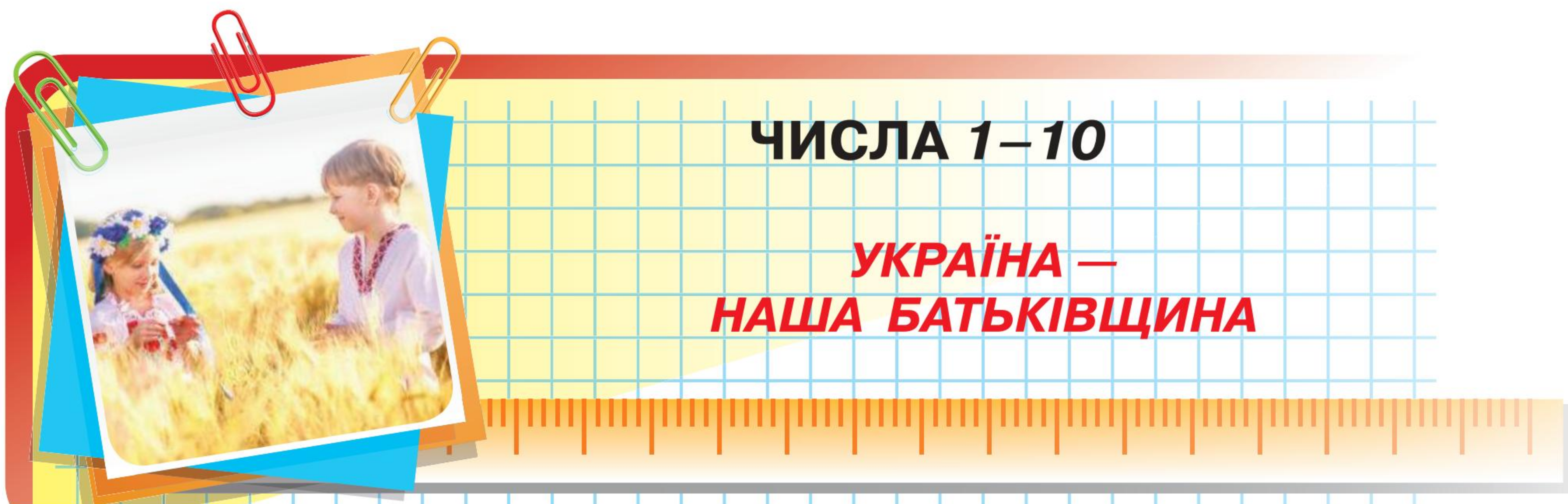
Куб

Куля

5. Скільки геометричних фігур зображено на кожному малюнку?

9

Число й цифра 1. Поняття «перший»

Україна, як мама, на світі одна

1. Розглянь малюнки. Як утворилося число 1?

1

Кількість предметів позначаємо **числами**. Числа записуємо **цифрами**. **Число один** позначаємо **цифрою 1**. **Цифра 1** — це **одиниця**.

Говори правильно: Україна **одна**, Місяць **один**, Сонце **одне**.

2. Розглянь малюнки. Що буває тільки одне? Розкажи.

Починаємо лічити предмети від **1**.

3. Яких предметів на малюнках є по **1**, а яких — багато?

1

4. Хто йде першим? Хто — останнім?

10 Число й цифра 2. Поняття «другий»

1. Розглянь малюнки. Як утворилося число 2?

1 і 1 — це 2. Число два — це число, яке складається з двох одиниць. **Число два** позначаємо **цифрою 2**. **Цифра 2** — це **двійка**.

Говори правильно: два рушники, дві сорочки, двоє пташенят.

2. Продовж речення. У людини 2 руки, 2 ноги, ...

3. Яких предметів та об'єктів на малюнках по 2?

4. Якими кольорами розфарбований другий прапорець? Якій державі він належить?

5. Розгляньте малюнки. Запам'ятайте геометричні фігури.

•
точка

—
відрізок

—
промінь

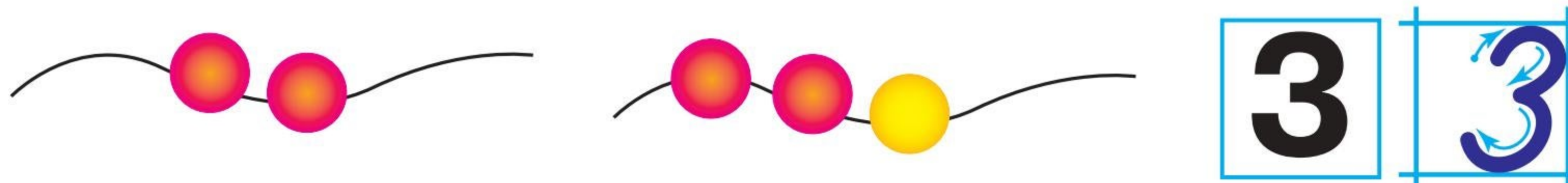
—
пряма

Державний Прапор України, Державний Герб України, Державний Гімн України — державні символи нашої країни.

1 Число й цифра 3. Поняття «третій»

1. Розглянь малюнки. Як утворилося число 3?

2 і 1 — це 3. Число три позначаємо цифрою 3. Цифра 3 — це трійка.

Говори правильно: три маки, троє пташенят.

2. Яких предметів буває по 3?

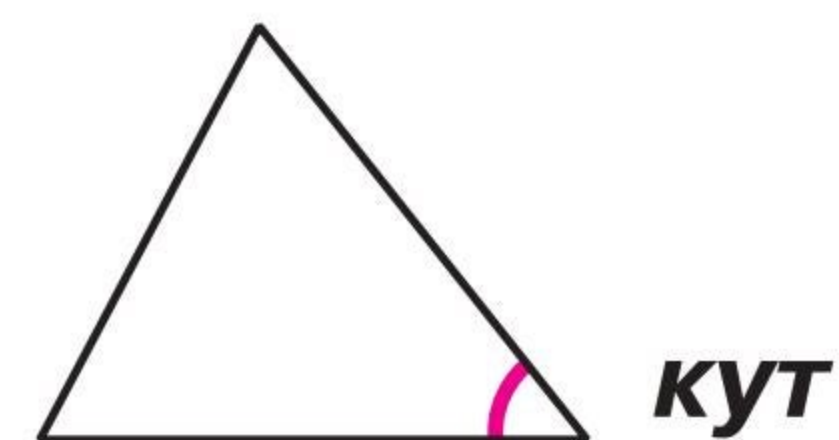
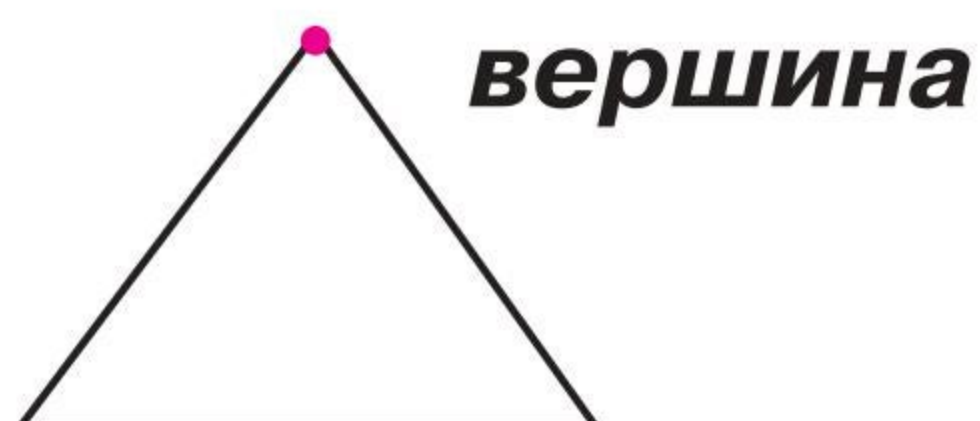
- Чому Державний Герб України називаємо тризубом?

3. Яких предметів на малюнках є по 3?

4. Розгляньте малюнки. Це — трикутники.

Трикутник має 3 сторони, 3 вершини, 3 кути.

5. Скільки трикутників є на малюнку? Якого кольору трикутники?

12 Порівняння чисел. Нерівність. Знаки $>$, $<$

1. Розглянь малюнки.

- Скільки дорослих виконують роботу? • Скільки працює дітей? • Кого більше — дорослих чи дітей? • Кого менше — дорослих чи дітей?

Числа можна порівнювати. Результат порівняння записуємо так: $>$ (**більше**), $<$ (**менше**) або $=$ (**дорівнює**).
Записи $1 < 2$, $2 > 1$ називаємо **нерівностями**.

Записуємо так: $3 > 2$.

Читаємо так: «**Три більше двох**».

Записуємо так: $2 < 3$.

Читаємо так: «**Два менше трьох**».

2. Розглянь малюнки. Скільки комп'ютерів зліва? Скільки справа? Запиши ці числа. Порівняй. Скільки книжок зліва? Скільки справа? Запиши ці числа. Порівняй.

3. Випиши правильні нерівності.

$3 > 2$

$2 > 2$

$1 < 3$

$2 > 3$

$3 > 1$

$1 < 2$

13

Порівняння чисел. Рівність. Знак =

1. Скільки рушників на малюнку? Скільки вишиванок?

Кількість рушників і вишиванок однакова.

Ми отримали **рівність**: $3 = 3$. Знак $=$ називаємо **дорівнює**. Він указує на однакову кількість предметів. Рівність $3 = 3$ читаємо так: «**Три дорівнює трьом**».

2. Яких предметів більше, а яких менше? Що ти вмієш робити цими предметами? Розкажи сусіду / сусідці по парті.

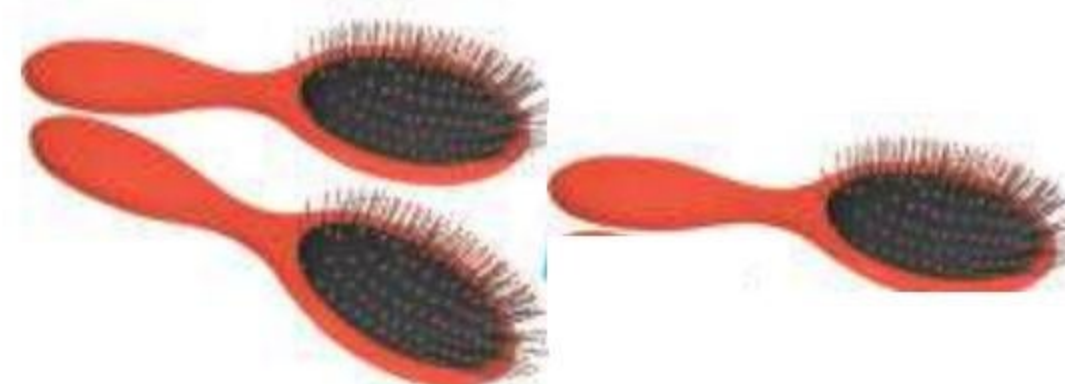

$$3 > 2$$

$$1 < 3$$

3. Скільки треба домалювати предметів, щоб їхня кількість стала однаковою?

i

4. Порівняй числа.

$$2 \text{ i } 1$$

$$3 \text{ i } 3$$

$$3 \text{ i } 1$$

$$2 \text{ i } 2$$

$$3 \text{ i } 2$$

$$1 \text{ i } 2$$

5. Добери числа.

$$3 > \square$$

$$2 = \square$$

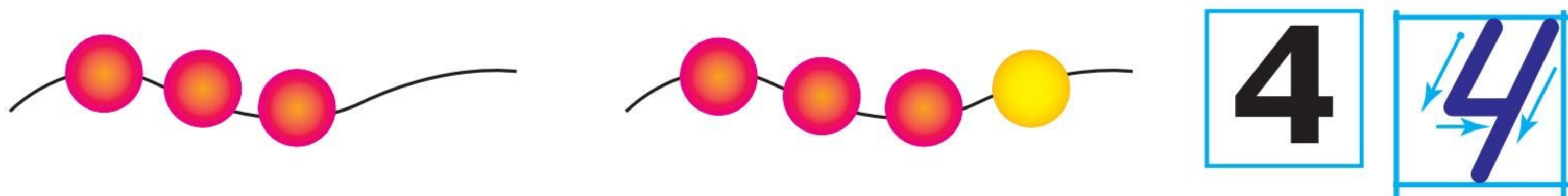
$$3 > \square$$

$$3 = \square$$

$$2 > \square$$

14 Число та цифра 4. Поняття «четвертий»

1. Розглянь малюнки. Як утворилося число 4?

3 і 1 — це 4. **Число чотири** позначаємо **цифрою 4**.
Цифра 4 — це **четвірка**.

Говори правильно: чотири будинки, четверо дверей.

2. Яких предметів на малюнках по 4? Які з них властиві для міста; для села?

3. Якого кольору машина їде четвертою?

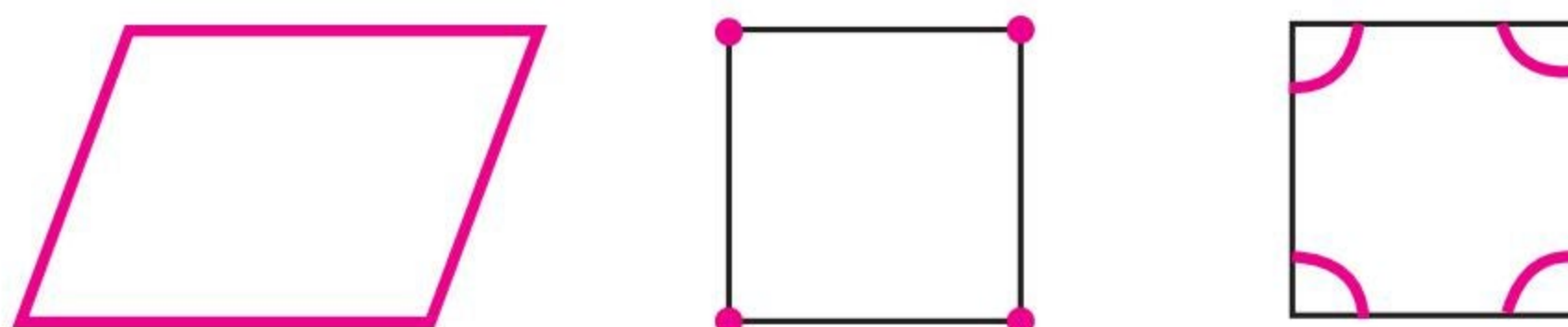

4. Назви 4 міста в Україні. Назви 4 села в Україні.

5. Назвіть тварин, які мають 4 ноги.

6. Розгляньте малюнки. Це — **чотирикутники**. Які предмети, що оточують вас, мають форму чотирикутника? Назвіть їх.

Чотирикутник має 4 сторони, 4 вершини, 4 кути.

15 Попереднє та наступне числа

1. Розглянь світлини. Назви сусідів чисел, які позначають світлини м. Києва.

1

2

3

Попереднє та **наступне числа** називаємо «**сусідами**» цього числа.

попереднє число ← **1, 2, 3** → **наступне число**
Числа **1** і **3** — «сусіди» числа **2**.

2. Яке число передує числу **2**; числу **3**; числу **4**? Яке число стоїть після числа **1**; після числа **2**; після числа **3**?

3. Яка правильна відповідь? (Усно.)

У числа 2 наступне 3 .	У числа 1 наступне 3 .
У числа 3 попереднє 2 .	У числа 3 попереднє 4 .
У числа 4 попереднє 3 .	У числа 1 наступне 2 .

4. Розглянь малюнки. Назви попереднє та наступне число.

5. На столі лежать 4 ручки та кілька олівців. Олівців менше, ніж ручок. Скільки може бути олівців?

16 Складання нерівностей за малюнками

1. Визнач пропущене число під зображеннями предметів, якими можна подорожувати по Дніпру або по водоймі твоєї місцевості.

1		3	4
---	--	---	---

1	2		4
---	---	--	---

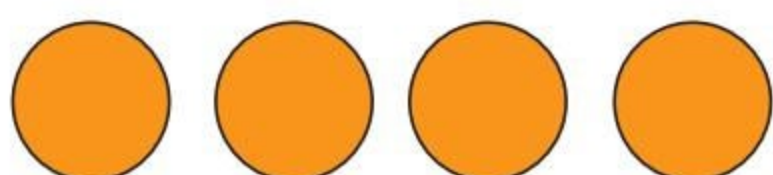

	2	3	4
--	---	---	---

2. Визнач, яка група геометричних фігур відповідає запису (усно).

$4 > 1$

$2 < 3$

$4 > 2$

$3 > 2$

3. Визнач правильні нерівності.

$2 > 1$

$1 < 3$

$3 < 4$

$3 < 2$

$4 < 2$

$2 < 1$

$1 > 4$

$2 > 4$

4. Яка наступна фігура? Намалюй її в зошиті замість знака питання.

?

?

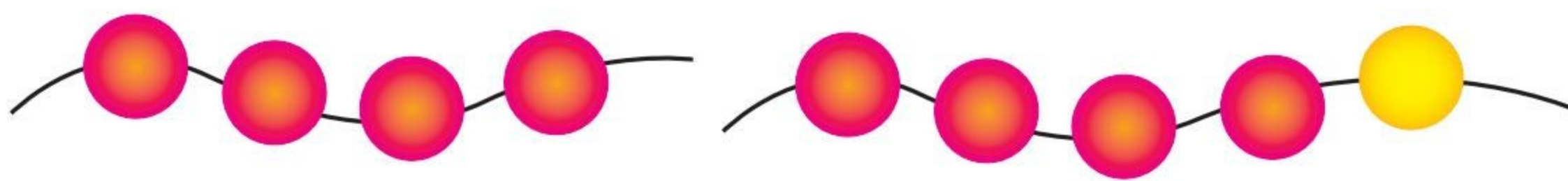

?

17

Число та цифра 5. Поняття «п'ятий»

1. Розглянь малюнки. Як утворилося число 5?

4 і 1 — це 5. Число п'ять позначаємо цифрою 5.
Цифра 5 — це п'ятірка.

Говори правильно: п'ять членів родини, п'ятеро дітей.

2. Скільки членів сім'ї зображено на малюнку? Кого зображено п'ятим? Скільки членів сім'ї зображено на малюнку зліва від наймолодшої дитини? Скільки справа?

3. Назви числа від 1 до 5. Яке число наступне за числом 2? А за числом 4? Яке число передуює числу 4? А числу 2?

4. Розглянь малюнок. Скільки членів сім'ї обідає? Скільки тарілок на столі? Полічи. Склади й запиши нерівність.

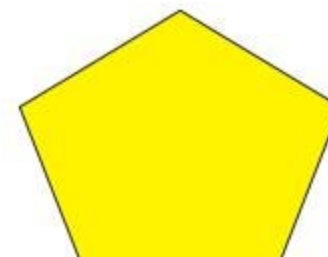
- Розкажи, як ти піклуєшся про членів своєї сім'ї.

П'ятикутник має 5 сторін, 5 вершин, 5 кутів.

5. Визначте, якого кольору п'ятикутник.

18 Додавання чисел. Знак +

1. Скільки дітей зліва? Скільки справа? Скільки всього дітей?

Дію додавання записуємо за допомогою знака + (плюс).
 $3 + 2 = 5$. Читаємо так: «**До трьох додати два дорівнює п'ять**». Будь-який запис із чисел і знаків математичних дій (+, −) називаємо **виразом**.

2. Розглянь малюнки. Склади вирази на додавання. Запиши.

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

3. Розглянь малюнки. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, яку роботу виконують діти вдома.

$$2 + 2$$

$$4 + 1$$

Андрій

$$3 + 1$$

$$1 + 4$$

Ірина

4. Обчисли вирази.

$$3 + 2$$

$$2 + 1$$

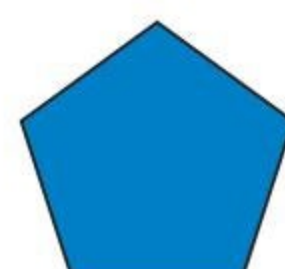
$$1 + 3$$

$$2 + 2$$

$$4 + 1$$

$$1 + 1$$

5. Назви геометричні фігури. Визнач у них кількість кутів.

19 Резервний урок

20

Склад числа 5. Складання виразів на додавання за малюнками

1. Обчисли вирази. Порівняй результати з відповідними числами, і ти дізнаєшся, де працюють твої сусіди / сусідки.

5

4

3

2

Олена

$$3 + 1$$

Павло

$$1 + 1$$

Галина

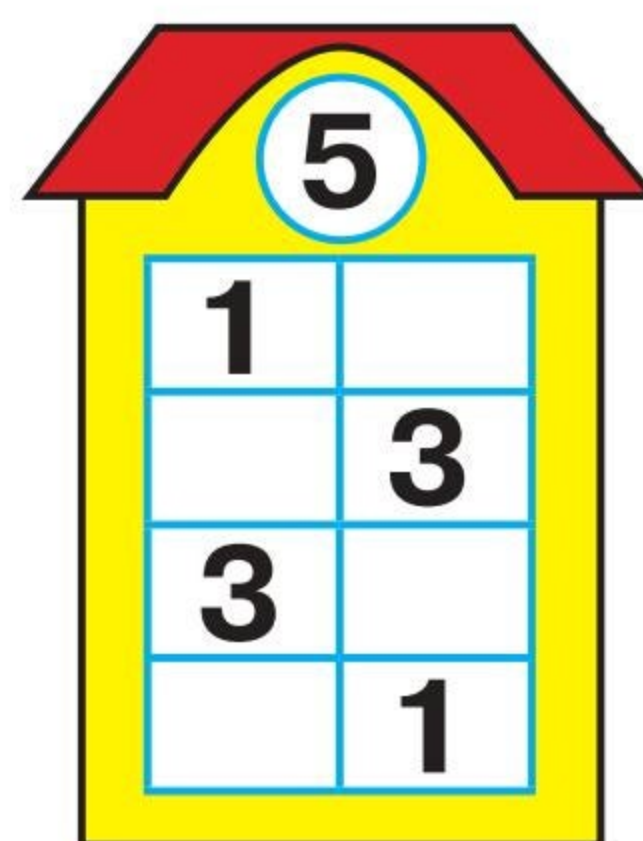
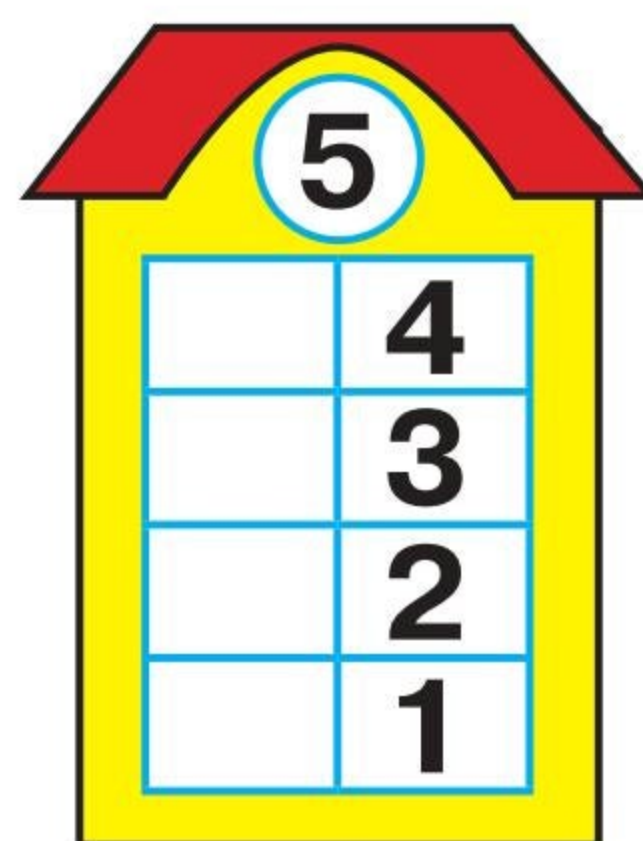
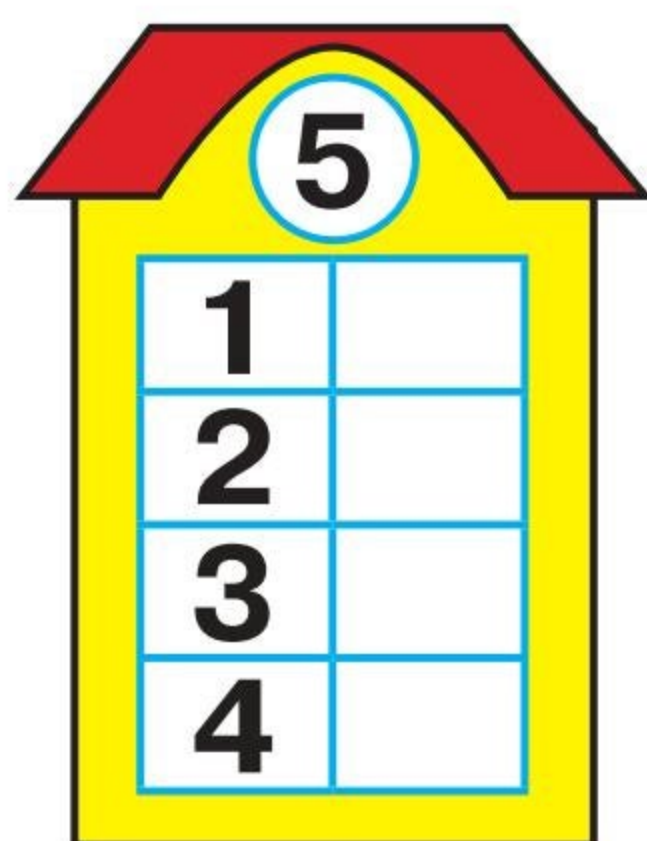
$$3 + 2$$

Ігор

$$2 + 1$$

2. У чарівних будинках живуть числа-«сусіди». «Засели» вільні квартири та склади відповідні рівності (усно).

3. Назви попередні та наступні числа до поданих (усно).

1 , 2, 2 , 3, 3 , 4, 4 , 5.

4. Як виглядає новий сусід Сашка, якщо відомо: він не лисий, у нього немає ні вусів, ні бороди, не має ластовиння?

5. Обчисли вирази.

$$2 + 1$$

$$3 + 1$$

$$4 + 1$$

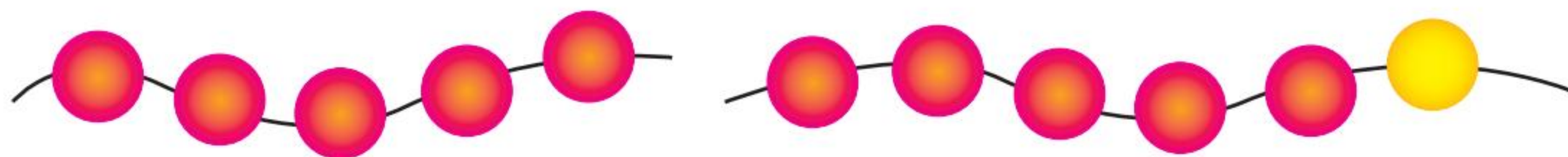
$$1 + 1$$

$$2 + 1 + 1$$

$$3 + 1 + 1$$

21 Число та цифра 6. Поняття «шостий»

1. Розглянь малюнки. Як утворилося число 6?

5 і 1 — це 6. Число шість позначаємо **цифрою 6**.
Цифра 6 — це **шестірка**.

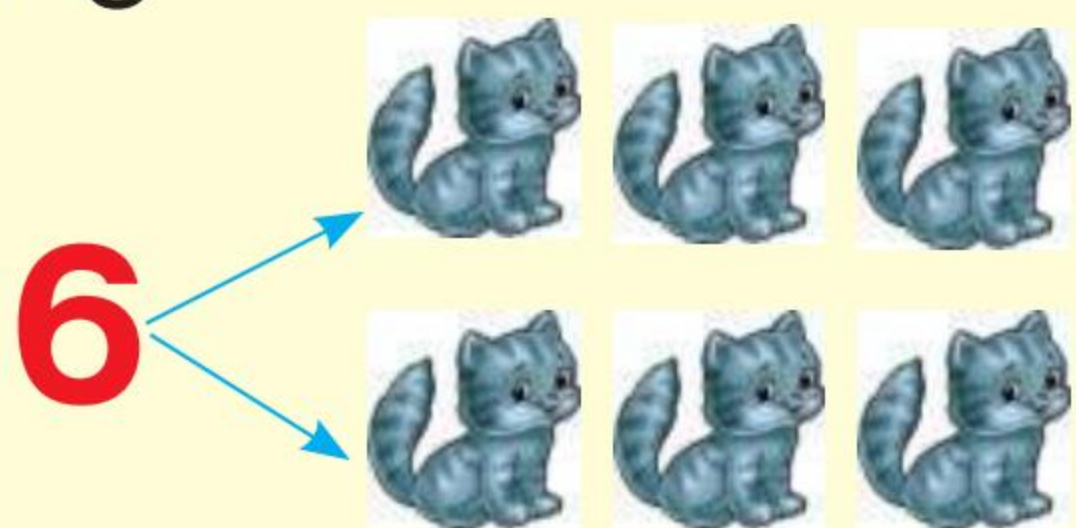
Говори правильно: шість качок, шестеро каченят.

2. Яких тварин на малюнку є по 6?

3. Розглянь малюнки. На які два числа можна розкласти число 6? Запиши в зошит (за зразком).

$$6 = 3 + 3$$

6

6

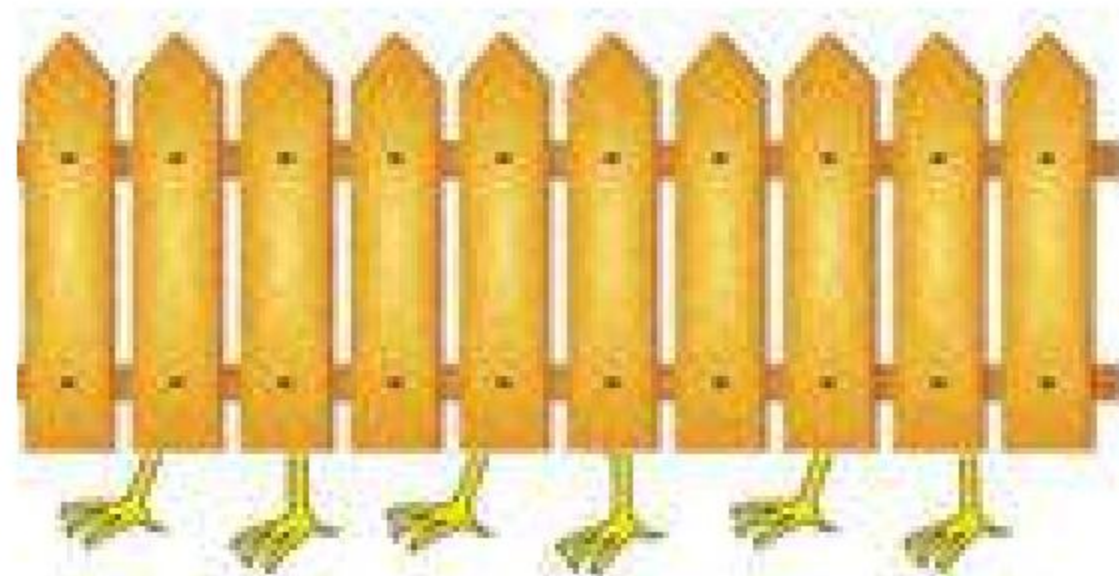

4. Добери числа.

$$6 < \square \quad 5 = \square \quad 2 < \square \quad 3 > \square \quad 4 < \square \quad 5 > \square$$

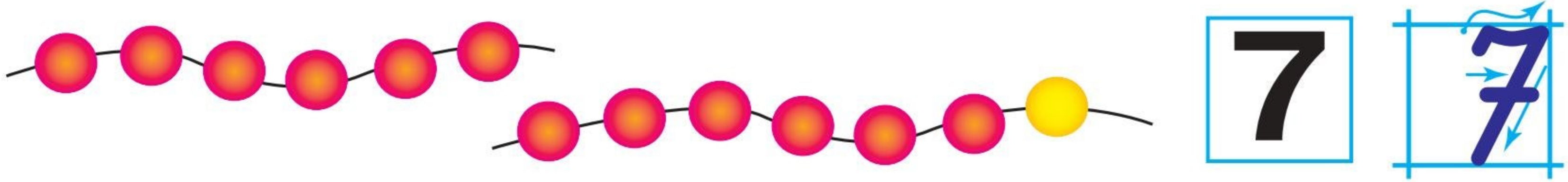

5. Скільки котів за парканом? Скільки курок за парканом?

22 Число та цифра 7. Поняття «сьомий»

1. Розглянь малюнки. Як утворилося число 7?

6 і 1 — це 7. Число сім позначаємо цифрою 7. Цифра 7 — це сімка.

Говори правильно: сім кіз, семеро козенят.

2. Яких смаколиків на малюнку є по 7?

3. Розглянь малюнки. Запиши (за зразком), на які два числа можна розкласти число 7.

4. Обчисли вирази.

$3 + 1$ $3 + 3$ $5 + 1$ $6 + 1$ $4 + 1$ $3 + 2$ $5 + 2$ $4 + 2$

23 Дні тижня. Доба

- 1. Кожний день тижня має своє порядкове число. Називайте дні так: *перший день — понеділок, другий ...*

7 днів у тижні, **7 кольорів** у веселці, **7 нот** у музиці.

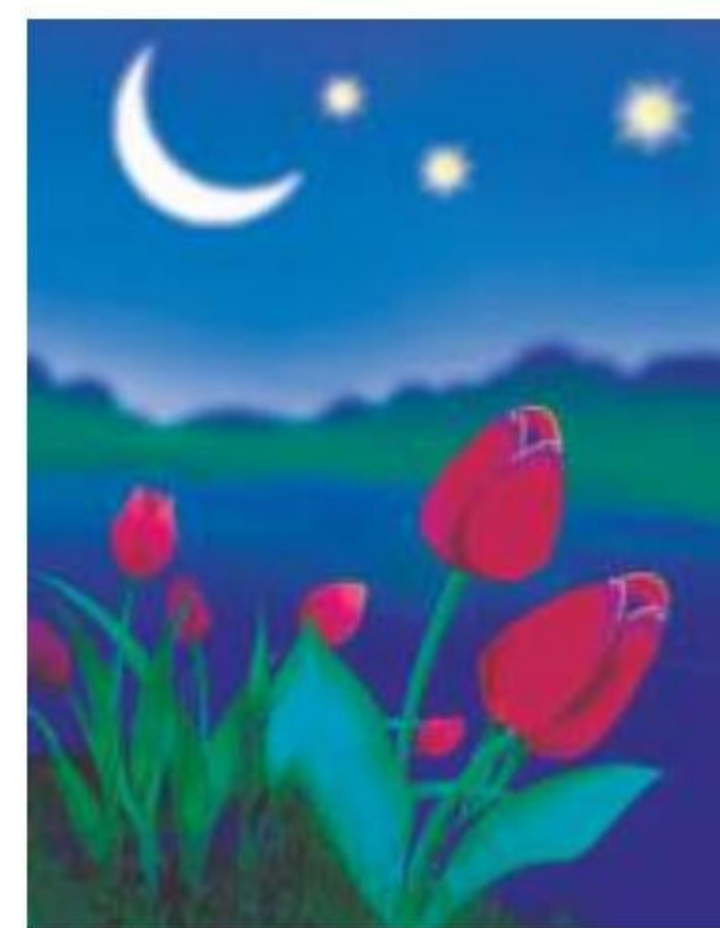
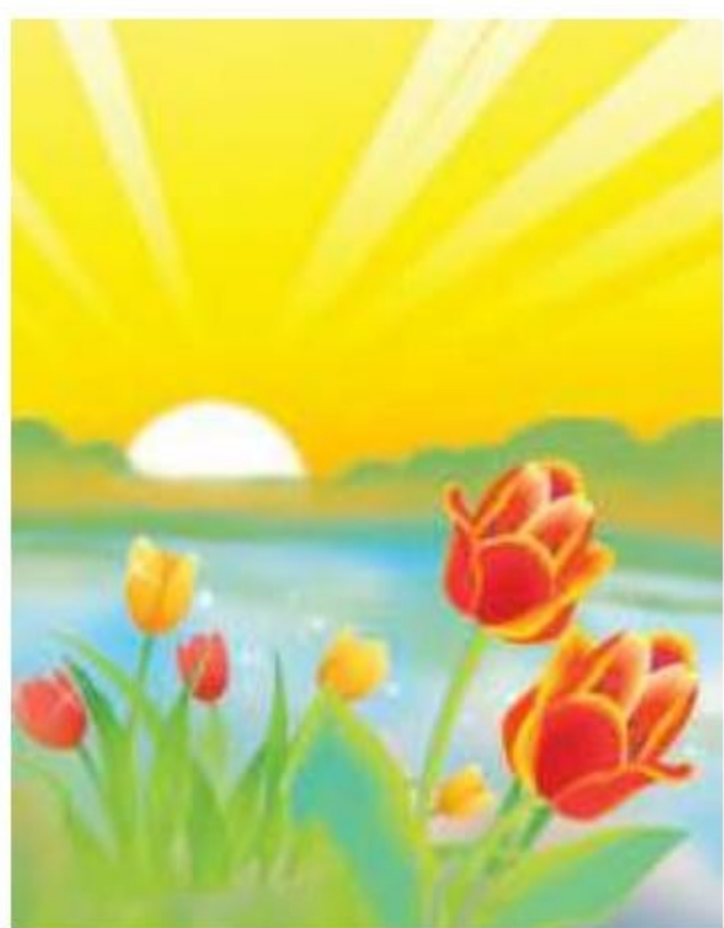
- Який день тижня сьогодні? Який день завтра?
- Назвіть другий день тижня; п'ятий день тижня.
- З якого дня розпочинається тиждень?
- Доповніть речення.

Удома скрізь кипить робота, як почався день ...

2. Дай відповіді на запитання.

- У який день тижня в тебе найменше справ?
- У який день тижня в тебе найбільше справ?

3. Визнач, як частини доби змінюють одна одну. Назви їх у правильній послідовності.

4. Розкажи сусіду / сусідці про свій розпорядок дня.

5. Обчисли вирази.

$$3 + 1$$

$$4 + 1$$

$$5 + 1$$

$$6 + 1$$

$$2 + 2$$

$$5 + 2$$

$$4 + 2$$

$$3 + 4$$

$$1 + 3$$

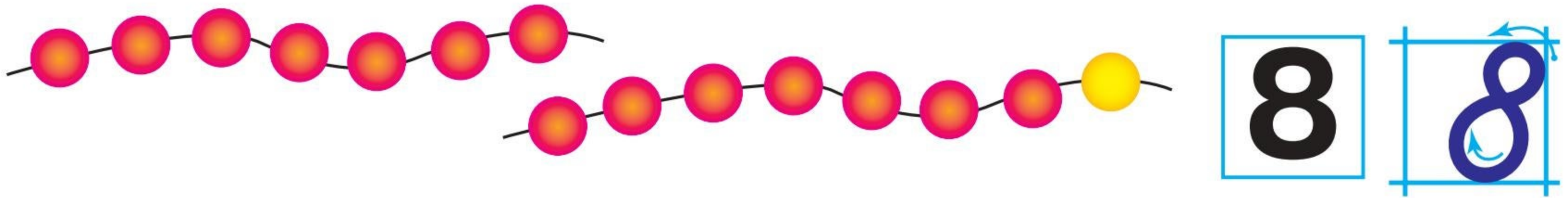
$$3 + 3$$

$$12 + 3$$

$$4 + 3$$

24 Число та цифра 8. Поняття «восьмий»

1. Розглянь малюнки. Як утворилося число 8?

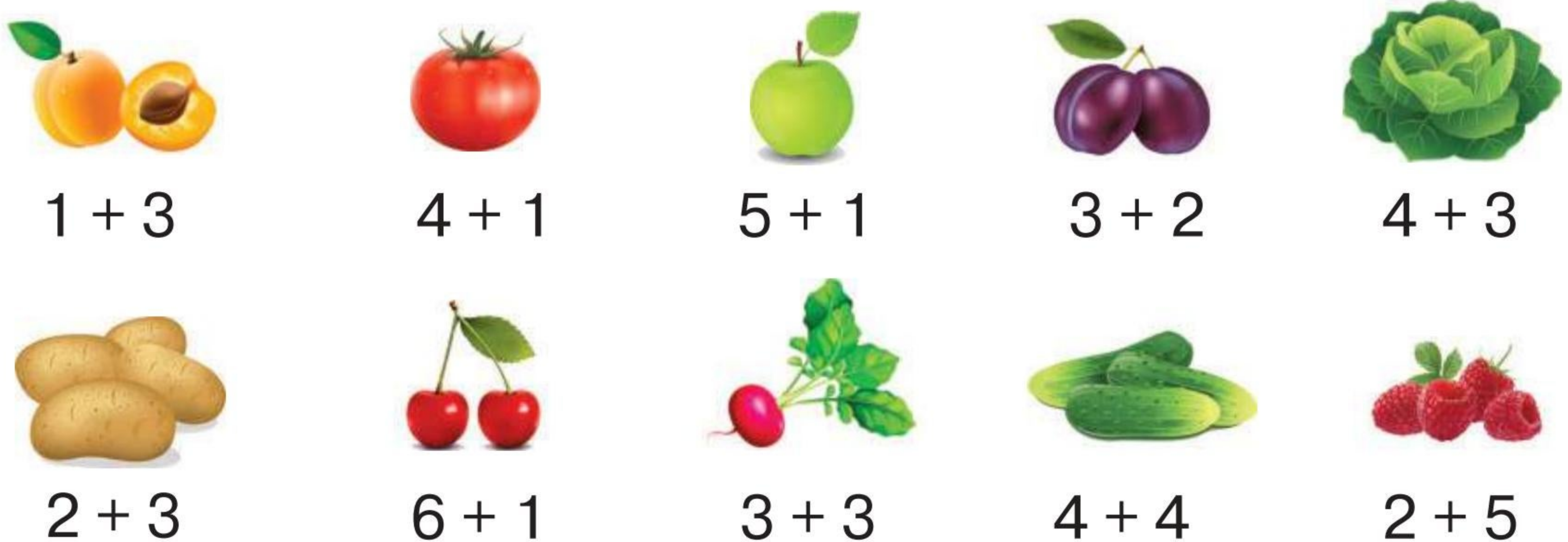
 7 і 1 — це 8. Число вісім позначаємо цифрою 8. Цифра 8 — це вісімка.

Говори правильно: вісім яблук, восьмеро курчат.

2. Яких предметів на малюнку є по 8? Які з них корисні?

3. Обчисли вирази біля зображень харчових продуктів, з яких можна зварити компот або приготувати салат.

4. Добери числа. Запиши рівності.

$$8 = 6 + \square$$

$$8 = 1 + \square$$

$$8 = 2 + \square$$

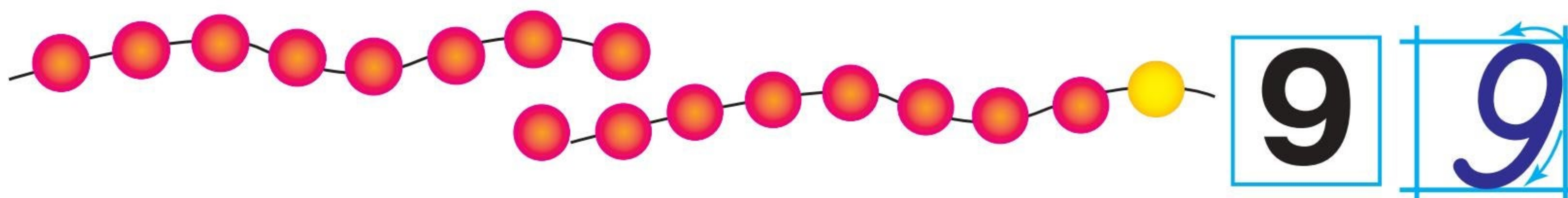
$$8 = 4 + \square$$

$$8 = 5 + \square$$

$$8 = 3 + \square$$

25 Число та цифра 9. Поняття «дев'ятий»

1. Розглянь малюнки. Як утворилося число 9?

8 і 1 — це 9. Число дев'ять позначаємо **цифрою 9**.
Цифра 9 — це **дев'ятка**.

Говори правильно: дев'ять стрічок, дев'ятеро козачат.

2. Яких предметів на малюнках є по 9?

3. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$6 + 3$$

$$8 + 1$$

$$3 + 6$$

$$1 + 8$$

$$7 + 2$$

$$5 + 4$$

$$4 + 2$$

$$3 + 2$$

4. Обчисли вирази. Порівняй результати з відповідними числами, і ти дізнаєшся, у якому одязі танцюватимуть діти.

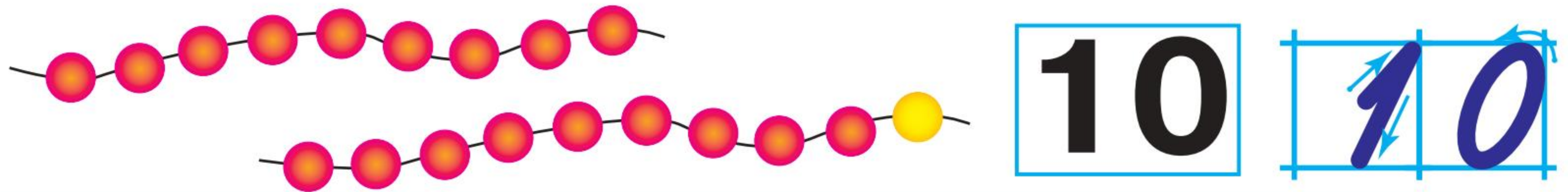

5. Запиши числа, менші від 9, але більші від 1.

26

Число 10. Поняття «десятий»

1. Розглянь малюнки. Як утворилося число 10?

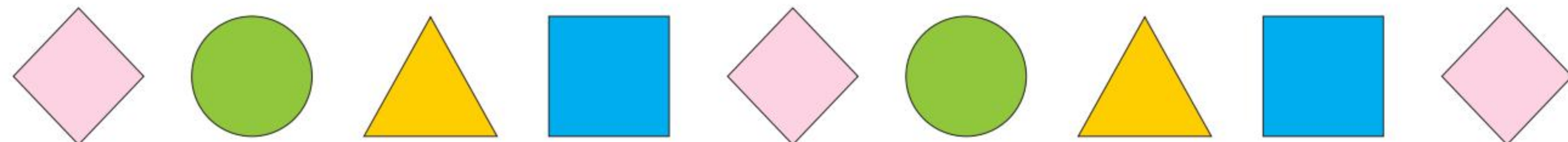
9 і 1 — це 10. Число десять позначаємо **цифрами 1 і 0. Число 10 — це десяток.**

Говори правильно: десять іграшок, **десятеро** ведмежат.

2. Яких предметів на малюнку є по 10?

3. Яка геометрична фігура має бути наступною?

4. Перепиши цифровий ряд, уставляючи пропущені числа.

1	2		4	5			8	9	10
1		3		5	6			9	10
1			4		6	7			10

5. Обчисли. Запиши рівності.

$5 + 3$	$7 + 3$	$3 + 6$	$6 + 4$
$5 + 5$	$8 + 2$	$2 + 7$	$9 + 1$

27 Віднімання чисел. Знак –

1. Полічіть, скільки кульок було в Олени. Скільки полетіло? Скільки залишилося? (Усно.)

$$3 - 1 = 2$$

Знак (–) «**мінус**» означає дію віднімання $3 - 1 = 2$.
Читаємо так: «**Від трьох відняти один дорівнює два**».

2. Розглянь малюнок. Склади й обчисли вираз.

3. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, хто чим любить займатись у вільний час.

$7 - 2$

Оксана

6

$6 - 3$

Олег

5

$10 - 4$

Павло

Іра

3

$8 - 1$

Лео

7

4. Обчисли вирази.

$7 - 5$

$7 - 4$

$6 - 2$

$5 - 1$

$7 - 2$

$7 - 3$

$6 - 4$

$4 - 2$

28 Число та цифра 0

1. Розгляньте малюнки. Розкажіть, що сталося зі стручками гороху.

На кущі гороху, який посадив Котигорошко, уродило 3 стручки. У стручках було по 3 горошини.

1-й стручок

$$3 - 1 = 2$$

2-й стручок

$$3 - 2 = 1$$

3-й стручок

$$3 - 3 = 0$$

- Скільки горошин висипалося з першого стручка? Скільки залишилося? Прочитайте рівність.
- Поясніть, як скласти другу рівність.
- Скільки горошин висипалося з третього стручка? Скільки горошин у ньому залишилося?

Якщо горошин не залишилося, це означає, що в стручку залишилося **нуль** горошин. $3 - 3 = 0$

2. Дівчинка зірвала з квітки всі пелюстки. Скільки пелюсток залишилося на стеблі?

3. Запиши числа від найменшого до найбільшого.

7 9 6 2 5 0 4 1 3 8

• Запиши число, що передує 5; «сусідів» числа 9; число, наступне після 3.

4. Обчисли вирази.

5 – 5 3 – 3 1 – 1 4 – 4 10 – 10

5. Обчисли вирази під зображеннями персонажів, які є в казці «Солом'яний бичок».

3 – 2

3 + 2

6 – 6

2 + 2

6. Обчисли вирази. До рукавички потраплять тварини, біля яких записаний вираз із значенням **10**. Які тварини оселяться в рукавичці?

8 + 2

5 + 1

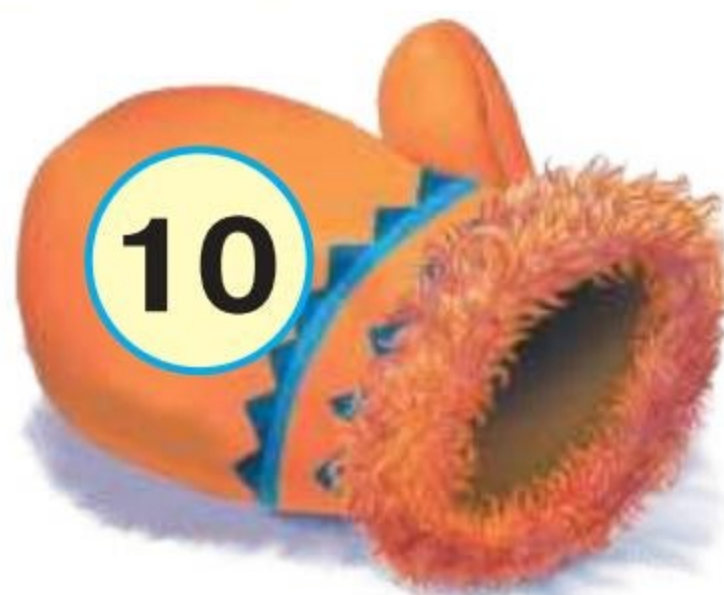
6 + 3

9 + 1

7 + 3

5 + 5

6 + 4

7. Порівняй числа. Добери знаки (>, <, =) (за зразком).

1 > 0

0 1

5 4

0 2

5 2

2 = 2

0 9

0 0

2 3

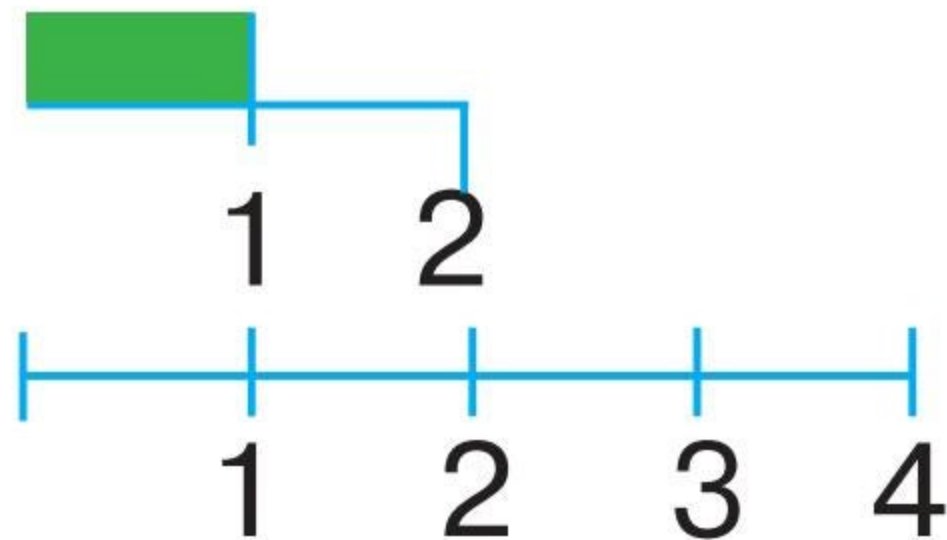
7 0

29

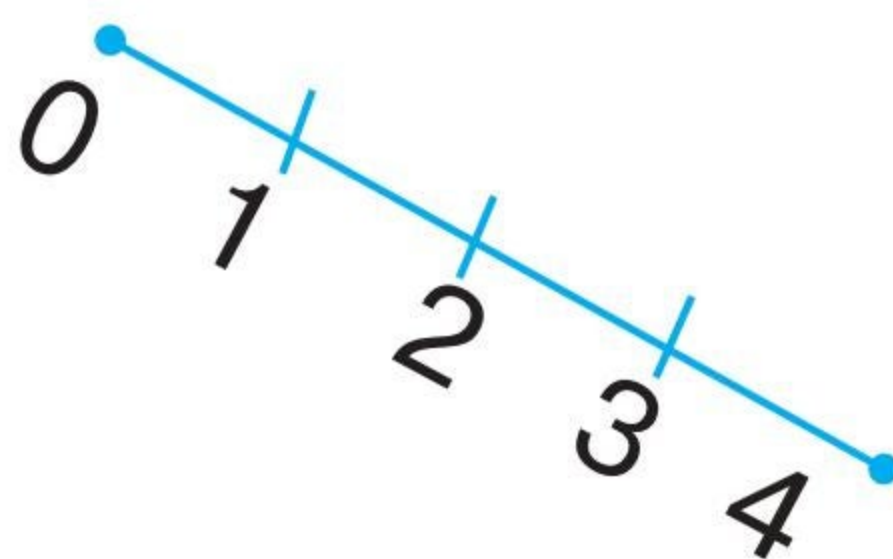
Сантиметр.

Вимірювання довжини відрізків

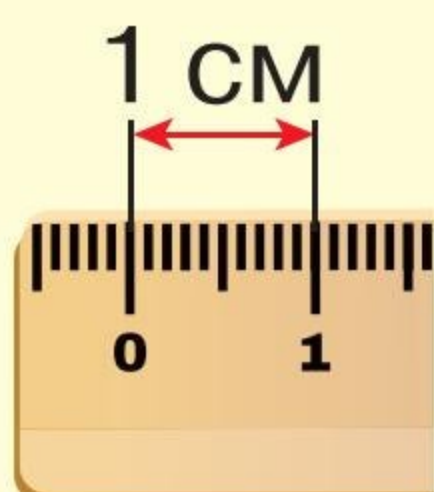
1. Скільки мірок уміщається в кожному відрізку?

2. Якою міркою вимірювали відрізок? Що означають цифри **0, 1, 2, 3, 4**?

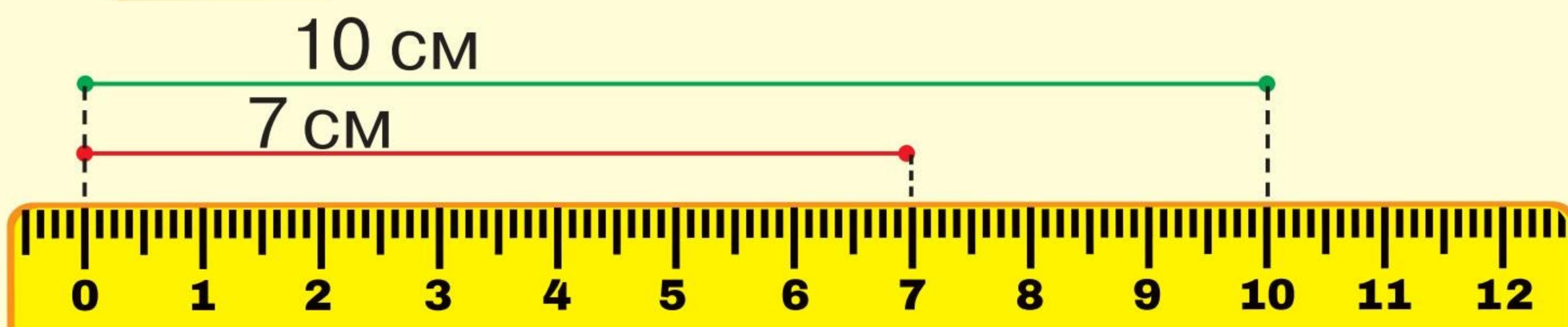

Лінійка — прилад для вимірювання.

Довжину предметів можна вимірювати **сантиметрами**.

1 сантиметр коротко записуємо **1 см**.

3. Виміряй довжину кожного з відрізків.

• Яка довжина найкоротшого відрізка? • Найдовшого?
Накресли такі відрізки в зошиті.

4. Добери знаки (+, −, =). Запиши рівності та нерівності.

$$3 \square 1 = 4$$

$$6 \square 1 > 6$$

$$8 \square 1 < 9$$

30

Незамкнені й замкнені ламані лінії. Іменовані числа

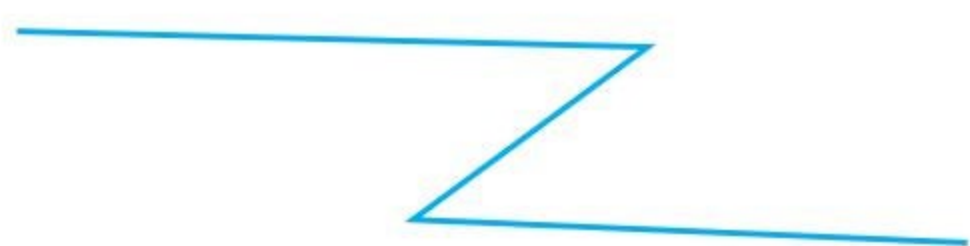

Числа, які отримуємо під час вимірювання довжини й інших величин, називаємо **іменованими**: **2 см, 7 см**.

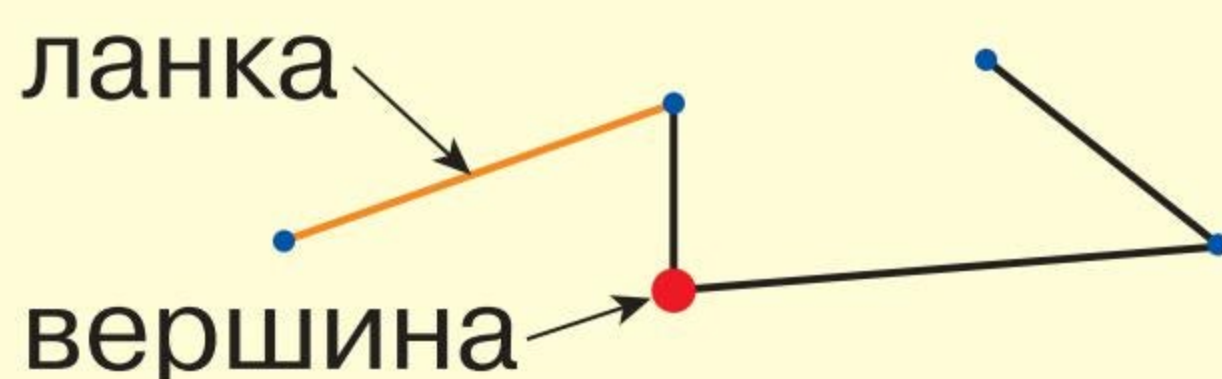
1. Запиши іменовані числа в порядку зростання.

5 см, 2 см, 7 см, 1 см

2. Розглянь малюнки та пригадай, які бувають лінії. Як їх називають?

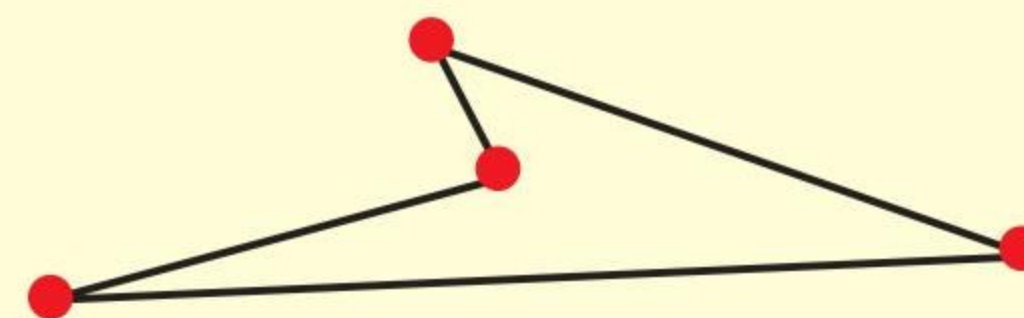
Ламана лінія складається з відрізків, які називаємо **ланками**. Кінці ланок ламаної — це **вершини ламаної**.

Незамкнена ламана

4 ланки, 5 вершин

Щоб знайти довжину ламаної лінії, треба обчислити суму довжин усіх її ланок.

Замкнена ламана

4 ланки, 4 вершини

3. Виміряй у сантиметрах шляхи мишенят. Склади й обчисли вирази. Чий шлях довший?

4. Обчисли вирази.

$$3 + 1$$

$$4 + 1$$

$$6 + 1$$

$$7 - 1$$

$$5 - 2$$

31–32

Резервні уроки

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 10

ВОДИТЬ ОСІНЬ ХОРОВОДИ

33 Компоненти та результат дії додавання. Знаходження суми чисел за малюнками

Здрастуй, осене!

1. Скільки всього є листків? Запам'ятайте вираз.

перший доданок другий доданок сума

$$\begin{array}{ccccccc} 3 & & + & & 4 & & = 7 \\ \hline & & & & & & \text{сума} \end{array}$$

Вираз, який містить знак (+), називаємо **сумою**.
Читаємо так: «**Сума чисел 3 і 4 дорівнює 7 (семи)**»,
або «**Перший доданок — 3, другий доданок — 4,
сума — 7**».

2. Склади вирази на додавання за малюнками.

3. Обчисли вирази.

$4 + 3$

$7 + 1$

$8 + 1$

$5 + 2$

$7 + 2$

$6 + 3$

$6 + 1$

$4 + 2$

4. Добери знаки (>, <, =). Запиши рівності й нерівності.

$5 + 1 \square 5$

$8 + 1 \square 7$

$4 + 1 \square 4$

34 Компоненти та результат дії віднімання. Знаходження різниці чисел за малюнками

1. Скільки листків було на гілці. Скільки облетіло? Скільки залишилося? Запам'ятайте вираз.

$$\begin{array}{ccccccc} & & \text{різниця} & & & & \\ & & \overline{ - } & & & & \\ 5 & - & 1 & = & 4 & & \\ \text{зменшуване} & & \text{від'ємник} & & \text{різниця} & & \end{array}$$

Числа при відніманні мають назви.

Число, від якого віднімаємо, називаємо **зменшуваним**.

Число, яке віднімаємо, називаємо **від'ємником**.

Число, яке отримуємо, називаємо **різницею**.

Читаємо так: «**Різниця чисел 5 і 1 дорівнює 4 (чотирьом)**», або «**Зменшуване — 5, від'ємник — 1, різниця — 4**».

2. Склади вирази на знаходження різниці за малюнками.

3. Обчисли вирази.

$7 - 3$

$6 - 3$

$9 - 2$

$6 - 1$

$8 - 2$

$6 - 2$

$5 - 2$

$7 - 3$

4. Добери знаки (<, >, =). Запиши рівності й нерівності.

$8 - 2 \square 8$

$7 - 4 \square 5$

$9 - 2 \square 9$

$6 - 4 \square 3$

$9 + 1 \square 8$

$5 - 3 \square 7$

$9 + 0 \square 9$

$8 - 2 \square 9$

$4 + 4 \square 3$

35

Додавання і віднімання числа 0. Знаходження суми та різниці чисел

1. Яка кількість листків на кожній гілці? Склади й запиши рівність.

- Скільки листків на обох гілках?

Додавши нуль до будь-якого числа, отримуємо те саме число: $4 + 0 = 4$. Додавши до нуля будь-яке число, отримуємо те саме число: $0 + 2 = 2$. Віднявши нуль від будь-якого числа, отримуємо те саме число: $5 - 0 = 5$. Віднявши будь-які однакові числа одне від одного, отримуємо нуль: $4 - 4 = 0$.

2. Обчисли вирази (за зразком).

$$1 + 0 = 1$$

$$5 + 0$$

$$0 + 6$$

$$6 - 6$$

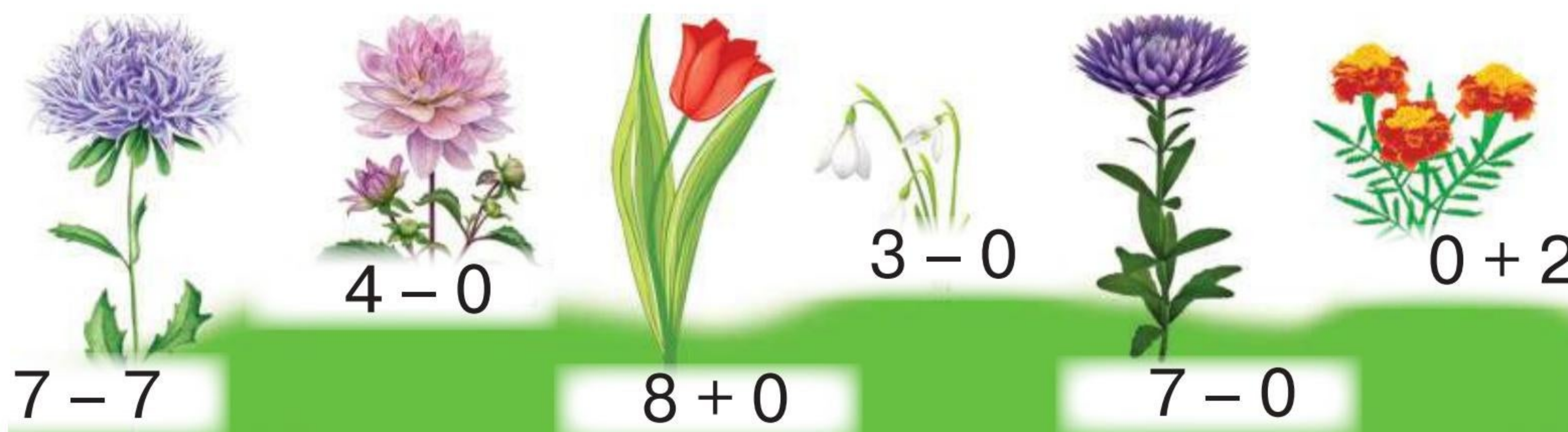
$$2 - 2$$

$$7 + 0$$

$$8 + 0$$

$$3 + 0$$

3. Обчисли вирази під зображеннями квітів, які цвітуть восени.

4. Обчисли вирази.

$$5 + 0$$

$$0 + 6$$

$$0 + 0$$

$$0 + 3$$

$$7 + 0$$

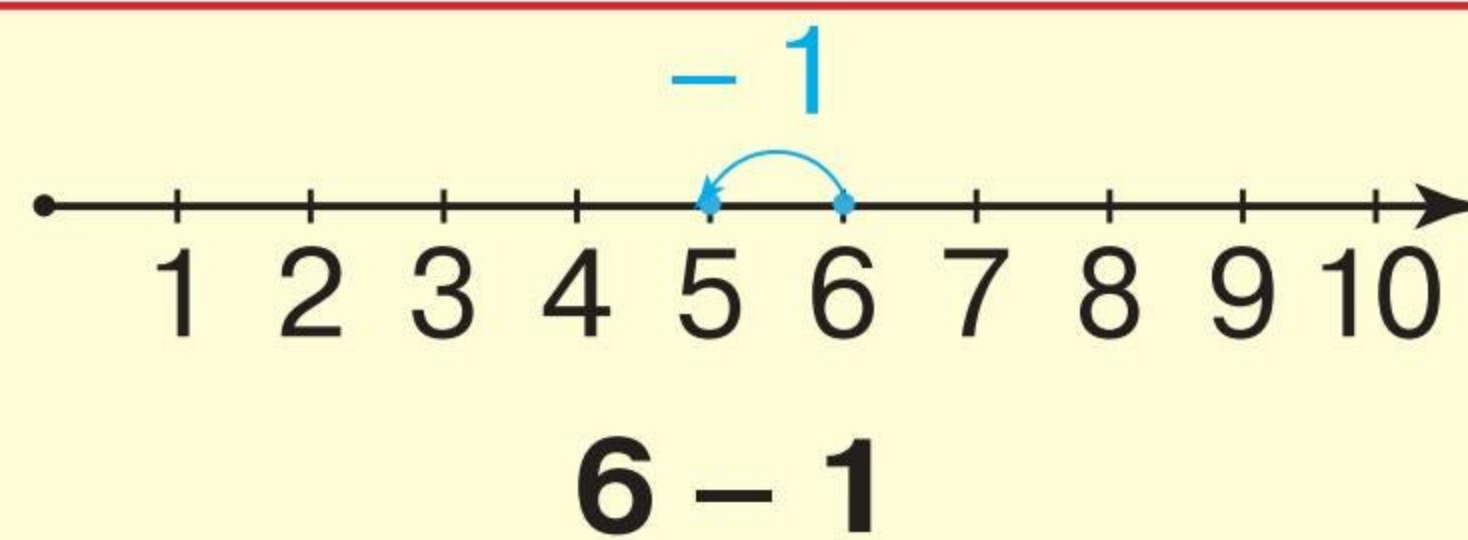
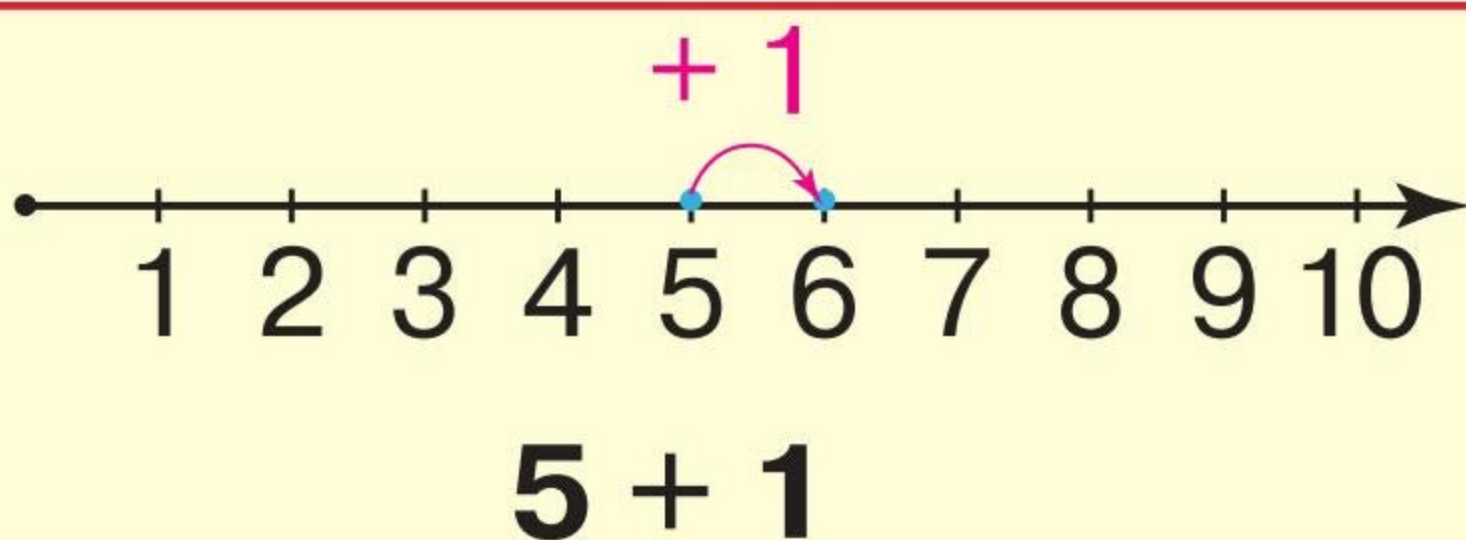
36

Додавання і віднімання числа 1.
Числовий промінь

1. Запам'ятайте таблицю додавання і віднімання числа 1.

	$+ 1$ $- 1$	
	$1 + 1 = 2$	$2 - 1 = 1$
	$2 + 1 = 3$	$3 - 1 = 2$
	$3 + 1 = 4$	$4 - 1 = 3$
	$4 + 1 = 5$	$5 - 1 = 4$
	$5 + 1 = 6$	$6 - 1 = 5$
	$6 + 1 = 7$	$7 - 1 = 6$
	$7 + 1 = 8$	$8 - 1 = 7$
	$8 + 1 = 9$	$9 - 1 = 8$
	$9 + 1 = 10$	$10 - 1 = 9$

2. Розглянь числові промені. Як утворилися числа 6 і 5? Обчисли вирази.

Це — **числовий промінь**. Якщо до будь-якого числа додаємо 1, то отримуємо наступне число, а якщо віднімаємо 1, то отримуємо попереднє.

3. Обчисли вирази за числовим променем. Запиши рівності.

$4 + 1$	$6 + 1$	$8 + 1$	$7 + 1$
$5 + 1$	$8 - 1$	$9 - 1$	$7 - 1$

4. Вимірй довжину відрізка синього кольору.

37

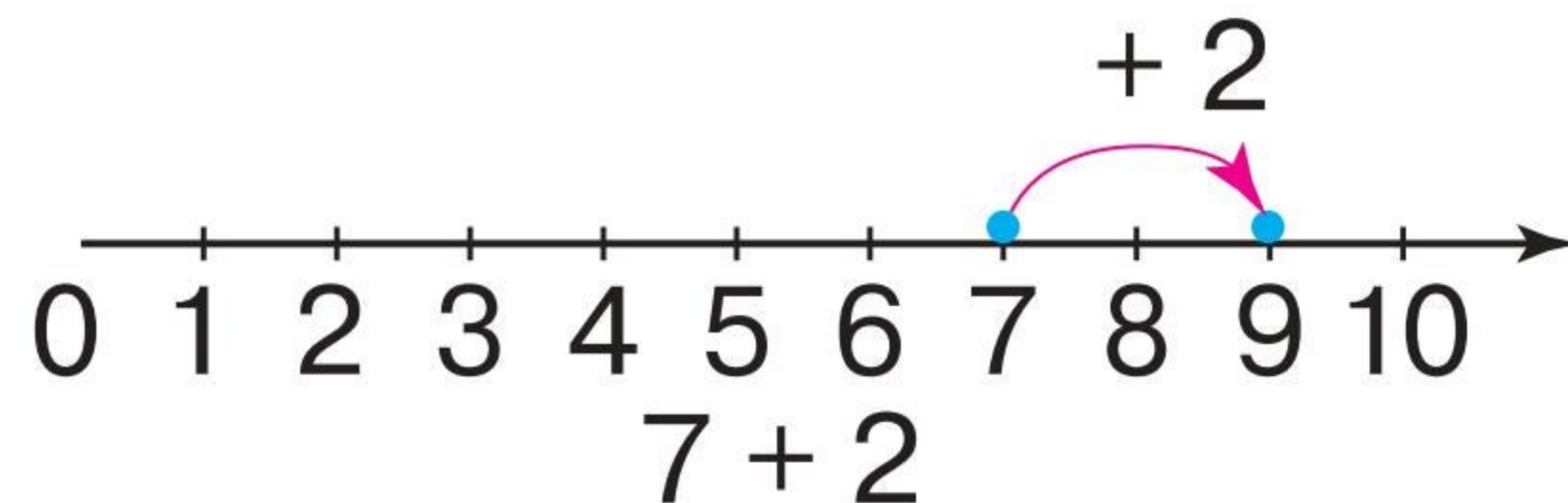
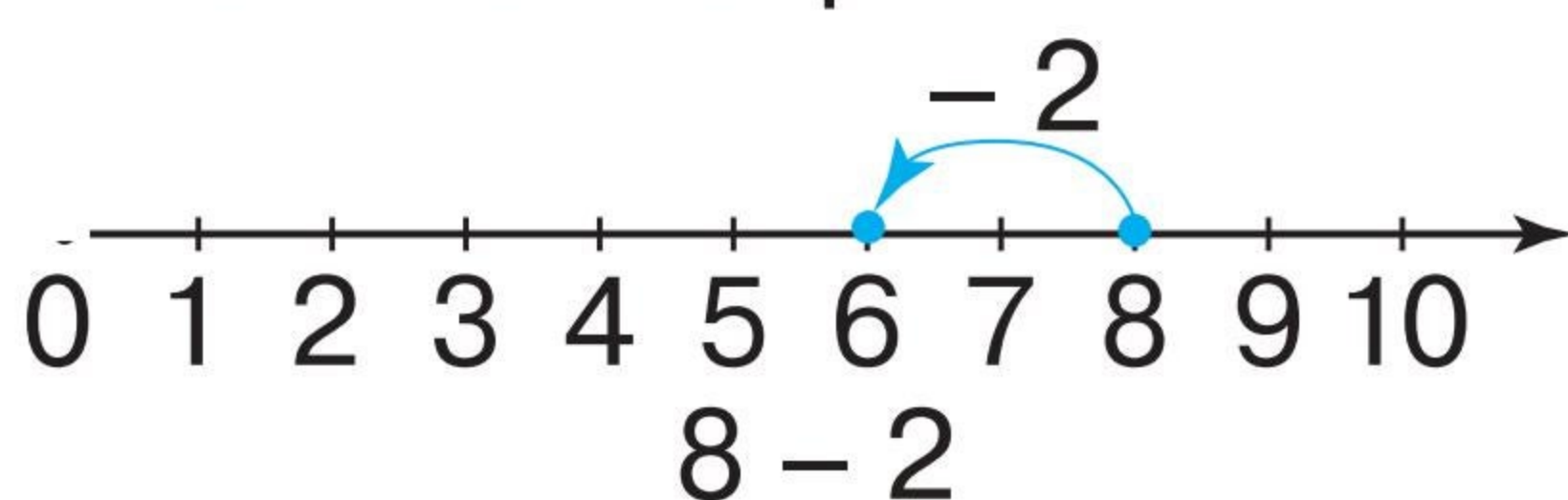
Додавання і віднімання числа 2. Збільшення і зменшення числа на кілька одиниць

1. Запам'ятайте таблицю додавання і віднімання числа 2.

	$+ 2$	$- 2$
	$1 + 2 = 3$	$3 - 2 = 1$
	$2 + 2 = 4$	$4 - 2 = 2$
	$3 + 2 = 5$	$5 - 2 = 3$
	$4 + 2 = 6$	$6 - 2 = 4$
	$5 + 2 = 7$	$7 - 2 = 5$
	$6 + 2 = 8$	$8 - 2 = 6$
	$7 + 2 = 9$	$9 - 2 = 7$
	$8 + 2 = 10$	$10 - 2 = 8$

2. Розглянь числові промені. Як утворилися числа 6 і 9? Обчисли вирази.

зменшили на 2

збільшили на 2

На малюнку зліва кількість капусти зменшили на 2. **Щоб зменшити, треба відняти.** На малюнку справа кількість капусти збільшили на 2. **Щоб збільшити, треба додати.**

3. Збільш і зменш на 2 кожне із чисел. Запиши вирази.

2 3 4 5 6 7 8

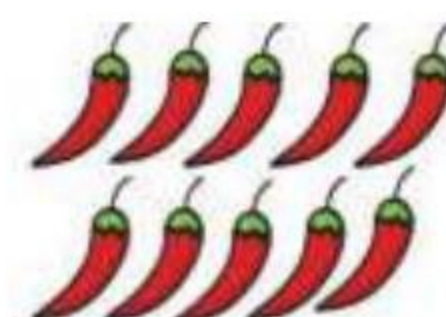
4. Добери знаки (+, -, =).

= 7

= 5

= 7

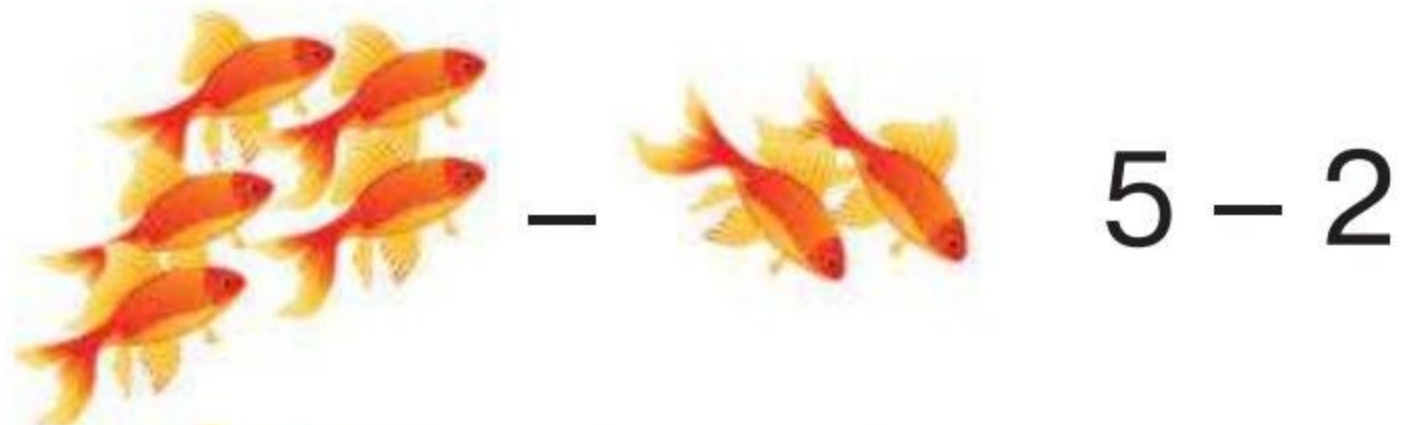
38 Додавання і віднімання числа частинами. Обчислення виразів за числовим променем

1. Поясніть, як виконати дії додавання і віднімання.

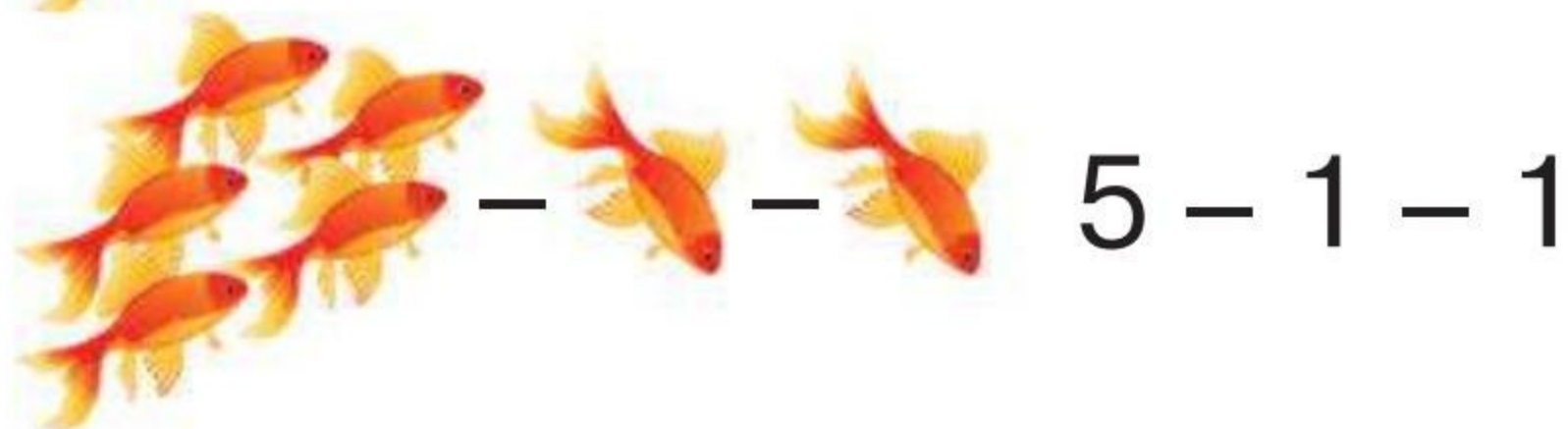
$$4 + 2$$

$$5 - 2$$

$$4 + 1 + 1$$

$$5 - 1 - 1$$

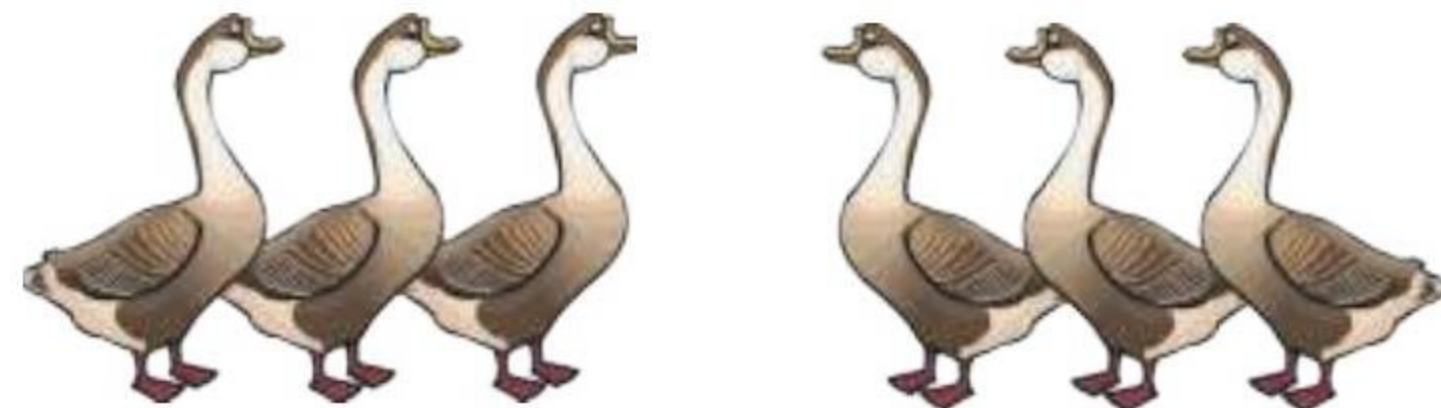
Числа можна додавати й віднімати частинами.

2. Обчисли вирази за малюнками.

$$2 + \square = \square$$

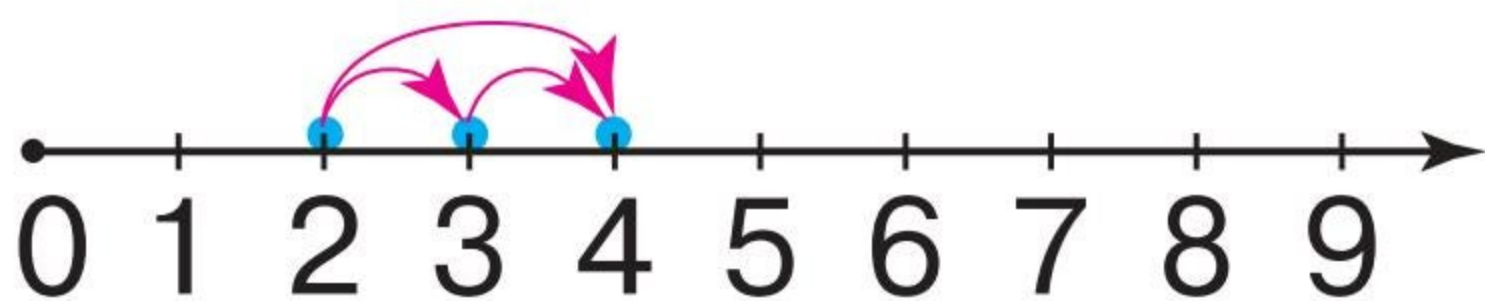
$$2 + \square + \square = \square$$

$$3 + \square = \square$$

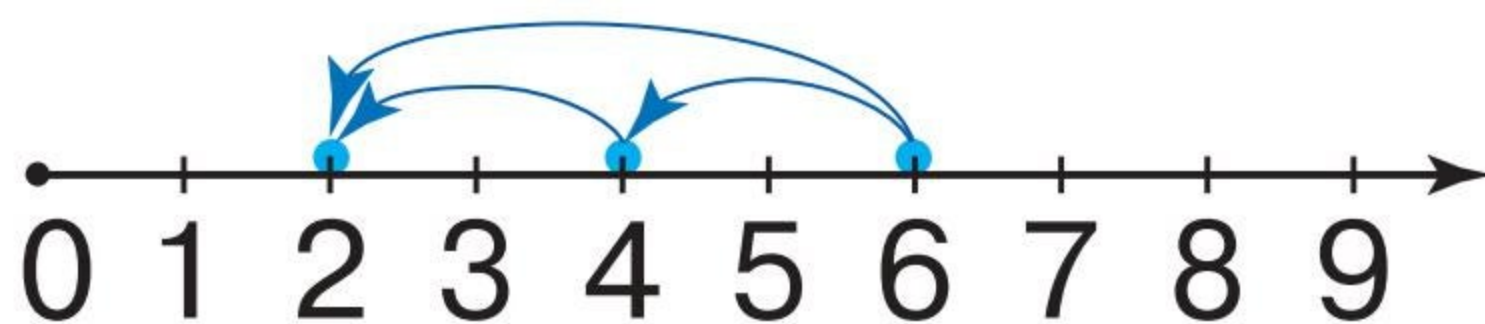
$$3 + \square + \square + \square = \square$$

3. Обчисли вирази за числовими променями.

$$2 + \square = \square$$

$$2 + \square + \square = \square$$

$$6 - \square = \square$$

$$6 - \square - \square = \square$$

4. Обчисли вирази (за зразком).

$$7 - 2 = 7 - 1 - 1 = \boxed{5}$$

$$\boxed{1} + \boxed{1}$$

$$5 - 2$$

$$3 + 4$$

$$9 - 3$$

$$1 + 4$$

39

Додавання і віднімання числа 3.
Переставний закон додавання

1. Запам'ятайте таблицю додавання і віднімання числа 3.

	+ 3	- 3
	$1 + 3 = 4$	$4 - 3 = 1$
	$2 + 3 = 5$	$5 - 3 = 2$
	$3 + 3 = 6$	$6 - 3 = 3$
	$4 + 3 = 7$	$7 - 3 = 4$
	$5 + 3 = 8$	$8 - 3 = 5$
	$6 + 3 = 9$	$9 - 3 = 6$
	$7 + 3 = 10$	$10 - 3 = 7$

2. Збільш і зменш на **3** кожне із чисел. Запиши вирази.

2 4 6 7 1 5

3. Розглянь малюнки.

- Скільки білок справа? • Скільки білок зліва? • Що змінилося? • Що залишилося незмінним? • Що цікавого можна помітити?

Від переставляння доданків сума не змінюється!

$$3 + 2 = 2 + 3$$

4. Виконай за зразком.

$$1 + 2 = 2 + 1$$

$$5 + 3$$

$$6 + 2$$

$$3 + 7$$

$$2 + 6 = 6 + 2$$

$$5 + 1$$

$$4 + 2$$

$$1 + 8$$

40 Вирази. Сума. Різниця. Взаємозв'язок дій додавання і віднімання

1. Склади й обчисли вирази на знаходження суми за малюнками.

2. Склади два вирази на знаходження різниці за малюнками. Запиши.

3. Визнач, як зміна доданка впливає на значення суми.

$$\begin{array}{l} \boxed{+3} \left(\begin{array}{l} 2 + 3 = 5 \\ 5 + 3 = 8 \end{array} \right. \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \boxed{-2} \left(\begin{array}{l} 7 - 2 = 5 \\ 5 - 2 = 3 \end{array} \right. \end{array}$$

Якщо доданок збільшити або зменшити на кілька одиниць, то сума також збільшиться або зменшиться на стільки ж одиниць.

4. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$4 + 3$$

$$7 + 3$$

$$2 + 3$$

$$5 + 3$$

5. Обчисли вирази біля зображень тварин, які не роблять запаси їжі на зиму.

$$4 + 3$$

$$6 - 3$$

$$7 + 2$$

$$5 + 3$$

$$6 - 2$$

$$2 + 3$$

41 Додавання і віднімання числа 4. Побудова відрізків

1. Запам'ятайте таблицю додавання і віднімання числа 4.

	+ 4	- 4
	$1 + 4 = 5$	$5 - 4 = 1$
	$2 + 4 = 6$	$6 - 4 = 2$
	$3 + 4 = 7$	$7 - 4 = 3$
	$4 + 4 = 8$	$8 - 4 = 4$
	$5 + 4 = 9$	$9 - 4 = 5$
	$6 + 4 = 10$	$10 - 4 = 6$

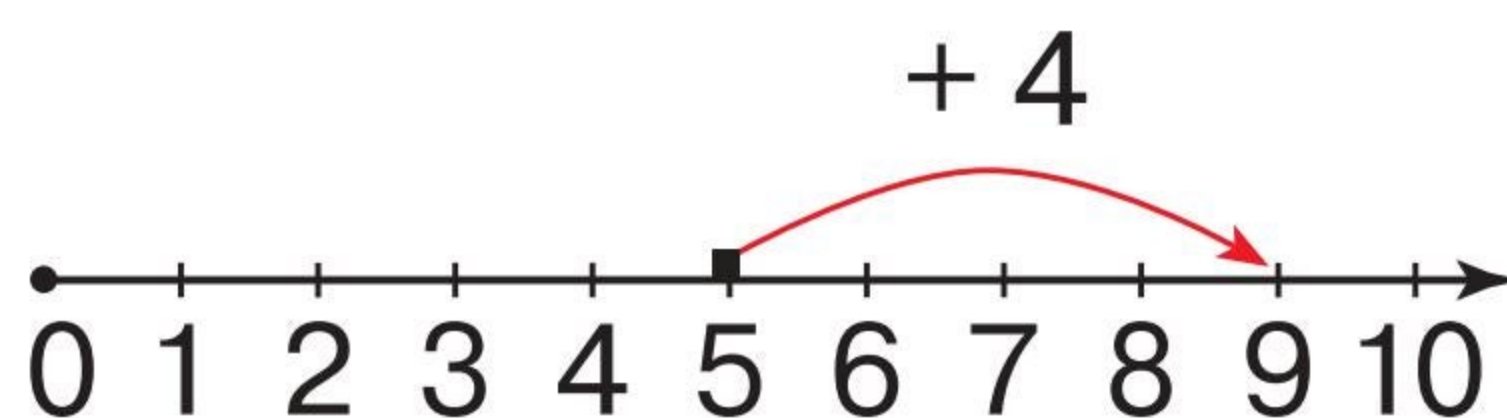
2. Розглянь схеми й розкажи, як можна додати та відняти число 4.

$$\begin{aligned}
 +4 &\rightarrow +3 +1 \\
 +4 &\rightarrow +2 +2 \\
 +4 &\rightarrow +1 +3
 \end{aligned}$$

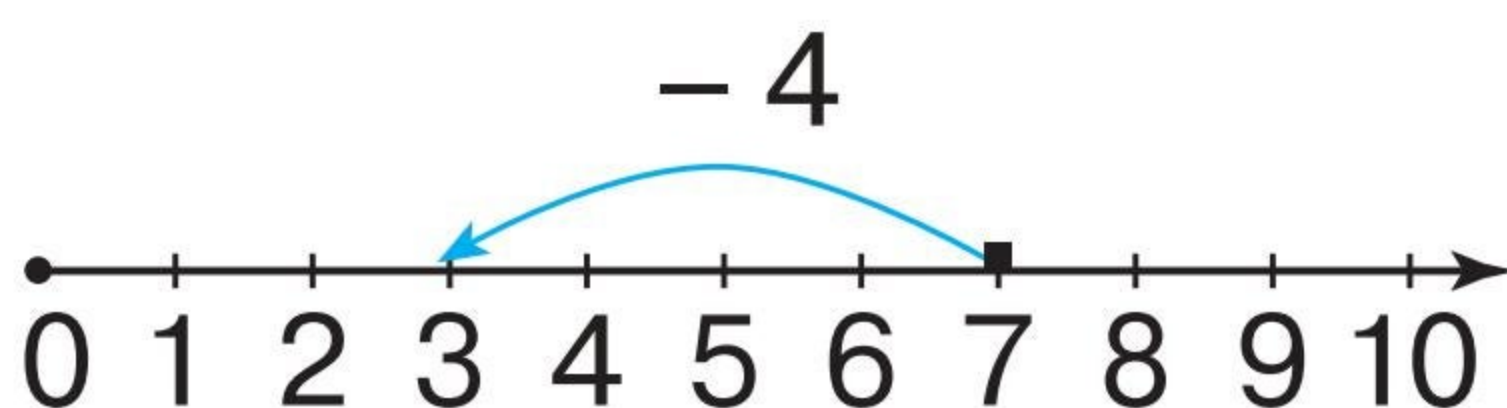
4	
3	1
2	2
1	3

$$\begin{aligned}
 -4 &\rightarrow -1 -3 \\
 -4 &\rightarrow -2 -2 \\
 -4 &\rightarrow -3 -1
 \end{aligned}$$

3. Обчисли вирази за числовими променями.

$$5 + 4$$

$$7 - 4$$

$$4 + 4 \quad 2 + 4 \quad 9 - 4 \quad 6 - 4 \quad 9 - 3$$

4. Виміряй довжину козацької стріли й накресли відповідний відрізок.

42 Додавання і віднімання числа 5. Порядок дій при додаванні та відніманні

1. Запам'ятайте таблицю додавання і віднімання числа 5.

	$+ 5$	$- 5$
	$1 + 5 = 6$	$6 - 5 = 1$
	$2 + 5 = 7$	$7 - 5 = 2$
	$3 + 5 = 8$	$8 - 5 = 3$
	$4 + 5 = 9$	$9 - 5 = 4$
	$5 + 5 = 10$	$10 - 5 = 5$

2. Обчисли вирази біля зображень тих предметів, які необхідні для осінньої прогулянки.

$$8 + 2$$

$$2 + 5$$

$$2 + 3$$

$$5 + 4$$

$$1 + 5$$

$$3 + 3$$

3. Склади по дві рівності на віднімання (за зразком). Обчисли вирази.

$$3 + 5 = 8$$

$$8 - 3 = 5$$

$$8 - 5 = 3$$

$$4 + 5$$

$$3 + 5$$

$$5 + 5$$

4. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$3 + 3 - 1$$

$$5 + 2 - 3$$

$$2 + 3 + 1$$

$$5 - 1 - 2$$

$$7 - 2 - 3$$

$$5 + 2 - 3$$

43 Порівняння виразу та числа

Щоб порівняти математичний вираз і число, треба:

- обчислити значення математичного виразу;
- порівняти отриманий результат із цим числом;
- поставити відповідний знак між виразом і числом.

1. Добери знаки ($>$, $<$, $=$) (за зразком). Запиши рівності й нерівності.

$$3 + 4 \boxed{>} 6$$

↙
 $\boxed{7}$

$$8 - 6 \boxed{} 4$$

$$9 \boxed{} 8 + 2$$

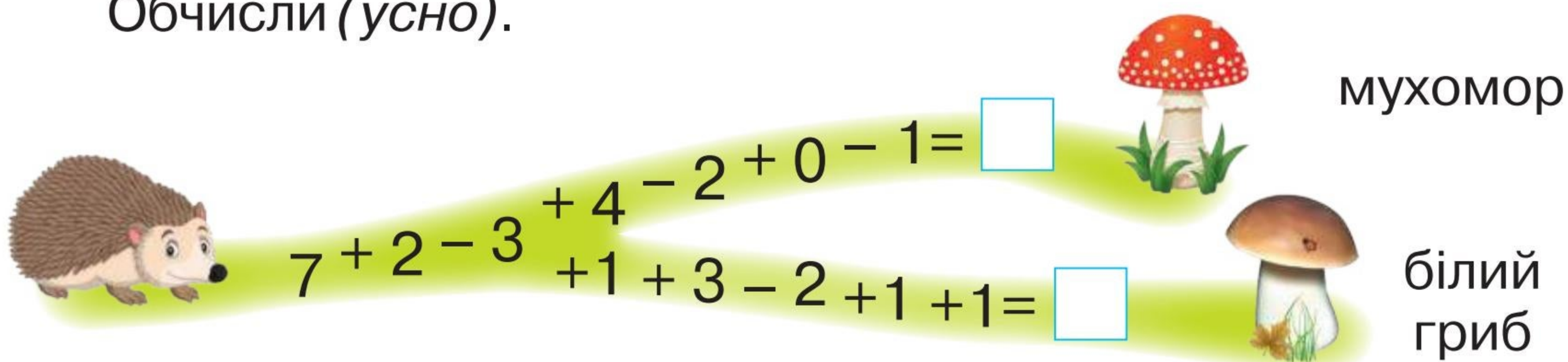
$$3 \boxed{} 6 - 3$$

$$6 + 3 \boxed{} 9$$

$$2 \boxed{} 6 - 5$$

$$8 \boxed{} 4 + 2$$

2. Визнач доріжку, що приведе їжака до їстівного гриба. Обчисли (усно).

3. Порівняй, не обчислюючи, значення виразів. Поясни, як це зробити.

$$8 - 2 \boxed{} 8$$

$$6 \boxed{} 6 + 3$$

$$9 \boxed{} 9 - 7$$

$$7 \boxed{} 7 + 3$$

$$4 + 5 \boxed{} 4$$

$$10 - 6 \boxed{} 10$$

4. Порівняй вирази. Що потрібно зробити, щоб порівняти два вирази?

$$5 + 3 \boxed{} 9$$

$$10 - 7 \boxed{} 4$$

$$4 \boxed{} 8 - 5$$

$$5 + 3 \boxed{} 8 - 1$$

$$10 - 7 \boxed{} 9 - 5$$

$$2 + 2 \boxed{} 8 - 5$$

5. Накресли відрізки завдовжки **5 см, 7 см**.

44 Додавання і віднімання числа 6

1. Запам'ятайте таблицю додавання і віднімання числа 6.

	$+ 6$	$- 6$
	$1 + 6 = 7$	$7 - 6 = 1$
	$2 + 6 = 8$	$8 - 6 = 2$
	$3 + 6 = 9$	$9 - 6 = 3$
	$4 + 6 = 10$	$10 - 6 = 4$

2. Розглянь схеми й розкажи, як можна додати та відняти число 6.

	6	
$+ 6 \rightarrow + 5 + 1$	5 1	$- 6 \rightarrow - 1 - 5$
$+ 6 \rightarrow + 4 + 2$	4 2	$- 6 \rightarrow - 2 - 4$
$+ 6 \rightarrow + 3 + 3$	3 3	$- 6 \rightarrow - 3 - 3$
$+ 6 \rightarrow + 2 + 4$	2 4	$- 6 \rightarrow - 4 - 2$
$+ 6 \rightarrow + 1 + 5$	1 5	$- 6 \rightarrow - 5 - 1$

3. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$4 + 4$

$2 + 4$

$9 - 3$

$8 - 3$

$1 + 6$

$4 + 6$

$9 - 6$

$6 - 6$

4. Обчисли вирази на знаходження суми за малюнками.

45

Додавання і віднімання числа 7.
Порівняння виразів

1. Запам'ятайте таблицю додавання і віднімання числа 7.

		$1 + 7 = 8$	$8 - 7 = 1$
		$2 + 7 = 9$	$9 - 7 = 2$
		$3 + 7 = 10$	$10 - 7 = 3$

2. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$2 + 7 + 1$	$9 - 7 + 3$	$6 - 5 + 7$
$10 - 7 - 1$	$10 - 7 + 2$	$8 - 7 + 4$

3. Під час Свята осені діти грали різні ролі. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, хто ким був на святі.

Марк	Поліна	Софія
		
		
		
$9 - 7$	$7 + 3$	$2 + 7$

4. Порівняй числа та вирази ($>$, $<$, $=$).

$4 - 3$ 1	$9 + 1$ 6	$5 + 3$ 6
$8 - 3$ 3	$7 + 2$ 1	$8 - 4$ 2
$2 + 5$ 4	$6 + 3$ 1	$1 + 8$ 2

46 Додавання і віднімання чисел 8 і 9

1. Запам'ятайте таблицю додавання і віднімання числа 8.

		$+ 8$	$1 + 8 = 9$	$- 8$	$9 - 8 = 1$
			$2 + 8 = 10$		$10 - 8 = 2$

2. Розглянь схеми й розкажи, як можна додати та відняти число 8.

$$\begin{aligned}
 + 8 &\rightarrow + 7 + 1 \\
 + 8 &\rightarrow + 6 + 2 \\
 + 8 &\rightarrow + 5 + 3 \\
 + 8 &\rightarrow + 4 + 4
 \end{aligned}$$

8	
7	1
6	2
5	3
4	4

$$\begin{aligned}
 - 8 &\rightarrow - 1 - 7 \\
 - 8 &\rightarrow - 2 - 6 \\
 - 8 &\rightarrow - 3 - 5 \\
 - 8 &\rightarrow - 4 - 4
 \end{aligned}$$

3. Запам'ятайте таблицю додавання і віднімання числа 9.

		$+ 9$	$1 + 9 = 10$	$- 9$	$10 - 9 = 1$
---	--	-------	--------------	-------	--------------

4. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, хто зі звірят виконував які дії.

6

$$3 + 5 - 2$$

$$9 - 1 - 1$$

$$10 - 4 + 1$$

$$9 - 2 - 1$$

$$8 - 4 + 2$$

$$3 + 3 + 1$$

7

5. Виміряй лінійкою довжину відрізка. Накресли.

47

Узагальнювальний урок

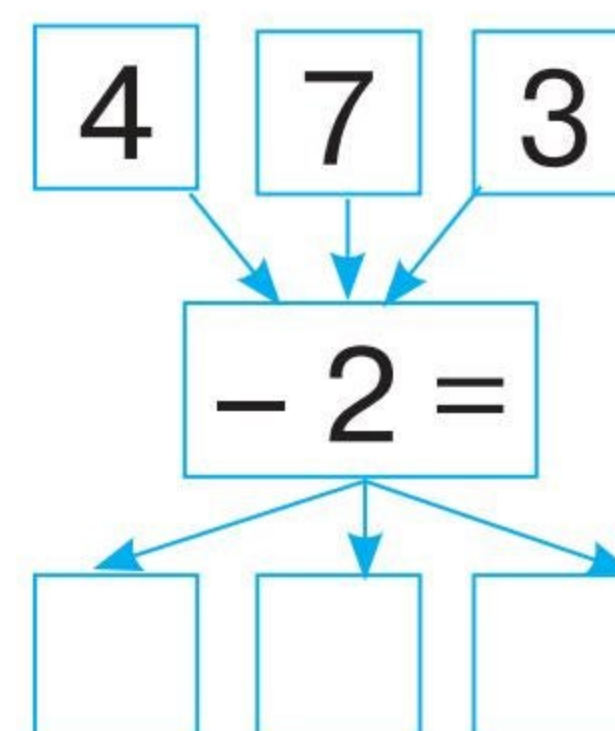
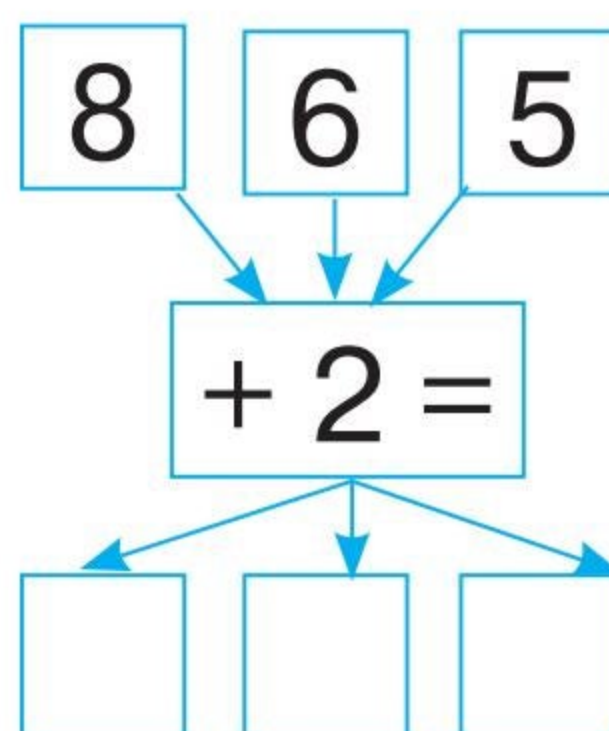
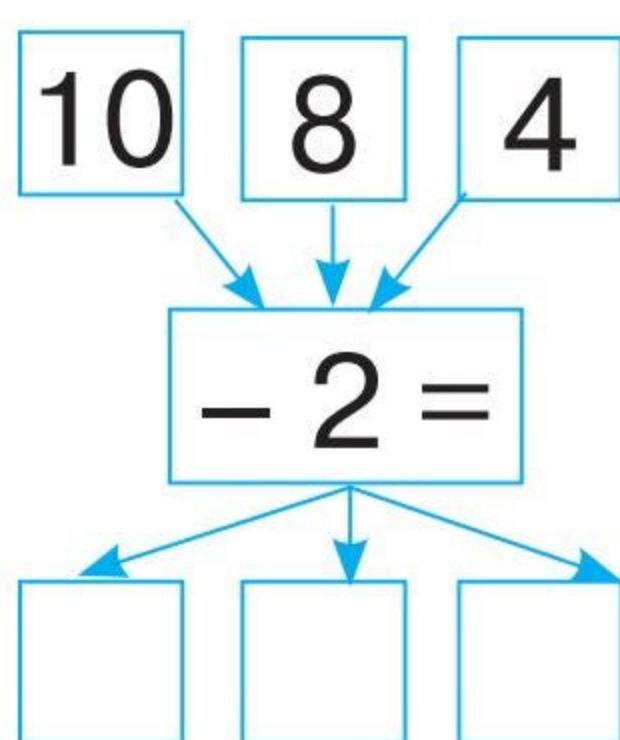
ЗАДАЧІ

ТЕХНІКА — ТВІЙ ДРУГ І ПОМІЧНИК

48–49 Додавання і віднімання чисел 2 та 3

Якою буває техніка

1. Склади й обчисли вирази на додавання і віднімання числа 2.

2. Обчисли вирази під малюнками із зображенням техніки. Запиши.

$$4 + 3$$

$$2 + 6$$

$$6 + 1$$

$$9 - 1$$

3. Обчисли рівності, які відповідають правильним, на твою думку, твердженням.

$7 + 2 + 1$	Техніка виникла дуже давно.
$10 - 2 - 2$	Техніку використовують для приготування їжі.
$10 - 3 + 1$	Техніка завжди приносить користь.
$10 - 3 - 4$	Техніка допомагає під час будівництва.

4. Додай і відніми число **3** різними способами.

$4 + 3$

$9 - 3$

$6 - 3$

$5 + 3$

$7 - 3$

5. Обчисли вирази під малюнками із зображенням техніки, що може перевозити людей.

$6 + 2 + 1$

$6 - 2 - 1$

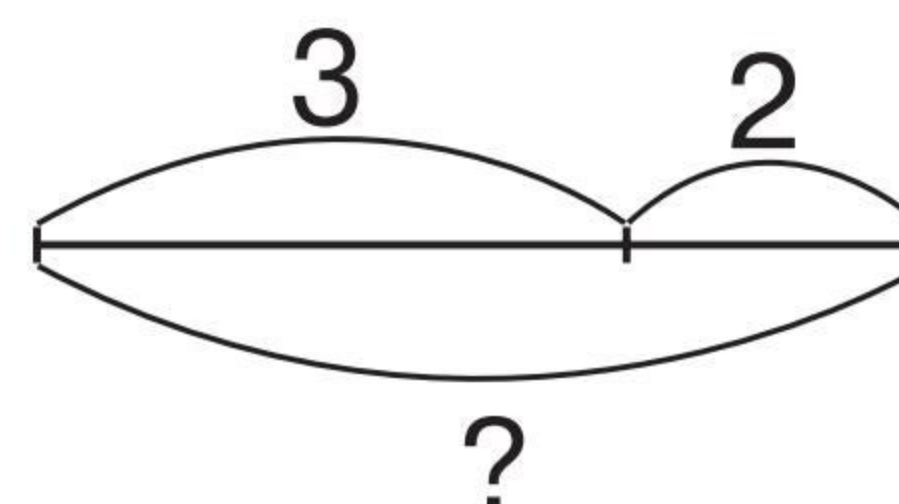
$7 + 2 + 1$

6. Прочитай / послухай текст.

Петро та Марина бавились іграшковими автомобілями. У Петра було 3 машинки, а в Марини — 2.

- Про кого йдеться в тексті?
- Поясни, що позначає кожний відрізок на схемі.
- Що відомо?

Про **відоме** розповідається в умові задачі.

- Що невідомо?

На **невідоме** вказує запитання.

- Сформулюй запитання до задачі. Дай на нього відповідь.

7. Назви попереднє число до кожного із чисел.

2 6 3 7 8 4 9 5

- Назви наступне число до кожного із чисел.

1 8 3 5 2 7 3 4 6

8. Прочитай / послухай тексти. Чим вони подібні? Чим відрізняються? Як ти думаєш, чи є серед них задача? Як її розпізнати?

- У розважальному центрі було 4 телевізори. Купили ще 1 телевізор. Стало 5 телевізорів.
- У розважальному центрі було 4 телевізори. Купили ще 1 телевізор. Скільки телевізорів стало в центрі?

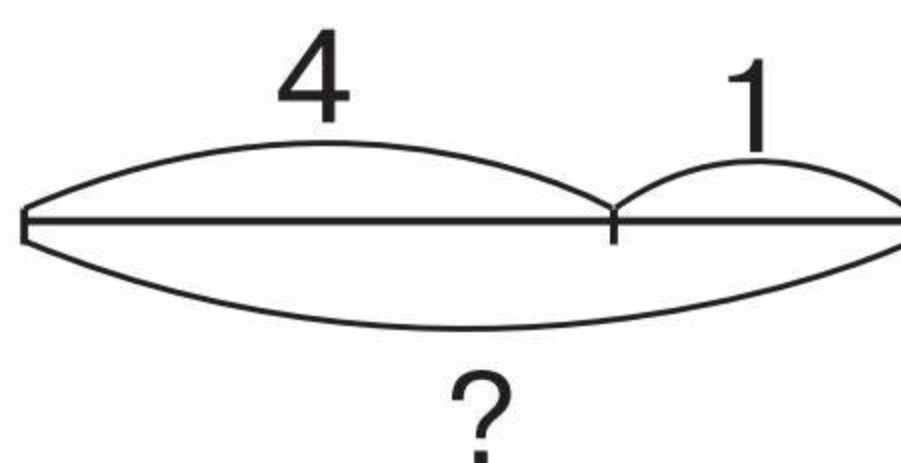

Задача складається з **умови** та **запитання**.
Запитання починається словами **скільки, на скільки, у скільки**.

- Перекажи умову задачі. Назви запитання.

У розважальному центрі було — **умова задачі**.
Купили ще .
Скільки стало телевізорів? — **запитання до задачі**.

- Розглянь схему до задачі. Що позначає кожне число? Дай відповідь на запитання до задачі. Запиши розв'язання.

9. Склади умову задачі за малюнками.

- Добери до умови запитання, щоб утворилася задача.
Які були автобуси?
Звідки вони приїхали?
Куди потім поїхали?
Скільки стало автобусів?

10. Якою ще буває техніка? Поділися своєю думкою із сусідом / сусідкою по парті.

50 Складові задачі

1. Обчисли вирази, які відповідають правильним, на твою думку, твердженням.

$4 + 3$	Техніка потрібна, щоб готувати їсти.
$10 - 3$	Техніка допомагає підтримувати чистоту в оселі.
$7 - 3$	Техніка робить дозвілля цікавим.
$5 + 3$	Техніка допомагає подорожувати.

2. Склади умову задачі за малюнками.

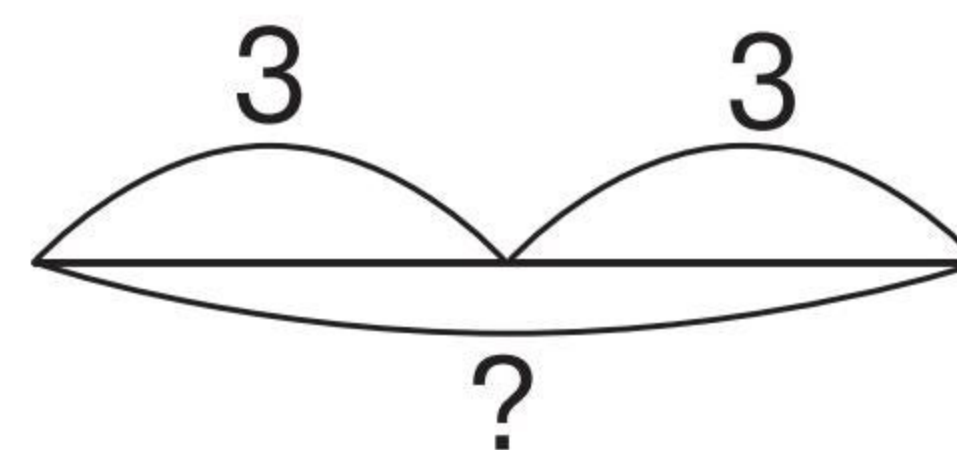
- Добери до умови запитання, щоб утворилася задача.

Де купували самокати? Для кого купували самокати?

Скільки купили самокатів?

- Що позначають числа на схемі?

Запиши розв'язання.

3. Перекажи умову задачі. Назви запитання.

В Андрія було 3 великі трансформери та 2 малі. Скільки всього трансформерів було в Андрія?

Відомі в задачі числа — це **числові дані задачі**.

- Обери рівність для відповіді на запитання до задачі.

1) $3 + 2 = 4$

2) $3 + 2 = 5$

3) $5 - 2 = 3$

- Яке число ти шукав / шукала?

Число, яке треба знайти в задачі, — це **шукане число задачі**. На шукане число вказує запитання до задачі.

51–52

Додавання і віднімання числа 4

1. Обчисли вирази під малюнками із зображенням техніки, що створює зручності в людській оселі. Запиши.

$$6 + 3 - 4$$

$$4 + 4 + 1$$

$$7 + 3 - 4$$

$$8 + 2 - 4$$

$$5 - 0 + 4$$

$$5 + 4 - 5$$

2. Прочитай / послухай тексти. Знайди серед них задачу. Розв'яжи.

- На одній полиці стояло 3 механічні іграшки, а на іншій — 4 іграшки.
- У родині фермерів було 4 трактори. Купили ще 2 трактори. Скільки всього стало тракторів?
- Мама купила 1 телефон. Скільки телефонів стало в родині?

3. Прочитай / послухай задачі. У якій із них є «зайві» числові дані?

- Для бібліотеки придбали 7 книжок, 3 журнали й 2 газети. Скільки журналів і газет придбали для бібліотеки?
- Для бібліотеки придбали 3 журнали й 2 газети. Скільки журналів і газет придбали для бібліотеки?

4. Добери числа. Запиши рівності.

$$\square + 4 = 8$$

$$10 - \square = 6$$

$$\square + 4 = 5$$

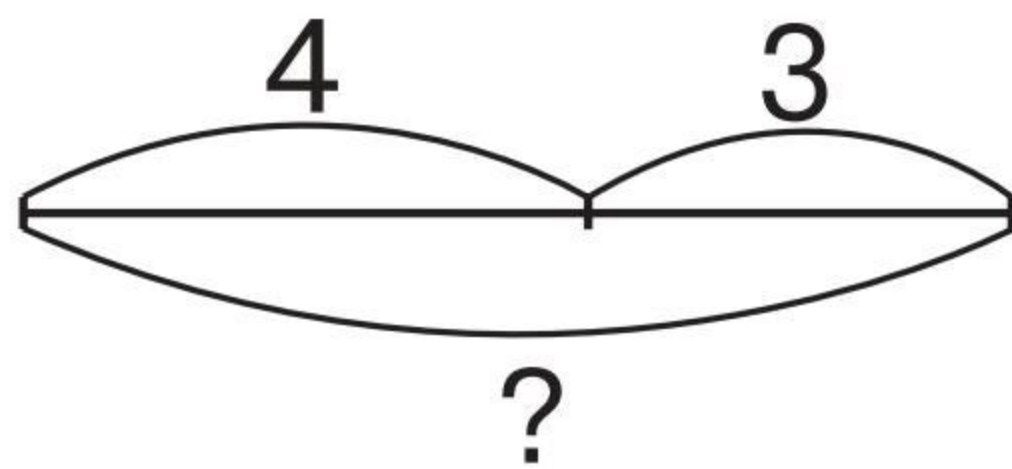
$$\square + 2 = 5$$

5. Прочитай / послухай задачу.

Для бібліотеки придбали 4 зелені настільні лампи та 3 — сині. Скільки всього придбали настільних ламп?

- Що позначають числа на схемі? Дай відповідь на запитання до задачі. Запиши розв'язання.

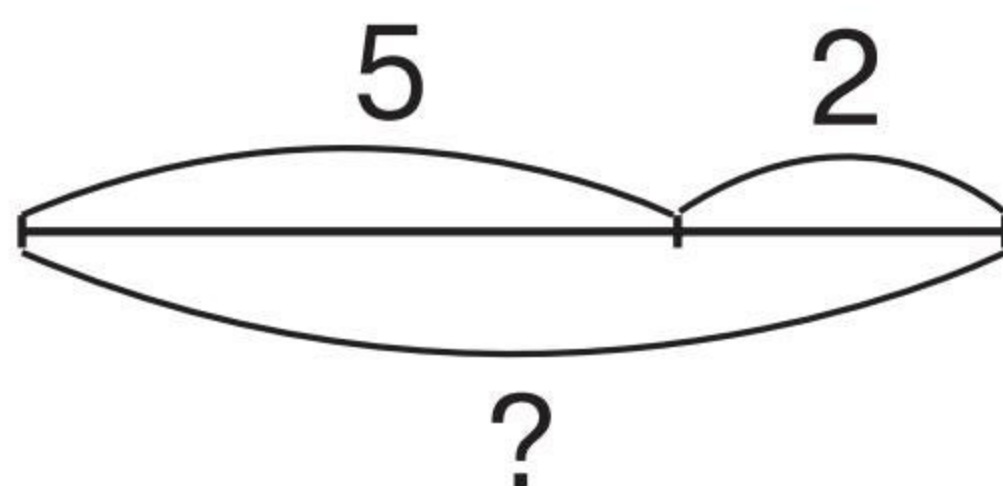
Задачі із запитанням «**Скільки всього?**» називаємо **задачами на знаходження суми**.

Їх розв'язуємо за допомогою дії додавання.

6. Прочитай / послухай задачу.

В ательє стояло 5 швейних машинок. Потім купили ще 2 машинки. Скільки всього швейних машинок стало в ательє?

- Що позначають числа на схемі? Дай відповідь на запитання до задачі. Запиши розв'язання.

Коли **додаємо** предмети, то їхня кількість **збільшується**.

7. Обчисли вирази.

$$9 - 4 + 5$$

$$6 + 2 + 1$$

$$5 + 0 - 4$$

$$3 + 7 - 2$$

$$4 - 1 + 4$$

$$2 - 2 + 6$$

53

Задачі на знаходження суми чисел. Короткий запис задачі

1. Обчисли вирази під малюнками із зображенням техніки.

$$7 + 2 + 1 = \square$$

$$8 - 4 - 3 = \square$$

$$6 + 1 - 3 = \square$$

$$7 + 2 - 3 = \square$$

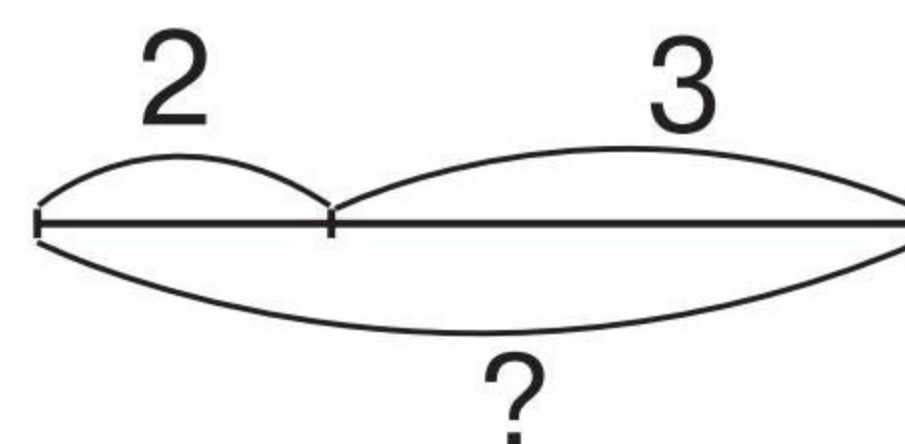
$$8 + 1 - 5 = \square$$

$$4 + 4 - 6 = \square$$

2. Прочитай та розв'яжи задачу.

За допомогою овочерізки для приготування салату тато використав 2 великі та 3 маленькі огірки. Скільки всього він використав огірків?

- Що позначають числа на схемі? Дай відповідь на запитання до задачі. Запиши розв'язання.
- Розглянь короткий запис задачі.

Умова задачі

В. - 2 ог.

М. - 3 ог.

? ← Запитання

$2 + 3 = 5$ (ог.)

← Розв'язання

Відповідь: 5 огірків використав тато.

Коротко записуючи умову задачі на знаходження суми, слово **скільки** позначаємо знаком питання **?**, слово **всього** позначаємо фігурною дужкою **}**. Слова скорочуємо до голосного звуку, що стоїть після приголосного: **ябл.** — яблуко; **ч.** — чайник; **авт.** — автомобіль; **ог.** — огірок і т. ін.

3. Прочитай задачу. Дай відповіді на запитання.

Для приготування їжі в шкільній їдальні було 2 плити. Згодом купили ще 1 плиту. Скільки всього плит стало в шкільній їдальні?

- Що позначає число **1**?
- Що позначає число **2**?
- Що запитується в умові задачі?

4. Розглянь короткий запис задачі, перепиши його. Розв'яжи задачу й запиши відповідь.

Було —	пл.	} ?
Купили —	пл.	
Стало —	пл.	

5. Добери числа. Запиши рівності.

$$8 + \square = 10 \quad 4 + \square = 9 \quad \square + 3 = 10 \quad \square + 4 = 8$$

6. Обчисли вирази.

$$\begin{array}{lll} 6 + 4 - 1 & 9 - 4 + 3 & 5 + 4 - 9 \\ 8 - 4 + 2 & 7 - 4 + 1 & 6 + 4 - 9 \end{array}$$

7. Обчисли кругові вирази.

$4 + 4$	$6 + 3$	$8 - 2$	$7 - 3$	$9 - 4$	$5 + 2$
---------	---------	---------	---------	---------	---------

54 Задачі на знаходження суми чисел, один із доданків якої виражений словами стільки ж

1. Обчисли вирази під малюнками із зображенням техніки, якою тобі можна користуватися без присутності дорослих.

$$3 + 3 + 2$$

$$5 + 0 - 2$$

$$6 - 4 - 1$$

$$9 - 3 - 2$$

$$6 - 4 - 1$$

$$10 - 4 - 2$$

2. Білочка випрала для своїх малят 4 сорочки та стільки ж фартухів. Скільки всього речей випрала білочка?
3. Обчисли вирази біля правильних, на твою думку, тверджень.

$10 - 3 - 1$	Перед виходом із дому треба перевірити, чи вимкнуто праску.
$8 + 2 - 1$	Не можна залишати без нагляду ввімкнуту плиту.
$7 + 3 - 1$	Не можна ставити металевий посуд у мікрохвильову піч.
$6 - 4 + 1$	Усіма електроприладами можна користуватися без нагляду дорослих.

4. Знайди невідомі числа (усно).

Доданок	1		6		7	5	1	3		2
Доданок		2	4	5	2	3		6	6	5
Сума	5	4		9			8		10	

55 Задачі на знаходження різниці чисел. Додавання і віднімання числа 5

1. Обчисли вирази під малюнками, на яких зображено техніку, що несе інформацію.

$$5 + 2 - 1$$

$$4 + 5$$

$$9 - 5$$

$$6 - 5$$

$$8 - 5$$

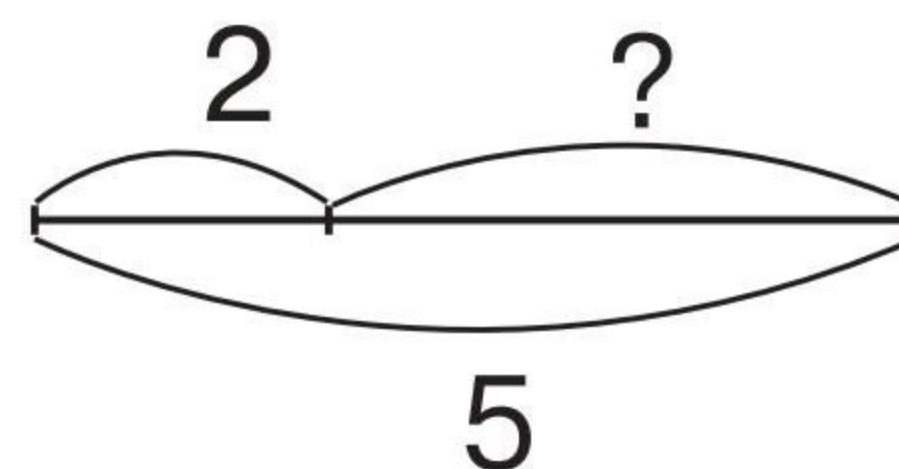
$$10 - 5$$

Задачі, у яких потрібно знайти, **скільки предметів залишилося** після того, як їх зменшили на певну кількість, називаємо **задачами на знаходження різниці**. Їх розв'язуємо за допомогою **дії віднімання**.

2. У магазин електроніки завезли 5 телефонів. Згодом 2 телефони продали. Скільки телефонів залишилося в магазині?

- Розглянь схему. Що позначає кожне число?
- Розв'яжи задачу. Запиши за зразком.

3. Прочитай. Запиши коротку умову задачі. Розв'яжи.

У Максима було 5 комп'ютерних ігор. Він подарував 2 гри Тамарі. Скільки ігор залишилося в Максима?

4. Обчисли вирази.

$$7 - 4 - 1$$

$$6 + 1 - 3$$

$$9 - 4 - 4$$

$$6 + 4 - 1$$

$$4 + 5 - 8$$

$$10 - 7 + 2$$

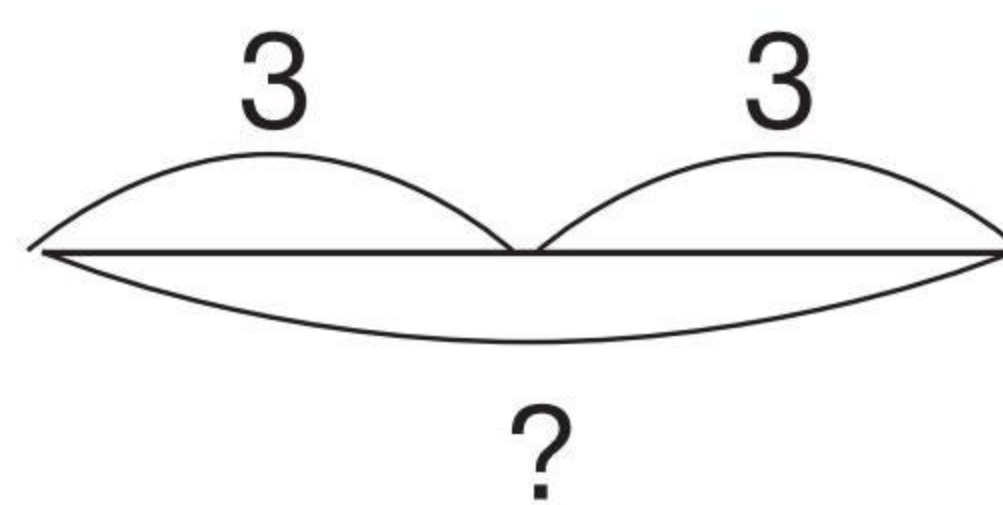
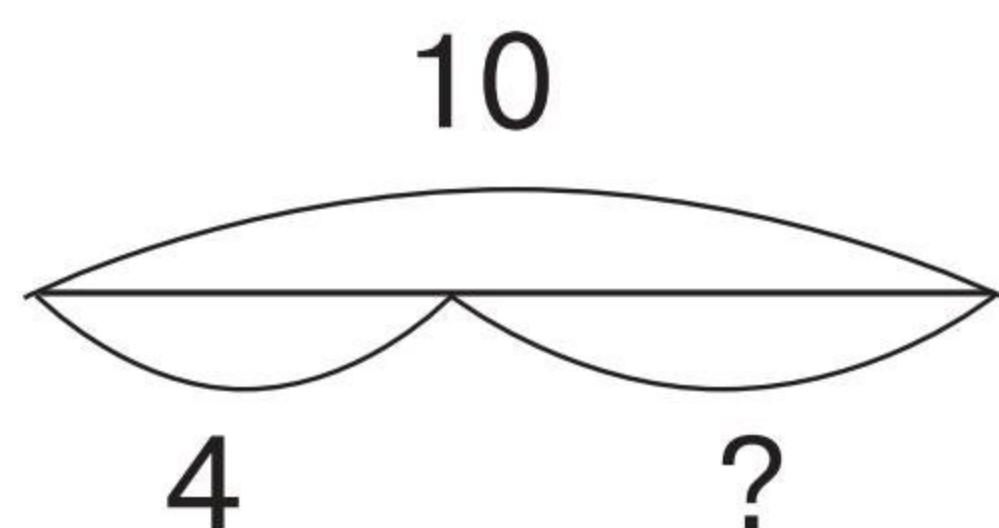
$$2 + 3 + 4$$

$$5 + 5 - 4$$

56

Вирази на додавання і віднімання чисел 1–5

1. Склади та запиши рівності на віднімання та додавання за схемами.

2. Обчисли вирази під малюнками, на яких зображено техніку, що може зробити цікавим твоє дозвілля.

$$3 + 5$$

$$4 + 1$$

$$8 - 4 + 1$$

$$7 + 2 - 4$$

3. На ігровому майданчику було 6 дітей. 2 дітей пішло додому. Скільки дітей залишилося на ігровому майданчику?

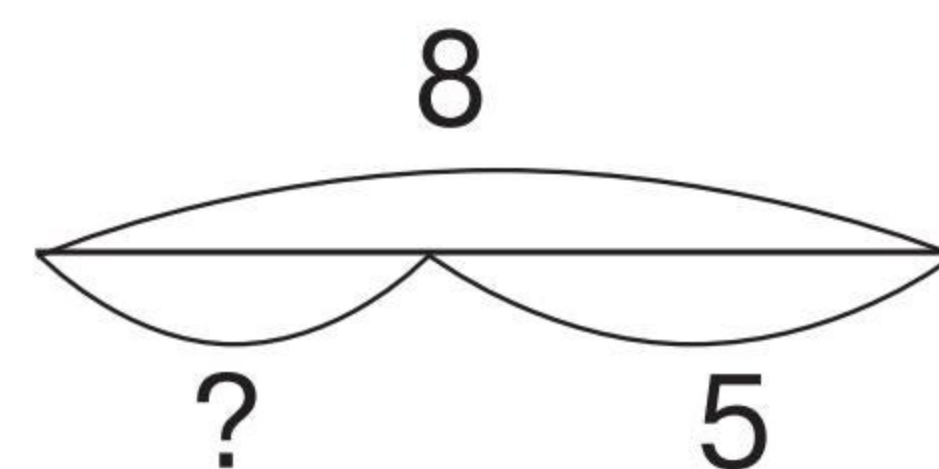
- Які слова вказують на те, що відбувалося на майданчику? Розв'яжи задачу.

Було — 6 д.

Пішло — 2 д.

Залишилося — ? д.

4. В Ореста було 8 фломастерів. 5 фломастерів він віддав сестрі Світлані. Скільки фломастерів залишилося в Ореста?

5. Обчисли вирази.

$$9 - 4 - 1$$

$$1 + 0 + 8$$

$$6 + 3 + 1$$

$$8 - 3 + 2$$

$$7 - 4 - 2$$

$$10 - 5 + 4$$

57

Задачі на знаходження суми та різниці. Алгоритм розв'язання задач. Вирази на додавання і віднімання

1. Обчисли й запиши вирази під малюнками, на яких зображено техніку, що є в розважальному центрі.

$$7 - 3 + 5$$

$$6 - 5 + 1$$

$$10 - 5 + 1$$

Щоб правильно розв'язати задачу, потрібно:

- визначити, що відомо в задачі, що позначає кожне число;
- з'ясувати, що необхідно знайти;
- за допомогою спеціальних позначок зробити короткий запис задачі;
- пригадати, які математичні дії приховують ключові слова;
- визначити, яку дію треба виконати, щоб дати відповідь на запитання до задачі;
- записати розв'язання і відповідь.

2. Обчисли вирази.

$$9 - 6 + 3 \quad 9 - 7 + 4 \quad 9 - 8 + 5 \quad 8 - 2 - 3 \quad 8 - 3 - 3$$

3. Розв'яжи задачу за малюнками та коротким записом.

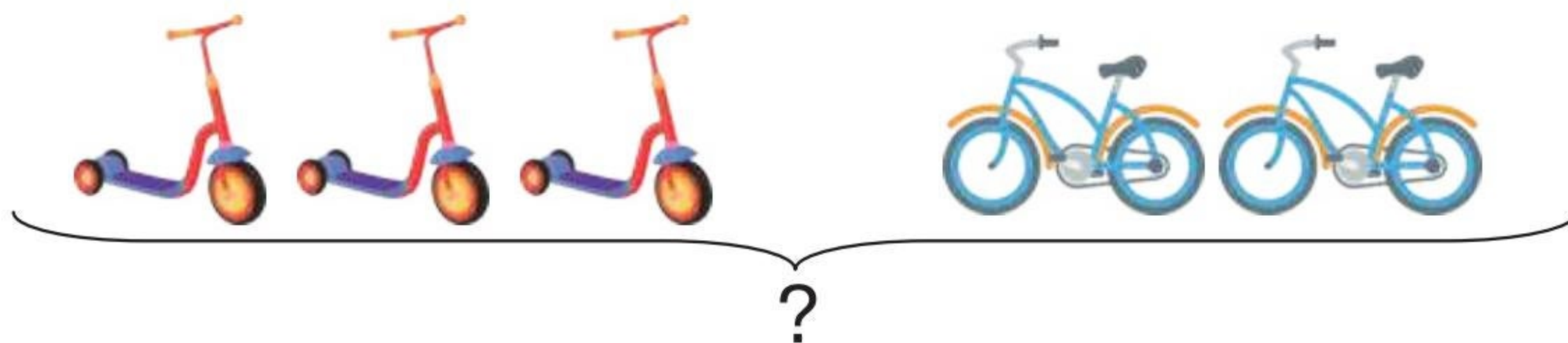

Було — 5 кв.

Поїхало — 3 кв.

Залишилося — ?

4. Склади задачу за малюнками, зроби короткий запис. Розв'яжи.

5. Прочитай. Визнач правильне розв'язання задачі.

У пункті прокату було 7 самокатів. Для прогулянки взяли 3 самокати. Скільки самокатів залишилося?

• $7 + 3 = 10$

• $7 - 3 = 4$

• $4 - 3 = 1$

58

Маса. Одиниця вимірювання маси — 1 кг. Додавання і віднімання іменованих чисел

1. Розглянь малюнки. Назви предмет, який найважчий.

Усі тіла мають різну масу. **Масу визначають зважуванням.** Для вимірювання маси використовують пристрій — **терези** або **ваги**.

Масу вимірюють однаковими мірками. Одна з мірок маси — **1 кілограм / 1 кг**.

2. Поміркуйте, що важче: гарбуз чи кавун (усно).

7 кг

5 кг

Маса гарбуза — 7 кг. Маса кавуна — 5 кг.

$$7 > 5$$

Отже, гарбуз важчий.

3. Порівняй. Добери знаки (>, <, =).

7 кг 5 кг

9 кг 7 кг

4 см 6 см

3 кг 4 кг

2 кг 6 кг

4 см 4 см

6 кг 6 кг

8 кг 10 кг

2 см 5 см

4. Поміркуйте.

- Якою буде маса предмета, якщо до 2 кг додати 3 кг?
 $2 + 3 = 5$, отже, 2 кг + 3 кг дорівнює 5 кг.
- Яку масу отримаємо, якщо від 5 кг відняти 2 кг?
 $5 - 2 = 3$, отже, 5 кг – 2 кг дорівнює 3 кг.

59

Одиниця місткості — 1 літр. Додавання і віднімання іменованих чисел

1. Обчисли вирази під посудинами, у які можна налити рідину.

$$6 + 3 - 1$$

$$10 - 6 + 2$$

$$6 + 2 + 1$$

$$5 + 4 - 2$$

Місткість вимірюють однаковими мірками.
Одна з мірок місткості — **1 літр / 1 л.**

2. Посудини мають місткість. Назви місткість кожної посудини.

1 л

2 л

3 л

10 л

3. Порівняй. Добери знаки ($>$, $<$, $=$).

$$7 \text{ л } \square 5 \text{ л}$$

$$1 \text{ л } \square 2 \text{ л}$$

$$4 \text{ л } \square 7 \text{ л}$$

$$6 \text{ л } \square 5 \text{ л}$$

4. У кулері було 10 л води. Кран зіпсувався, з нього крапає вода. За 1 год витекло 1 л води. Скільки літрів води залишиться в кулері через 5 годин? Запиши.

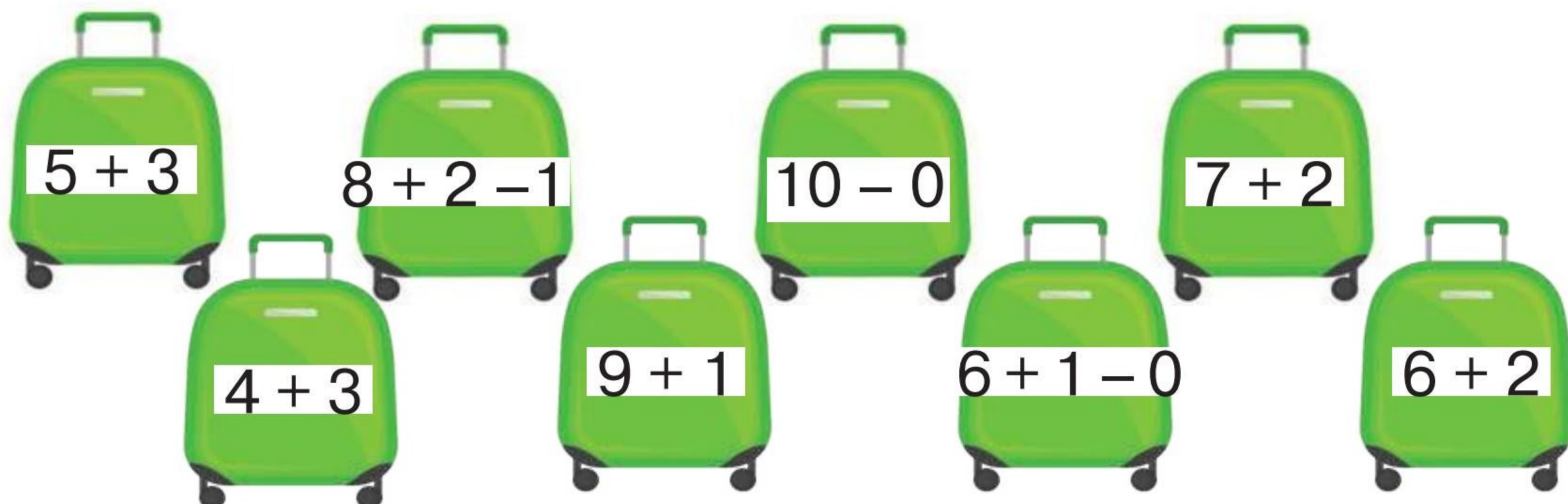
5. Скільки літрів води наберуть звірі? Обчисли й запиши рівності.

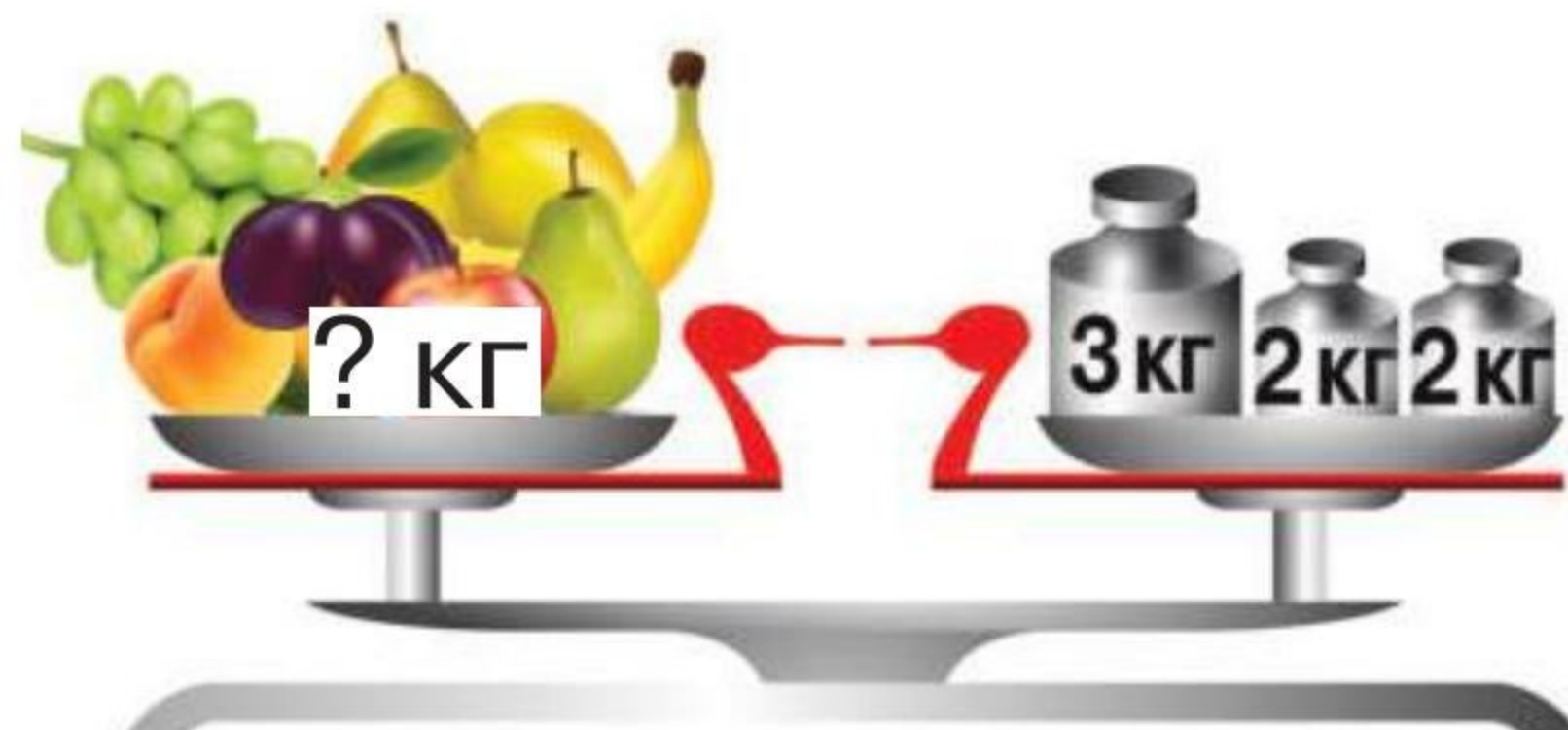
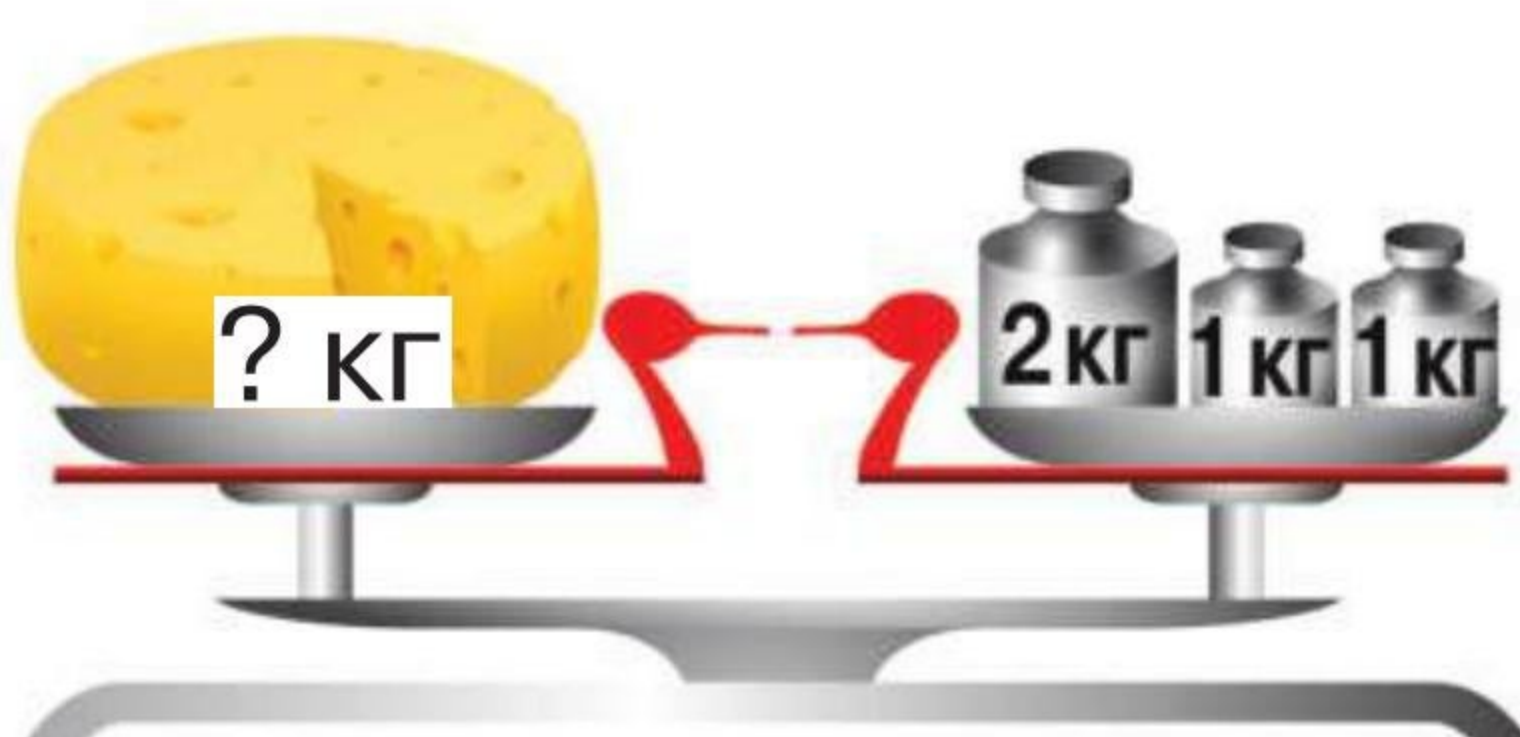
60

Додавання і віднімання іменованих чисел, виражених одиницями маси й місткості

1. У літаку не можна безкоштовно перевозити вантаж, важчий, ніж 9 кг. Який вантаж можна взяти із собою в літак? Запиши рівності.

2. Обчисли й запиши масу кожної покупки.

3. Як за допомогою трилітрової і дволітрової банок відміряти 1 л води?

4. Дід Іван купив у магазині 3 кг бананів, 2 кг апельсинів, 4 кг картоплі. Скільки всього кілограмів фруктів та овочів купив дід Іван?

- Як ти думаєш, для кого він купив стільки фруктів?

5. З діжки відлили 5 л меду, а потім ще 2 л меду. Скільки всього літрів меду відлили?

- Ведмідь, учень лісової школи, розв'язав задачу дією віднімання, бо мед відливали. Подумай, чи він не помилився. Розв'яжи задачу правильно.

61–62

Задачі на збільшення та зменшення числа на кілька одиниць. Додавання і віднімання чисел 1–6

1. Обчисли вирази під малюнками, на яких зображено техніку, що сприяє красі та здоров'ю людини.

$$6 - 3$$

$$8 - 4$$

$$4 + 2$$

$$4 + 6$$

2. Прочитай задачу на збільшення числа. Розглянь короткий запис задачі. Розв'яжи.

Їжак тренувався на біговій доріжці 4 рази на тиждень, а заєць — на 2 рази більше. Скільки разів на тиждень тренувався заєць на біговій доріжці?

Їжак — 4 р. ←
Заєць — ?, на 2 р. >

3. Вовк піднімає гирю 6 кг, а ведмідь — на 2 кг важчу. Гирю якої маси піднімає ведмідь?

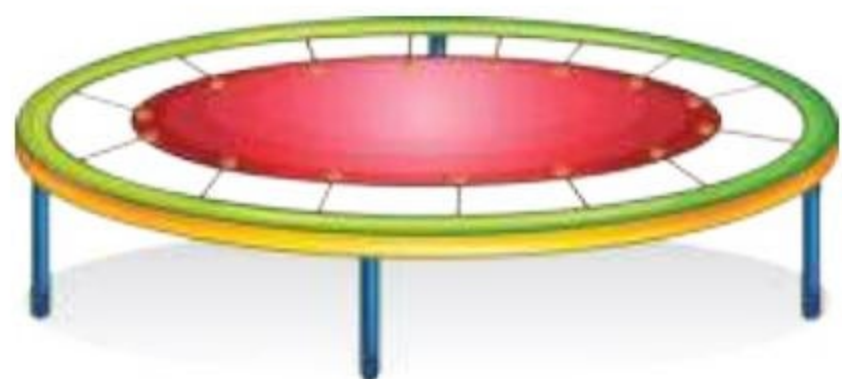
4. Склади та розв'яжи задачі за короткими записами. Порівняй умови задач та їхнє розв'язання.

Лижників — 7 ←
Ковзанярів — ?, на 2 >

Лижників — 7
Ковзанярів — 2 } ?

Це задачі
на збільшення числа
на кілька одиниць.

5. Обчисли вирази під малюнками предметів, які зроблять твій відпочинок здоровим.

$$8 + 2 - 6 = \square$$

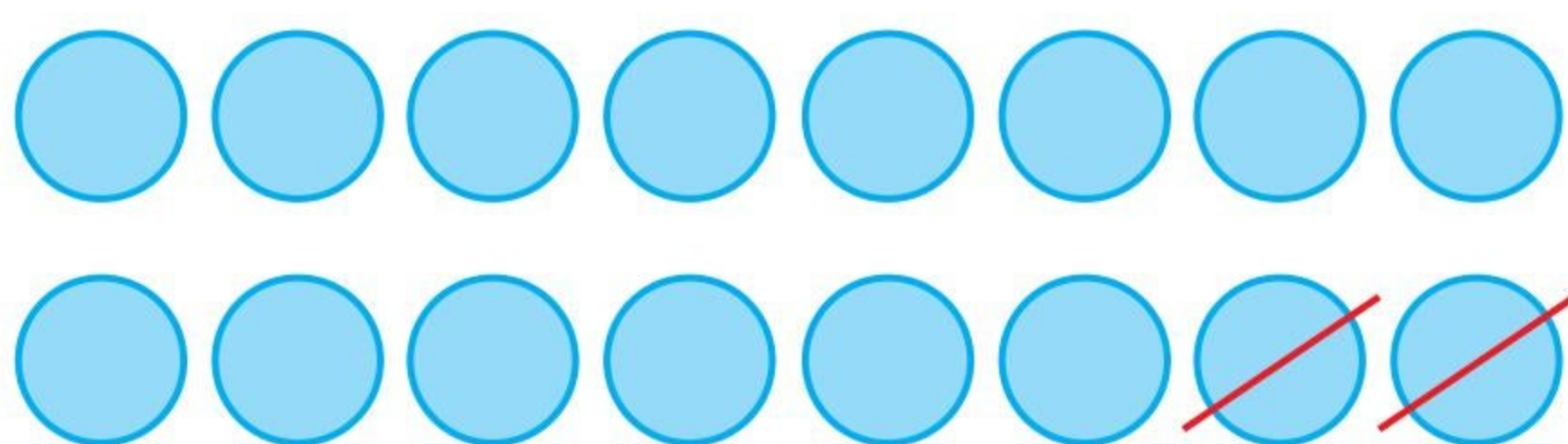

$$7 + 3 - 4 = \square$$

$$6 + 4 - 5 = \square$$

6. У першому спортзалі було 8 тренажерів, а в другому — на 2 тренажери менше. Скільки тренажерів було в другому спортзалі?

Це задача
на зменшення числа
на кілька одиниць.

1-й спортзал — 8 тр.

2-й спортзал — ? тр., на 2 тр. <

Щоб зменшити число на кілька одиниць, необхідно від поданого числа відняти цю кількість одиниць.

7. До стоматолога в понеділок прийшло 7 дітей, а у вівторок — на 3 дитини менше. Скільки дітей прийшло до стоматолога у вівторок?

8. Підготуйте повідомлення «Для чого відвідують стоматолога?». Як часто ви відвідуєте стоматолога?

9. Виміряй довжину зубної щітки. Накресли відрізок, на 4 см довший, ніж довжина щітки.

10. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$3 + 6$$

$$8 - 6$$

$$4 + 6$$

$$6 + 1$$

$$9 - 6$$

$$6 - 6$$

$$2 + 6$$

$$10 - 6$$

$$6 + 0$$

$$6 + 2$$

63 Розв'язання задач. Обчислення виразів

1. Обчисли вирази під малюнками з технікою, яка сприяє захисту та безпеці людини. Назви компоненти дій додавання.

$$4 + 2$$

$$7 - 3$$

$$8 + 1$$

$$6 - 3$$

2. Прочитай задачі. Що в них спільного, а що відмінного? Запиши розв'язання.

- У дітей було 3 пожежні та 5 патрульних машинок. Скільки всього машинок було в дітей?

?

- У Миколи було 8 машинок. Він подарував вихованцям дитячого будинку 3 машинки. Скільки машинок залишилося в Миколи?

3. Обчисли вирази. Дізнайся, куди треба телефонувати в разі надзвичайної ситуації.

Виникла пожежа. $8 - 6 - 1$

Помітив неpritомного перехожого.

Знайшов вибухонебезпечний предмет. $9 - 7 - 1$

$6 - 2 - 1$

Почула запах газу. $9 - 7 + 2$

Тварина в небезпеці.

Відчув себе погано. $9 - 7 + 1$

$5 - 5 + 1$

4. Порівняйте, не обчислюючи ($>$, $<$, $=$).

$$4 - 4 \square 5 + 5$$

$$3 + 3 \square 5 + 3$$

$$9 - 2 \square 7 - 1$$

64–65 Розв'язання задач на різницеve порівняння. Обчислення виразів

1. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, який вид енергії потрібний для кожного об'єкта.

$$3 + 3 + 1$$

$$9 - 4 + 2$$

$$5 + 1 + 1$$

$$6 - 2 + 1$$

$$9 - 4$$

$$7 - 2 + 1$$

2. На скільки число **3** менше від поданих чисел: **6, 8, 9, 10, 5**?

• На скільки число **9** більше від поданих чисел: **8, 7, 6, 5, 4, 3**?

Щоб дізнатися, на скільки одне число більше або менше, ніж інше, треба від більшого числа відняти менше.

3. Обчисли вирази. Запиши.

$$8 + 2 - 4$$

$$7 + 3 - 4$$

$$6 + 3 + 1$$

$$10 - 6 + 2$$

$$2 + 6 - 3$$

$$8 + 2 - 4$$

$$5 + 4 - 3$$

$$4 + 4 - 3$$

$$7 + 1 - 6$$

4. Обчисли вирази. Запиши.

$$7 \text{ кг} + 3 \text{ кг} - 2 \text{ кг} = \square \text{ кг}$$

$$4 \text{ кг} + 4 \text{ кг} + 1 \text{ кг} = \square \text{ кг}$$

$$9 \text{ кг} + 1 \text{ кг} - 7 \text{ кг} = \square \text{ кг}$$

$$8 \text{ л} + 2 \text{ л} - 1 \text{ л} = \square \text{ л}$$

$$5 \text{ л} + 4 \text{ л} - 2 \text{ л} = \square \text{ л}$$

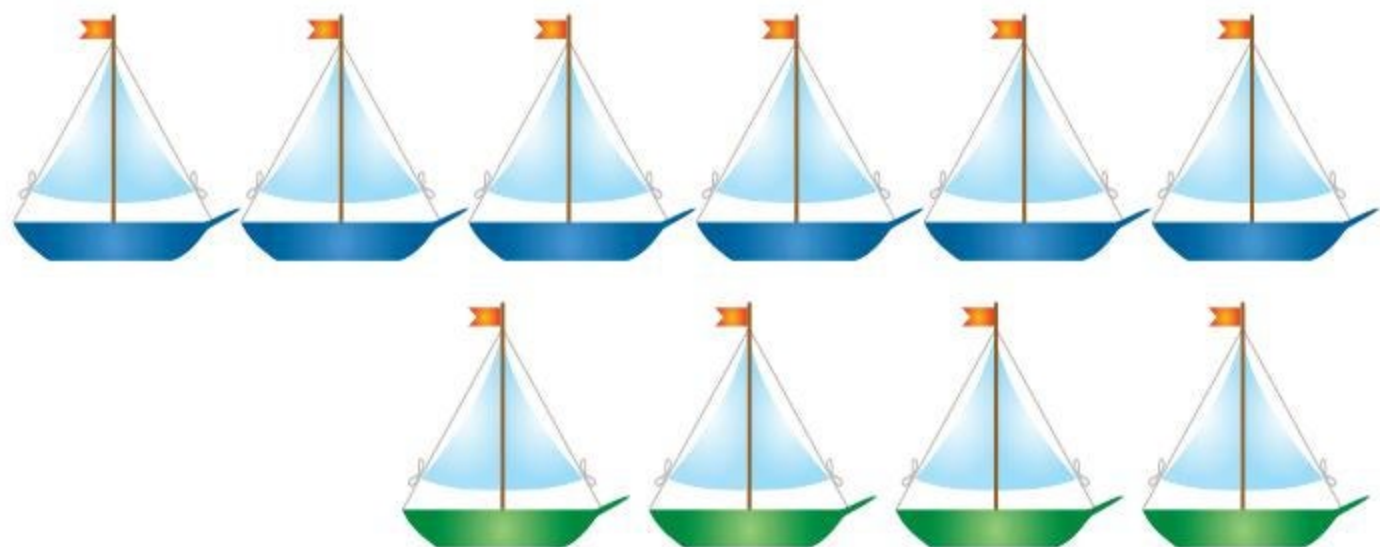
$$10 \text{ см} - 9 \text{ см} + 6 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$10 \text{ л} - 5 \text{ л} + 2 \text{ л} = \square \text{ л}$$

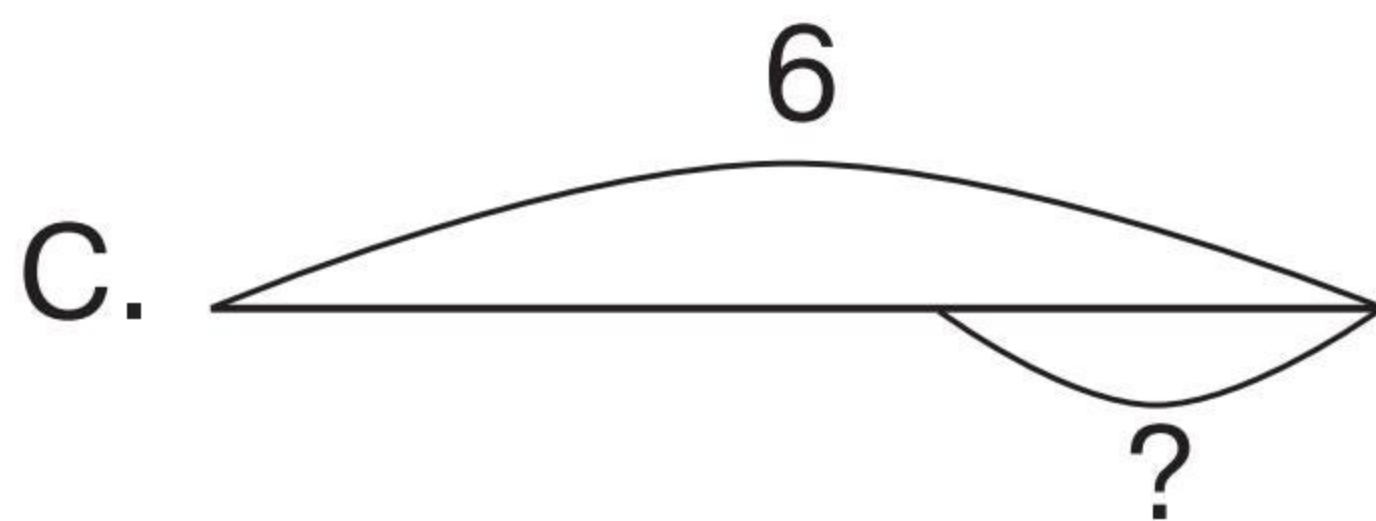
$$9 \text{ см} - 4 \text{ см} - 2 \text{ см} = \square \text{ см}$$

5. Прочитай задачу. Зверни увагу на короткий запис і схему.

У Сергія в колекції було 6 синіх корабликів і 4 зелених. На скільки більше було синіх корабликів, ніж зелених? На скільки менше було зелених корабликів, ніж синіх?

С. — 6 к. на ? к. більше
З. — 4 к. (або менше)

Задачі із запитанням «**На скільки більше?**» або «**На скільки менше?**» називаємо **задачами на різнице-
ве порівняння**. Їх розв'язуємо за допомогою дії від-
німання. Запитання в короткому записі задачі позначає-
мо круглою дужкою (порівняльною). Відповідь до задачі на
різнице-ве порівняння починаємо словами **на скільки**.

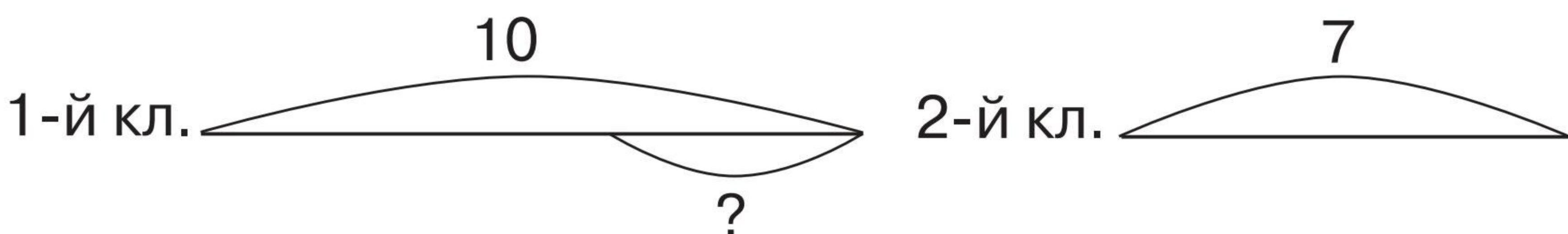
6. Розв'яжи задачу. Зроби короткий запис.

Для проведення регати один клуб виділив 10 вітрильників, а другий — 7 вітрильників. На скільки більше вітриль-
ників виділив перший клуб, ніж другий?

Регáта — це спортивні змагання на вітрильниках.

- Розглянь схему до задачі. Що позначає кожне число?

66–67

Розв'язання задач. Обчислення виразів

1. Обчисли вирази під малюнками наземного транспорту.

$$7 + 3$$

$$6 + 4$$

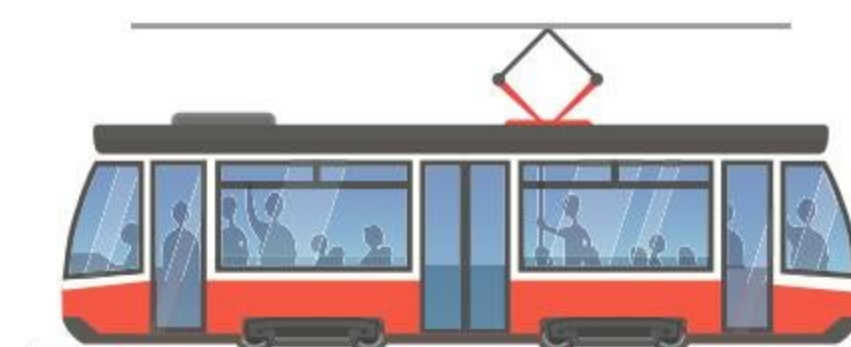
$$8 - 2$$

$$9 - 2$$

$$6 + 2 + 1$$

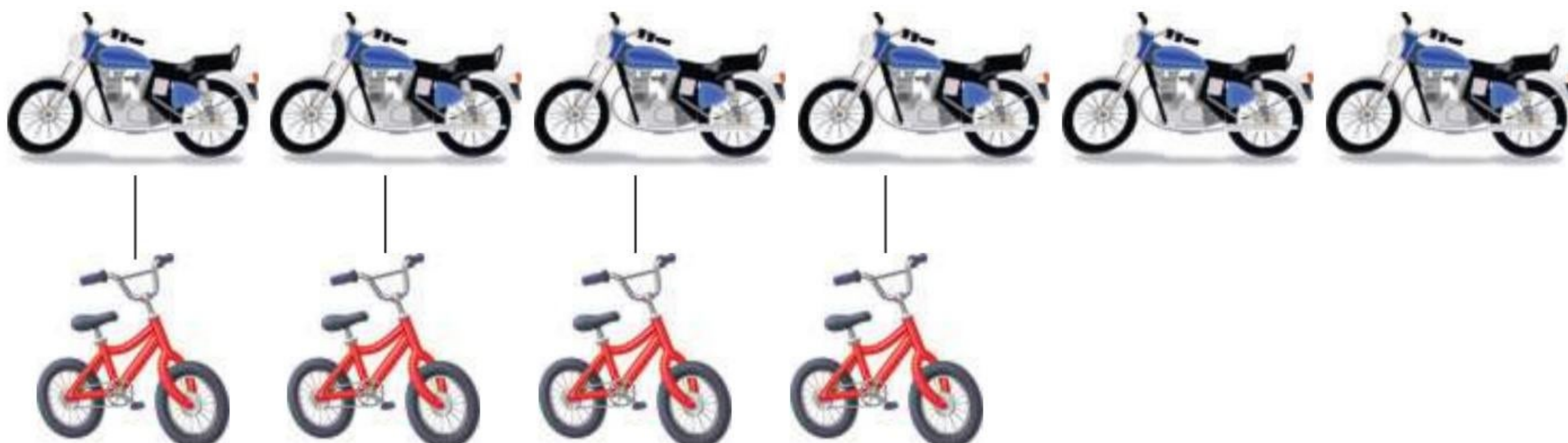

$$6 + 3$$

2. Розв'яжи задачу на різницеве порівняння.

У пункті прокату було 6 мотоциклів і 4 велосипеди.

- На скільки більше мотоциклів, ніж велосипедів?
- На скільки менше велосипедів, ніж мотоциклів?

3. Розглянь малюнки. Обчисли вирази. Результати вкажуть, яким автомобілям належать зображені емблеми.

$$7 + 3 - 1$$

2

Мерседес

$$3 - 2 + 1$$

9

Фольксваген

$$4 + 2 + 2$$

3

БМВ

$$6 - 2 - 1$$

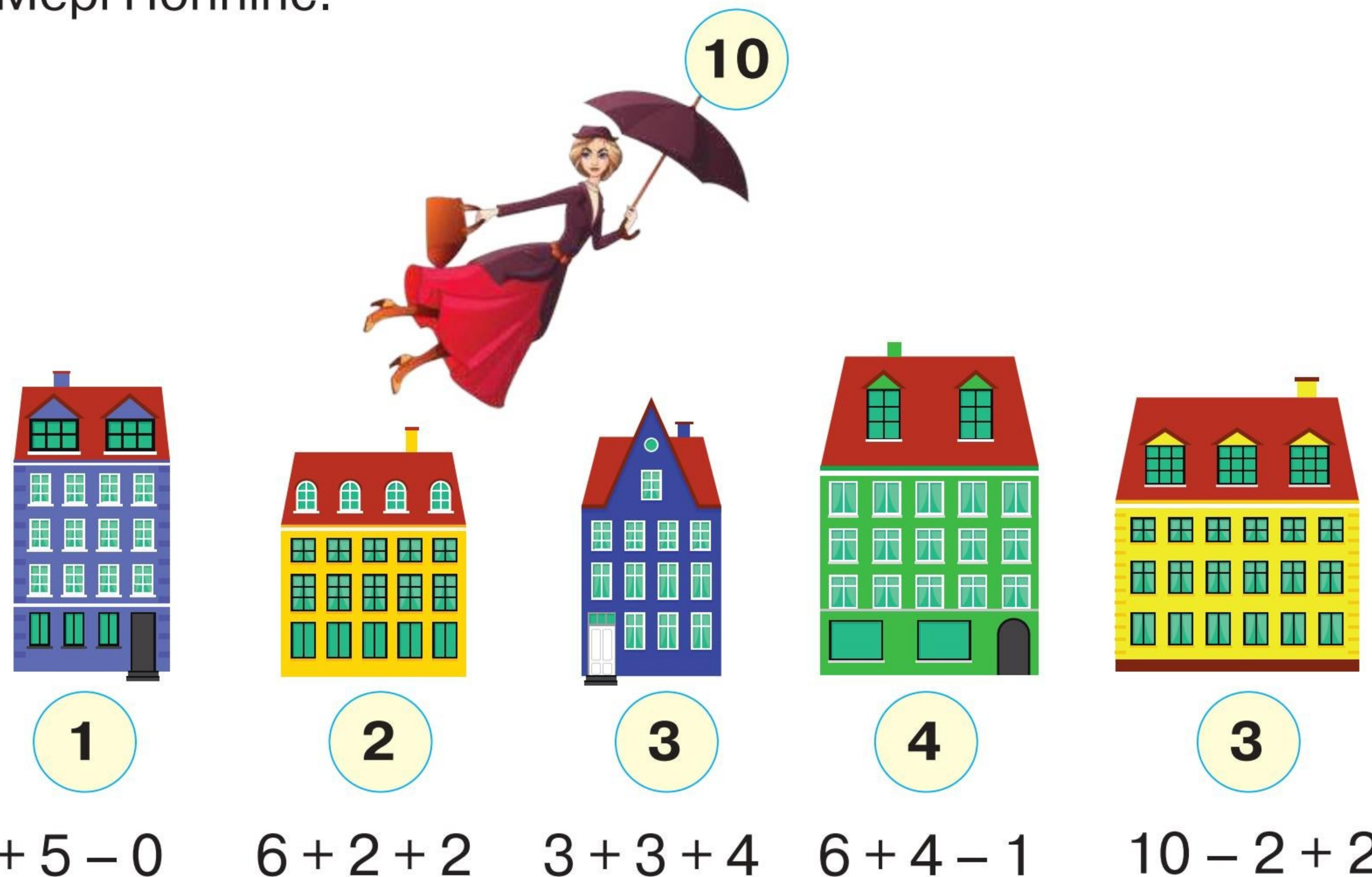
8

Рено

4. Обчисли.

- На скільки число **9** більше, ніж число **4**; ніж число **5**?
- На скільки число **5** менше, ніж число **8**; ніж число **6**?

5. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, у які будинки завітає Мері Поппінс.

10

1 $5 + 5 - 0$

2 $6 + 2 + 2$

3 $3 + 3 + 4$

4 $6 + 4 - 1$

3 $10 - 2 + 2$

6. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$7 + 3 - 2$$

$$3 + 3 + 2$$

$$7 \text{ см} + 2 \text{ см}$$

$$8 - 4 + 4$$

$$9 - 8 + 4$$

$$8 \text{ кг} - 4 \text{ кг}$$

$$6 + 4 - 5$$

$$8 - 3 + 4$$

$$5 \text{ л} + 1 \text{ л}$$

7. Яка стрічка довша? Чи можна відповісти на це запитання без вимірювання?

- Виміряй довжину кожної стрічки. Запиши нерівність.

68

Задачі на знаходження невідомого доданка. Додавання і віднімання числа 8

1. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, що означає кожний зображений дорожній знак.

$10 - 8 + 1$

6

В'їзд заборонено.

$9 - 8 + 5$

2

Поряд школа або дитсадок.

$1 + 9 - 8$

3

Пішохідний перехід.

$10 - 8 + 2$

4

Зупинка громадського транспорту.

Задачі на знаходження **невідомого доданка розв'я-
зуємо дією віднімання**. Щоб знайти невідомий дода-
нок, треба **від суми відняти відомий доданок**.

2. Обчисли за допомогою віднімання один із доданків, знаючи суму й інший доданок (за зразком).

$5 + 3 = 8$

$8 - 5 = 3$

$8 - 3 = 5$

$7 + 1 = \square$

$8 - 1 = \square$

$8 - \square = \square$

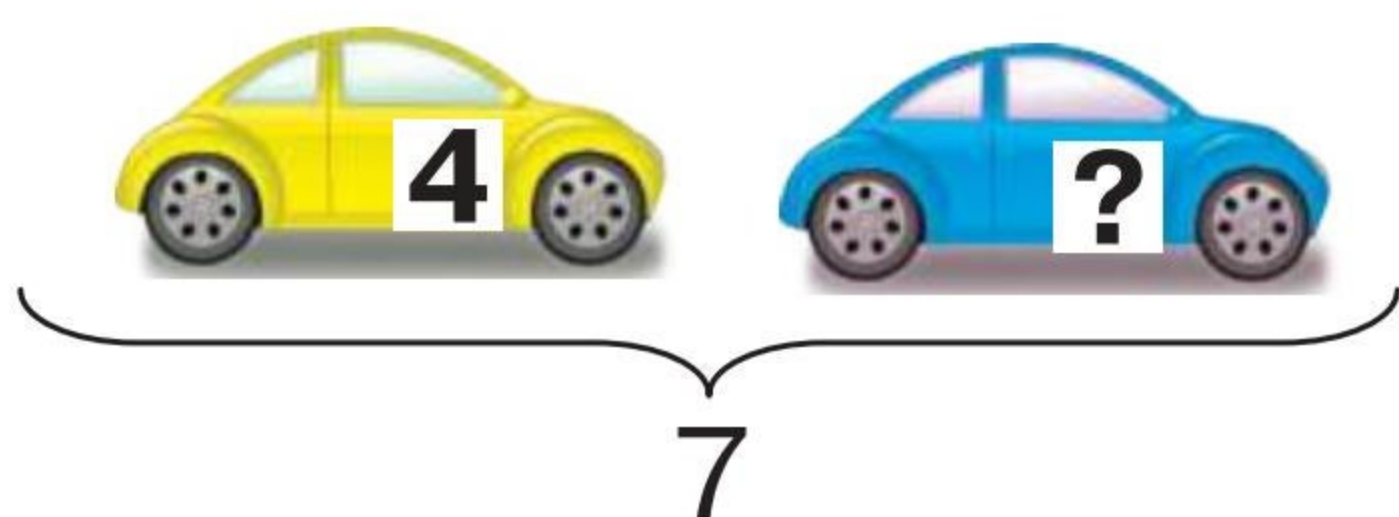
$6 + 2 = \square$

$\square - \square =$

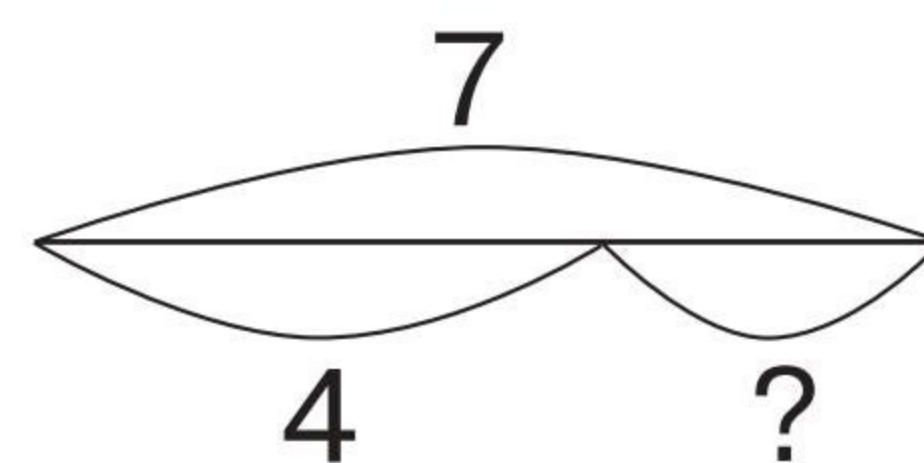
$\square - \square = \square$

3. Прочитай задачу. Розглянь до неї малюнок, схему та короткий запис. Розв'яжи.

У жовтому та синьому автомобілях було 7 пасажирів.
У жовтому автомобілі було 4 пасажери. Скільки пасажирів було в синьому автомобілі?

Ж. — 4 п.
С. — ? п. } 7 п.

69 Розв'язання задач на знаходження невідомого доданка. Обчислення виразів

1. Обчисли вирази біля машин, і ти дізнаєшся, які з них їдуть на будівництво.

$$4 + 4 + 1$$

$$10 - 4 + 3$$

$$7 + 2$$

$$8 - 2 + 1$$

2. Добери числа (за зразком).

Доданок	9	5	4		4	1		6	4	2	8
Доданок	1			3	5		3	2	4		
Сума	10	9	10	8		7	6			7	8

3. На будівництві працювало 10 машин. Бульдозерів було 4. Скільки було самоскидів?

4. Склади та розв'яжи задачу за малюнками й схемою.

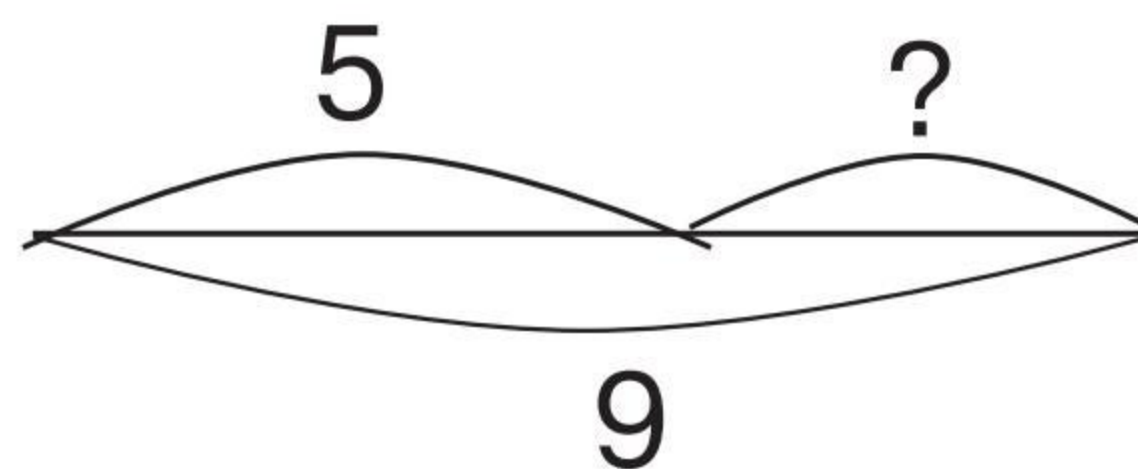

— 5 м.

— ? м.

} 9 м.

5. Добери числа. Запиши рівності.

$$\square + 4 = 9$$

$$4 + \square = 7$$

$$5 + \square = 9$$

$$\square + 2 = 7$$

$$\square + 5 = 8$$

$$3 + \square = 5$$

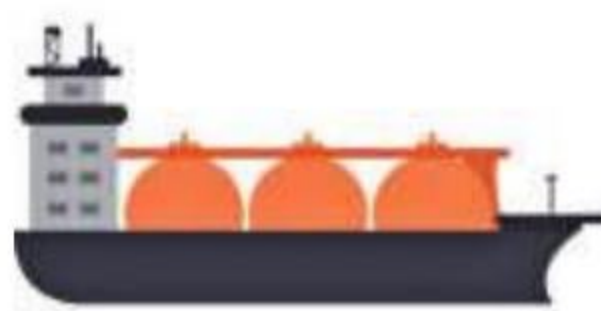
70

Задачі на знаходження невідомого зменшуваного

1. Обчисли вирази під малюнками, на яких зображений водний транспорт.

$$9 + 1 - 3$$

$$9 - 4 + 2$$

$$9 - 5 + 3$$

$$9 - 7 + 3$$

2. Прочитай задачу.

Після того як із порту відпливло 2 катери, залишилося 6 катерів. Скільки катерів у порту було спочатку?

Міркуйте так

Вам невідомо, скільки катерів було спочатку. Ви знаєте, що після того, як **2** катери відпливло, залишилося **6**. Якщо до катерів, що залишилися (їх **6**), додати ті, які відпливли (їх **2**), то дізнаєтеся, скільки катерів було спочатку. Отже, **до 6 додаємо 2, отримуємо 8**.

Було — ? к.

Відпливло — 2 к.

Залишилося — 6 к.

Це задача на знаходження невідомого зменшуваного.

3. Знайди невідоме зменшуване. Запиши рівності.

$$\square - 7 = 2$$

$$\square - 5 = 4$$

$$\square - 2 = 6$$

$$\square - 1 = 8$$

$$10 - 1 = \square$$

$$6 + 3 = \square$$

$$9 - 4 = \square$$

$$\square + 2 = 9$$

4. Добери знаки ($>$, $<$, $=$). Запиши рівності й нерівності.

$$5 + 3 \square 9$$

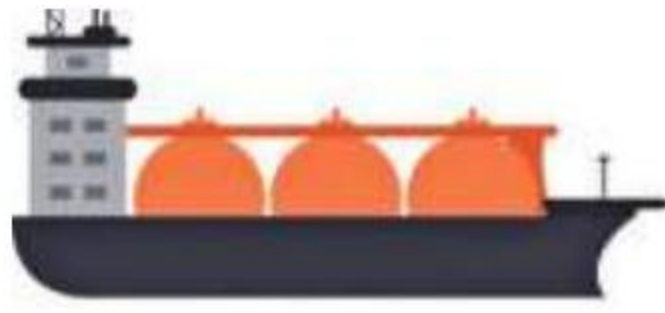
$$9 \square 8 - 4$$

$$9 \square 7 + 2$$

$$4 + 5 \square 6$$

71 Повторення вивчених випадків додавання і віднімання чисел у межах 10

1. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, яке призначення кожного виду водного транспорту.

танкер
 $8 - 4 - 2$

1 Для тривалих поїздок.

океанський
лайнер
 $6 - 3 - 2$

2 Для перевезення нафти.

підводний
човен
 $8 - 3 + 4$

9 Корабель, який тривалий час перебуває під водою.

криголам
 $9 - 6 + 1$

4 Судно, яке прокладає шлях по кризі.

2. Розкажіть однокласникам / однокласницям, як водний транспорт поліпшує життя людині.

3. Прочитай задачу. Розглянь її короткий запис.

У Кирила було 10 човнів, а в Артема — на 2 менше. Скільки човнів було в Артема?

К. — 10 човнів

А. — ?, на 2 <

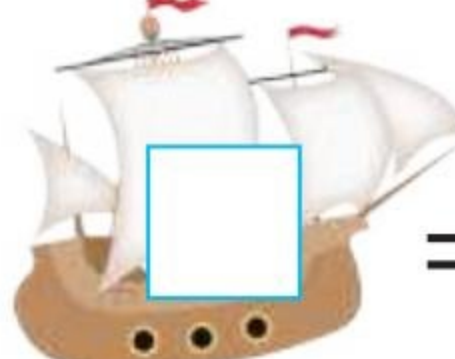
4. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$5 +$ $= 6$

$- 2 =$

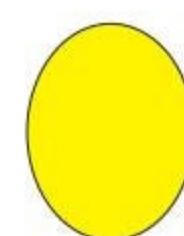

$+$ $= 5$

$+$ $=$

5. Назви «зайву» фігуру. За якими ознаками її можна виключити?

72-73

Розв'язання задач різних видів

1. Обчисли вирази, де зображений повітряний транспорт.

$$7 + 3 - 1$$

$$8 - 2 - 2$$

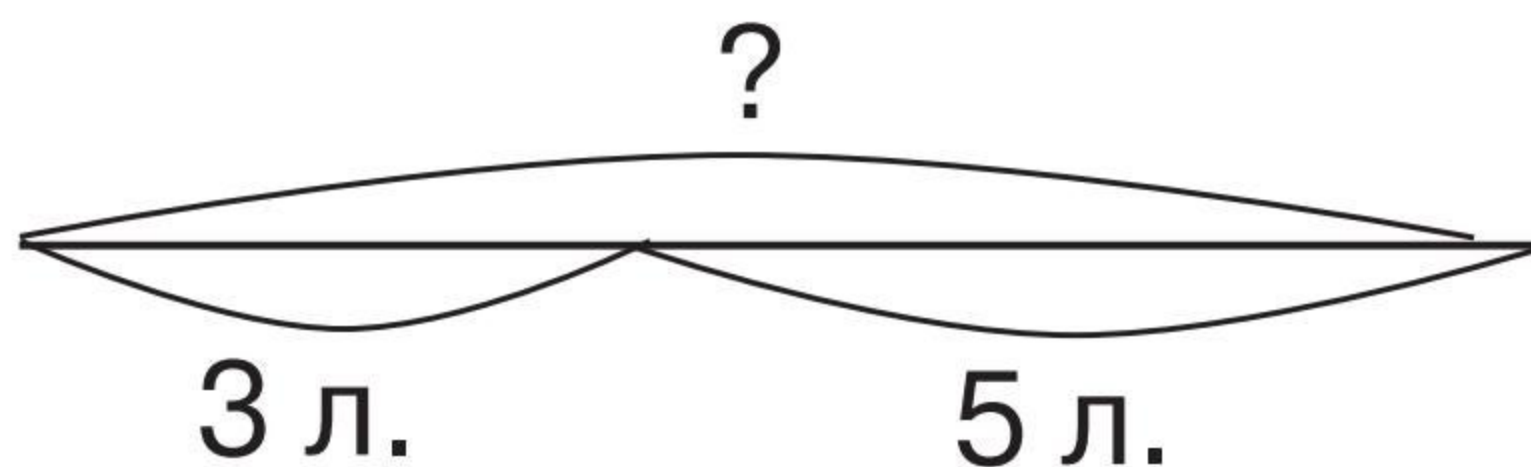
$$6 + 0 - 3$$

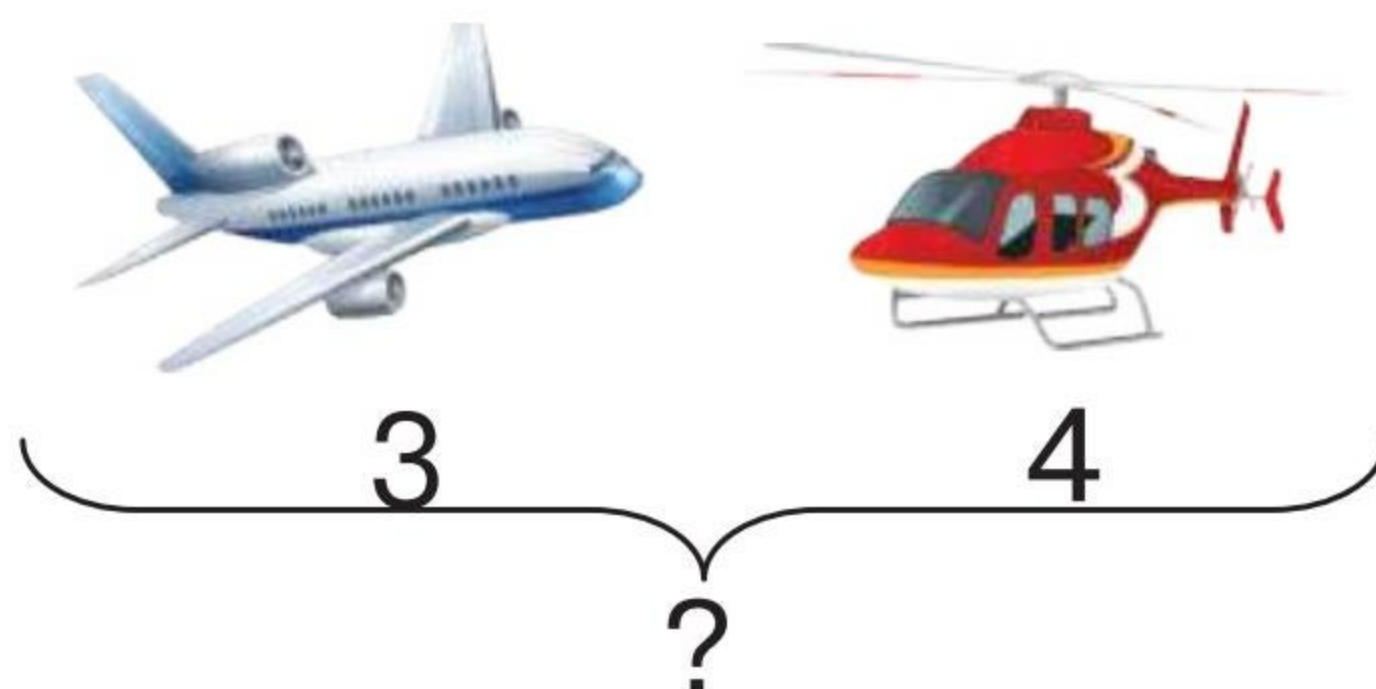
$$7 - 3 + 4$$

2. Розв'яжи задачу за схемою.

Після того як у небо злетіло 3 літаки, на аеродромі залишилося ще 5 літаків. Скільки літаків було на аеродромі спочатку?

3. Склади задачу за малюнком. Запиши розв'язання.

4. Назви пропущені числа.

$$\begin{array}{l} 5 + 2 + 2 \\ 4 + 1 + \square \\ 3 + 3 + \square \end{array} \rightarrow 9$$

$$\begin{array}{l} 10 - 3 - 5 \\ 10 - 1 - \square \\ 10 - 6 - \square \end{array} \rightarrow 2$$

5. Добери числа. Запиши рівності.

$$7 + 3 = \square$$

$$5 + \square = 8$$

$$\square - 4 = 5$$

$$\square - 3 = 2$$

$$\square + 4 = 9$$

$$\square + 3 = 8$$

$$\square - 4 = 1$$

$$3 + \square = 9$$

$$\square - 2 = 7$$

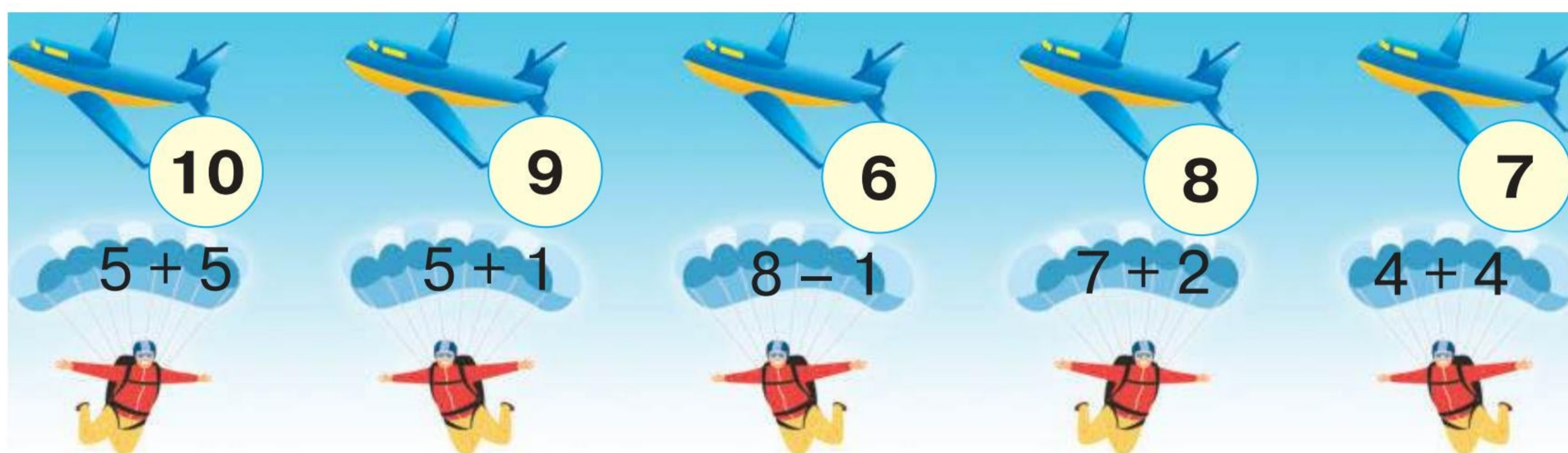
6. За допомогою короткого запису склади задачу про літаки та вертольоти, яку можна було б розв'язати дією віднімання.

Літаків — 3 шт.

Вертольотів — 10 шт.

на ? шт. >

7. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, з якого літака вистрибнув кожний парашутист. Запиши рівності.

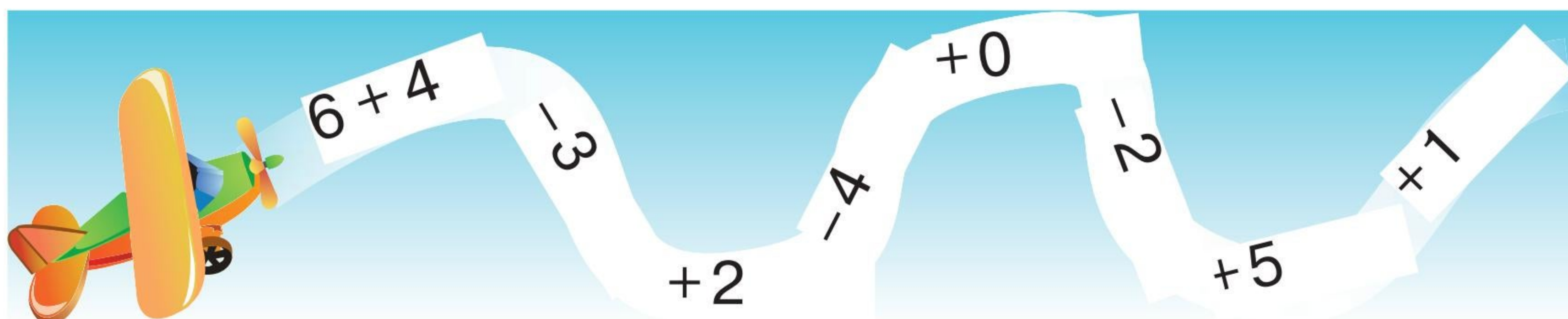

8. Обчисли вирази. Запиши рівності біля правильних, на твою думку, тверджень.

$6 + 4 - 5$	Літак швидко перевозить пасажирів на великі відстані.
$8 - 3 + 1$	Літак перевозить вантаж.
$7 - 3 + 1$	Літак обробляє поля добривом.
$7 + 2 - 1$	Літаючи, ми можемо бачити Землю згори.
$8 - 2 - 2$	Літаки-винищувачі завдають поразки ворогу.
$6 - 3 - 1$	Літак працює, використовуючи сонячну енергію.

9. Обчисли ланцюгові вирази. Допоможи літачку приземлитися.

74–75

Задачі на знаходження невідомого від'ємника. Обчислення виразів

1. Обчисли вирази біля малюнків, на яких зображено техніку, що досліджує космос.

$$6 + 3$$

$$9 - 2$$

$$7 + 1$$

$$8 - 4$$

2. В Олесі було 7 магнітів із зображенням планет. Після того як вона подарувала кілька магнітів подрузі, у неї залишилося 5 магнітів. Скільки магнітів Олеся подарувала подрузі?

Міркуйте так

В Олесі було 7 магнітів. **7** — це **зменшуване**. Вона подарувала невідомо скільки.

? — це невідомий **від'ємник**. Залишилося 5 магнітів. **5** — це **різниця**.

Якщо в задачі треба дізнатися, скільки віддали, але відомо, скільки було спочатку й скільки залишилося, — це **задача на знаходження невідомого від'ємника**. Її розв'язуємо **дією віднімання: від більшого числа віднімаємо менше**.

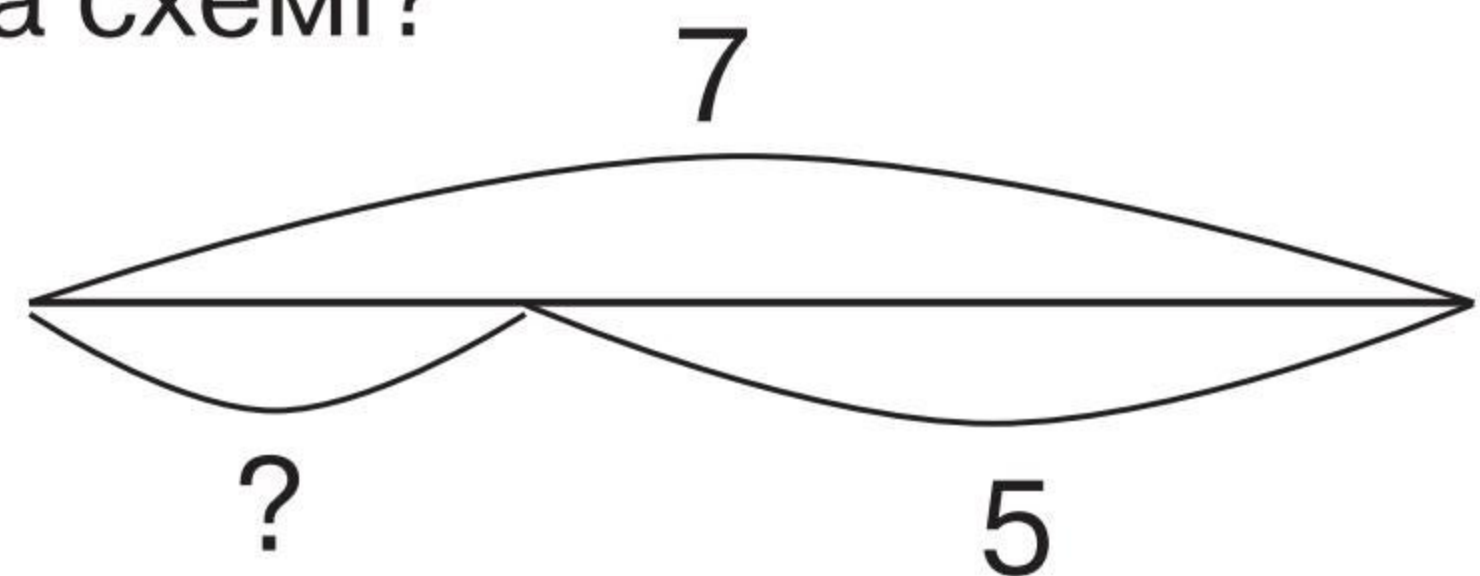
Щоб знайти **невідомий від'ємник**, треба **від зменшуваного відняти різницю**.

- Що позначає кожне число на схемі?

Було — 7 м.

Подарувала — ? м.

Залишилося — 5 м.

3. Склади рівності на додавання та віднімання із числами **8, 10, 5, 7, 4**.

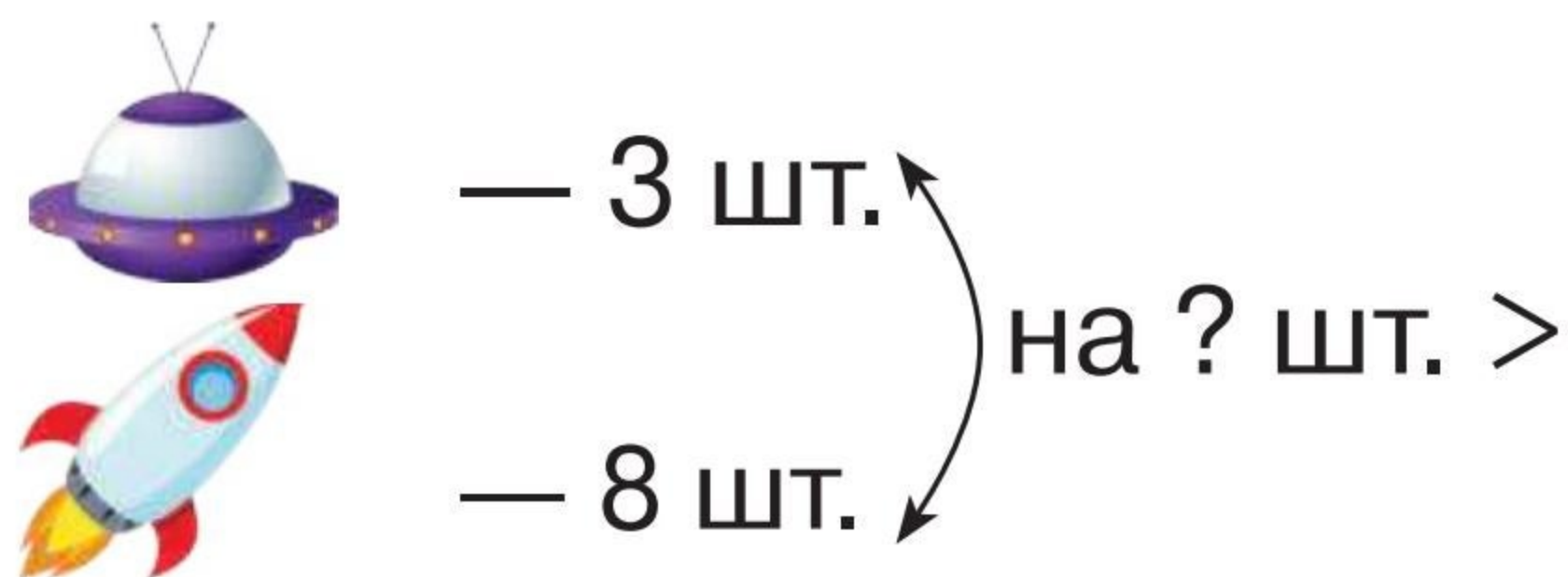
4. Яке число «закрила» зірка? Обчисли. Запиши рівності.

$$7 - \text{зірка} = 5$$

$$6 - \text{зірка} = 3$$

$$\text{зірка} + 2 = 8$$

5. Склади задачу за малюнками. Запиши розв'язання.

6. Обчисли вирази. Який прибулець є «зайвим» у кожному рядку?

$$4 + 2 - 3$$

$$10 - 6 - 1$$

$$8 - 6 + 1$$

$$9 - 5 - 2$$

$$10 - 7 + 2$$

$$9 - 2 - 2$$

$$6 - 3 + 4$$

$$6 - 3 + 2$$

7. Порівняй вирази. Добери знаки ($>$, $<$, $=$).

$$\begin{array}{llll} 7 + 3 \square 3 + 7 & 5 + 2 \square 5 - 2 & 6 + 2 \square 10 - 2 \\ 10 - 9 \square 10 - 8 & 0 + 7 \square 7 + 0 & 4 + 4 \square 4 - 4 \end{array}$$

8. На аеродромі було 10 літаків. Після того як кілька з них полетіло, залишилося 6 літаків. Скільки літаків полетіло?

9. Накресли відрізок, на 2 см довший за смужку.

76

Задачі на знаходження невідомих чисел

1. Обчисли вирази під малюнками з технікою, яку використовують фермери.

$$7 + 3 - 2 = \square$$

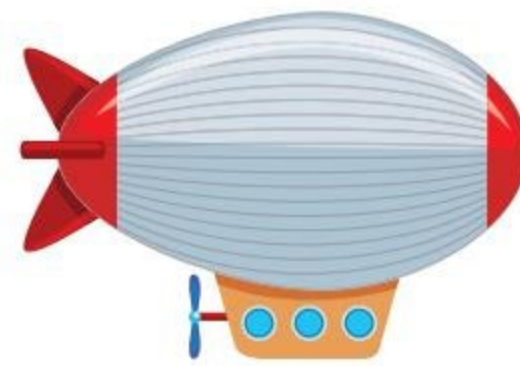
$$8 - 4 + 1 = \square$$

$$7 - 3 + 2 = \square$$

$$8 - 2 - 4 = \square$$

$$6 + 4 - 5 = \square$$

$$3 - 3 + 4 = \square$$

2. Прочитай задачу. Розглянь короткий запис. Запиши розв'язання.

У бідоні було 10 л молока. Після того як кілька літрів відлили для приготування сніданків, у бідоні залишилося 7 л молока. Скільки літрів молока використали для приготування сніданків?

Було — 10 л

Відлили — ? л

Залишилося — 7 л

3. Склади задачі за короткими записами. Розв'яжи.

Було — ? кг

Використали — 5 кг

Залишилося — 3 кг

Було — 8 кг

Використали — ? кг

Залишилося — 3 кг

4. На першому полі було 9 сівалок. 4 з них поїхало на інше поле. Скільки сівалок залишилося на першому полі?

5. Обчисли кругові вирази, і ти дізнаєшся, як молоко потрапляє на наш стіл. Назви, яку техніку використано.

Початок

$$6 + 2 - 4$$

$$5 + 2 + 2$$

$$8 - 1 - 2$$

$$1 + 8 - 7$$

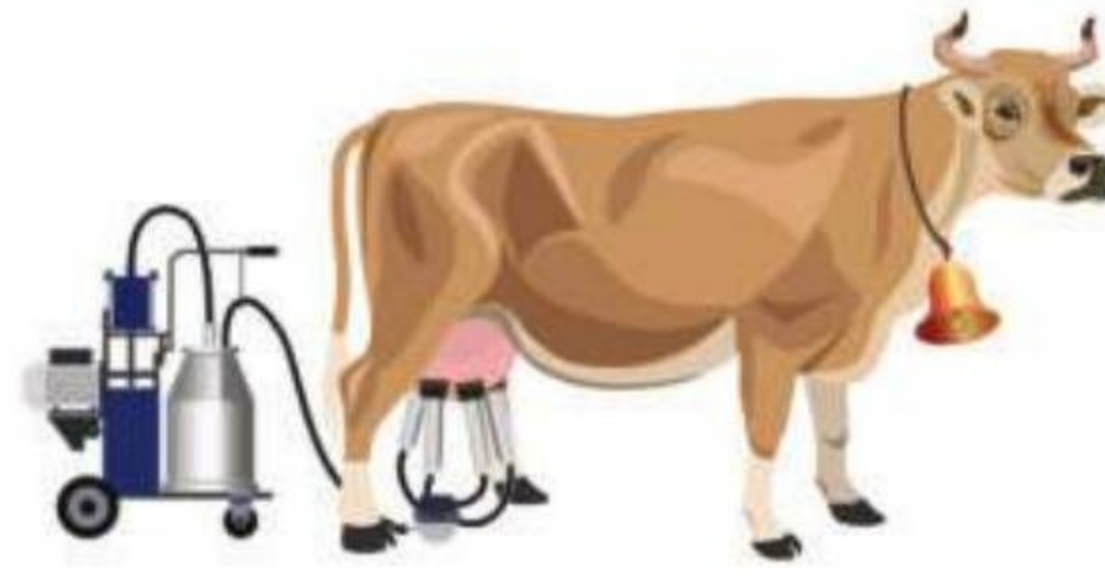
$$9 - 5 - 1$$

$$2 + 2 + 2$$

$$3 - 1 - 1$$

$$4 + 3 + 1$$

6. Назви пропущені числа.

Зменшуване	7	8		3	9	9	3	8			
Від'ємник		2	1			2	1		2	3	5
Різниця	4		5	1	4			6	4	6	1

7. Обчисли вирази.

$$9 - 3 - 3$$

$$1 + 1 + 1$$

$$2 + 5 + 3$$

$$8 - 4 - 4$$

$$6 - 2 - 2$$

$$7 - 4 - 1$$

8. Накресли в зошиті відрізок, коротший на 3 см.

77 Розв'язання задач. Обчислення виразів з іменованими числами, вираженими одиницями маси

1. Обчисли й запиши вирази, де зображено те, що вирощують українські фермери.

$$9 - 2 + 3$$

$$8 - 4 + 2$$

$$7 - 4 - 2$$

$$8 + 1 - 6$$

$$8 - 3 - 2$$

$$7 - 4 + 2$$

$$9 + 1 - 8$$

$$9 - 3 + 1$$

$$7 - 5 - 2$$

2. Розкажіть, які ще продукти харчування вирощують фермери.

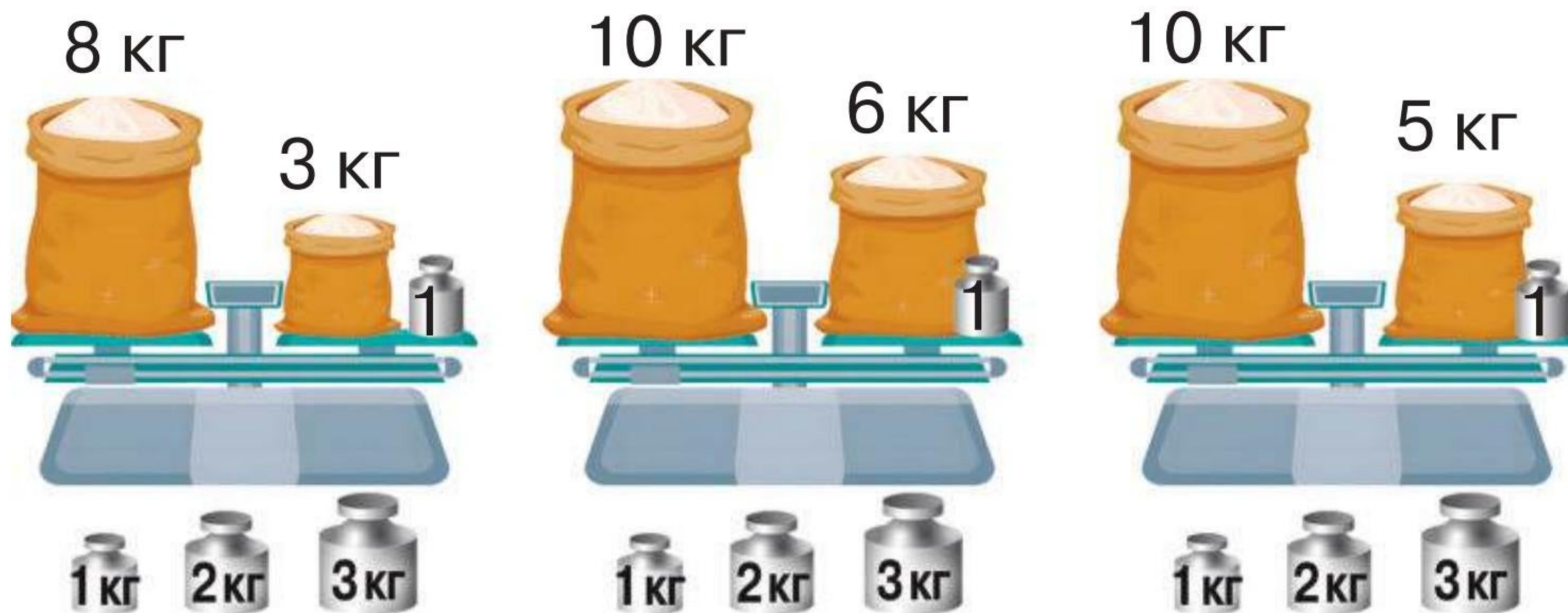
3. На полі збирали пшеницю 3 комбайни. Після того як до них під'їхало ще кілька комбайнів, їх стало 5. Скільки комбайнів під'їхало на поле?

4. В один дитячий садок фермер привіз 6 кавунів, а в другий — 4 кавуни. На скільки більше кавунів привіз фермер у перший дитячий садок, ніж у другий?

- Зроби короткий запис умови. Запиши розв'язання.

5. Господиня на зиму заготовила 10 кг картоплі та 8 кг цибулі. На скільки менше в господині кілограмів цибулі, ніж картоплі?

6. Фермер продавав борошно. Допоможи йому врівноважити терези відповідними гирями. Запиши вирази.

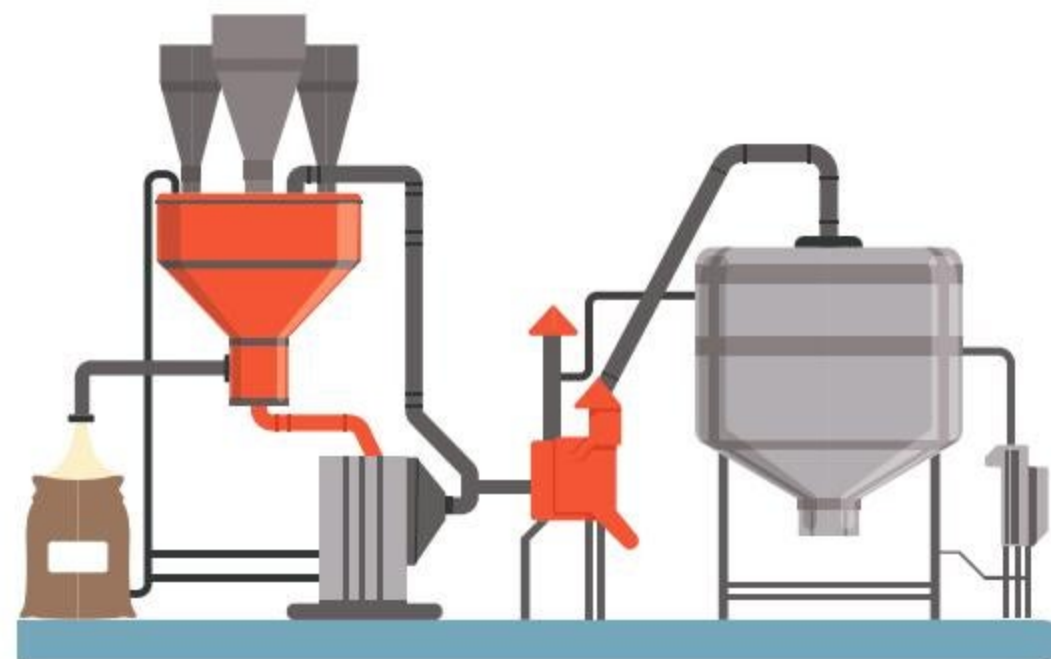
7. Бабуся засолила 5 банок капусти та 2 банки помідорів. Скільки всього банок овочів засолила бабуся?

8. Обчисли кругові вирази, і ти дізнаєшся, який шлях хліба до нашого столу. Назви використану техніку.

Початок

$$7 + 3 - 6$$

$$5 + 4 - 7$$

$$3 + 3 - 1$$

$$6 - 3 + 4$$

$$2 + 4 + 0$$

$$4 + 5 - 1$$

$$8 - 7 + 2$$

9. Обчисли. Запиши рівності.

$$6 \text{ кг} + 2 \text{ кг} = \square \text{ кг}$$

$$3 \text{ см} + 2 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$3 \text{ л} + 2 \text{ л} = \square \text{ л}$$

$$4 \text{ см} - 2 \text{ см} = \square \text{ см}$$

78 Розв'язання задач. Обчислення виразів

1. Обчисли вирази під зображеннями персонажів казок і мультфільмів, і ти дізнаєшся, чим вони користуються.

2

$$4 + 5 - 1$$

$$9 - 2 - 2$$

7

3

$$7 - 3 - 2$$

$$7 + 2 - 3$$

5

8

$$9 - 5 - 1$$

$$9 - 4 + 2$$

6

2. Розкажіть, яких ви ще знаєте персонажів казок і мультфільмів та якою технікою вони користувалися.

3. Обчисли вирази, що розміщені під зображеннями автомобілів. Дай їм назву.

$$7 + 2 - 2$$

$$5 + 3 + 1$$

$$6 + 4 - 1$$

$$5 + 1 - 0$$

4. Склади задачу за малюнками. Запиши розв'язання. Скажи відповідь (усно).

крокодиломобіль

— 7 л ←

акуломобіль

— ?, на 2 л < —

79–80

Узагальнювальні уроки

ЧИСЛА 11–20

ЛЮБА ЗИМОНЬКА-ЗИМА

81 Десяток. Лічба десятками. Доповнення чисел до 10

1. Обчисли вирази під зображеннями предметів, які використовують узимку.

$$7 + 3$$

$$6 - 2$$

$$8 + 2$$

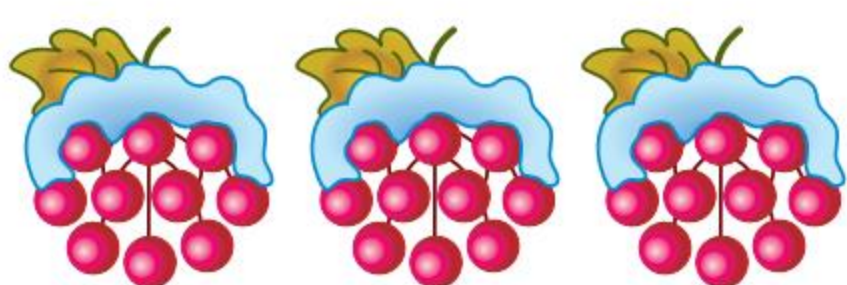

$$4 + 6$$

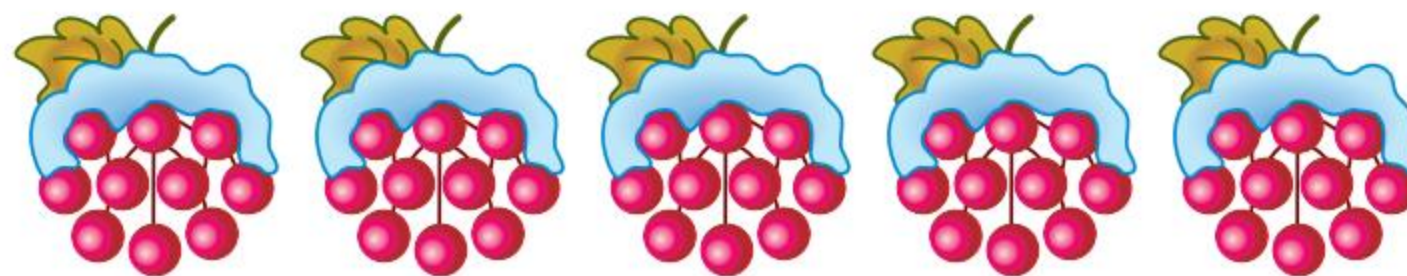

10 одиниць (од.) = 1 десяток (дес.). Десятками можна рахувати предмети так само, як і одиницями.

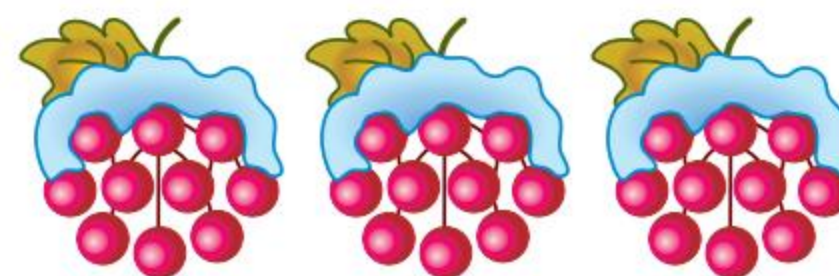
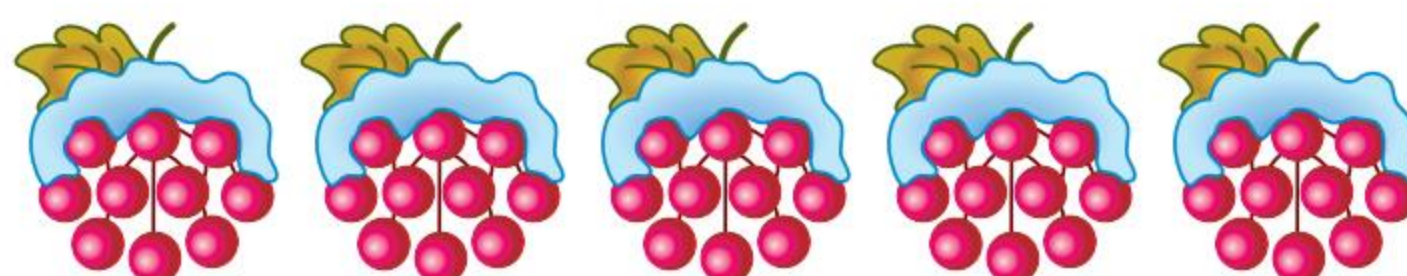
2. Скільки десятків ягід калини на малюнках? Запиши (за зразком).

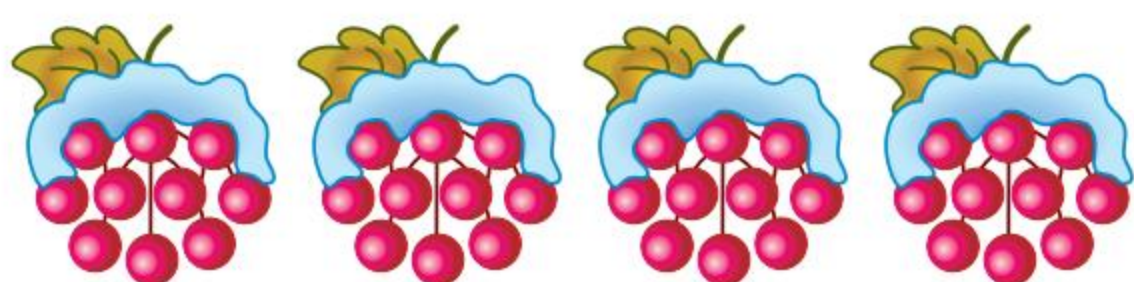
3 дес. = 30

дес.

дес.

дес.

10 одиниць становлять **1 десяток**. 10 десятків становлять **1 сотню**. В одній сотні **100 одиниць**.

3. Обчисли вирази (за зразком).

$$3 \text{ дес.} + 3 \text{ дес.} = 6 \text{ дес.}$$

$$5 \text{ дес.} - 4 \text{ дес.}$$

$$7 \text{ дес.} - 5 \text{ дес.}$$

$$9 \text{ дес.} - 6 \text{ дес.}$$

$$3 \text{ дес.} + 2 \text{ дес.}$$

$$4 \text{ дес.} + 4 \text{ дес.}$$

4. Дмитро вирізав із паперу 3 сніжинки, а Олена — 4 сніжинки. Скільки сніжинок вирізали Дмитро й Олена разом?

5. Порівняй вирази. Постав знаки ($>$, $<$, $=$).

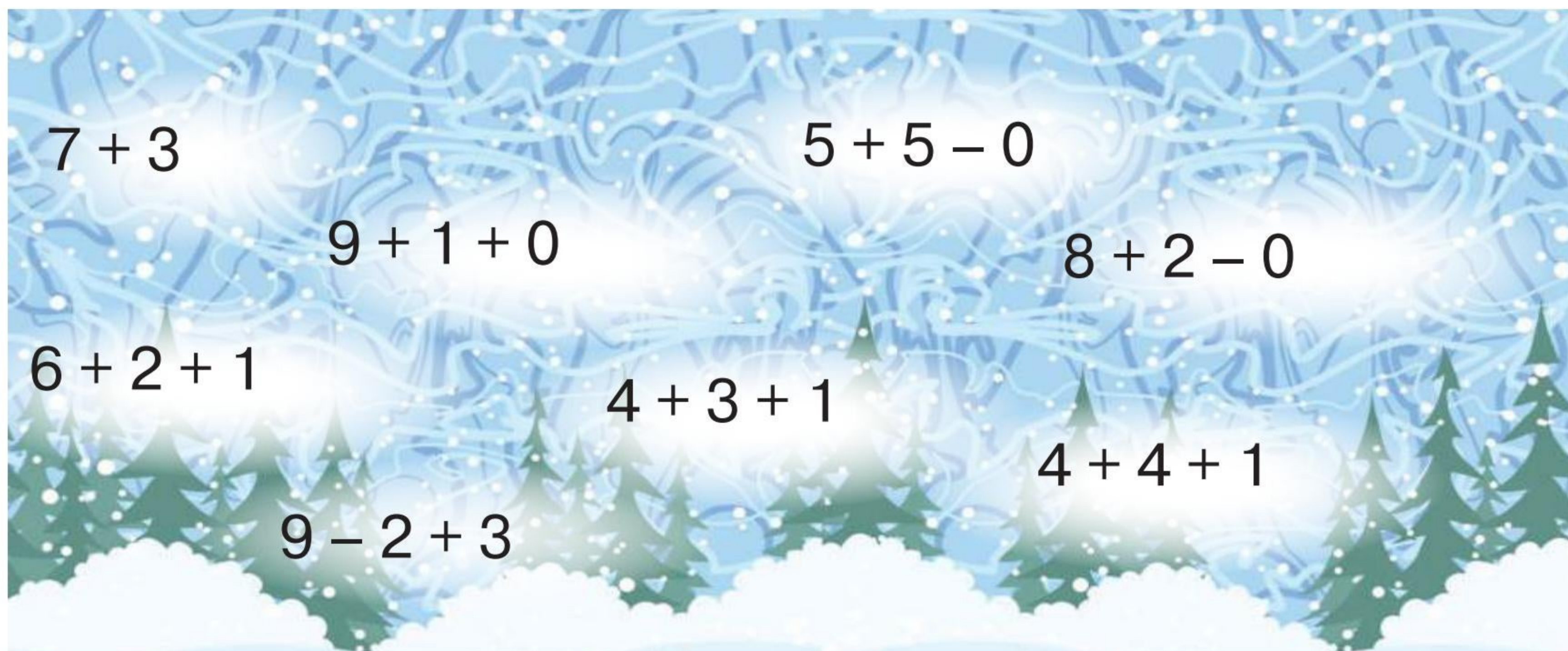
$$7 \text{ см} + 3 \text{ см} \quad \square \quad 8 \text{ см}$$

$$6 \text{ кг} - 1 \text{ кг} \quad \square \quad 5 \text{ кг}$$

$$9 \text{ см} - 1 \text{ см} \quad \square \quad 6 \text{ см}$$

$$8 \text{ кг} + 1 \text{ кг} \quad \square \quad 10 \text{ кг}$$

6. Обчисли вирази. Запиши ті, які мають результат **10**.

82 Утворення чисел виду 11–15. Розв'язання задач. Двоцифрові числа

1. Обчисли вирази біля зимових явищ природи.

$4 + \square = 10 \text{ метелиця}$

$\square + 1 = 10 \text{ завірюха}$

$7 + \square = 10 \text{ дощ}$

$10 - \square = 10 \text{ хуртовина}$

$8 + \square = 10 \text{ блискавка}$

$6 + \square = 10 \text{ ожеледиця}$

$\square + 2 = 10 \text{ калюжі}$

$5 + \square = 10 \text{ снігопад}$

2. Поясни, як отримали числа.

і

1 дес. і 1 од. = 11 одинадцять

і

1 дес. і 2 од. = 12 дванадцять

і

1 дес. і 3 од. = 13 тринадцять

і

1 дес. і 4 од. = 14 чотирнадцять

і

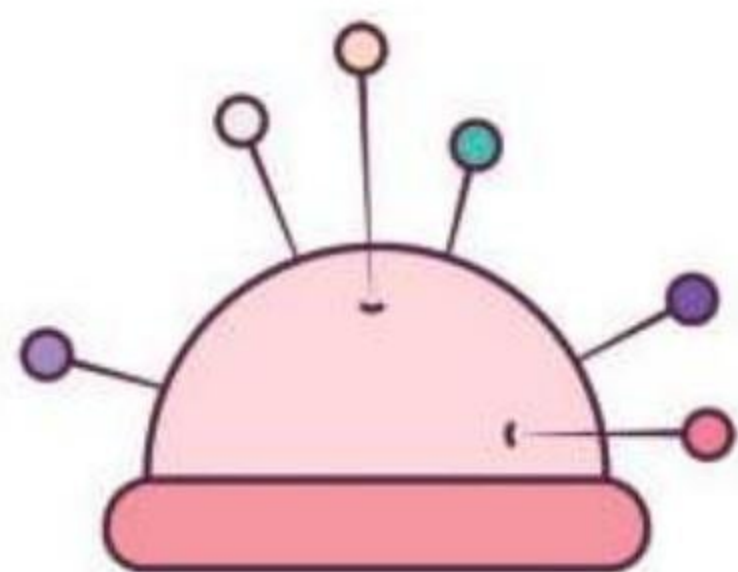
1 дес. і 5 од. = 15 п'ятнадцять

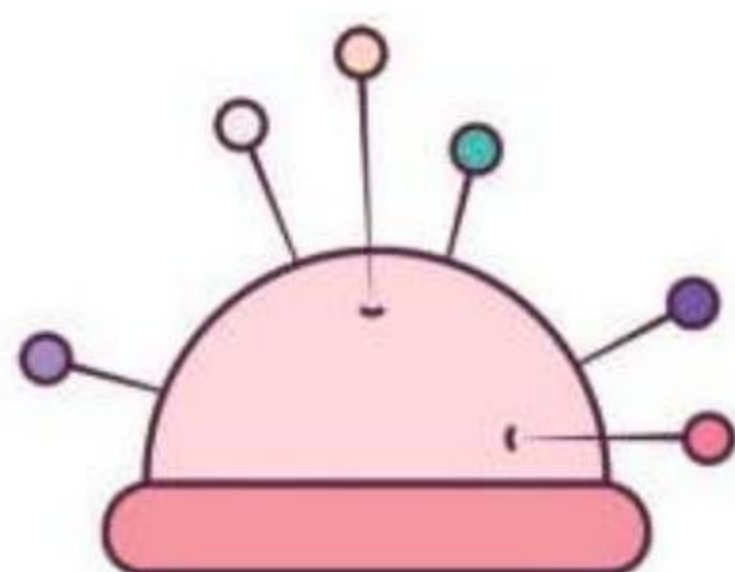
Числа, для запису яких треба використати дві цифри, називаємо **двоцифровими**.

3. Скільки шпильок потрібно додати, щоб їхня кількість відповідала поданим числам? (Усно.)

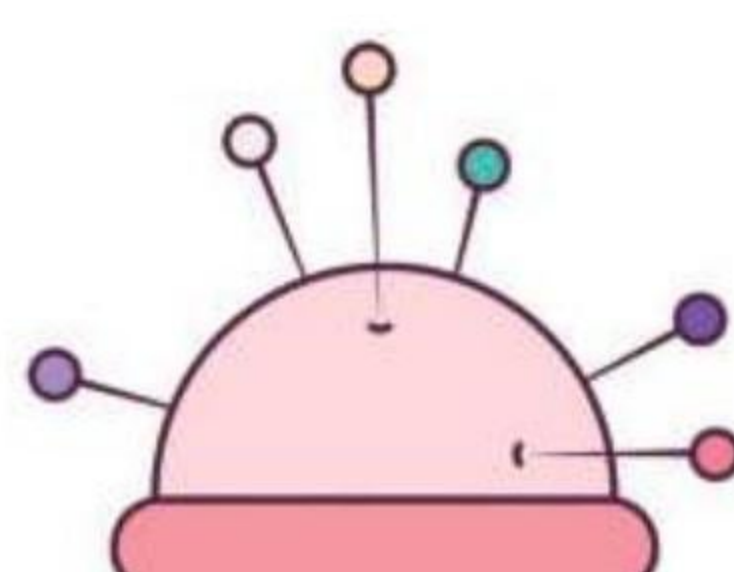
12

13

15

4. Склади та розв'яжи задачу за малюнками.

?, на 8 >

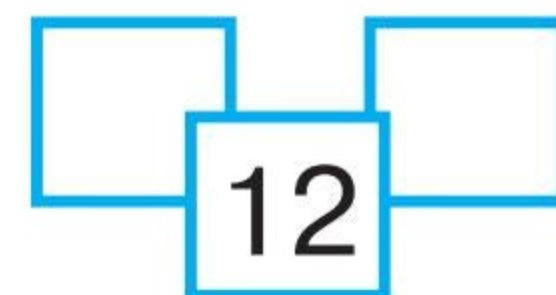
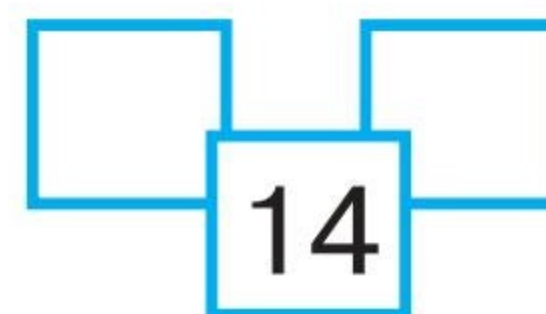
- Зміни умову задачі так, щоб її можна було розв'язати за допомогою дії віднімання. Запиши розв'язання.

5. Склади задачу за малюнками та початком. Розв'яжи.

З гірки спускалося 6 зайців ...

6. Назви «сусідів» поданих чисел.

7. Розв'яжи задачу. Запиши короткий запис.

В автобусі їхало 15 пасажирів. На зупинці вийшло 2 пасажирів. Скільки пасажирів залишилося в автобусі?

8. Виконай за зразком.

$$15 > 14$$

$$12 < 13$$

$$11 > \square$$

$$12 < \square$$

$$14 < \square$$

$$13 < \square$$

9. Виміряй довжину відрізка. Побудуй відрізок, на 3 см довший.

83 Утворення, назви й запис чисел виду 16–20. Одноцифрові та двоцифрові числа

1. Обчисли вирази під назвами зимових місяців. Запиши рівності.

грудень	червень	січень	лютий
$10 - 3 + 1$	$6 + 4 - 5$	$7 - 3 + 2$	$4 + 5 - 2$

2. Назви числа, яких не вистачає на сніжинках.

3. Поясни, як отримали числа.

і

1 дес. і 6 од. = 16 шістнадцять

і

1 дес. і 7 од. = 17 сімнадцять

і

1 дес. і 8 од. = 18 вісімнадцять

і

1 дес. і 9 од. = 19 дев'ятнадцять

і

1 дес. і 10 од. = 20 двадцять

4. Запиши числа.

П'ятнадцять,
тринадцять,
одинадцять,

шістнадцять,
сімнадцять,
двадцять.

5. Склади та розв'яжи задачу за малюнком.

?, на 3 >

84–85

Утворення наступного
й попереднього чисел.

Розрядні доданки.

Додавання чисел виду $10 + 5$

1. Обчисли вирази. Результат укаже на відповідний стан води.

$$10 - 3 + 2$$

$$3 + 4 + 2$$

$$3 + 7 - 4$$

твердий

8

рідкий

9

газоподібний

6

$$10 - 1 - 0$$

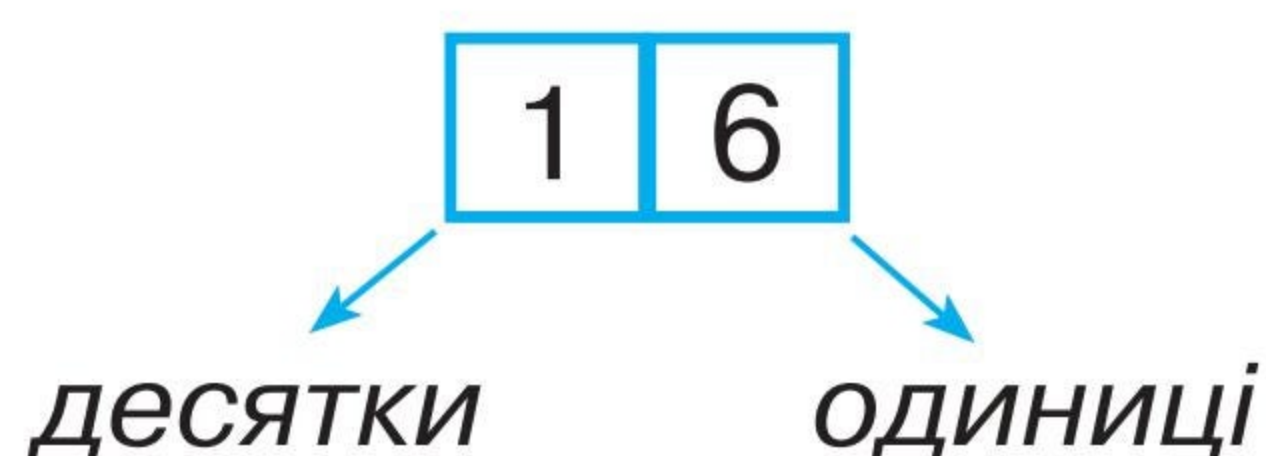
$$4 + 2 + 2$$

$$10 - 2 - 2$$

2. Запам'ятайте, що позначають цифри ліворуч і праворуч у записі двоцифрового числа.

Десятки й одиниці — це **розряди**. Двоцифрові числа можна розкласти на **розрядні доданки**: $12 = 10 + 2$.

3. Виконай за зразком.

$$14 = 10 + 4$$

$$16 = \square + \square$$

$$11 = \square + \square$$

$$12 = \square + \square$$

$$15 = \square + \square$$

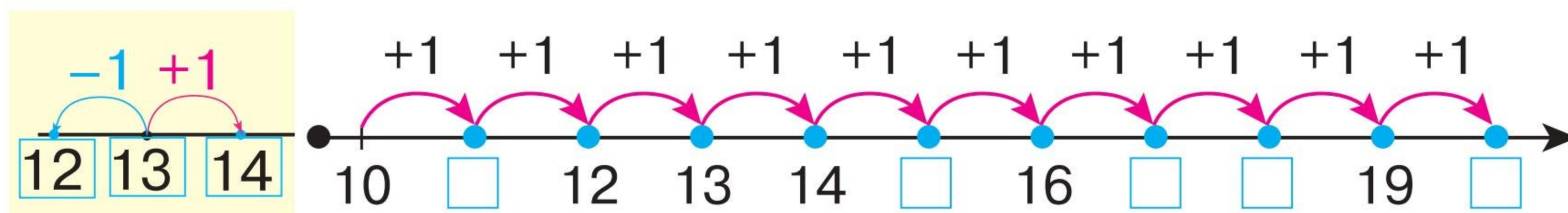
$$19 = \square + \square$$

$$17 = \square + \square$$

$$18 = \square + \square$$

$$13 = \square + \square$$

4. Пригадай, як утворюються попереднє і наступне чісла. Запиши числовий ряд (за зразком).

Попереднє число утворюємо відніманням одиниці.
Наступне число утворюємо додаванням одиниці.

5. До кожного із чисел запиши попереднє та наступне чісла.

13 12 14 15 17 18 16 19

6. Обчисли вирази.

$13 + 1$ $14 + 1$ $17 - 1$ $16 - 1$
 $15 + 1$ $18 - 1$ $19 + 1$ $12 - 1$

7. Обчисли вирази. З'єднай загадку з відгадкою (усно).

$10 + 4$	Яку воду можна носити в ситі?	16 сніг
$10 + 6$	Біла скатертина всю землю вкрила.	14 лід
$10 + 5$	Біла морква взимку росте.	15 бурулька

8. Склади та розв'яжи задачі за малюнками.

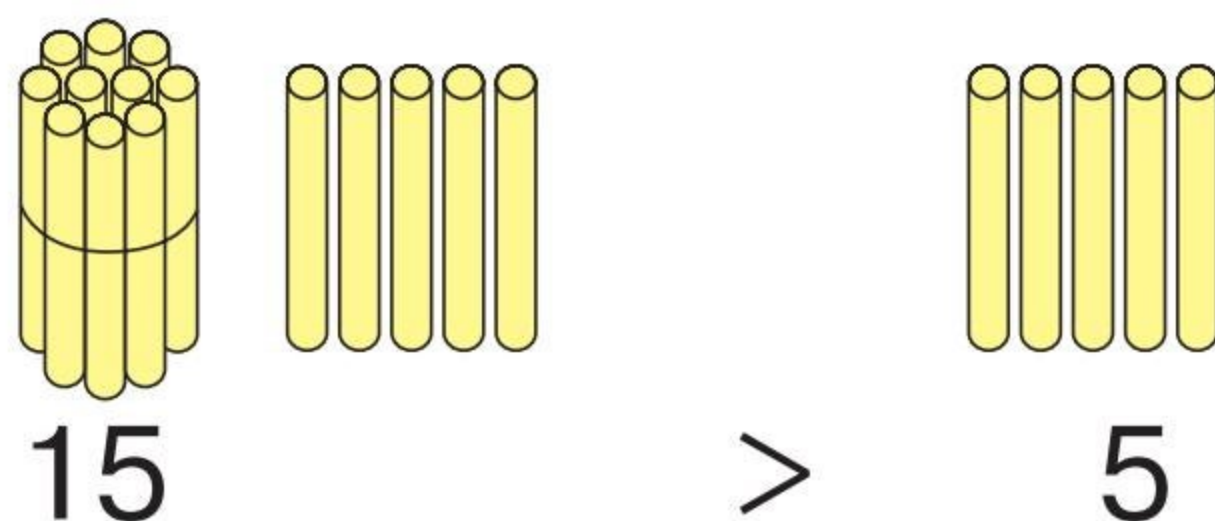
9. Обчисли вирази, використовуючи способи прилічування і відлічування.

$16 + 1 + 1$	$15 + 1 + 1$	$19 - 1 - 1$
$18 - 1 - 1$	$14 + 1 + 1$	$17 - 1 - 1$
$20 - 1 - 1$	$16 + 1 + 1$	$18 + 1 + 1$

86

Порівняння чисел другого десятка.
Вимірювання і порівняння довжин відрізків

1. Розгляньте малюнки. Прочитайте пояснення.

Будь-яке одноцифрове число менше від будь-якого двоцифрового. Будь-яке двоцифрове число більше від будь-якого одноцифрового.

2. Порівняй числа. Постав знаки (>, <, =).

3 13

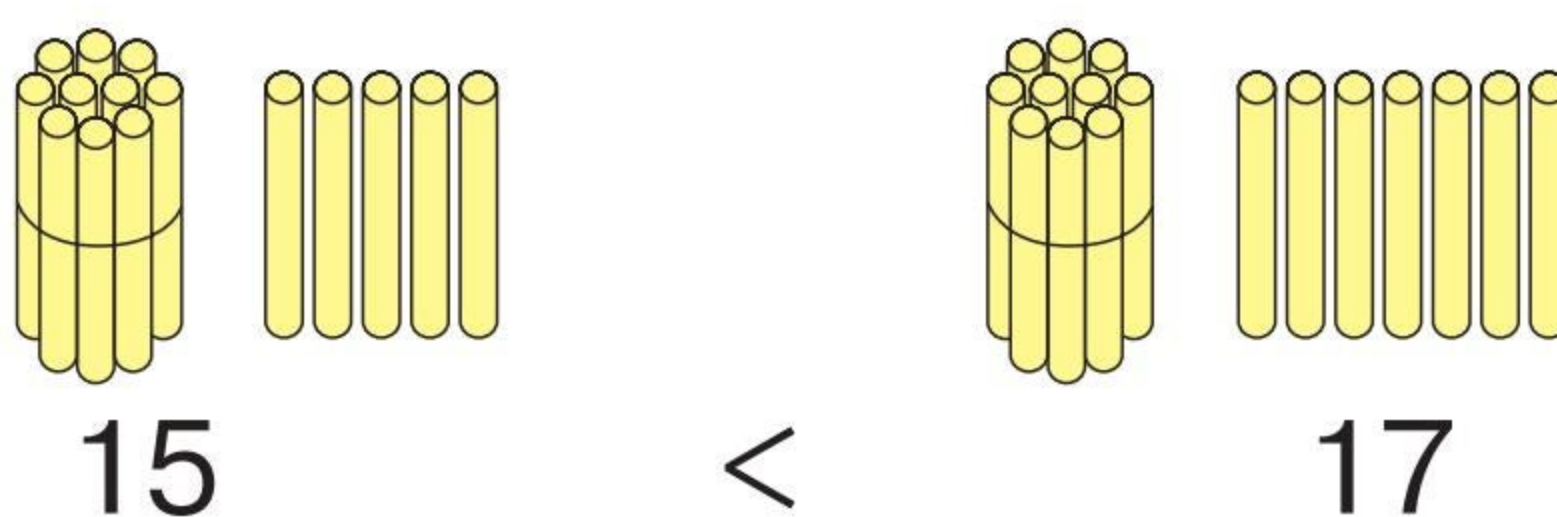
16 6

18 8

16 5

3. Розгляньте малюнки. Прочитайте пояснення.

Серед двоцифрових чисел другого десятка більше те число, у якого більша кількість одиниць.

4. Порівняй числа. Постав знаки (>, <, =).

17 15

19 16

12 14

13 14

18 15

17 11

5. Садівник обгорнув від снігу захисною тканиною 10 самшитів, а ялівців — на 5 більше. Скільки ялівців обгорнув садівник?

87 Складання та обчислення виразів. Порівняння чисел у межах 20

1. Обчисли вирази, і ти знатимеш назви рослин, що ростуть на підвіконні.

$10 + 3$

13 алое

15 пеларгонія

$10 + 5$

$10 + 2$

14 кактус

12 різдвяник

$10 + 4$

2. Обчисли. Вирази з результатом **5** укажуть, які рослини для вітамінного салату можна виростити на підвіконні. Запиши в зошит.

зелена цибуля

$10 - 3 - 2$

кріп

$6 - 1$

кавун

$4 + 2 + 1$

петрушка

$8 - 2 - 1$

5

мікрозелень

$3 + 1 + 1$

3. Порівняй числа. Постав знаки ($>$, $<$, $=$).

$5 \square 16$

$17 \square 14$

$3 \square 13$

$17 \square 7$

$15 \square 19$

$15 \square 5$

$15 \square 13$

$18 \square 16$

$12 \square 2$

4. Пучок петрушки коштує 10 грн, а пучок щавлю — на 5 грн більше. Скільки коштує пучок щавлю?

5. Обчисли вирази.

$18 + 1 + 1$

$12 + 5 - 1$

$19 - 4 + 1$

$20 - 3 + 1$

88

Дециметр. Вимірювання довжин відрізків. Порівняння іменованих чисел, виражених одиницями довжини

1. Вимірй та порівняй довжину відрізків.

Для вимірювання довжини використовують дециметри.
10 см — це 1 дм. Записуємо так: **1 дециметр / 1 дм.**

2. Вимірй довжину кожного відрізка. Запиши довжину в дециметрах і сантиметрах.

3. Виконай за зразком.

$$12 \text{ см} = 1 \text{ дм } 2 \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 3 \text{ см} = 13 \text{ см}$$

$$15 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 7 \text{ см} = \square \text{ см}$$

Щоб порівняти різні числа однієї величини, подані в різних одиницях вимірювання, їх потрібно перетворити на однакові одиниці вимірювання.

4. Добери знаки ($>$, $<$, $=$) (за зразком). Запиши рівності та нерівності.

$$1 \text{ дм} > 2 \text{ см}$$

$$10 \text{ см} > 2 \text{ см}$$

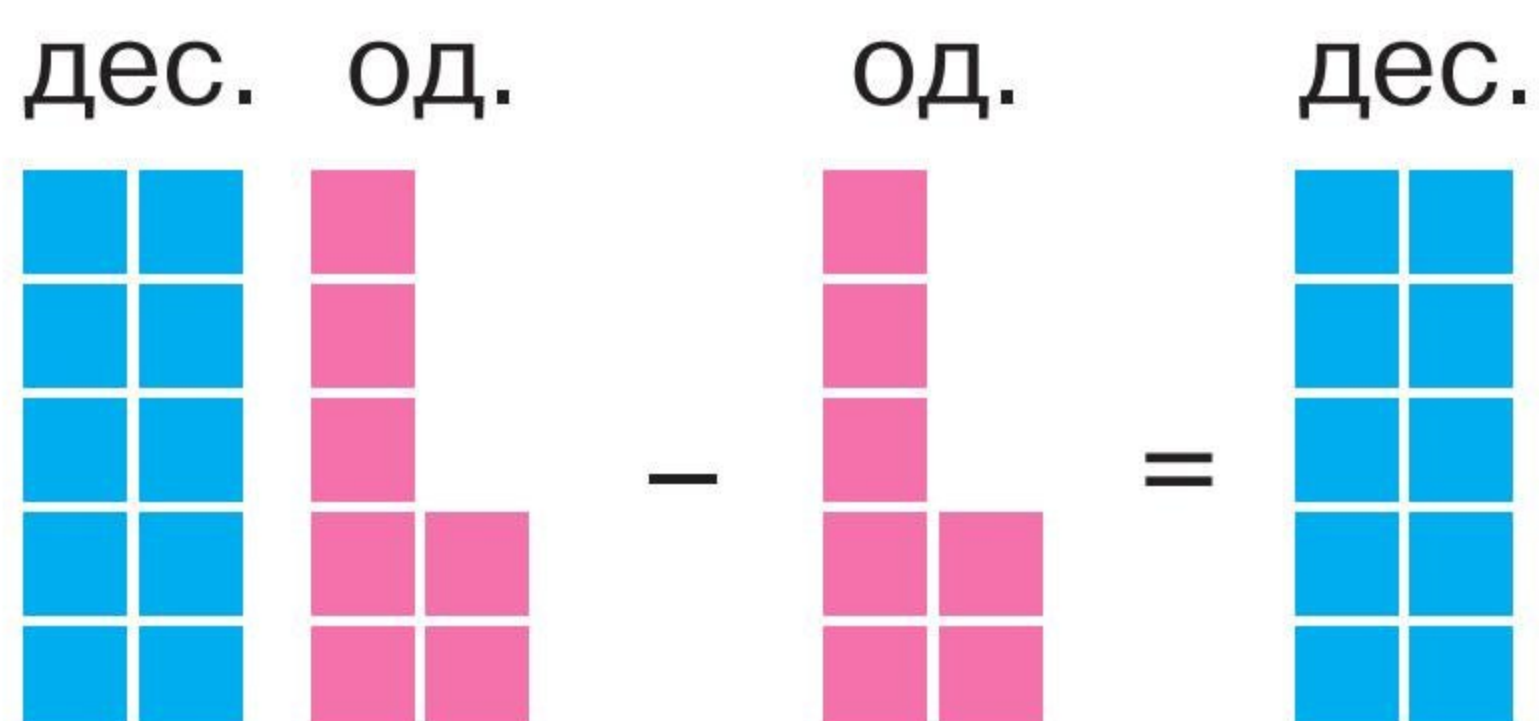
$$1 \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$\square \text{ см } \square \text{ см}$$

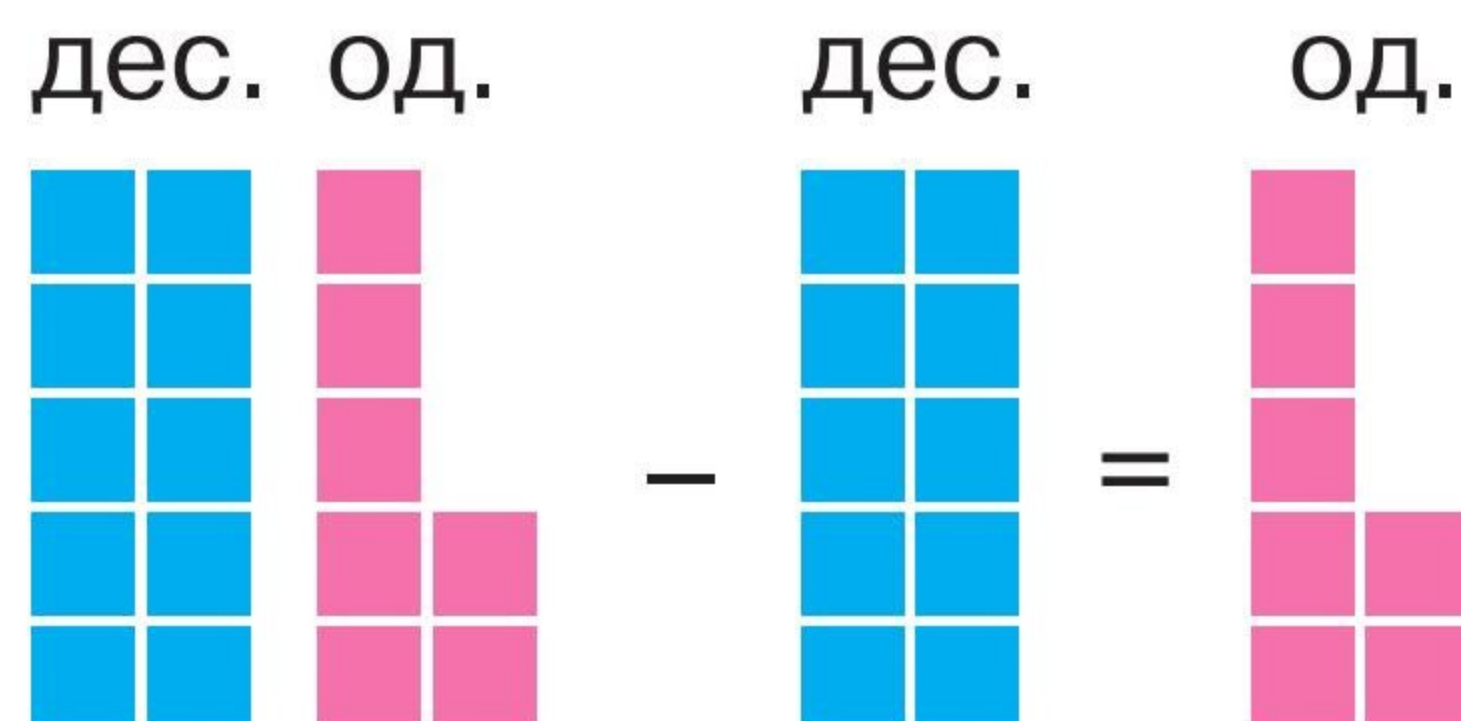
$$3 \text{ см } \square \text{ дм}$$

$$3 \text{ см } \square \text{ см}$$

5. Побудуй відрізки завдовжки 1 дм; 1 дм 5 см; 1 дм 8 см.

89–90**Віднімання чисел виду $17 - 7$, $17 - 10$. Побудова відрізків заданої довжини****1.** Запам'ятайте, як виконано віднімання.

$$17 - 7 = 10$$

$$17 - 10 = 7$$

Від двоцифрового числа віднімаємо одиниці — залишається десяток.

Від двоцифрового числа віднімаємо десяток — залишаються одиниці.

2. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$13 - 3$$

$$15 - 5$$

$$16 - 6$$

$$18 - 8$$

$$13 - 10$$

$$15 - 10$$

$$16 - 10$$

$$18 - 10$$

3. Обчисли вирази під малюнками з тваринами, що сплять узимку.

$$12 - 1$$

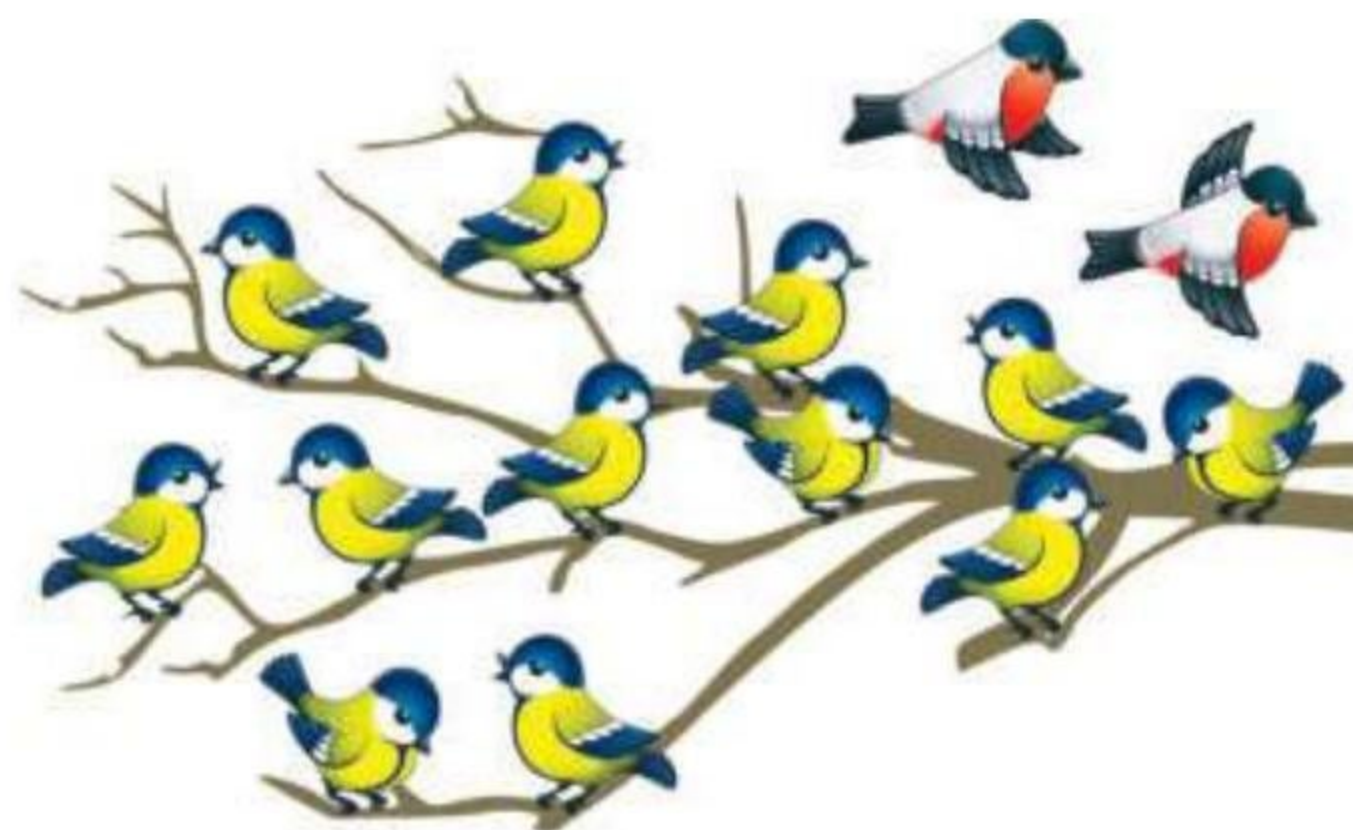
$$19 + 1$$

$$17 - 1$$

$$10 + 1$$

4. Склади задачі за малюнками.

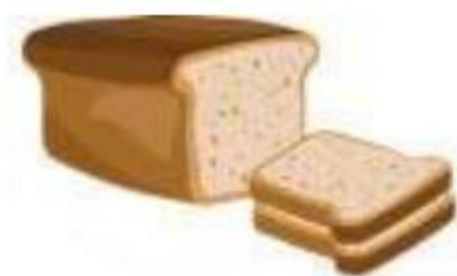
5. Обчисли вирази біля малюнків із їжею, якою можна годувати птахів.

$$10 + 2$$

$$16 - 6$$

$$10 + 8$$

$$16 - 10$$

$$17 - 7$$

$$19 - 7$$

$$10 + 3$$

$$17 - 10$$

6. Прочитай задачу. Зроби короткий запис умови. Розв'яжи.

Учні 1-А класу змайстрували 8 годівничок, а учні 1-Б класу — 10 годівничок. Скільки годівничок змайстрували учні двох класів разом?

7. Діти з татом підготували «смачну» ялинку для лісових звірят. Обчисли вирази. Запиши рівності в порядку послідовності подій.

$$10 + 9 - 2$$

$$18 - 3 - 2$$

$$13 - 3 + 2$$

$$12 - 10 + 8$$

91

Додавання чисел виду $13 + 2$. Обчислення виразів за допомогою числового променя. Розв'язання задач

1. Запам'ятайте, як виконано додавання.

$$3 + 2 = 5$$

$$13 + 2 = 15$$

Одиниці додаємо до одиниць.

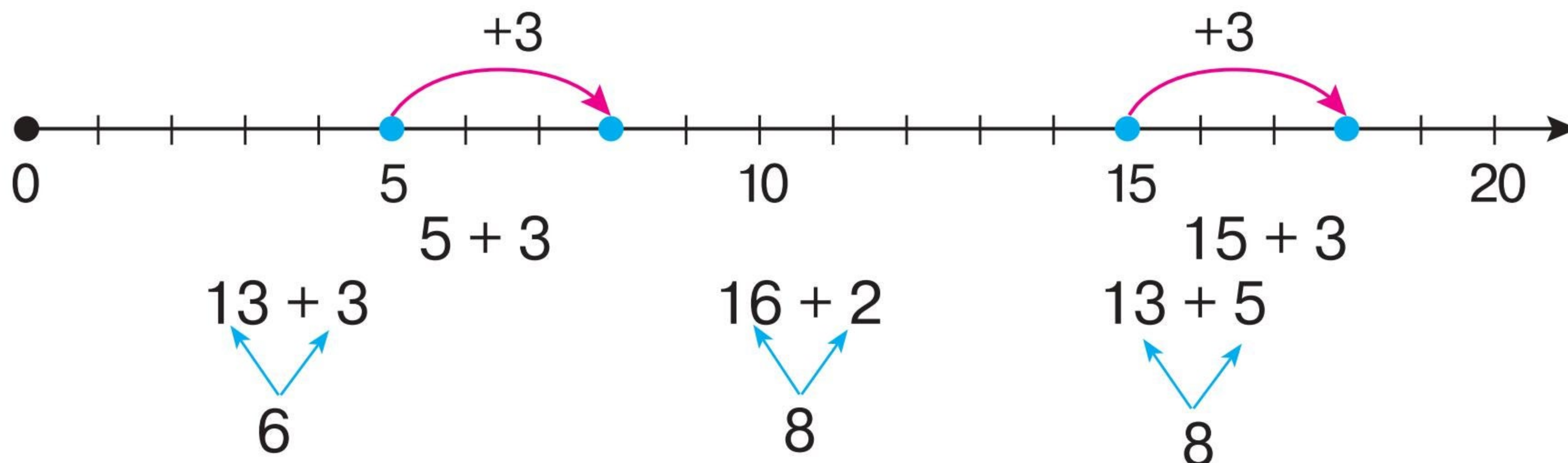
$$3 + 2 = 5 \quad 13 + 2 = 15$$

$$13 + 2 = ?$$

Diagram showing the addition process: 13 is split into 10 and 3. The 3 is added to the 2 to get 5. Then 10 + 5 = 15.

$$10 + 5 = 15$$

2. Обчисли вирази за числовим променем. Запиши рівності.

3. Склади задачу на знаходження суми. Розв'яжи її.

4. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$12 + 3 + 1$$

$$15 + 2 + 1$$

$$17 + 1 + 1$$

$$15 - 5 - 5$$

$$15 + 3 + 1$$

$$14 + 2 + 1$$

$$16 - 10 - 2$$

$$13 - 4 + 3$$

92 Віднімання чисел виду $16 - 2$. Розв'язання задач

1. Запам'ятайте, як виконано віднімання.

$6 - 2 = 4$

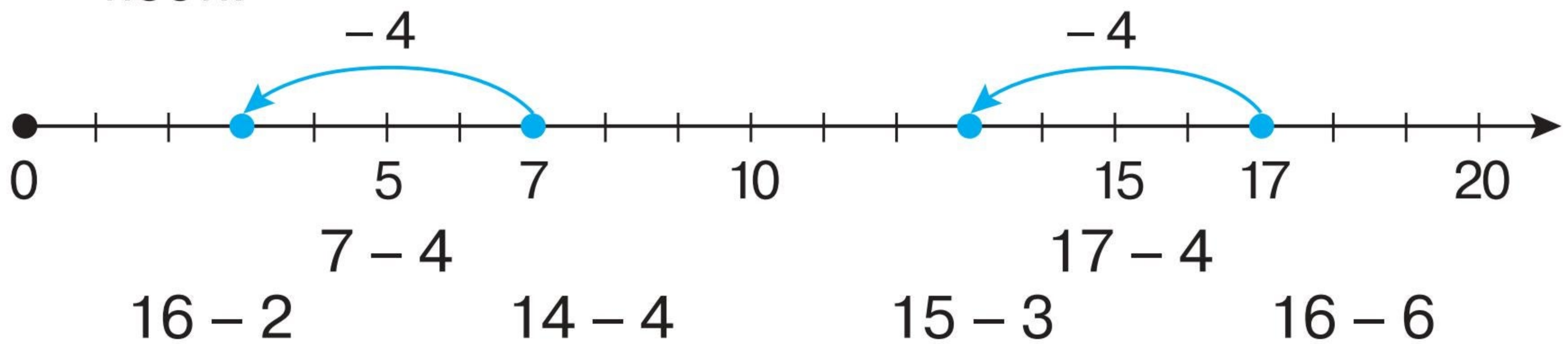
$16 - 2 = 14$

Одиниці віднімаємо від одиниць.

$$6 - 2 = 4 \quad 16 - 2 = 14$$

2. Обчисли вирази за числовим променем. Запиши рівності.

3. Розглянь малюнок. Склади задачу на віднімання. Запиши розв'язання.

4. Оля вирізала з паперу 18 сніжинок, а Уляна — на 2 сніжинки менше. Скільки сніжинок із паперу вирізала Уляна?

5. Обчисли вирази . Запиши рівності.

$$16 - 2 - 1$$

$$11 - 1 + 4$$

$$15 + 2 - 1$$

$$17 - 3 - 1$$

$$14 - 2 - 1$$

$$13 + 3 - 4$$

93–94

Обчислення виразів у межах 20.
Розв'язання задач

1. Обчисли вирази під світлинами зимових свят.

$$15 - 3$$

$$16 - 2$$

$$15 + 2$$

$$14 - 3$$

$$19 - 2$$

$$19 - 5$$

2. Склади та розв'яжи задачу за малюнками.

3. Прочитай задачу. Зроби короткий запис. Розв'яжи.

У подарунковому наборі було кілька цукерок. Після того як Тарас з'їв 5 цукерок, там залишилося 12 цукерок. Скільки цукерок було в подарунковому наборі?

4. Виконай за зразком.

$$1 \text{ дм } 4 \text{ см} = 14 \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 8 \text{ см} = \boxed{} \text{ см}$$

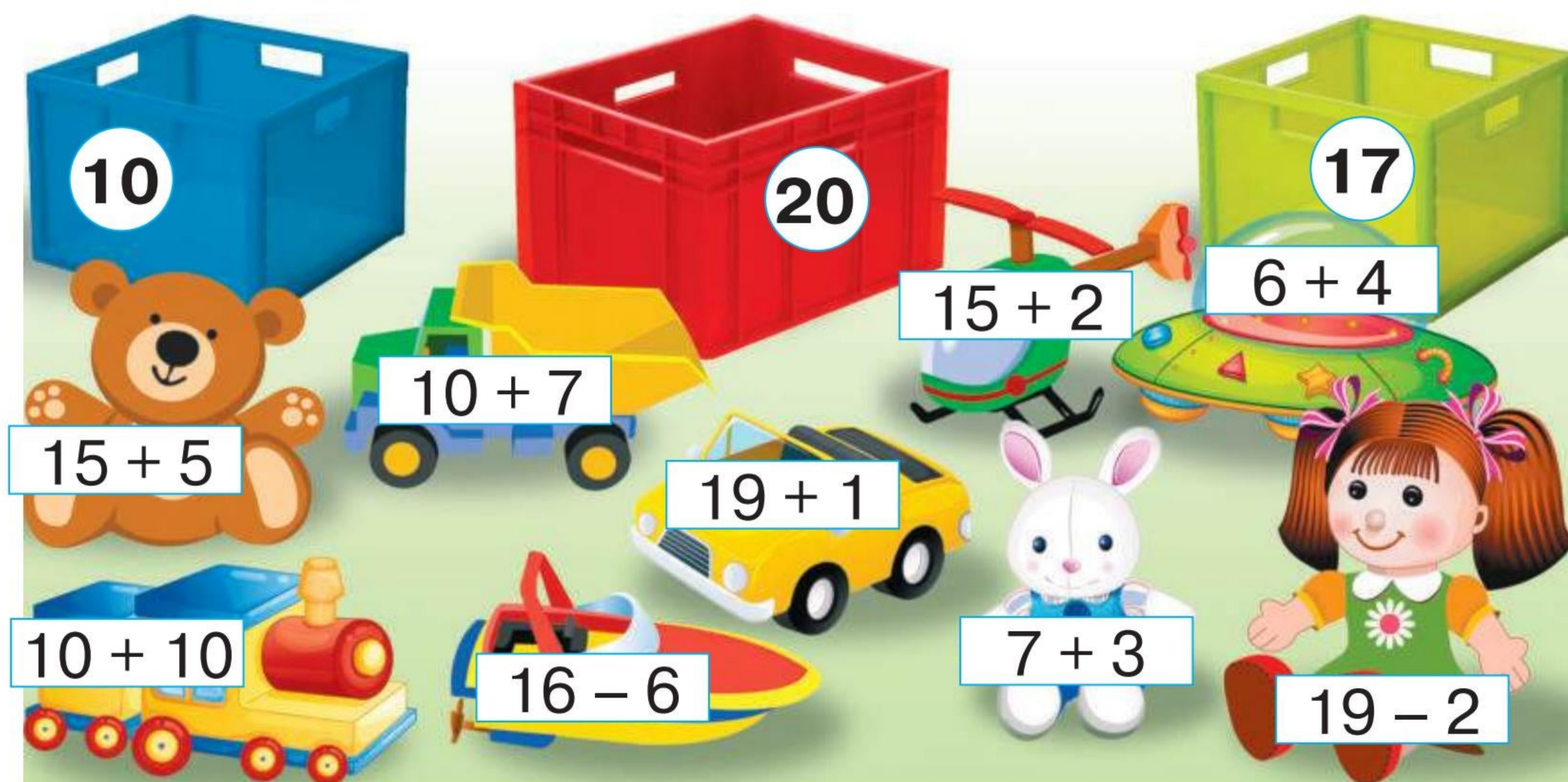
$$1 \text{ дм } 2 \text{ см} = \boxed{} \text{ см}$$

$$14 \text{ см} = 1 \text{ дм } 4 \text{ см}$$

$$13 \text{ см} = \boxed{} \text{ дм } \boxed{} \text{ см}$$

$$19 \text{ см} = \boxed{} \text{ дм } \boxed{} \text{ см}$$

5. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, з якої коробки подарунки.

6. Склади вирази на віднімання за малюнками.

7. У цукерниці було 12 шоколадних цукерок, а карамельок — на 4 більше. Скільки карамельок було в цукерниці?

8. Скільки трикутників на малюнку?

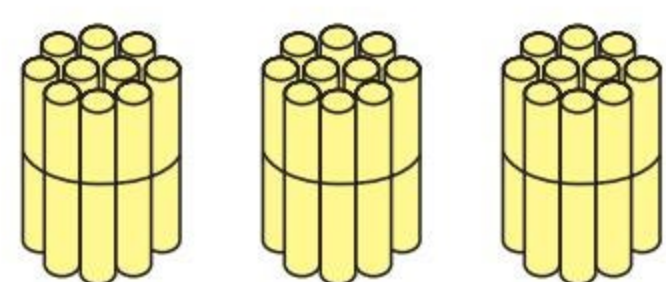
ЧИСЛА 21 – 100. ОБЧИСЛЕННЯ ВИРАЗІВ

ТВОЯ ПРАЦЯ І ДОЗВІЛЯ

95 Лічба десятками в межах 100. Обчислення виразів. Розв'язання задач

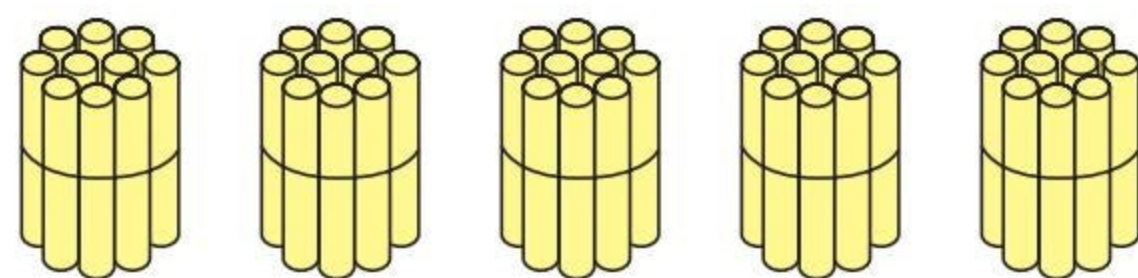
Ти вдома, у школі й не тільки...

1. Розгляньте малюнки. Скільки пучків паличок у кожному рядку?

3 десятки

30 (тридцять)

5 десятків

50 (п'ятдесят)

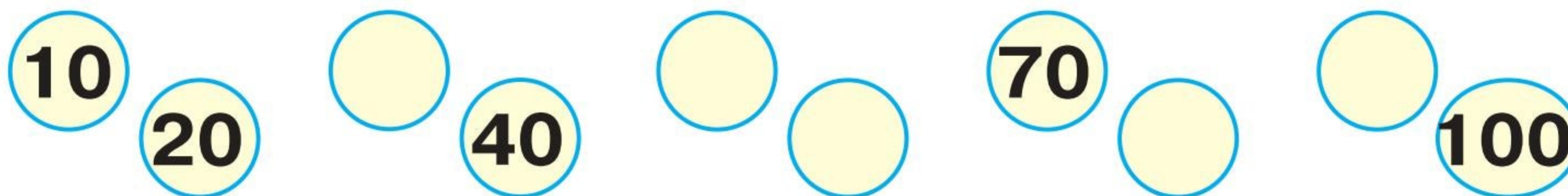
2. Запиши числа (за зразком).

6 десятків — **шістдесят** — 60

4 десятки — ... 7 десятків — ...

5 десятків — ... 9 десятків — ...

3. Назви пропущені числа. Полічи десятками (усно).

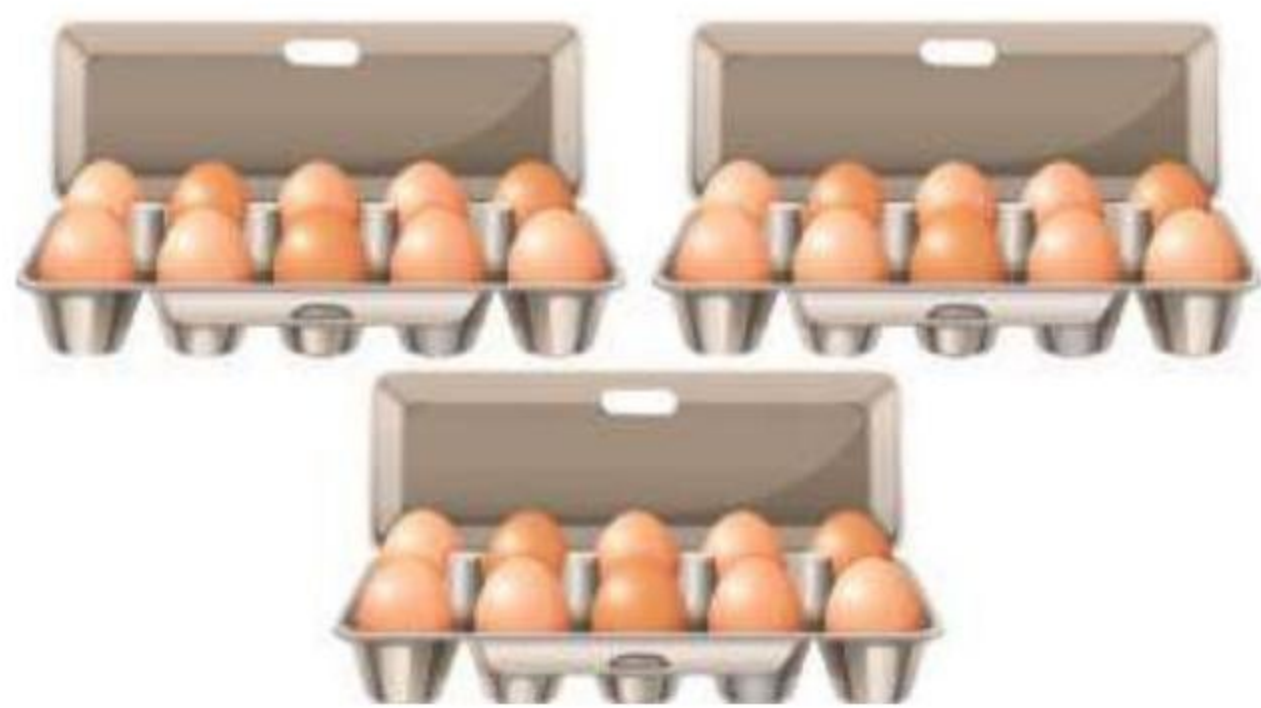
4. Мама поклала на тарілку 14 яблук і 3 груші. Про що ти дізнаєшся, коли обчислиш значення виразів?

$$14 + 3$$

$$14 - 3$$

5. Розгляньте малюнки. Полічіть, скільки десятків предметів зображено (усно).

- Які ще предмети зручно рахувати десятками?

6. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, як тебе називають у кожному із зображених приміщень.

учень / учениця

12

спортсмен / спортсменка

$$12 + 3$$

$$15 - 3$$

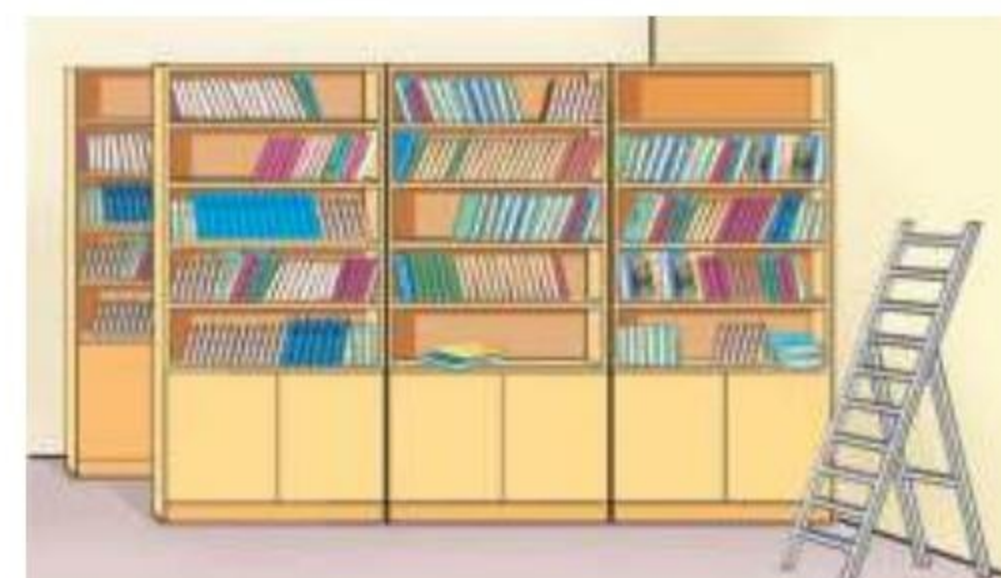

пацієнт / пацієнтка

16

читач / читачка

$$14 + 2$$

$$16 + 2$$

18

7. Прочитай задачу. Запиши розв'язання.

Марина й Петро створили 11 малюнків олівцями та 5 малюнків фарбами. Скільки всього малюнків вони створили?

8. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$14 + 4 - 8$$

$$16 + 4 - 5$$

$$18 + 1 - 9$$

$$14 - 3 + 5$$

$$17 + 2 - 3$$

$$19 - 10 + 8$$

$$15 + 4 - 3$$

$$13 + 7 - 2$$

$$12 + 4 - 2$$

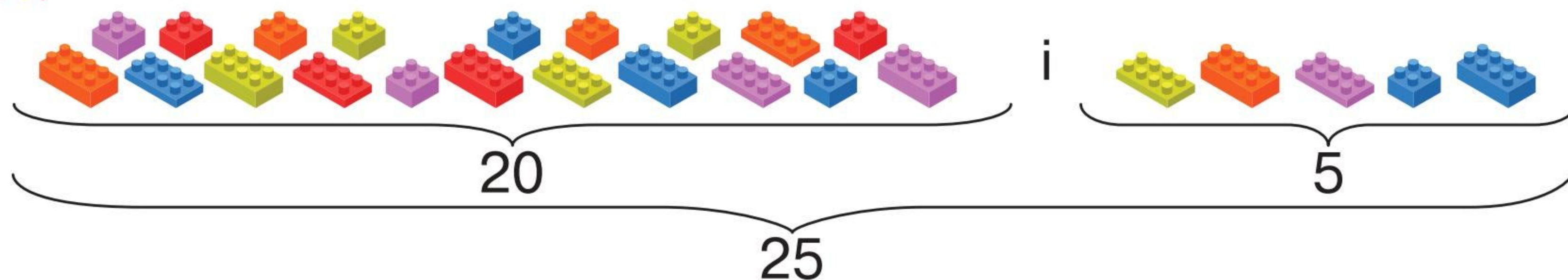
$$18 - 4 + 5$$

$$11 - 5 + 8$$

$$15 - 9 + 4$$

96 Утворення двоцифрових чисел із десятків та одиниць. Обчислення виразів

1. Розкажіть, яке число утворилося.

число десятків

число одиниць

25

— двоцифрове число

2. Назви числа. Запиши (за зразком).

3 дес. → 2 од. → 32
 3 од. →
 5 од. →

4 дес. → 6 од. → 46
 7 од. →
 8 од. →

3. Обчисли вирази. Результат укаже на продовження прислів'я.

17 + 2 Людина без сім'ї —
 18 - 3 Скрізь добре,
 19 - 3 Дерево тримається
 корінням,

16 а людина — сім'єю.
 19 як птах без пір'я.
 15 але вдома найкраще.

4. Розкажи сусіду / сусідці по парті, які ще ти знаєш прислів'я про родину.

5. Прочитай задачу. Зроби короткий запис. Розв'яжи.

Діти в'язали спицями шарфи на подарунок. Олена зв'язала 12 сантиметрів шарфа, а Олег — на 1 сантиметр менше. Скільки сантиметрів шарфа зв'язав Олег?

6. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$14 + 4 - 10$$

$$12 - 2 + 4$$

$$13 + 3 + 2$$

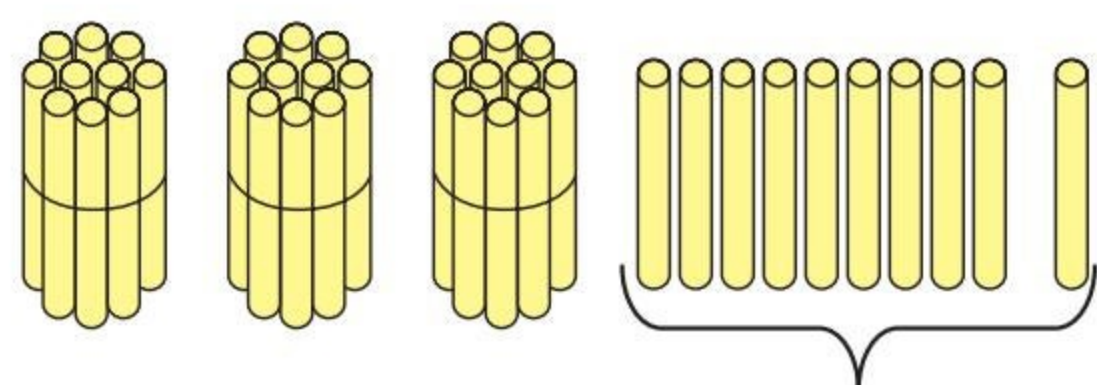
$$18 - 8 + 10$$

$$17 - 7 + 10$$

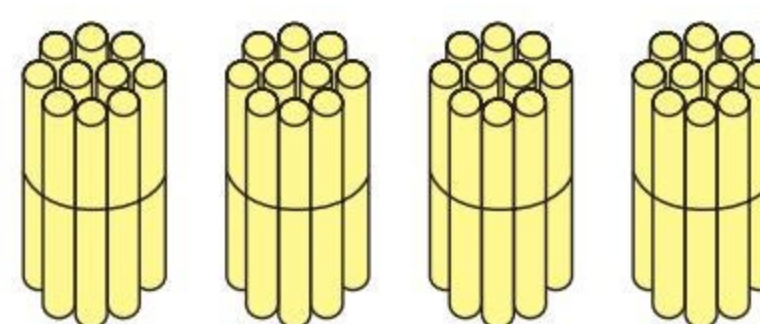
$$16 - 4 + 2$$

97 Утворення круглих чисел. Додавання і віднімання круглих чисел

- 1. Полічіть, скільки зображено паличок жовтого кольору (усно).

1 десяток

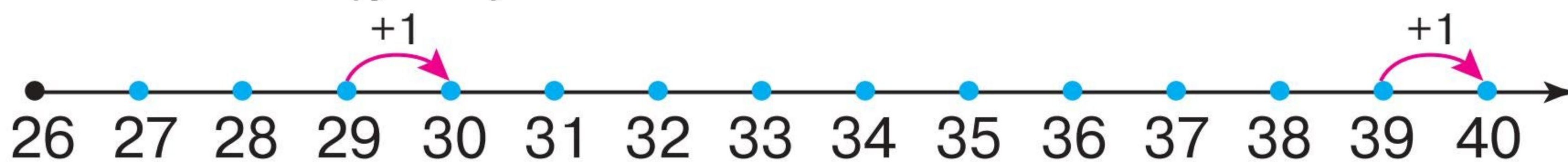
4 десятки, або 40 (сорок)

Числа, які не мають розряду одиниць, називаємо **круглими**.

10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100 — це **круглі числа**.

2. Поясни за числовим променем, як отримали число 30, число 40 (усно).

Числа додавати та віднімати можна **десятками**.

2 дес. + 3 дес. = 5 дес., або $20 + 30 = 50$

7 дес. – 4 дес. = 3 дес., або $70 - 40 = 30$

3. Обчисли вирази (за зразком).

$$40 + 20 = 60 \quad 60 + 20 \quad 80 - 40 \quad 10 + 80 \quad 90 - 10$$

4. Обчисли вирази біля правил, яких немає в сучасній школі.

80 – 20	Учні й учениці завчасно приходять до школи.
80 – 30	Хлопчики носять шкільну форму навіть у вихідні дні.

5. Обчисли кругові вирази.

$$30 - 10$$

$$40 + 50$$

$$20 + 50$$

$$90 - 60$$

$$70 - 30$$

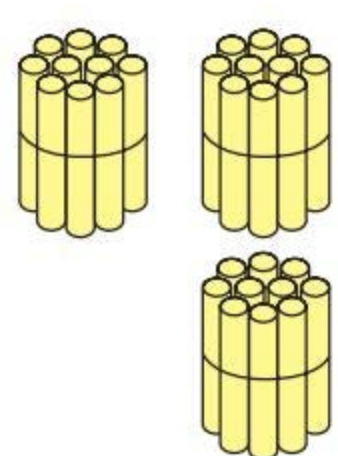
98 Порівняння двоцифрових чисел

1. Запиши та назви числа.

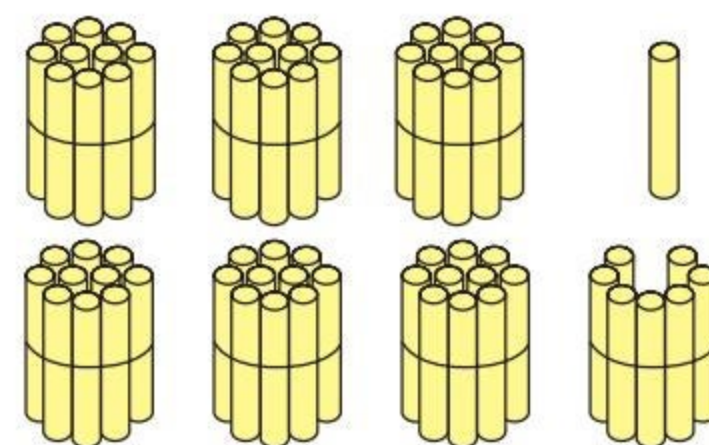
2 дес. 7 од. 4 дес. 3 од. 6 дес. 2 од. 8 дес.

2. Запам'ятайте, як виконано порівняння двоцифрових чисел.

2 д. > 1 д.
24 > 16

3 д. = 3 д.
1 < 7
31 < 37

Якщо кількість десятків однакова, то порівнюємо кількість одиниць. З двох двоцифрових чисел більшим є те, у якого більше десятків.

3. Склади задачу на знаходження різниці за малюнком. Розв'яжи.

4. Розглянь зображення страв і напоїв. Які з них є у твоїй шкільній їдальні? Дізнайся їхню ціну. Склади вирази на знаходження вартості страв, які б ти купив / купила.

5. Порівняй числа. Постав знаки (>, <, =).

23 24

47 74

82 28

32 31

56 65

93 19

99 Читання і записування двоцифрових чисел. Задачі на знаходження невідомого доданка

1. Визнач, скільки сторінок у кожній книжці.

Щоб розкласти двоцифрове число на розрядні доданки, записуємо суму круглого й одноцифрового чисел.

36 сторінок — 3 десятки та 6 одиниць. $36 = 30 + 6$

2. Прочитай задачі та розглянь розв'язання. Порівняй.

Для шкільної бібліотеки придбали 20 казок і 30 підручників. Скільки всього книжок придбали?

$$20 + 30 = 50$$

Це задача на знаходження суми. Розв'язуємо **дією додавання**.

Для шкільної бібліотеки придбали 50 книжок. З них — 20 казок, а решта — підручники. Скільки підручників придбали?

$$50 - 20 = 30$$

Це задача, у якій треба знайти невідомий доданок за сумою і відомим доданком. Розв'язуємо **дією віднімання**.

3. У магазин привезли всього 70 блокнотів і зошитів. Блокнотів було 30. Скільки зошитів привезли?

Б. — 30 шт.
З. — ? шт. } 70 шт.

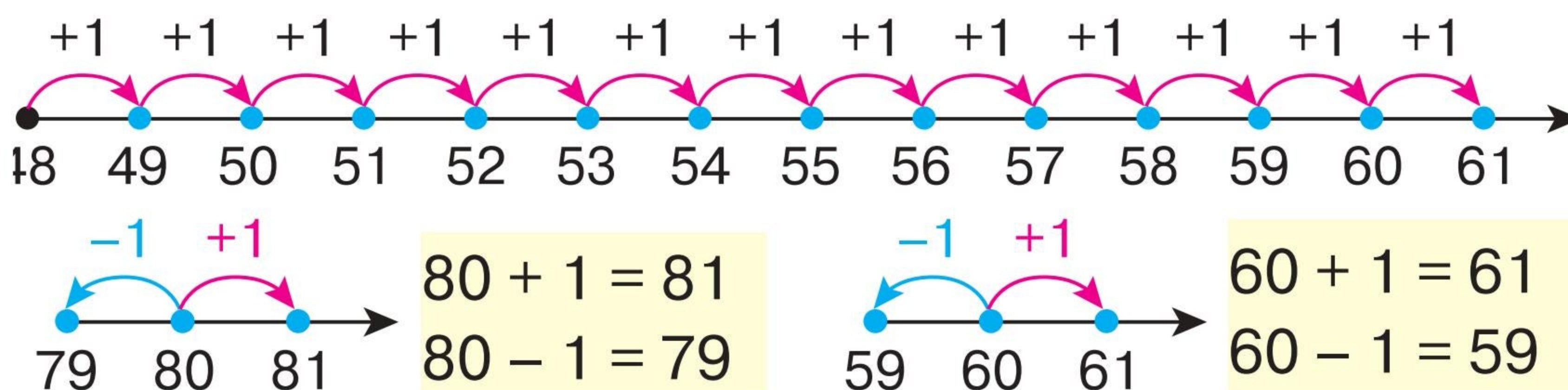
4. Обчисли вирази біля правильних, на твою думку, тверджень.

$50 + 20 + 10$	У книжках можна загортати сторінки.
$80 - 20 - 10$	Читати книжку можна лежачи.
$60 - 20 - 20$	Читати книжку треба в добре освітленому приміщенні.

100

Утворення попереднього та наступного чисел. Обчислення виразів виду $80 + 1$, $80 - 1$. Записування двоцифрових чисел

1. Прочитай, як утворюються попереднє і наступне числа, використавши числовий промінь (за зразком).

2. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$95 + 1$$

$$100 - 1$$

$$69 + 1$$

$$78 + 1$$

$$35 - 1$$

$$86 - 1$$

3. Обчисли вирази. Результат укаже, які бувають музеї.

Музей іграшок

$$49 + 1$$

Музей зброї

$$70 - 1$$

Музей динозаврів

$$30 - 1$$

Музей мистецтва

$$79 + 1$$

Музей природи

$$59 + 1$$

Музей космосу

$$89 + 1$$

4. Які ви ще знаєте музеї? У яких музеях ви вже побували?

101 Читання і записування двоцифрових чисел. Обчислення виразів

1. Проведи Попелюшку до карети. Обчисли вирази.

$$40 + 2 = \square + 3 = \square - 5 = \square + 7 = \square + 0 =$$

$$= \square - 7 = \square$$

2. Обчисли вирази біля слів, що стосуються теми «Театр».

$60 + 1$	вистава
$20 + 1$	партер
$30 + 20$	актор

$50 - 10$	глядач
$80 + 10$	куліси
$31 - 1$	антракт

3. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, які бувають театри.

$$60 + 5$$

драматичний

30

ляльковий

23

$$38 - 8$$

$$80 - 1$$

пальчиковий

65

театр тіней

79

вертеп

$$20 + 2 + 1$$

$$13 + 4 - 1$$

театр опери
та балету

16

$$19 - 8 + 4$$

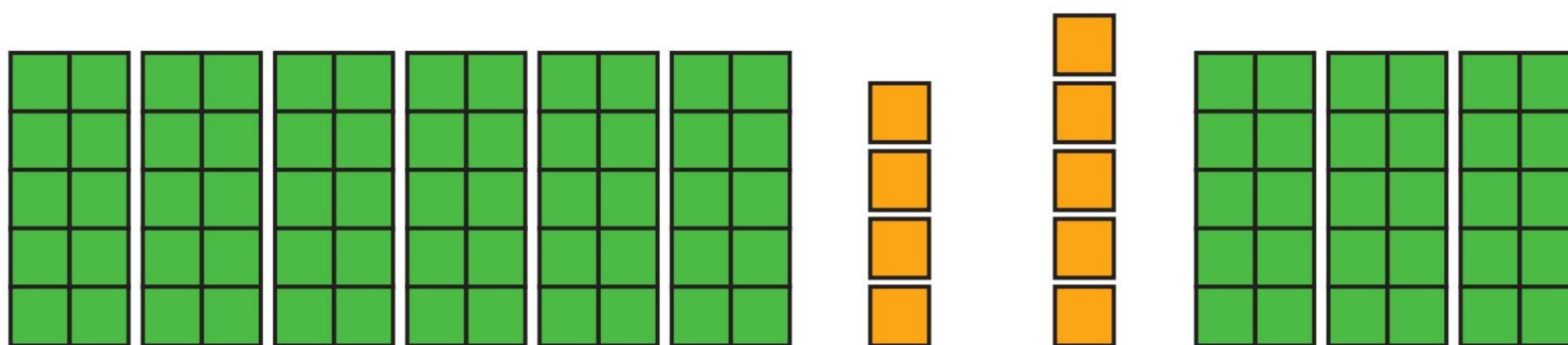
4. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$57 - 45 \quad 40 - 1 \quad 29 - 14 \quad 30 + 9 \quad 22 + 14$$

102 Додавання чисел виду $60 + 4$, $5 + 30$. Обчислення виразів

1. Запам'ятайте, як виконано додавання.

$$60 + 4 = 64$$

$$5 + 30 = 30 + 5 = 35$$

2. Виконай дію.

$$\square + 5 = 65$$

$$\square + 60 = \square$$

$$\square + 6 = \square$$

$$60 + 4 = \square$$

$$8 + 40 = \square$$

$$70 + 8 = \square$$

$$\square + 3 = \square$$

$$\square + 30 = \square$$

$$\square + 9 = \square$$

3. Секцію з карате відвідують 20 дітей, а басейн — на 2 дитини більше. Скільки дітей відвідують басейн?

4. Секцію з хокею відвідує 18 дітей, а секцію з фігурного катання — 10 дітей. На скільки більше дітей займається хокеєм, ніж фігурним катанням?

5. Обчисли вирази та запиши у 2 колонки. Результати вкажуть, у які ворота поцілив м'яч.

$$9 - 2 + 10$$

$$9 - 1 + 10$$

$$15 + 4 - 1$$

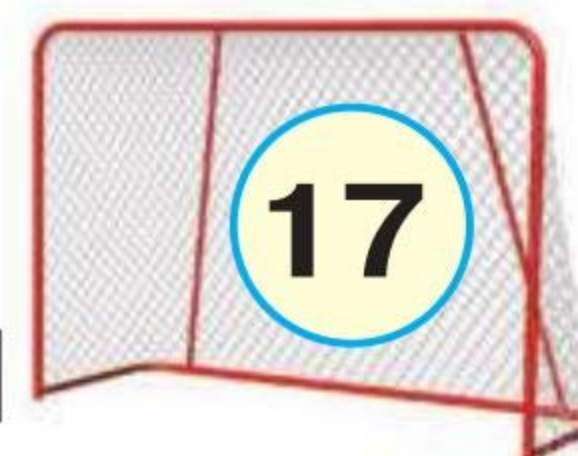
$$16 + 1 + 1$$

$$15 + 1 + 1$$

$$19 - 2 + 1$$

$$10 + 5 + 3$$

$$10 + 8 - 1$$

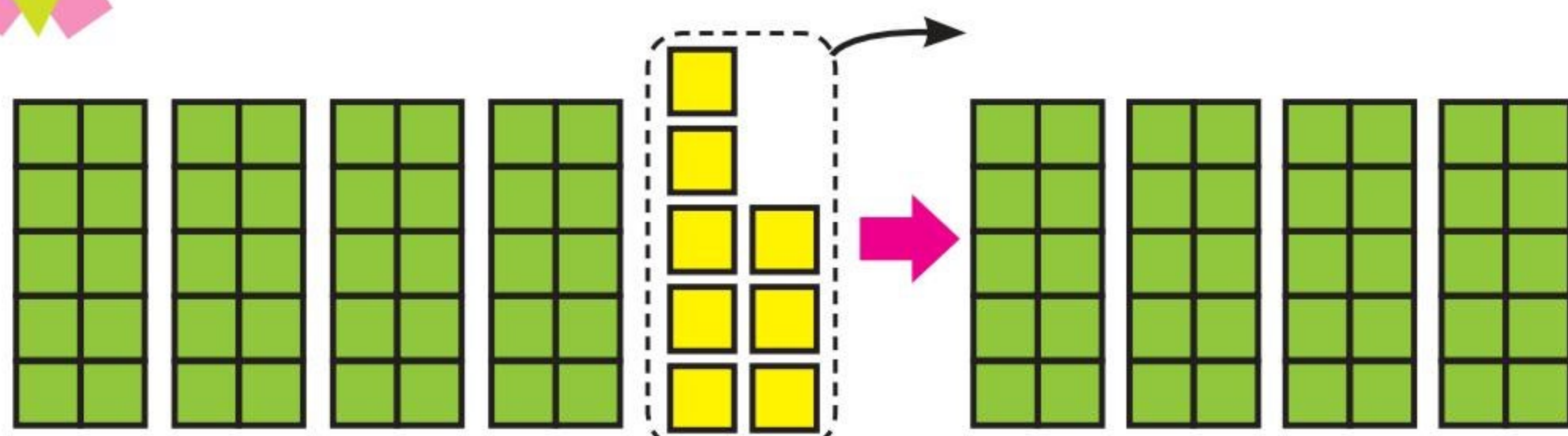
103

Віднімання чисел виду $48 - 8$, $48 - 40$.

Взаємозв'язок дій додавання і віднімання

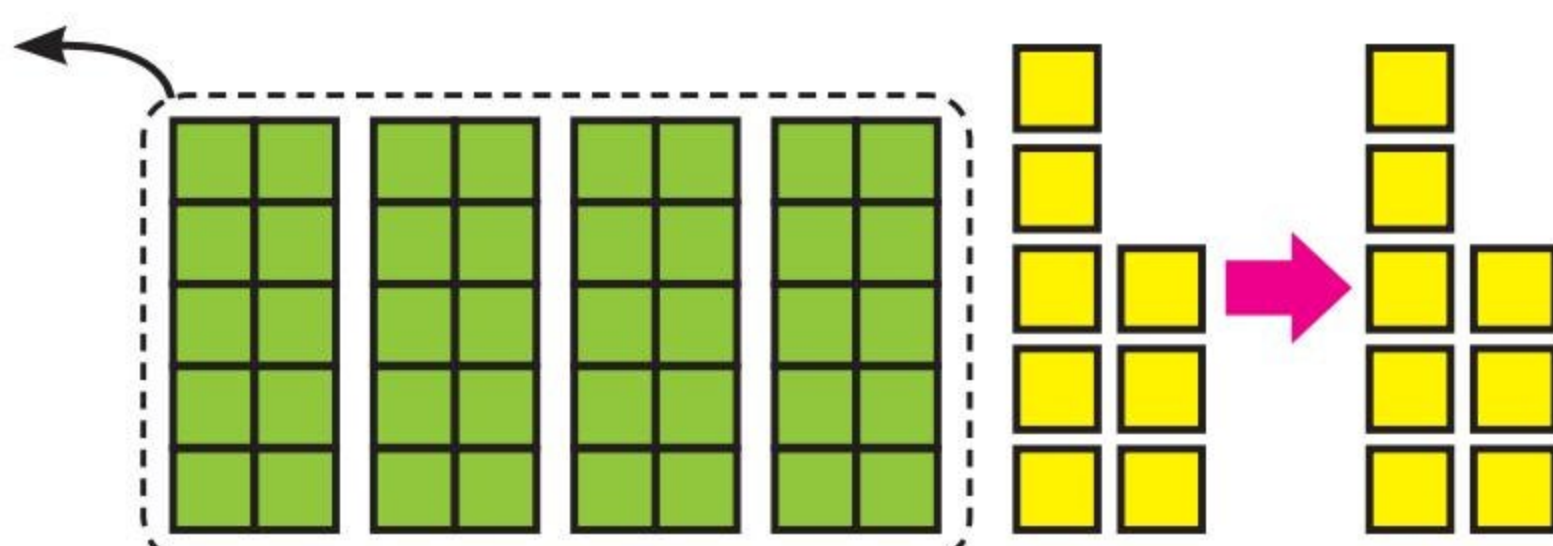

1. Запам'ятайте, як виконано віднімання.

$$48 - 8 = 40$$

Коли всі одиниці віднімаємо, залишаються десятки.

$$48 - 40 = 8$$

Коли всі десятки віднімаємо, залишаються одиниці.

2. Обчисли вирази.

$$46 - 6$$

$$82 - 2$$

$$94 - 4$$

$$77 - 7$$

$$54 - 50$$

$$82 - 80$$

$$94 - 90$$

$$77 - 70$$

3. Обчисли вирази під зображеннями дітей, які правильно поведуться в гостях.

$$53 - 3 + 2$$

$$64 - 60 + 2$$

$$26 - 5 + 3$$

4. У Петра на іменинному торті горіло 7 свічок, а в Мілани — на 1 свічку більше. Скільки років виповнилося Мілани?

5. Три рідних сестри мають по одному брату. Кожна з них привітала брата з днем народження. Скільки братів отримало вітання?

104 Числа 91–100. Сотня. Доповнення числових рівностей. Обчислення виразів

 1. Запам'ятайте, як утворено сотню за числовим променем.

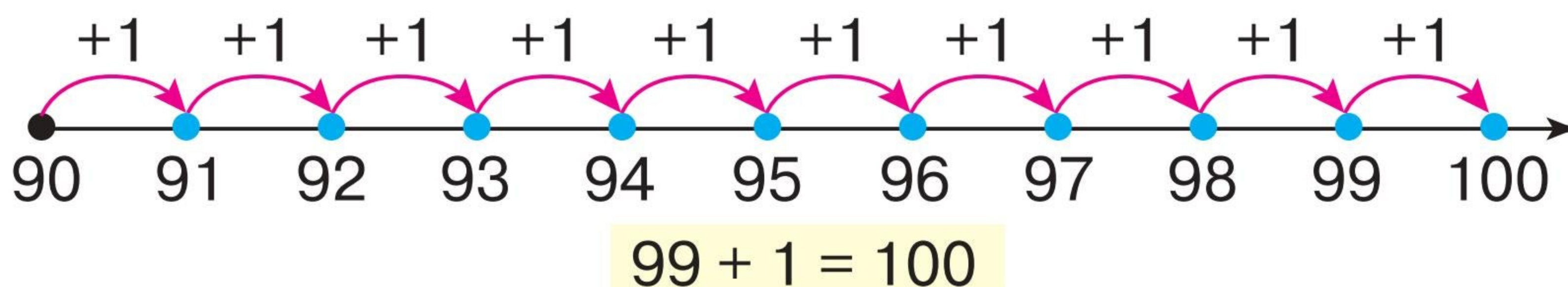
**10 зерняток,
або 1 десяток**

**10 десятків,
або 100 зерняток**

**100 —
це сотня.**

Десять десятків утворюють нову лічильну одиницю — **сотню**. **1 сотня = 10 десятків = 100 (сто) одиниць.**

2. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$70 + 30$$

$$50 + 50$$

$$60 + 40$$

$$100 - 80$$

3. Прочитай задачу. Зроби короткий запис. Розв'яжи.

Лосям кожного дня, крім інших кормів, дають 100 кг сіна, а буряків — на 20 кг менше. Скільки кілограмів буряків дають лосям щодня?

4. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, скільки років живе кожна тварина.

$$15 - 5$$

$$30 + 1$$

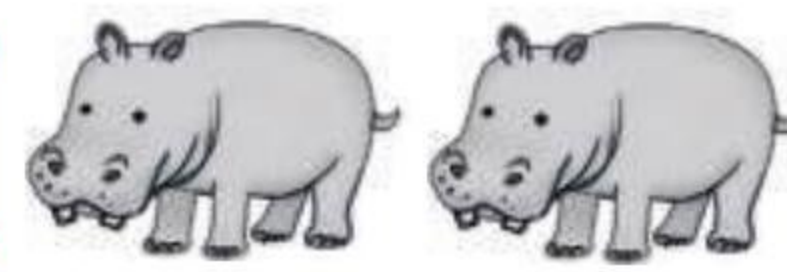
$$51 - 1$$

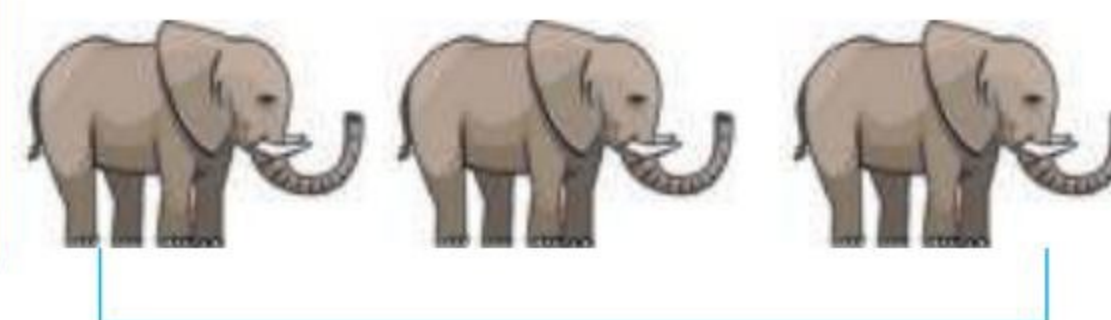
$$70 + 1$$

105 Парні та непарні числа. Обчислення виразів. Розв'язання задач

Багатоцифрові числа, які закінчуються цифрою **0, 2, 4, 6, 8**, — **парні**: 42, 34, 66.

Багатоцифрові числа, які закінчуються цифрами **1, 3, 5, 7, 9**, — **непарні**: 31, 53, 65, 87, 99.

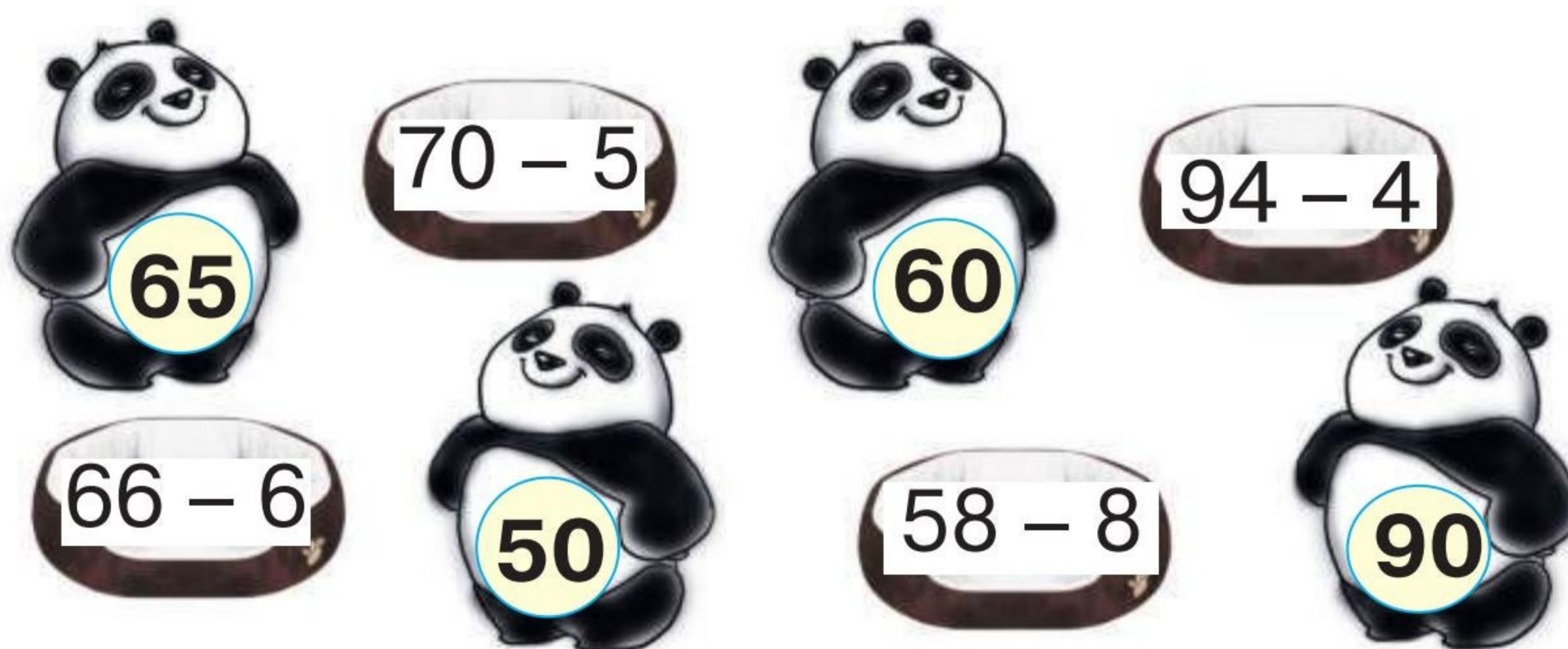

1. Запиши 5 варіантів парних чисел; 5 варіантів непарних.

2. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$50 + 30 \quad 40 + 9 \quad 80 - 1 \quad 50 - 4 \quad 50 + 7$$

3. У Китаї для збереження панд створили справжній «дитячий садок». Обчисли вирази. Поклади кожну тварину в її ліжко.

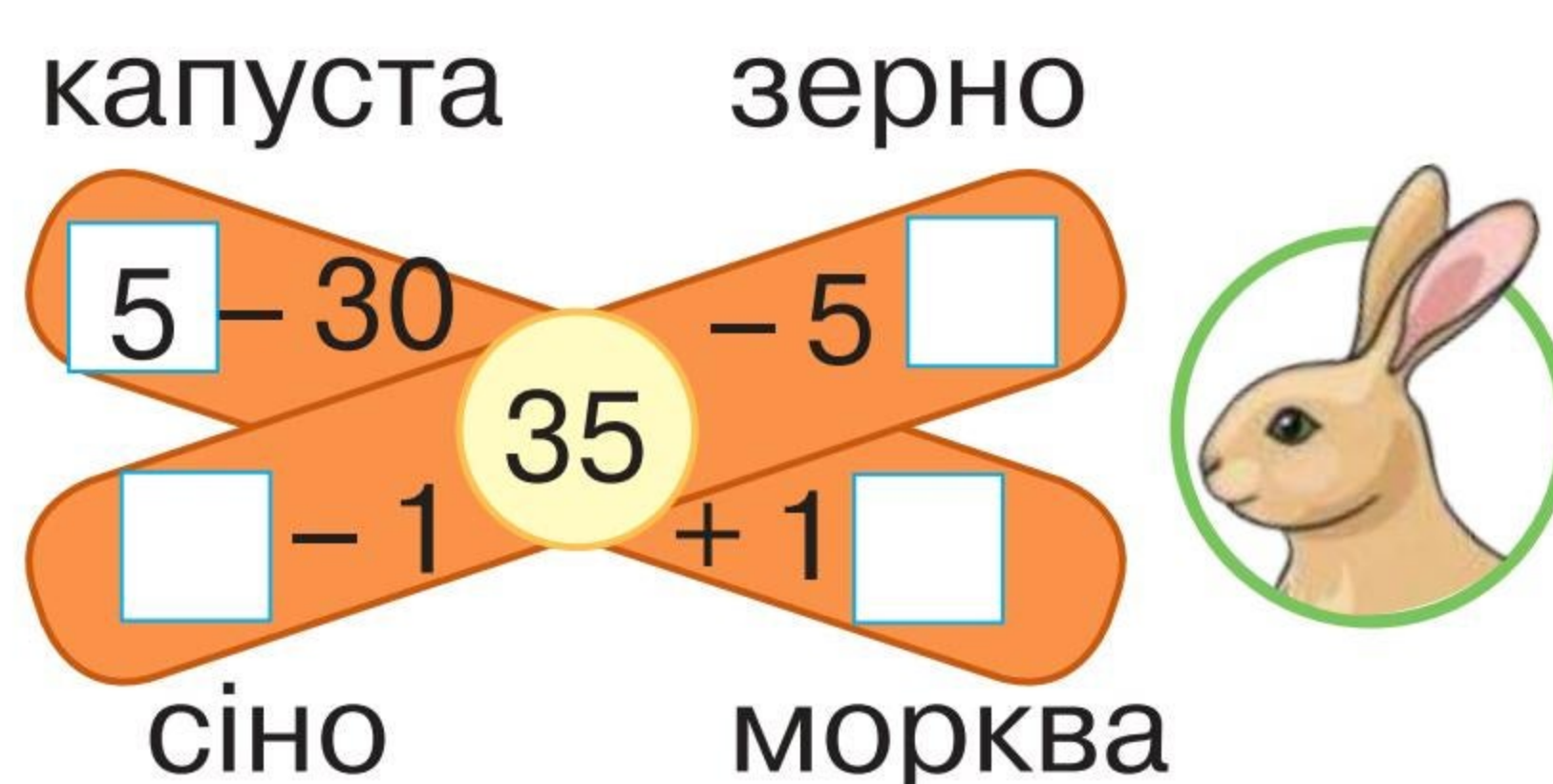
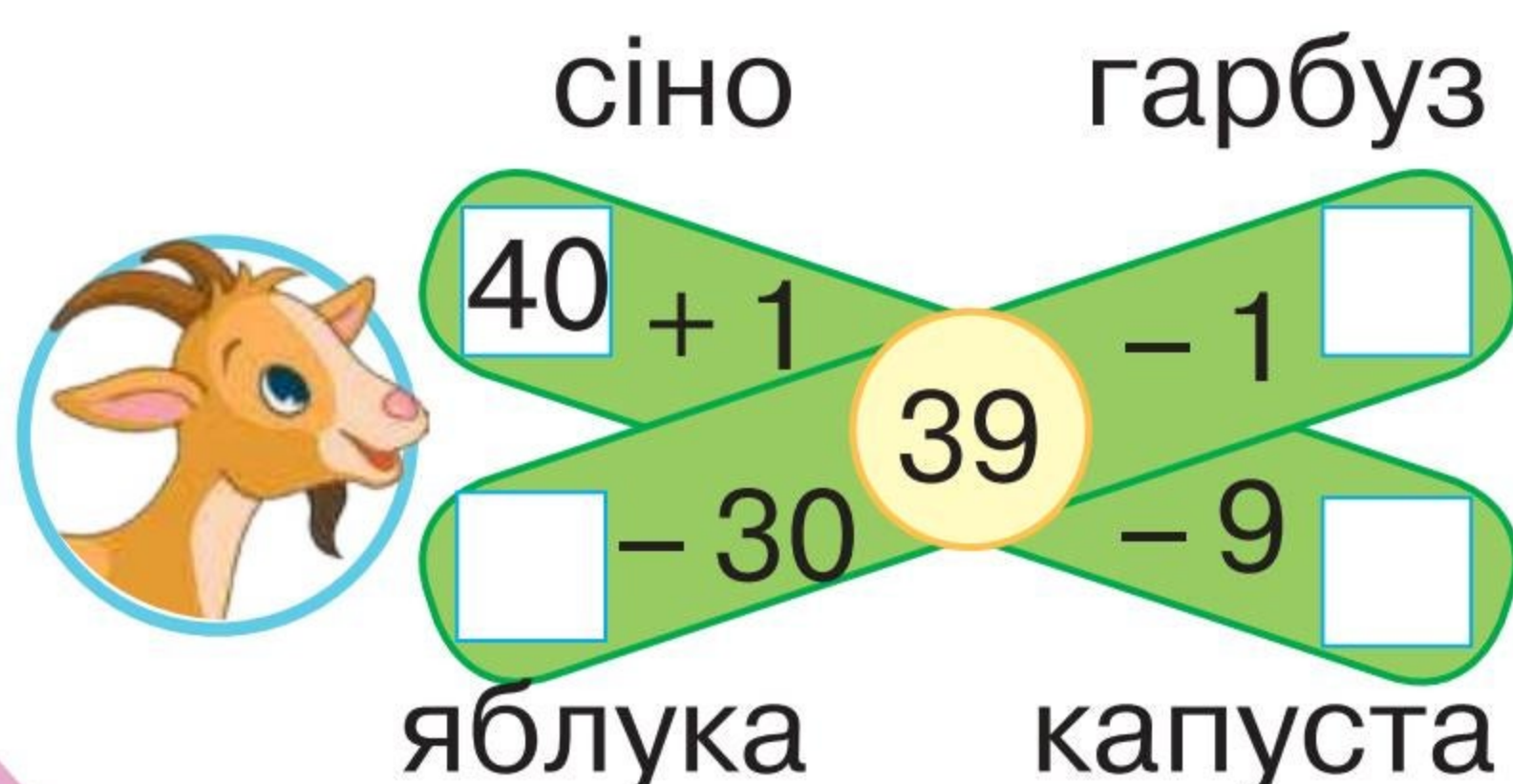

4. Добери числа.

$$30 + \square = 50 \quad 42 + 17 = \square \quad 87 - 19 = \square \quad 60 - 40 = \square$$

5. Обери двох тварин, яких ти хотів би / хотіла б погладити в контактному зоопарку. Обчисли, яку кількість корму потрібно для них.

106 Сотня. Порівняння чисел у межах 100

1. Запам'ятайте, як порівнюють числа.

$$100 > 34$$

$$100 > 5$$

Трицифрове число більше, ніж двоцифрове й одноцифрове числа.

2. Порівняй числа. Добери знаки ($>$, $<$, $=$). Запиши нерівності.

$$80 \square 18$$

$$10 + 5 \square 100$$

$$30 + 3 \square 3$$

3. Добери потрібне число, щоб виконати умову. Запиши нерівності.

$$68 < \square$$

$$89 > \square$$

$$99 < \square$$

$$100 > \square$$

$$92 > \square$$

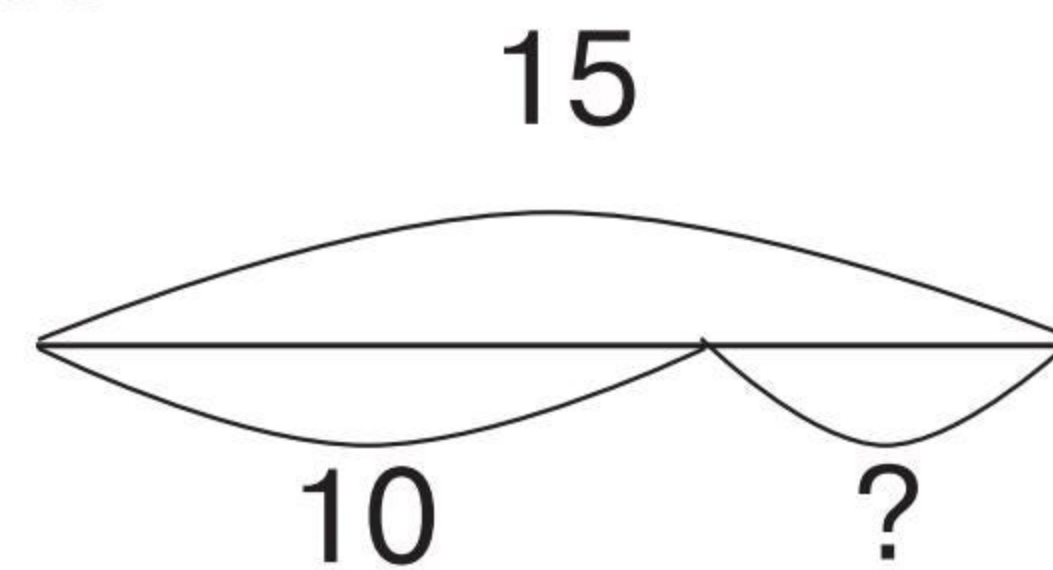
$$18 = \square$$

$$40 = \square$$

$$39 < \square$$

4. Прочитай задачу. Розглянь схему. Розв'яжи.

Дресирувальник вивів на арену 15 звірів. 10 із них були тигри, а решта — леви. Скільки левів вивів дресирувальник на арену?

5. У першому ряду дивилися циркову виставу 40 дітей, а в другому — 60 дітей. На скільки більше дітей сиділо в другому ряду, ніж у першому?

6. Математичний самодиктант.

Знайди суму чисел **40** і **8**. Від числа **19** відними **8**. До числа **55** додай **28**.

Метр. Співвідношення між одиницями довжини. Вимірювання довжини та висоти предметів

1. Назви, якими одиницями вимірюємо величини зображених предметів.

одиниця ваги

одиниця довжини

одиниця місткості

кілограм

літр

сантиметр

дециметр

2. Накресли в зошиті відрізки завдовжки 1 см; 7 см; 1 дм 2 см.

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм} \\ 100 \text{ см}$$

Розглянь складаний метр. Скільки в одному метрі дециметрів? А скільки в ньому сантиметрів? Коротко записуємо: **1 м**.

3. Розглянь зображення предметів. Довжину яких предметів вимірюють у метрах?

4. Перетвори дециметри на сантиметри.

$$1 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

$$4 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

$$2 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

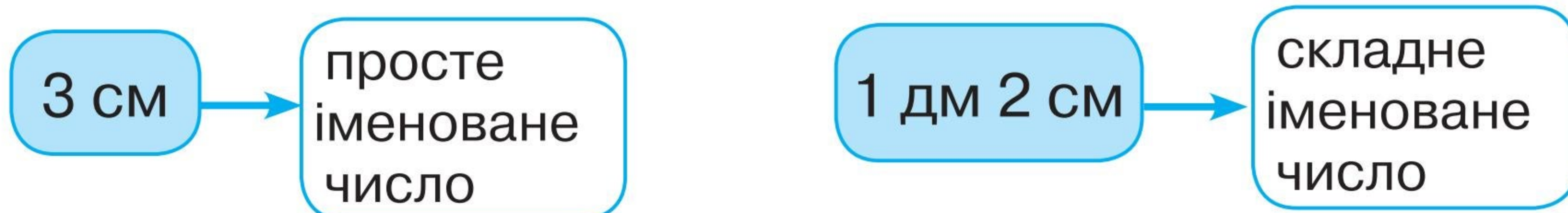
$$5 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

$$3 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

$$6 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

5. Запиши відповідні одиниці вимірювання.

Вага хлопчика — 18 ... ; місткість відра — 10 ... ;
висота дерева — 11 ... ; довжина гумки — 2 ... ;
ширина парти — 6

6. Порівняй іменовані числа. Постав знаки (>, <, =).

1 м 60 см

9 дм 9 см

10 см 10 дм

4 м 4 дм

7. Порівняй. Постав знаки (>, <, =).

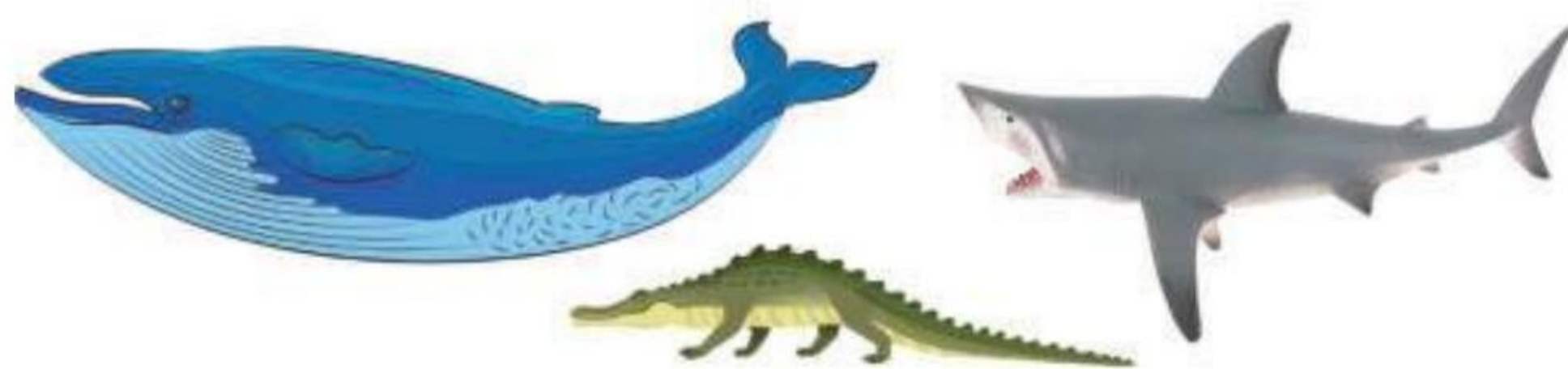
27 см 7 см + 10 см

7 л 17 л – 1 л

8. Випиши іменовані числа від найменшого до найбільшого.

4 дм, 64 см, 1 м, 4 см, 55 см, 30 см, 7 дм.

9. Визнач довжину кожної тварини, якщо відомо, що довжина крокодила — 6 м, акула на 4 м довша за крокодила, а кит довший від акули на 20 м.

10. Висота берези — 14 м, а тополя — на 2 м вища. Скільки метрів заввишки тополя?

11. Виміряй лінійкою довжину кожного відрізка. Назви, на скільки сантиметрів синій відрізок довший за зелений. А коротший від червоного?

109–110

Вартість. Гривня і копійка. Дії з іменованими числами. Розв'язання задач

Металеві гроші називають **монетами**, а паперові — **купюрами**. **100 копійок = 1 гривня, або 1 грн = 100 коп.**

1. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, кого на якій купюрі зображено.

Михайло Грушевський

$$49 + 1 = \square$$

Іван Франко

$$10 + 10 = \square$$

Тарас Шевченко

$$99 + 1 = \square$$

Богдан Хмельницький

$$10 - 6 + 1 = \square$$

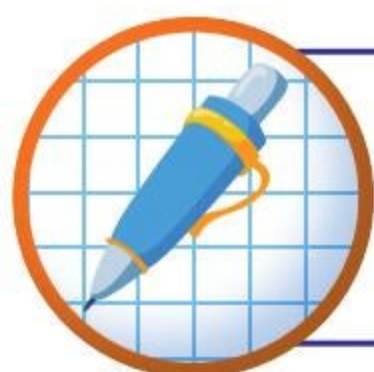

2. Назви, яких монет немає.

10 коп., 15 коп., 50 коп., 1 грн, 2 грн, 4 грн, 10 грн.

3. Назви, яких купюр немає.

1 грн, 2 грн, 4 грн, 5 грн, 10 грн, 15 грн, 20 грн

Вартість — це сума грошей, яку потрібно заплатити за всю покупку.

4. Назви вартість речей, які придбали діти.

5. Полічи, якими монетами розраховалася кожна дитина за товар.

6. Обчисли вирази.

$$50 \text{ коп.} + 30 \text{ коп.} + 20 \text{ коп.}$$

$$70 \text{ коп.} - 50 \text{ коп.} - 10 \text{ коп.}$$

$$1 \text{ грн} - 60 \text{ коп.}$$

$$1 \text{ грн} - 80 \text{ коп.}$$

7. У Тимка в кишені було 35 грн, а в Соломії — на 5 грн менше. Скільки гривень було в Соломії?

8. У магазині зошит коштує 10 грн, а альбом — на 5 грн дорожче. Скільки коштує альбом?

Дорожче — більше.

9. Фломастери коштують 50 грн, а олівці — на 10 грн дешевше. Скільки гривень коштують олівці?

Дешевше — менше.

111–112

Порівняння чисел у межах 100. Порівняння іменованих чисел, виражених одиницями довжини

1. Обчисли вирази біля зображень, на яких діти обрали безпечне місце для прогулянок.

$$70 - 10$$

$$40 + 5 - 1$$

$$66 - 6 - 10$$

2. Прочитай задачу. Зроби короткий запис. Розв'яжи.
На майданчику гралося 15 дітей. До них прийшло ще 4 дітей. Скільки дітей стало на майданчику?

Щоб порівняти двоцифрові числа, треба:

- 1) визначити кількість десятків у кожному числі;
- 2) порівняти кількість десятків: більше те число, у якого десятків більше; менше те, у якого десятків менше; 3) якщо десятків порівну, то визначити кількість одиниць у кожному числі; 4) порівняти кількість одиниць: більше те число, у якого одиниць більше; менше те, у якого одиниць менше.

3. Порівняй двоцифрові числа на основі їхнього розрядного складу (усно).

$$27 \square 19$$

$$48 \square 36$$

$$54 \square 58$$

$$78 \square 92$$

$$30 \square 32$$

$$26 \square 28$$

$$47 \square 62$$

$$84 \square 82$$

4. Порівняй іменовані числа. Постав знаки (>, <, =).

$$5 \text{ дм} \square 7 \text{ дм}$$

$$25 \text{ см} \square 30 \text{ см}$$

$$7 \text{ дм} \square 70 \text{ см}$$

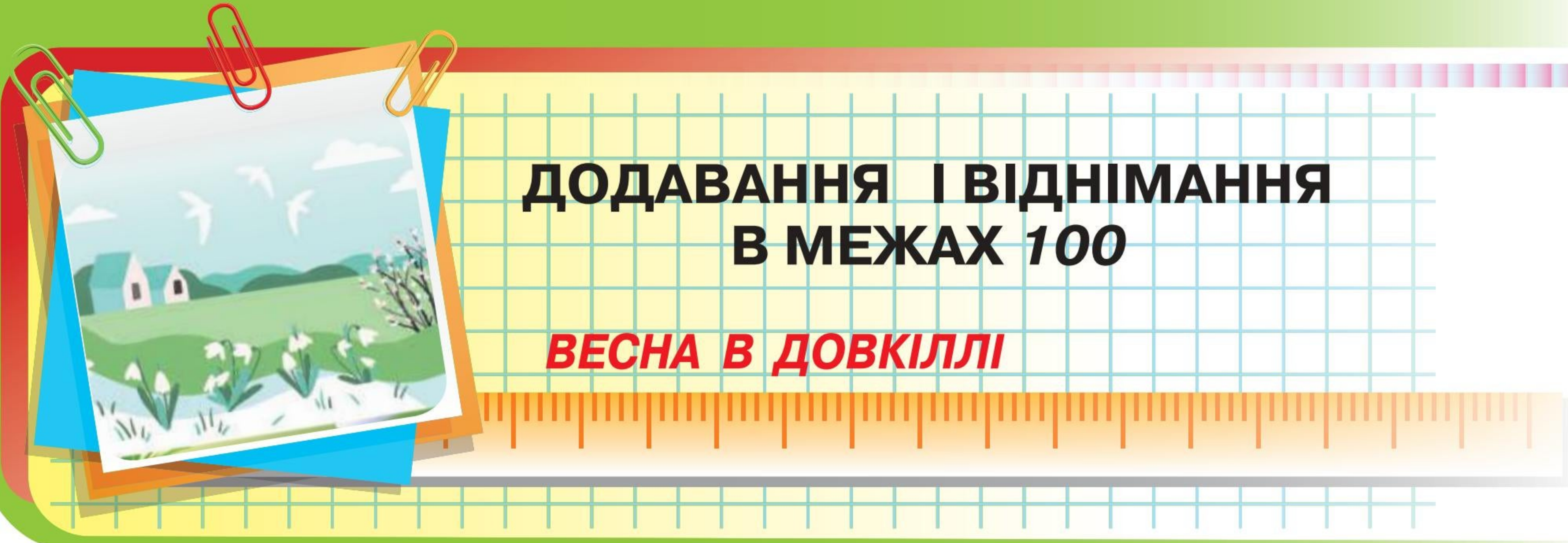
$$8 \text{ см} \square 8 \text{ дм}$$

$$4 \text{ дм} \square 50 \text{ см}$$

$$60 \text{ см} \square 5 \text{ дм}$$

113

Підсумковий урок

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 100

ВЕСНА В ДОВКІЛЛІ

114 Рік. Місяць. Тиждень. Доба. Календар

Рік має 4 пори й 12 місяців. Дні об'єднують у місяці, місяці — у пори року. Кожна пора року має 3 місяці.

1. Назви «зайвий» місяць у кожному рядку.

січень, лютий, травень, грудень
березень, червень, квітень, травень
червень, лютий, липень, серпень
вересень, липень, жовтень, листопад

**1 доба = 24 години. 1 година (год) = 60 хвилин (хв).
1 тиждень = 7 днів. 1 хвилина (хв) = 60 секунд (с).**

Від півночі до полудня час відлічуємо так: 1 год, 3 год ... 12 год. Від полудня до півночі: 13 год, 17 год ... 24 год.

Говори правильно! Кожний день має своє порядкове число. Називай дні так: **перший день** — **понеділок**, **другий** ...

2. Постав знаки (>, <, =).

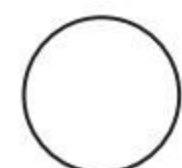
1 тиждень

7 днів

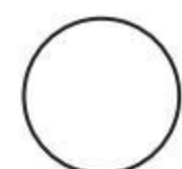
1 тиждень

5 днів

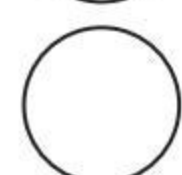
2 дні

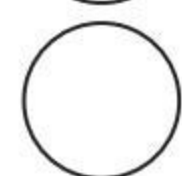
3 дні

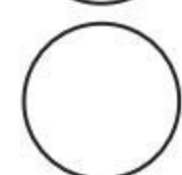
1 тиждень

6 днів

1 тиждень

1 тиждень

3. Виконай дії.

$$1 \text{ тиждень} + 2 \text{ дні} = \square \text{ днів} \quad 1 \text{ доба} + 1 \text{ год} = \square \text{ год}$$

$$1 \text{ тиждень} - 4 \text{ дні} = \square \text{ дні} \quad 1 \text{ доба} - 4 \text{ год} = \square \text{ год}$$

4. Політ канадської астронавтки Роберти Бондар на космічному кораблі тривав 8 діб, а політ українського космонавта Леоніда Каденюка — 16 діб. На скільки довшим був політ космонавта Леоніда Каденюка, ніж астронавтки Роберти Бондар?

5. Роздивися календар на квітень 2025 року. Дай відповіді на запитання (усно).

КВІТЕНЬ						2025
ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

- Скільки у квітні понеділків? Субот?
- День народження Олі — 18 квітня. Який це день тижня?
- Яким днем тижня є 1 квітня? 20 квітня? 28 квітня?
- День народження Олег відзначатиме в третю суботу квітня. Яке це число?
- Дмитро вітатиме бабусю з днем народження в четвертий понеділок квітня. Яке це число?

6. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$34 + 1 + 1$	$56 - 6 + 2$	$48 - 8 + 4$
$45 + 1 - 1$	$30 + 10 + 10$	$50 - 10 + 20$
$48 - 40 - 2$	$50 - 20 + 10$	$40 + 3 - 43$

115–116

Доба. Годинник. Визначення часу за годинником

1. Відшукай до кожного початку речення його закінчення. Прочитай.

Довжину вимірюють	у літрах.
Масу вимірюють	у метрах, дециметрах, сантиметрах.
Місткість вимірюють	у добах, годинах, хвилинах.
Час вимірюють	у кілограмах.

На циферблаті годинника є дві стрілки — довга та коротка.

хвилинна
стрілка

годинна
стрілка

Коротка стрілка вказує на кількість годин, а **довга стрілка** — на кількість хвилин.

За добу коротка (годинна) стрілка проходить циферблат 2 рази, а довга (хвилинна) — 24 рази.

2. Розгляньте малюнок. Для зручності добу поділяють на чотири частини. Назвіть кожну частину доби (усно).

Ранок:
із 6.00
до 12.00

День:
з 12.00
до 18.00

Вечір:
з 18.00
до 24.00

Ніч:
з 24.00
до 6.00

3. Які години відповідають указаній добі (усно)?

19.00

день

20.00

7.00

ранок

8.00

2.00

ніч

3.00

14.00

вечір

15.00

4. Визнач, котру годину показує кожний годинник. Чи правильно записано під ними час?

10 год

11 год

20 год

18 год

5. Тренування з футболу розпочалося о 14.00, а закінчилося о 16.00. Скільки годин тривало тренування?

6. Прочитай та розв'яжи задачу. Запиши розв'язання.
Брати почали рибалити о 6.00, а закінчили о 9.00. Скільки годин тривала риболовля?

7. Обчисли вирази біля правильних, на твою думку, тверджень.

$60 + 4$	Весною дні довшають, а ночі коротшають.
$48 - 8$	З неба падають маленькі сніжинки.
$50 + 3$	Починається рух соку в деревах.
$80 + 6$	Опадає листя з дерев.
$70 - 8$	З'являється трава.

8. Прочитай та розв'яжи задачу. Запиши розв'язання.

Для поливання дерев першого дня садівник використав 25 відер води, а другого — 30 відер води. Скільки відер води використав садівник за 2 дні разом?

- Зміни умову задачі так, щоб її можна було розв'язати дією віднімання.

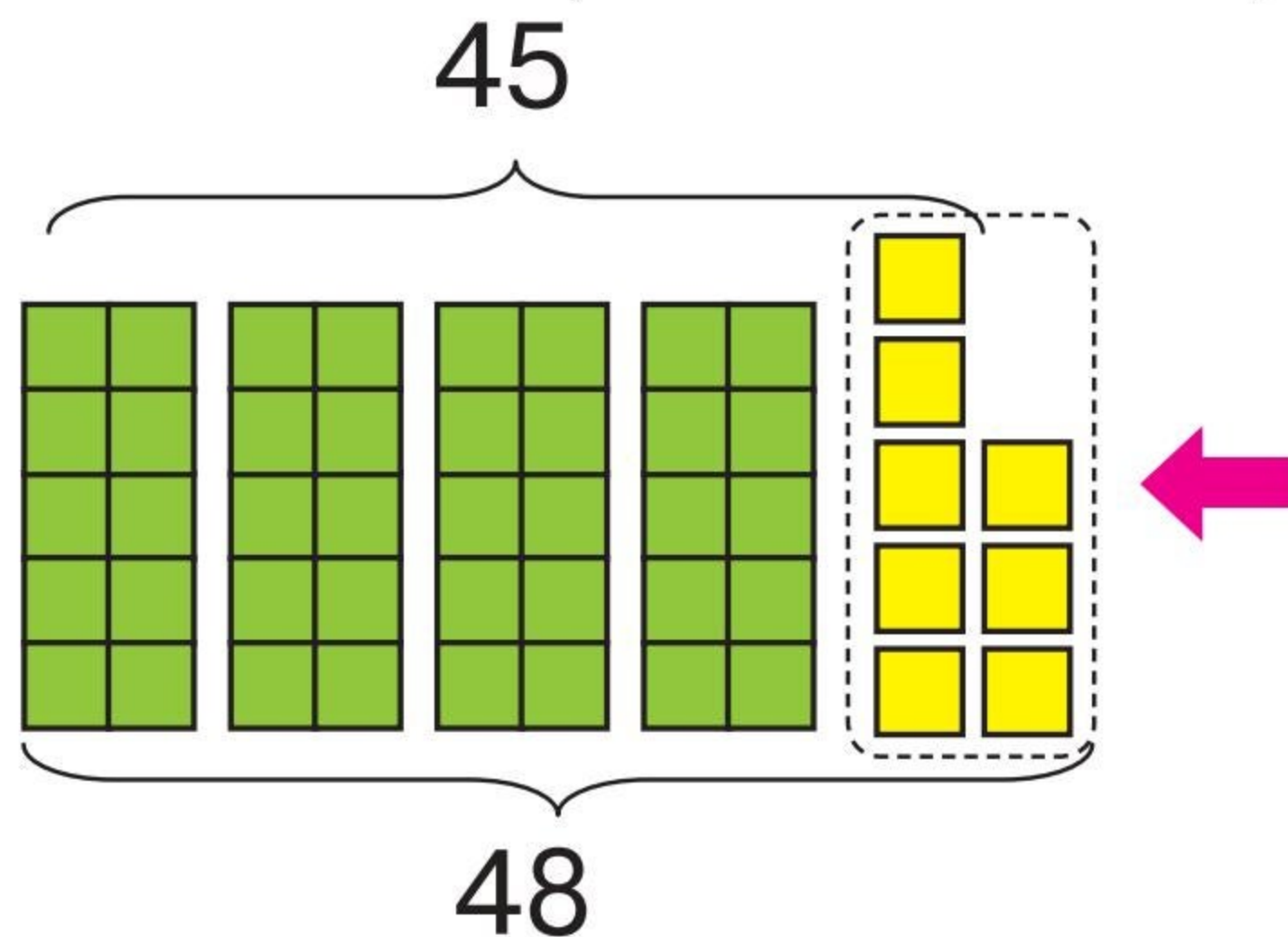
9. Склади та розв'яжи задачу на різницеве порівняння про тривалість дня.

Тривалість дня взимку — 6 год, а весною — 10 год.

117–118 Додавання та віднімання чисел виду $45 + 3$, $48 - 5$

1. Запам'ятайте, як виконано додавання.

$$45 + 3 = 48$$

$$\begin{array}{l} 40 + 5 + 3 \\ 5 + 3 = 8 \end{array}$$

2. Розклади числа на розрядні доданки (за зразком).

$$57 = 50 + 7$$

82

36

63

94

44

Під час додавання чисел виду $45 + 3$ одиниці додаємо до одиниць, а результат додаємо до десятків.

3. Обчисли вирази (за зразком).

$$24 + 3 = 20 + 7 = 27$$

$$86 + 3$$

$$45 + 2$$

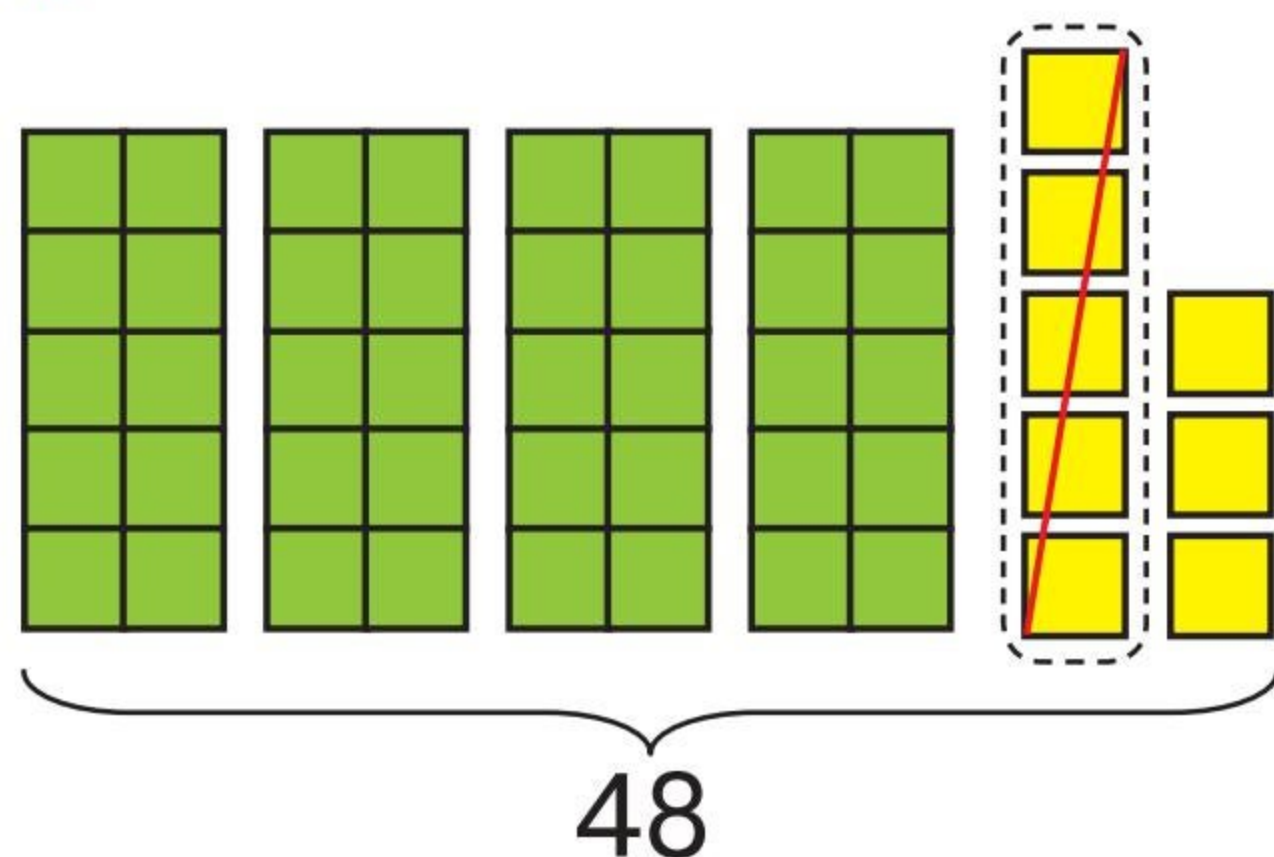
$$61 + 7$$

4. Літак долає відстань від Києва до Дніпра за 1 год й 10 хв, а назад долітає з тією ж швидкістю за 70 хв. Чи однаковий час літак перебуває в дорозі?

5. Запам'ятайте, як виконано віднімання.

Під час віднімання чисел виду $48 - 5$ одиниці віднімаємо від одиниць, а результат додаємо до десятків.

$$48 - 5 = 43$$

$$8 - 5 = 3$$

6. Обчисли вирази. Запиши літери в зошиті у відповідному порядку. Яке слово утворилося?

$30 + 2$

О

$56 + 2$

Д

$70 - 1$

Л

$33 + 1$

І

$84 + 1$

Я

$54 + 2$

В

$65 + 4$

Л

$72 + 3$

К

58	32	56	75	34	69	69	85

7. Обчисли вирази (за зразком).

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 25 - 4 = 20 + 1 = 21 \\ \nwarrow \quad \nearrow \\ 1 \end{array}$$

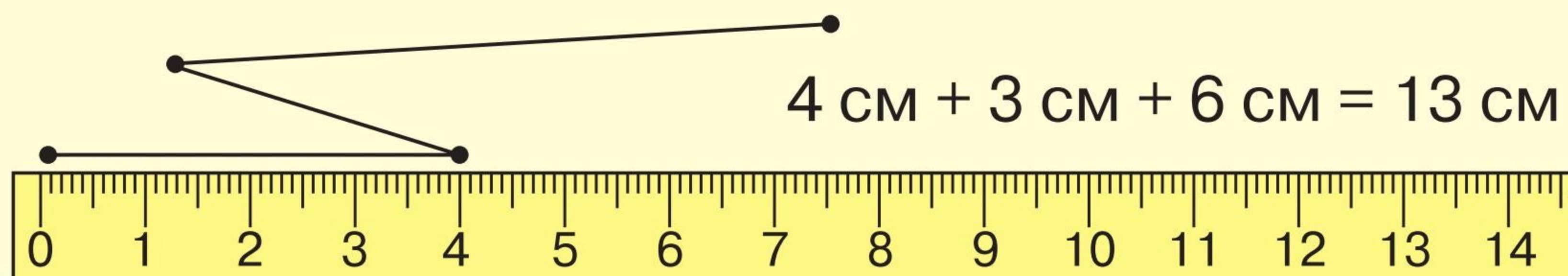
$98 - 6$

$67 - 3$

$49 - 3$

Щоб знайти довжину ламаної лінії, потрібно виміряти довжину кожної її ланки та додати їхні значення.

8. Обчисли вирази біля тих предметів, які знадобляться тобі для дослідження довкілля.

$56 + 2$

$67 - 1$

$24 + 4$

$64 - 2$

$47 - 3$

$59 - 4$

9. Знайди довжину ламаної лінії. Побудуй відрізок такої довжини.

119–120

Обчислення виразів на основі нумерації. Розв'язання задач

1. Обчисли вирази біля зображень тих опадів, яких природа потребує навесні.

$$24 + 2$$

$$73 - 1$$

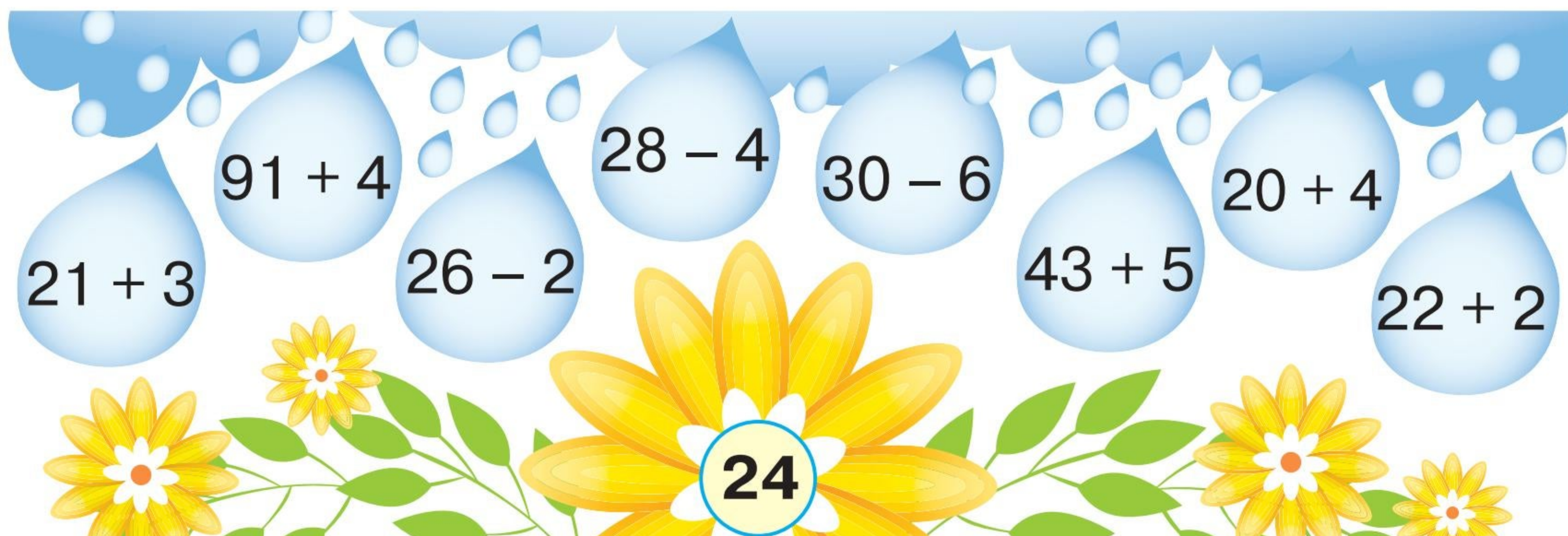

$$46 + 2$$

$$82 + 3$$

2. Обчисли вирази на краплинках. Які з них упадуть на квітку?

3. Бабусі треба висадити 25 кущів розсади капусти. Вона висадила 5 кущів. Скільки кущів розсади капусти залишилося висадити?

4. Назви пропущені числа (усно).

Зменшуване	58	73	65	79	28	14	50	75
Від'ємник								
Різниця	4	2	4	6	2	10	30	20

5. До початку дощу мама посадила 50 кущів помідорів, а після дощу — 40 кущів. На скільки більше кущів помідорів посадила мама до початку дощу, ніж після?

6. Поміркуй, хто з нетерпінням чекатиме дощу. Обчисли вирази біля правильних, на твою думку, тверджень.

$88 - 7$	Дмитрикова бабуся, яка висадила розсаду помідорів.
$78 - 5$	Сусідка Дмитрикової бабусі, яка розвісила сушити білизну.
$36 - 2$	Рослини, яким потрібна волога.
$43 + 4$	Художник, який малює пейзаж.
$52 + 5$	Птахи, які купаються в калюжах.
$58 - 2$	Хлопці із сусіднього двору, які почали грати у футбол.

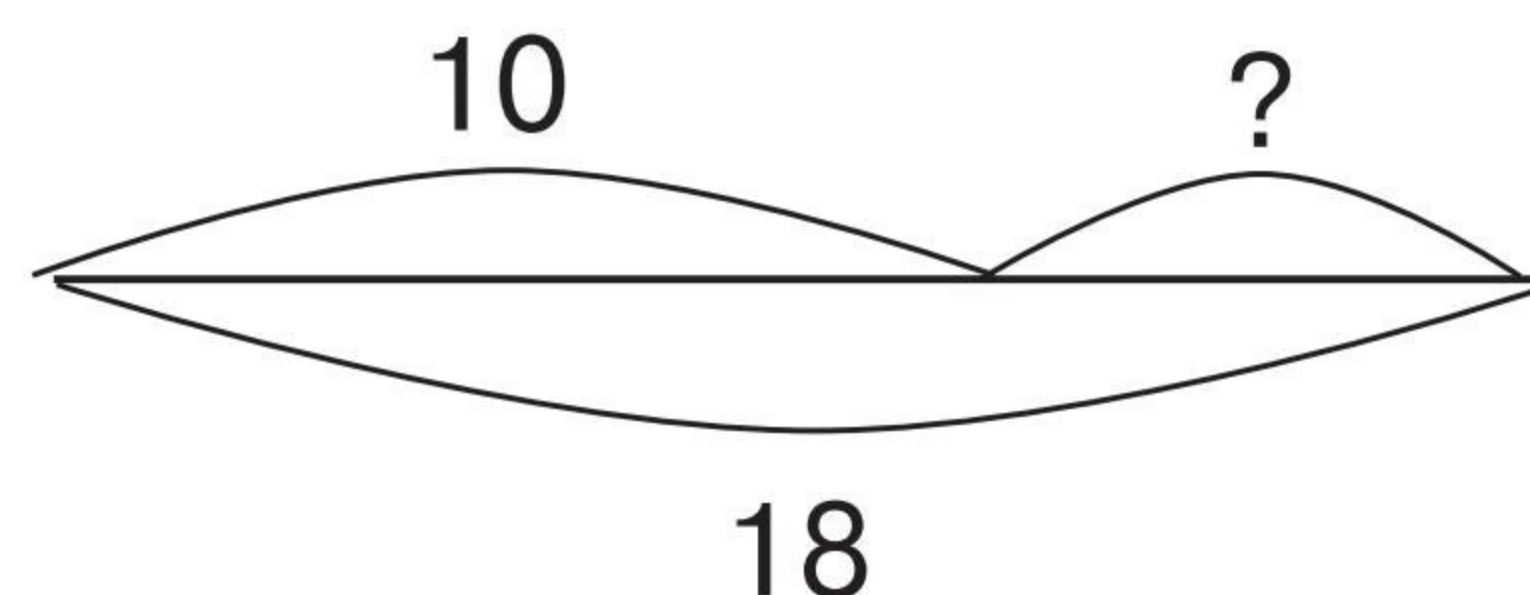
7. Прочитай задачу. Розглянь короткий запис. Розв'яжи.

У майстерні було 18 парасольок. Після того як майстер відремонтував кілька парасольок, залишилося ще 10 парасольок. Скільки парасольок відремонтував майстер?

Було — 18 п.

Відремонтували — ? п.

Залишилося — 10 п.

**Віднови
з пам'яті!!!**

Це задача, у якій треба знайти невідомий від'ємник. Щоб знайти невідомий від'ємник, потрібно від зменшуваного відняти різницю.

8. Обчисли вирази.

$$70 + 10$$

$$60 - 30$$

$$90 + 10 - 40$$

$$80 - 20$$

$$70 + 10 - 30$$

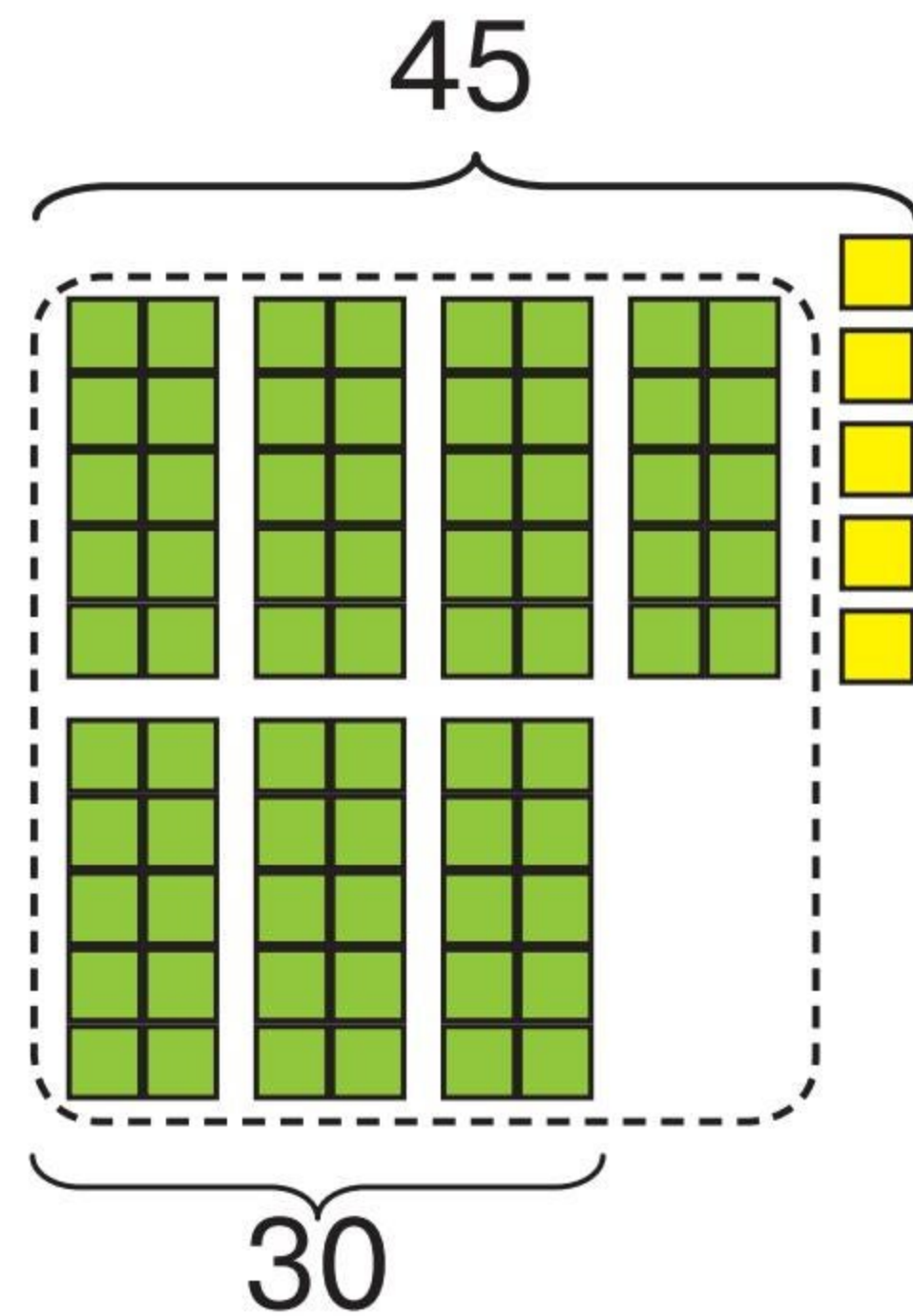
$$50 + 50 - 90$$

121–122

Додавання чисел виду $45 + 30$.
Задачі на знаходження
невідомого від'ємника

1. Запам'ятайте, як виконано додавання.

$$45 + 30 = ?$$

$$4 \text{ д.} + 3 \text{ д.} = 7 \text{ д.}$$

$$40 + 30 = 70$$

$$70 + 5 = 75$$

Під час додавання чисел виду $45 + 30$ десятки додаємо до десятків і до результату додаємо одиниці.

2. Досліди, як доглядають за рослинами навесні. Обчисли вирази біля правильних, на твою думку, тверджень.

$54 + 30$	Білять дерева.
$67 + 30$	Поливають дерева.
$27 + 40$	Саджають дерева.

3. Для озеленення парку привезли 25 кленів і 30 лип. Скільки всього дерев привезли для озеленення парку?

4. Обчисли та запиши вирази біля зображення квітів, які цвітуть на клумбах твого міста / села навесні.

$$56 + 20$$

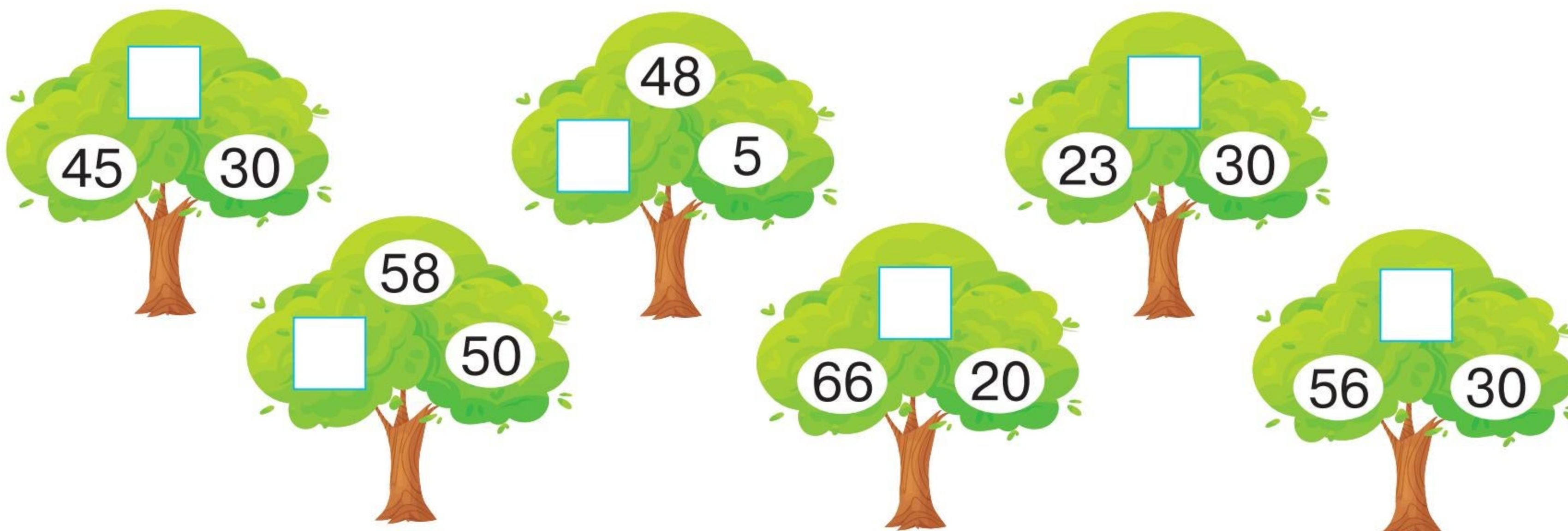
$$56 + 2$$

$$47 + 40$$

5. Допоможи деревам швидко «одягнутися» в зелене вбрання (усно).

Увага! Верхня частина крони — сума.

6. Склади задачі за малюнками та запиши розв'язання.

— 28 кв.
— 8 кв.
на ? > кв.

— 35 д.
— 20 д. } ? д.

Було — 45 л
Узяли — 5 л
Залишилося — ? л

— 57 шт.

на 30 шт. >

7. Побудуй відрізок, на 2 см довший від поданого.

8. Порівняй. Постав знаки (>, <, =).

$35 - 5 \square 3$

$30 \square 30 - 10$

$24 + 20 \square 40$

$4 + 5 \square 10$

$45 - 5 \square 4$

$36 + 2 \square 38$

9. Обчисли вирази.

$50 + 20$

$69 + 1$

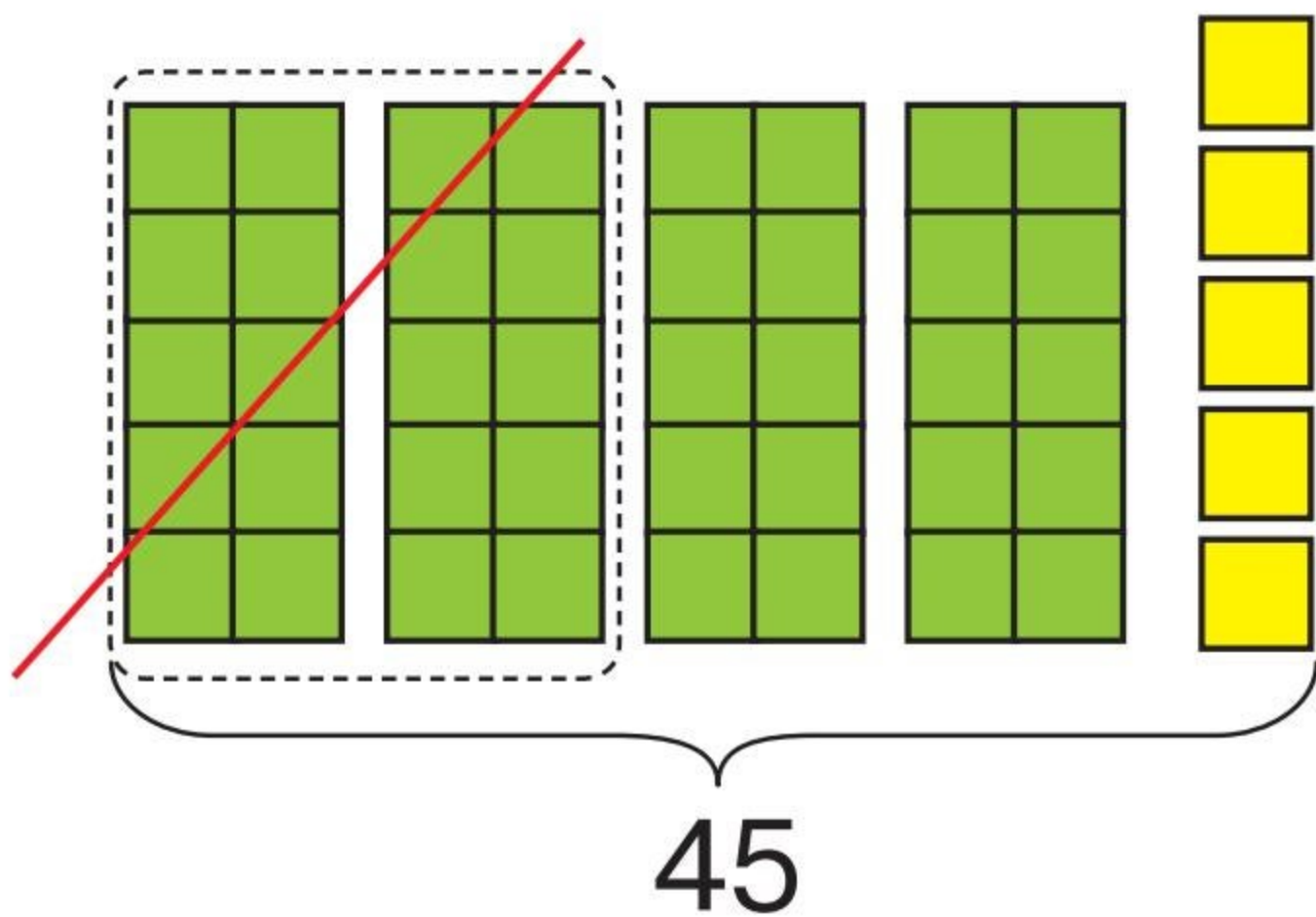
$43 + 25$

$54 + 16$

123–124

Віднімання чисел виду
 $45 - 20$. Обчислення виразів.
Розв'язання задач

1. Запам'ятайте, як виконано обчислення.

$$4 \text{ д.} - 2 \text{ д.} = 2 \text{ д.}$$

$$40 - 20 = 20$$

$$20 + 5 = 25$$

$$45 - 20 = 25$$

Під час віднімання двоцифрового числа **45** та круглого числа **20** десятки віднімаємо від десятків, залишаючи одиниці, які потім дописуємо.

2. Обчисли вирази.

$$5 \text{ д.} - 3 \text{ д.}$$

$$50 - 30$$

$$52 - 30$$

$$7 \text{ д.} - 4 \text{ д.}$$

$$70 - 40$$

$$77 - 40$$

$$9 \text{ д.} - 8 \text{ д.}$$

$$90 - 80$$

$$97 - 80$$

3. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, як називають цих комах.

$$95 - 20$$

45 оса

$$75 - 30$$

75 бджола

$$84 - 30$$

43 гедзь

$$93 - 50$$

54 джміль

4. У пасічника було 69 кг меду. Він передав бійцям ЗСУ 50 кг. Скільки кілограмів меду залишилось у пасічника?

5. Обчисли вирази біля правильних, на твою думку, тверджень.

Тіло птахів укрите пір'ям.	$72 - 20$
Птахи відкладають яйця.	$62 - 40$
Народжують малят живими.	$43 - 10$
Мають дзьоб.	$87 - 50$
Мають 2 лапи.	$88 - 40$

6. Хто й кому телефонує? Хто, малята, розшифрує?

	$74 - 20$ ластівка		54 жайворонок	
	$72 + 20$ лелека		27 сорока	
	$37 - 10$ зозуля		92 шпак	

7. Прочитай задачу. Запиши коротку умову. Розв'яжи.

До Дня птахів учні 1-А класу принесли 15 шпаківень, а учні 1-Б класу — 20 шпаківень. Скільки шпаківень принесли учні обох класів разом?

8. Розв'яжи задачі. Визнач правильну відповідь.

Чи може пінгвін назвати себе птахом?

так / ні

Коли півень стояв на вагах обома лапами, то важив 2 кг. Скільки він важитиме, якщо стане на 1 лапу?

1, 2, 4

Десять горобців клували зерно.

Кіт підкрався та схопив одного.

Скільки горобців залишилося клувати зерно? 9, 10, 0

125 Обчислення виразів виду $45 + 30$, $45 - 20$. Знаходження невідомого від'ємника

1. Обчисли вирази біля зображення тварин, яких можна побачити у твоєму довкіллі.

2. Обчисли вирази біля правильних, на твою думку, тверджень.

Тіло тварин укрите шерстю.	$45 + 20$
Тварини народжують живих малят.	$42 - 30$
Тіло диких звірів укрите пір'ям.	$52 + 40$
Лісові тварини вигодовують малят молоком.	$94 - 20$

3. Обчисли невідомий від'ємник.

$$95 - \square = 55$$

$$84 - \square = 44$$

$$79 - \square = 45$$

$$45 - \square = 20$$

$$64 - \square = 34$$

$$47 - \square = 30$$

$$38 - \square = 28$$

$$48 - \square = 22$$

$$86 - \square = 16$$

4. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, скільки років живуть тварини.

$$17 - 7$$

$$25 - 20$$

$$13 + 1$$

$$14 - 2$$

$$29 - 20$$

$$45 - 30$$

5. Довжина ящірки — 25 см. Якщо схопити її за хвіст, то він відривається, і довжина тіла стає 10 см. Якої довжини хвіст у ящірки?

6. Фермер надоїв від корів 56 л молока. Коли частину молока віддали для годівлі телят, у нього залишилося 30 л молока. Скільки літрів молока віддали для годівлі телят?

7. Марина намалювала страусів і верблюдів — усього 7 тварин. Разом було 20 ніг. Скільки страусів і скільки верблюдів намалювала Марина?

8. У бабусі було 35 курей. Частину з них вона загнала в курник. Залишилося 20 курей. Скільки курей бабуся загнала в курник?

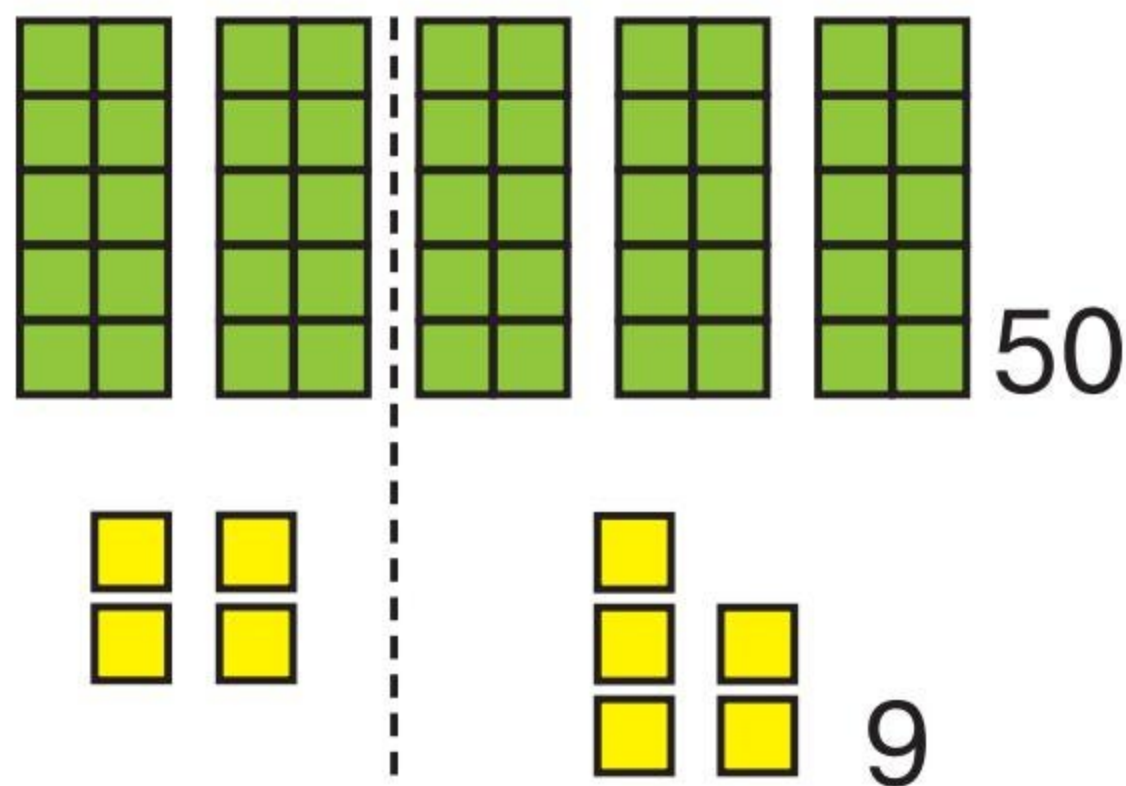
9. На фермі було 55 кролів. Частину з них продали. Залишилося 30 кролів. Скільки кролів продали?

126–127

Додавання чисел виду $24 + 35$. Обчислення виразів. Розв'язання задач на знаходження невідомого від'ємника

1. Запам'ятайте, як виконано обчислення.

Десятки додаємо до десятків, одиниці додаємо до одиниць. Знайдені суми додаємо.

$$24 + 35 = \underbrace{20 + 30}_{50} + \underbrace{4 + 5}_9 = 50 + 9 = 59$$

2. Обчисли вирази (за зразком).

$$\begin{array}{c} 34 + 42 = 30 + 40 + 4 + 2 = 70 + 6 = 76 \\ \swarrow \quad \searrow \quad \swarrow \quad \searrow \\ 30 \quad 4 \quad 40 \quad 2 \end{array}$$

$54 + 12$

$77 + 11$

$43 + 24$

$76 + 23$

3. Обчисли вирази (за зразком).

$$27 + 11 = 30 + 8 = 38$$

$24 + 33$

$75 + 23$

$81 + 15$

$63 + 26$

$36 + 12$

$54 + 13$

4. Для озеленення шкільного подвір'я учні 1-А класу висадили 22 кущі, а учні 1-Б — 33 кущі. Скільки кущів висадили учні обох класів?

- Зміни запитання до задачі так, щоб її можна було розв'язати дією віднімання. Запиши розв'язання.

5. Обчисли вирази біля правильних, на твою думку, тверджень.

У весняному докїллі діти ...

$45 + 21$	граються.
$64 + 13$	ходять на лижах.
$27 + 12$	сваряться.
$64 + 21$	катаються на роликах.
$42 + 15$	їздять на велосипедах.
$25 + 12$	катаються на санчатах.

6. Розкажіть, які умови потрібні для організації відпочинку дітей з інвалідністю. Чи створені вони у твоєму докїллі?

7. Обчисли вирази під малюнками, на яких зображена небезпека, що може чекати на дітей.

$$24 + 22$$

$$35 + 11$$

$$55 + 13$$

$$54 - 2$$

$$63 + 21$$

$$37 - 2$$

$$42 - 20$$

$$46 + 13$$

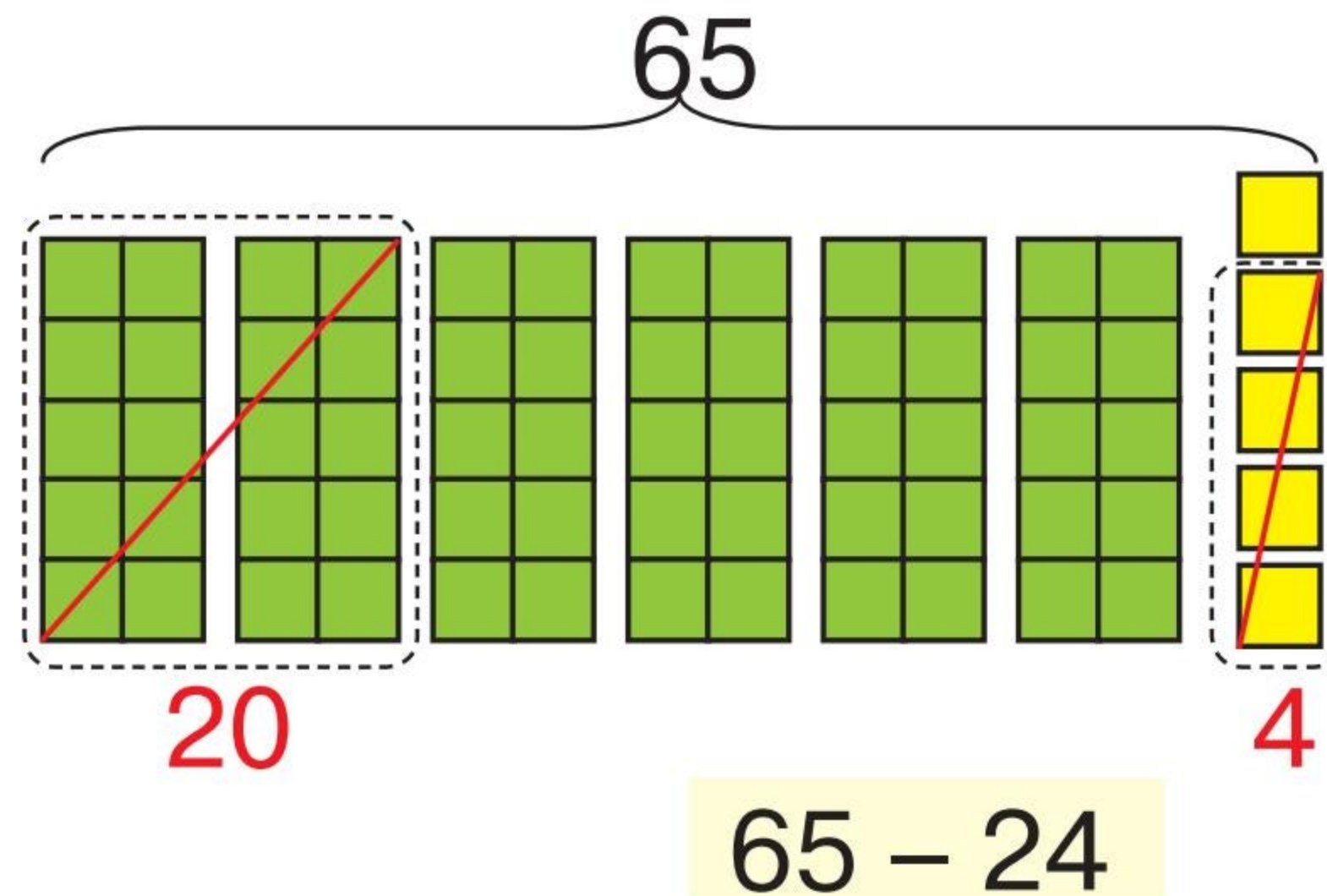
Докїлля має бути безпечним для тебе! У разі виявлення небезпеки повідом дорослих!

128

Віднімання чисел виду $65 - 24$. Обчислення виразів

1. Запам'ятайте, як виконано обчислення.

$$60 - 20 = 40 \quad 5 - 4 = 1 \quad 40 + 1 = 44$$

Десятки віднімаємо від десятків, одиниці віднімаємо від одиниць. Знайдені різниці додаємо.

2. Обчисли вирази (за зразком).

$$\begin{array}{r} 65 - 23 = 42 \\ \swarrow \searrow \\ 4 \text{ д. } 2 \text{ од.} \end{array}$$

$$37 - 11$$

$$56 - 13$$

$$61 - 30$$

$$48 - 14$$

$$37 - 11$$

$$87 - 24$$

3. Поміркуй, чи може техніка забруднювати довкілля. Обчисли вирази під малюнками, на яких техніка не завдає шкоди довкіллю.

$$45 - 24$$

$$58 - 13$$

$$84 - 12$$

$$46 - 22$$

$$58 - 23$$

$$97 - 14$$

4. Розкажіть, яка ще техніка не завдає шкоди довкіллю.

5. Обчисли вирази, і ти дізнаєшся, як правильно сортувати сміття.

$$88 - 12$$

$$96 - 32$$

$$22 + 12$$

$$32 + 32$$

$$31 + 12$$

$$58 - 24$$

$$88 - 33$$

$$23 + 32$$

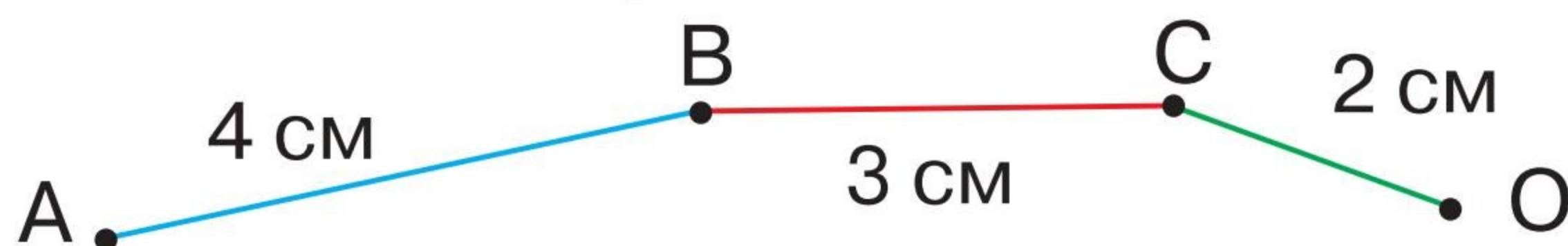

$$75 - 11$$

6. До Дня довкілля учні 1-Б класу виготовили листівки про збереження природи. Після того як роздали перехожим і родичам 40 листівок, залишилося 12 листівок. Скільки листівок виготовили першокласники?

7. Знайди довжину ламаної лінії.

8. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$$12 \text{ кг} + 23 \text{ кг}$$

$$45 \text{ л} - 22 \text{ л}$$

$$15 \text{ см} + 12 \text{ см}$$

$$51 \text{ дм} + 32 \text{ дм}$$

$$18 \text{ дм} - 12 \text{ дм}$$

$$68 \text{ см} - 24 \text{ см}$$

129–130**Дії з двоцифровими числами.
Творча робота над задачею****1.** Обчисли вирази. Запиши рівності.

$34 + 26$

$57 - 12$

$84 + 11$

$88 - 63$

$96 - 43$

$88 - 21$

2. Обчисли вирази.

$1 \text{ дм} = \square \text{ см}$

$50 \text{ см} = \square \text{ дм}$

$1 \text{ дм } 3 \text{ см} = \square \text{ см}$

$52 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

$3 \text{ дм } 5 \text{ см} = \square \text{ см}$

$72 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

3. З'єднай умову та запитання задачі (усно).

Було — 45 л води. Використали — 20 л.	Хто важчий і на скільки?
Посадили 20 беріз і 15 кленів.	Скільки літрів води залишилося?
Порося важить 25 кг, а козеня — 11 кг.	Скільки всього дерев посадили?

• Зроби короткий запис задачі на знаходження суми.
Розв'яжи.

4. Побудуй відрізки.

$AO = 3 \text{ см},$

$AB = 5 \text{ см},$

$AC = 2 \text{ см}.$

5. Обчисли вирази. Запиши рівності.

$27 + 32$

$58 + 21$

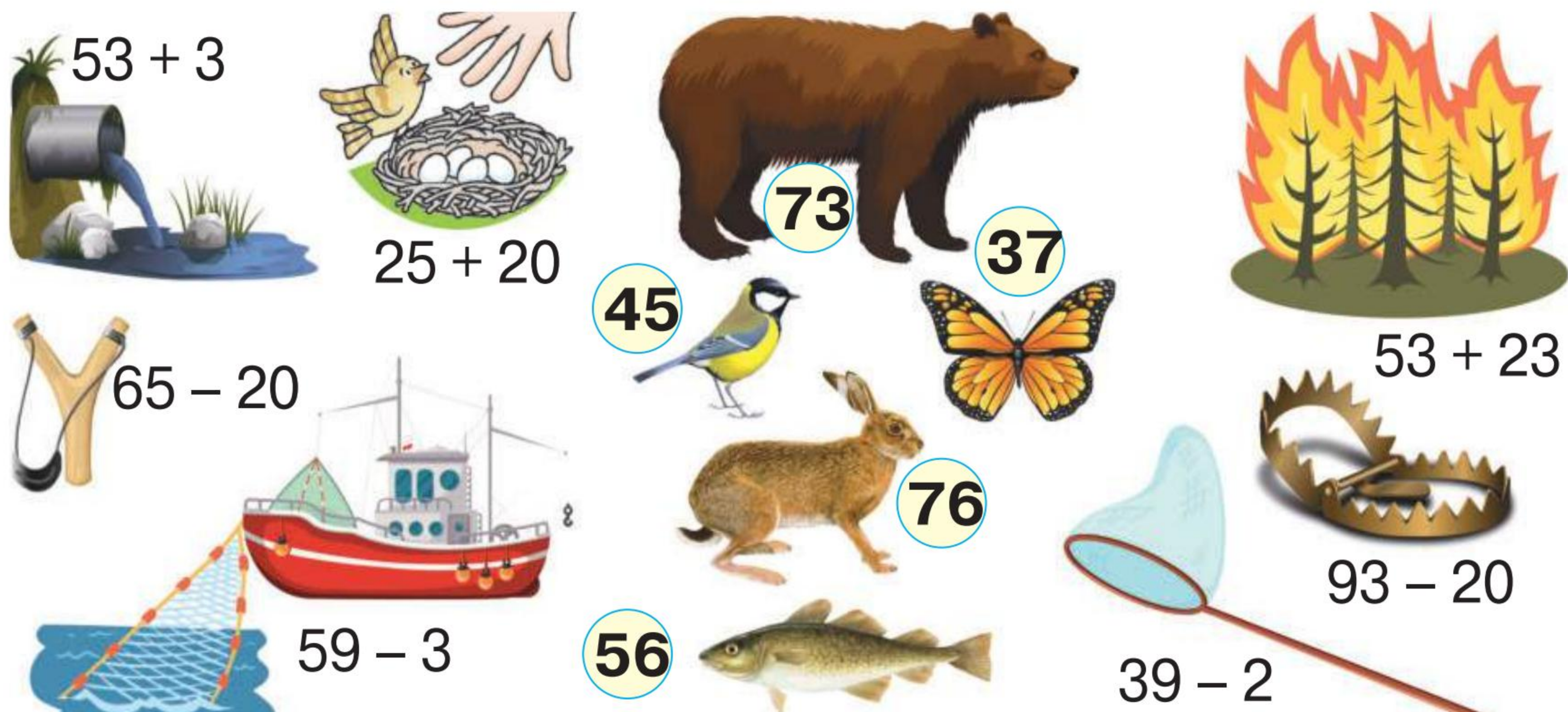
$76 - 42$

$62 - 41$

$87 - 26$

$54 + 31$

6. Обчисли вирази. Результати вкажуть, на що скаржаться тварини.

7. Обчисли вирази. Які слова потрібно вписати замість чисел? Прочитай текст листівки.

$$47 + 22 = \boxed{} \boxed{} \text{ — люди}$$

$$96 - 13 = \boxed{} \boxed{} \text{ — Землю}$$

$$63 + 14 = \boxed{} \boxed{} \text{ — планету}$$

Лише спільними зусиллями врятуємо нашу планету!

131

Узагальнювальний урок

132

Резервний урок

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

ЗДРАСТУЙ, ЛІТО!

133–134

Нумерація чисел у межах 100

1. Обчисли вирази біля ознак літа.

Дорослі та діти відпочивають на морі.	$36 + 22$
Достигають вишні й суниці.	$54 + 13$
Жовте листя опадає на землю.	$23 + 42$
Дні довгі, а ночі короткі.	$67 - 23$
Ночі довгі, а дні короткі.	$84 - 21$
Нестерпно пече сонце.	$58 - 32$

2. Діти готуються до змагань із бігу. Назви номери учасників / учасниць, які ще не брали участі в змаганні.

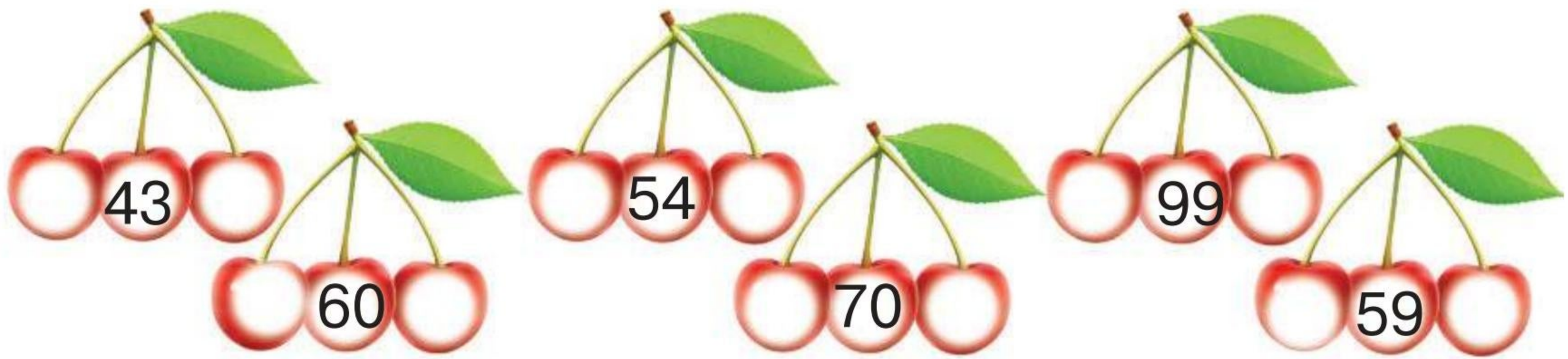
3. Запиши числами.

Двадцять сім, шістдесят три, сімнадцять, дев'яносто чотири, п'ятдесят шість, сто.

4. Обчисли вирази.

$47 + 2$ $90 - 30$ $33 + 21$ $58 - 4$ $60 + 20$

5. Назви «сусідів» чисел.

6. Назви розряд одиниць.

36, 54, 22, 63, 78, 84, 92, 11, 20, 48, 55, 99, 10.

7. Зменш числа. Назви розряд десятків.

67, 84, 96, 52, 43, 32, 45, 98, 66, 11, 13, 77.

8. У господині було 75 грн на покупку. Вона витратила 62 грн. Скільки гривень у неї залишилося?

9. Випиши вирази, у яких другий доданок — двоцифрове число. Обчисли їх і запиши у два стовпчики.

$$96 + 2$$

$$82 + 15$$

$$88 + 1$$

$$22 + 77$$

$$14 + 30$$

$$63 + 36$$

$$88 + 10$$

$$22 + 7$$

10. Від озера до дачі — 60 м, а від дачі до зупинки — 40 м. Яка відстань від озера до зупинки?

- На скільки менше метрів від дачі до зупинки, ніж від дачі до озера?

135

Одиниці місткості, маси, довжини.
Розв'язання задач

1. Дайте відповіді на запитання, обравши правильну відповідь.

Масу вимірюють у

- метрах
- літрах
- кілограмах
- гривнях

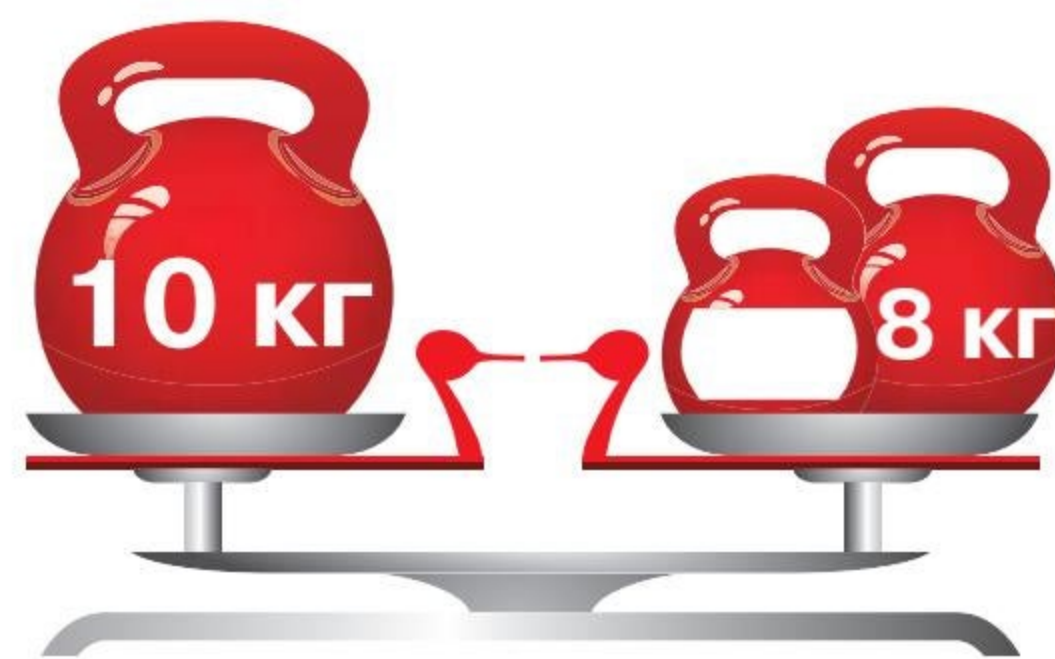
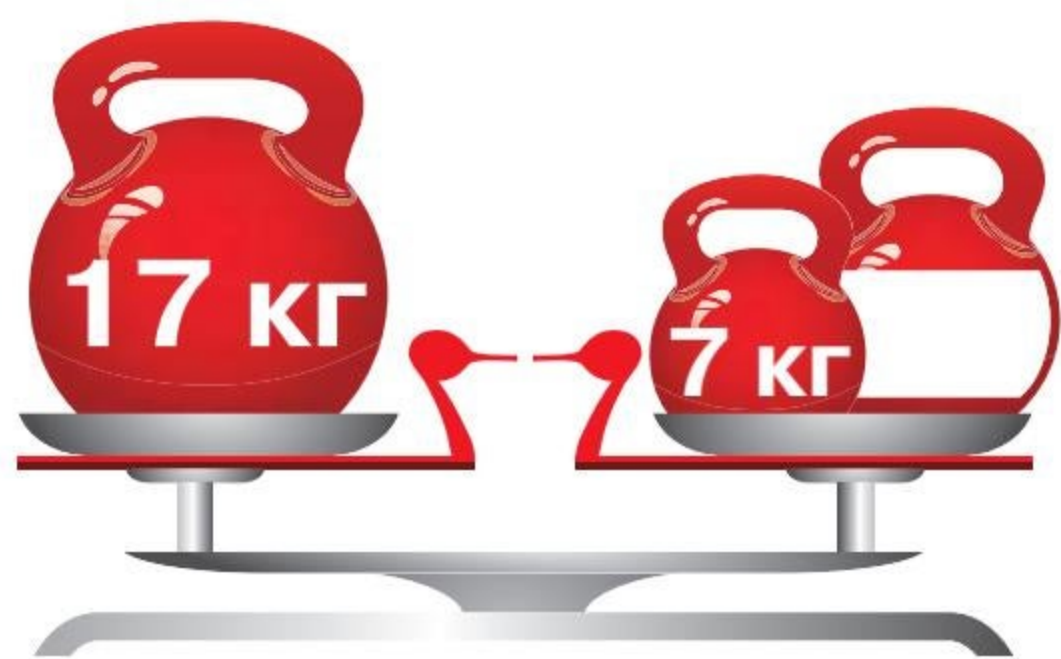
Місткість вимірюють у

- метрах
- літрах
- сантиметрах
- кілограмах

2. Прочитай та розв'яжи задачу. Запиши розв'язання.

З першої ділянки зібрали 22 кг полуниці, а з другої — на 13 кг більше. Скільки полуниці зібрали з другої ділянки?

3. Урівноваж терези. Запиши масу гирь.

4. У продавця було 45 кг смородини, а малини — на 11 кг менше. Скільки малини було в продавця?

5. Для поливання городини використали 55 л води, а для поливання клумби — 30 л води. На скільки більше літрів води використали для поливання городини, ніж клумби?

6. Доповни рівності.

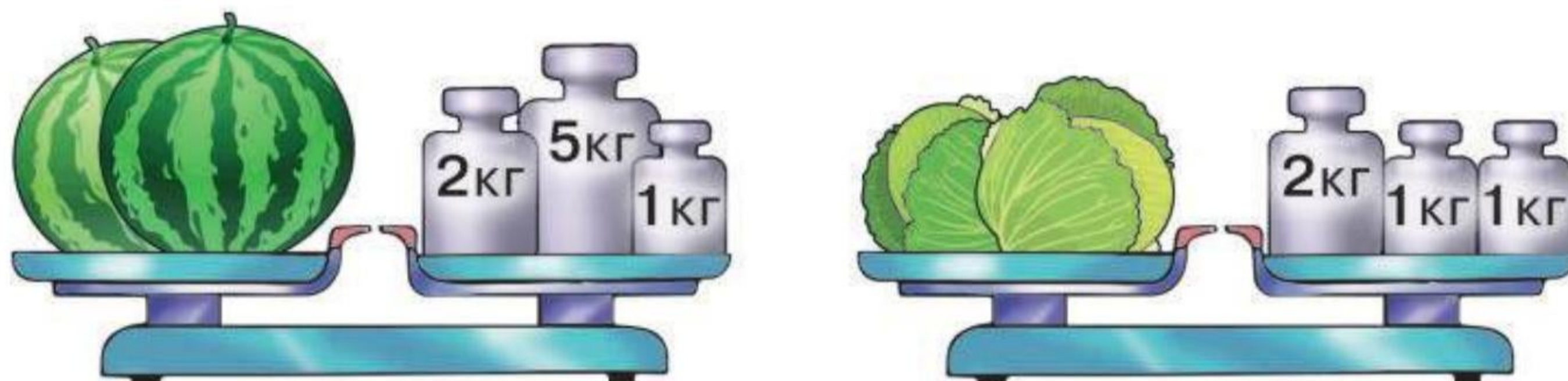
$$1 \text{ м} = 40 \text{ см} + \boxed{} \text{ см}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ см} + \boxed{} \text{ см}$$

136

Одиниці місткості, маси, довжини.
Обчислення виразів. Розв'язання задач

1. Порівняй маси кавунів і капусти. Що важче й на скільки кілограмів?

2. У банці було 7 л березового соку, а в кухлі — 3 л. На скільки літрів березового соку більше в банці, ніж у кухлі.

3. Зі своєї ділянки фермер зібрав 95 кг суниць. У дитячий табір він передав 80 кг суниць. Скільки кілограмів суниць у нього залишилося?

4. До магазину привезли 90 кг вишень, а черешень — 80 кг. На скільки кілограмів вишень більше привезли до магазину, ніж черешень?

5. Добери знаки ($>$, $<$, $=$). Запиши рівності та нерівності.

$17 - 10 \square 5$

$54 + 11 \square 60$

$82 - 52 \square 50$

$68 - 23 \square 67$

$73 - 23 \square 40$

$64 - 30 \square 34$

6. Запиши числами.

1 дес. 3 од., 4 дес. 5 од., 6 дес. 8 од., 3 дес. 6 од.,
4 дес. 2 од., 9 дес. 9 од.

7. Порівняй іменовані числа. Добери знаки ($>$, $<$, $=$).

$1 \text{ м} \square 40 \text{ см}$

$2 \text{ дм} \square 2 \text{ см}$

$5 \text{ дм} \square 5 \text{ см}$

$2 \text{ см} \square 1 \text{ м}$

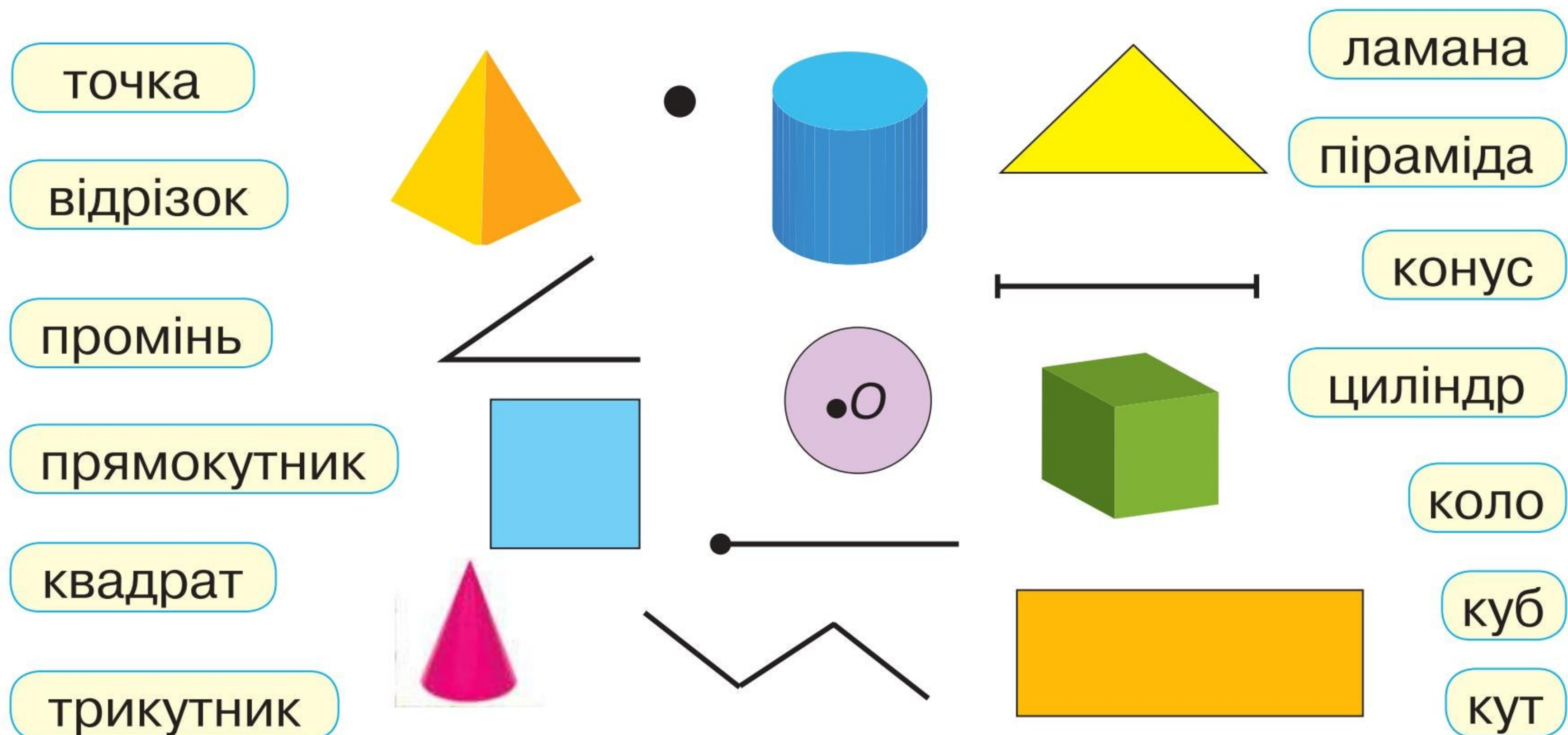
$60 \text{ см} \square 6 \text{ дм}$

$1 \text{ м} \square 1 \text{ дм}$

137–138

Нумерація чисел
у межах 100

1. Визнач назву геометричної фігури відповідно до її зображення.

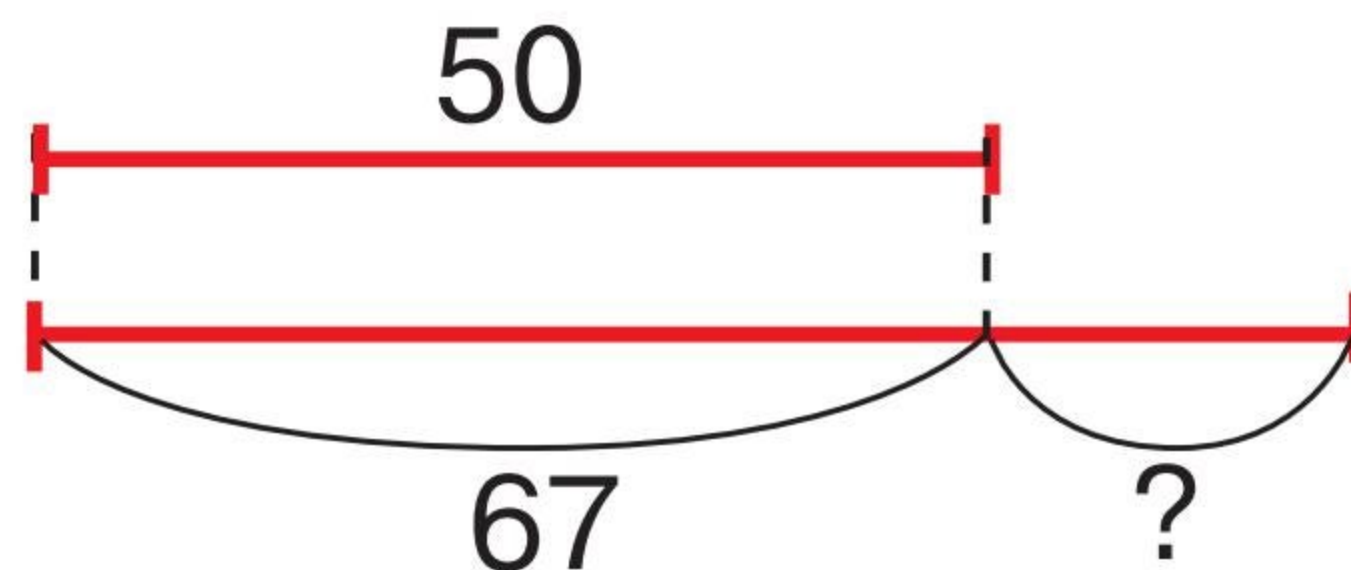
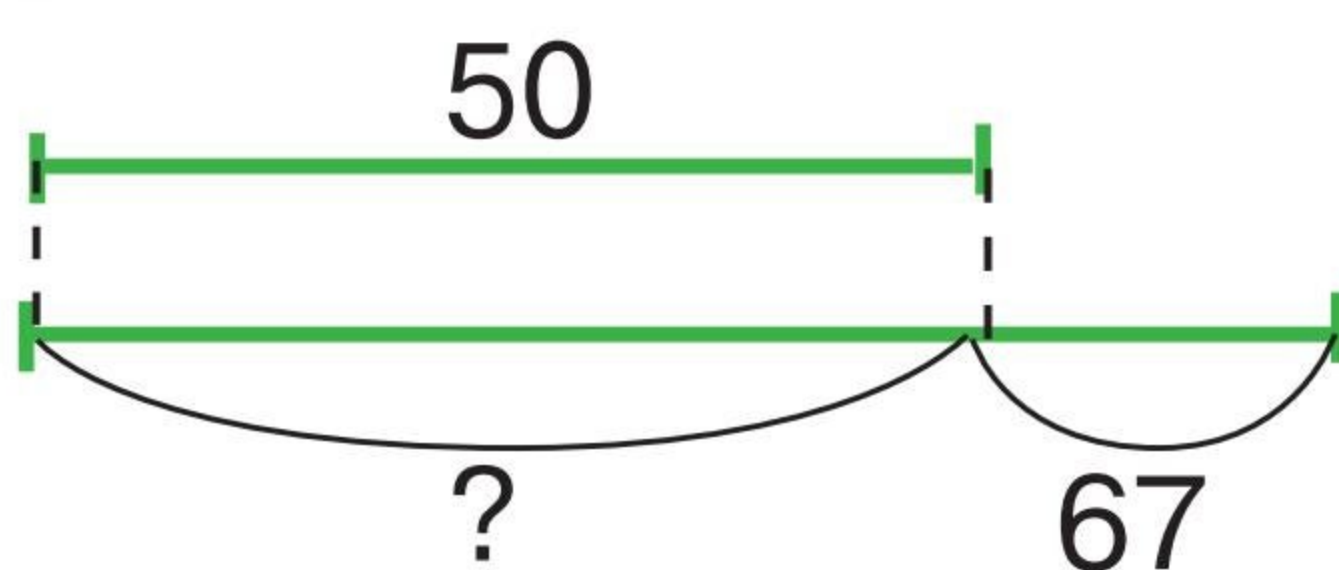

2. Обчисли вирази. Результати вкажуть, хто зловив більше риби — тато чи син.

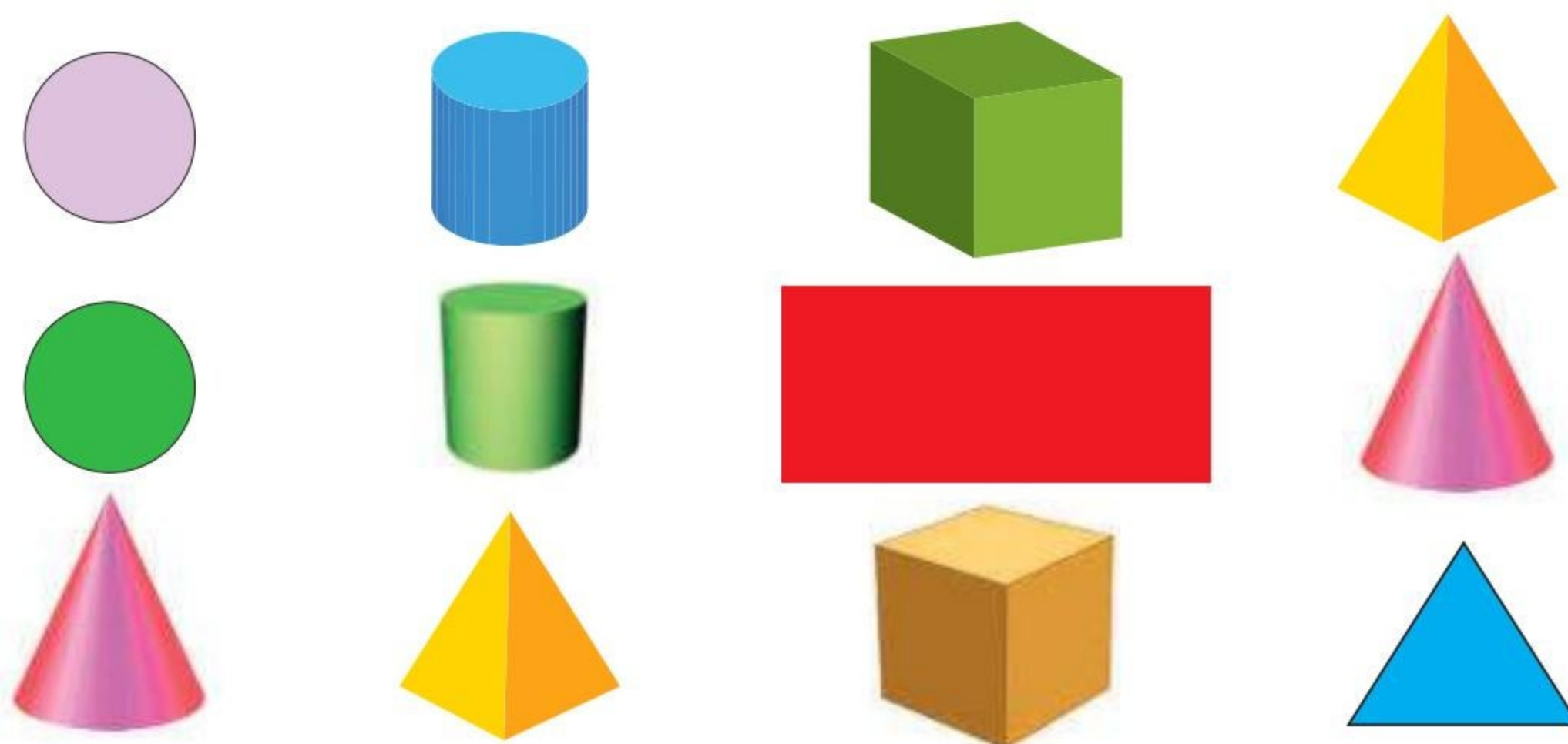

3. Прочитай задачу. Обери до неї схему. Зроби короткий запис. Розв'яжи.

Олена купила книжку за 67 грн, а Петро — за 50 грн. На скільки гривень книжка Олени дорожча за книжку Петра? На скільки гривень книжка Петра дешевша за книжку Олени?

4. Яка фігура «зайва» в рядку? Назви її.

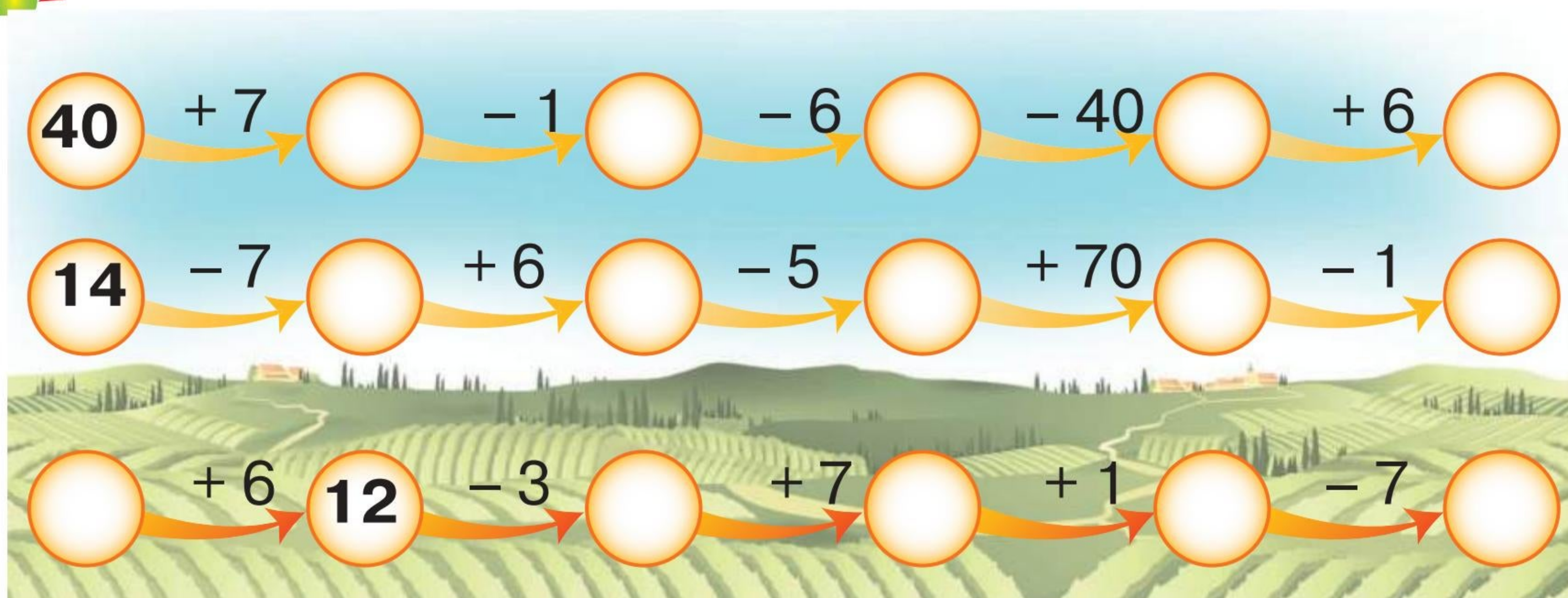

5. Згадайся, про які фігури йдеться. Назви їх.

- Має чотири однакові сторони.
- Має три сторони й три кути.
- Має дві коротші й дві довші сторони.

6. Обчисли ланцюгові вирази.

7. Для змагань повітряних зміїв купили моток стрічки. Після того як 20 м стрічки відрізали, залишилося 45 м. Скільки метрів стрічки було в мотку спочатку?

8. Ти закінчив / закінчила 1 клас, умієш розв’язувати задачі. Обчисли вирази.

53 + 15	членам родини
84 – 32	друзям
76 – 14	учителю / учительці
43 + 23	водію автобуса
13 + 56	кухарю
44 + 22	двірнику
67 – 16	прибиральниці

Математика — наука, яка ввесь час розвивається. Можливо, у майбутньому найважливіші математичні відкриття зробиш ти або твої друзі.

139–140 Резервні уроки

Зміст

Від авторок	3
Просторові відношення предметів	
Школа відчиняє двері нам свої	4
Числа 1–10	
Україна — наша Батьківщина	12
Додавання і віднімання в межах 10	
Водить осінь хороводи	34
Задачі	
Техніка — твій друг і помічник	48
Числа 11–20	
Люба зимонька-зима	83
Числа 21–100. Обчислення виразів	
Твоя праця і дозвілля	99
Додавання і віднімання в межах 100	
Весна в довкіллі	117
Повторення вивченого матеріалу	
Здрастуй, літо!	137

Навчальне видання

*ПРОШКУРАТОВА Тамара Сергіївна,
ПАРХОМЕНКО Аліна Валеріївна*

МАТЕМАТИКА

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Підручник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей».

Редакторка *Н. Забаштанська*
Художня редакторка *О. Андрущенко*
Комп'ютерна верстка *С. Груніної*
Коректорки *С. Бабич, І. Барвінок*

Формат 84×108/16.
Ум. др. арк. 15,12. Обл.-вид. арк. 14,31.
Наклад прим.
Зам. №

Видавництво «Грамота»,
вул. Паньківська, 25, оф. 15, м. Київ, 01133.
E-mail: info@gramota.kiev.ua; www.gramota.kiev.ua
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру України